Poštnina plačana pri pošti 1102 Ljubljana

glas gospodarstva *plus*

ENERGETIKA
Analiza poslovanja panoge

julij–avgust 2020

Delovna mesta lahko ohranjajo samo likvidna podjetja
Intervju s Sonjo Šmuc, generalno direktorico GZS

Papirništvo v času koronakrize
Pregled delovanja panoge papirne industrije

Izvozna pričakovanja v 2020 na ključnih izvoznih trgih
GG plus

MREŽIMO SVETLO PRIHODNOST

www.elektro-ljubljana.si

Elektro
Ljubljana

Uvodnik

Po koroni s Keynesom naprej

Pred štirimi meseci smo skupaj s preostalim svetom padli v epidemijo covid-19. Z današnje perspektive izgleda vse relativno enostavno, ampak če se spomnimo, kako je bilo na začetku! Nismo bili pripravljeni. Še zdravniki niso imeli zaščitne opreme – se še spomnimo zdravstvenih delavcev, ki so si nadevali potapljaške maske na obraz? Čez noč se je ustavil promet, na mejah neskončne kolone, podjetja brez repromateriala, v številnih dejavnostih so zaprli vrata. Nekaj časa je prevladovala zmeda in nepovezanost, vse skupaj je sovpadalo s politično krizo, če smemo tako reči zamenjavi vlade. Kakorkoli, nova vlada je hitro postavila stvari na svoje mesto, preventiva je stekla, zakoni so omogočili pomoč in preživetje podjetjem, paniko in brezperspektivnost je nadomestila potrpežljivost ter načrtovanje aktivnosti po epidemiji. Kjer smo sedaj.

Kje smo sedaj? Ni več dvoma, da okrevanje ne bo potekalo ne v obliki črke V in ne U, temveč znaka blagovne znamke Nike, ki ponazarja daljše obdobje. Čez noč so se spremenile potrošniške navade, transportni tokovi, številne dejavnosti bodo še nekaj časa delale z bistveno manjšimi kapacitetami. Kriza, ki se je v nekaterih dejavnostih kazala že ob koncu lanskega leta, se bo zavlekla še v prihodnje. Čeprav makroekonomske ocene niso zelo pesimistične, saj do 8-odstotni padec v letu 2020 ne bi smel predstavljati nepremagljive ovire, pa številni gospodarstveniki opozarjajo, da bodo določene in za Slovenijo zelo pomembne panoge imele bistveno večji upad poslovanja. Podjetja se bodo soočila z veliko izzivi in številna sama, brez pomoči države, ne bodo preživela.

Zato je bilo pomembno, da so se nekateri protikornoski ukrepi podaljšali tudi v obdobje po epidemiji in da zaživijo tudi nekateri, ki naj bi trajali vsaj do konca letošnjega leta. Predvsem poroštvena shema, ki bi naj podjetjem omogočila likvidnostno preživetje, še skoraj dva meseca po sprejetju zakona v aprilu ni delovala. Na daljši rok bodo tudi sicer uspešni ukrepi, kot je čakanje na domu, skrajšani delovni čas, mesečni temeljni dohodek in drugi, neuspešni, če podjetja ne bodo preživela, če se bo razvila plačilna nedisciplina, negotovost in nezaupanje.

Ampak za preživetje in še bolj za nov zagon gospodarstva bo tudi to premalo. Globalno povpraševanje upada in gospodarstvo za zagon potrebuje vzpodbudo keynesijanskih ukrepov, ki jih narekuje država. To so doumeli tudi v institucijah Evropske unije, ki bo za okrevanje namenila ogromno denarja. Samo iz evropskega reševalnega programa bo Slovenija dobila prek 5 milijard evrov, dobro polovico nepovratnih sredstev. In potem so še številni drugi skladi in programi, iz katerih bo tudi moč črpati vire za naše projekte, ki naj bi pomagali k gospodarski rasti.

Pa vemo, kaj nas bo spet spravilo v gospodarsko rast? Imamo za to pripravljene projekte in kapacitete za njihovo realizacijo? Z vsem spoštovanjem do turističnih bonov, vendar bodo oni, upam, zagotovili le preživetje dejavnosti, zagona pa še ne.

Zato smo na GZS pripravili predlog ukrepov za nov gospodarski zagon, ki ga podrobneje predstavljamo tudi v tej številki Glasa gospodarstva. Ko smo pripravljali program, smo se srečali z dvema diametralno nasprotnima ocenama. Na eni, da nimamo pravih idej in da je toliko ovir za uresničitev, da je škoda denarja in energije za to, in na drugi, da je programov in idej več kot dovolj, le selekcijo med njimi je potrebno opraviti in odstraniti predvsem administrativne ovire.

Na GZS smo vsekakor potrdili oceno, da je idej, ambicij in kompetenc v Sloveniji ogromno. Da z ukrepi na področju dviga domače potrošnje, infrastrukture in naložb, digitalizacije in pametne specializacije lahko zelo hitro vzpodbudimo številne dejavnosti in dosežemo nov cikel rasti. Res pa je, da nas, predvsem tiste malo starejše, gloda dvom v našo učinkovitost. Strah, da se cincanje z novo gospodarsko in okoljsko politiko ne bo vleklo in zavleklo kot leta 2009. Ker kot rečeno, številnim priložnostim stojijo nasproti številne nevarnosti, ki se same od sebe ne bodo razrešile. gg

Foto: Barbara Reya

Na daljši rok bodo tudi sicer uspešni ukrepi, kot je čakanje na domu, skrajšani delovni čas, mesečni temeljni dohodek in drugi, neuspešni, če podjetja ne bodo preživela, če se bo razvila plačilna nedisciplina, negotovost in nezaupanje.
Samo Hribar Milič, odgovorni urednik

Tiskano na papirju Viprint, 80 g, papirnice VIPAP VIDEM KRŠKO, d. d.

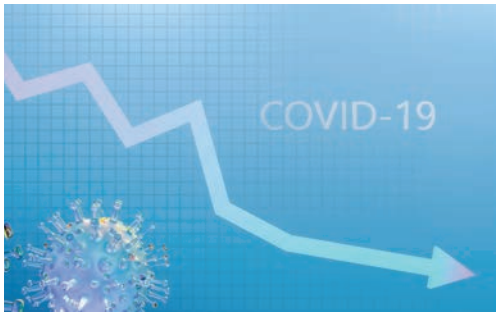

Covid-19 odnesel sredstva za investicije 16
Rezultati ankete

Ukrepe je treba zelo pretehtati in najti prave rešitve, da v dobri veri ne naredimo več škode kot koristi 22
Intervju z Andrejem Vizhjakom, ministrom za okolje in prostor

Slovenija na dobri poti, da postane vzorčni model drugim 69
Krožno gospodarstvo

glas gospodarstva *plus*

julij–avgust 2020

Uvodnik
Po koroni s Keynesom naprej 3

Intervju
Delovna mesta lahko ohranjajo samo likvidna podjetja 6

Ukrepi
Nov gospodarski zagon za Slovenijo 5.0 10

Korona kriza
»Vsaka kriza je na drugi strani velika priložnost« 12

Zakonodaja
Ovir za poroštveno shemo ni več 13

Anketa
Covid-19 odnesel sredstva za investicije 16

Pokoronsko obdobje
Zmagovalci bodo znali izkoristiti prednosti tako fizičnih kot spletnih trgovin 17

Intervju
Ukrepe je treba zelo pretehtati in najti prave rešitve, da v dobri veri ne naredimo več škode kot koristi 22

Epidemija
Korona se bo odrazila tudi v poslovnih rezultatih nekaterih energetskih družb 28

Digitalizacija
Energetike k digitalizaciji silijo tudi naročniki 33

E-mobilnost
Za resnejše korake bo treba povečati proizvodnjo 39

Investicije
Energetska podjetja napovedujejo milijonske naložbe 43

Analiza
Manjša proizvodnja električne energije 50

Analiza
Cene električne energije v 2019 višje 53

Lestvica
Največjih 100 družb energetske dejavnosti v letu 2018 61

Krožno gospodarstvo
Slovenija na dobri poti, da postane vzorčni model drugim 69

Izdajatelj:
Gospodarska zbornica Slovenije
Dimičeva 13, 1504 Ljubljana

Gospodarska zbornica Slovenije

Odgovorni urednik:
Samo Hribar Milič

Izvršna urednica:
Barbara Perko

Oblikovanje:
Samo Grčman

Uredniški odbor:
Grit Ackermann, Antonija Božič Cerar, Marko Djinović, Ariana Grobelnik, Bojan Ivanc, Tomaž Kordiš, Tajda Pelicon, Petra Prebil Bašin, Matej Rogelj, Igor Zorko

Uredništvo:
Dimičeva 13, 1504 Ljubljana
01 5898 000
gg.plus@gzs.si

Trženje oglasnega prostora:
Dašis, d. o. o.
gg.trzenje@gzs.si
01 5130 824

Napovedi
Izvozna pričakovanja v 2020 na ključnih izvoznih trgih 71

Srednja in vzhodna Evropa
Manj razvite srednjeevropske države z nižjimi padci kot razvite zahodne države 72

Zaposlovanje
Podjetja so veliko bolj previdna 74

Energenti
Vpliv na cene bo čutiti prihodnje leto 75

Plače
Večina podjetij je zelo previdnih 76

Gradbeništvo
Posledice bodo šele čutili 77

Potrošnja
Vzorci se bodo spremenili 78

Okoljski dan
Najprej je potrebno spremeniti odnos 79

7. konferenca SME
Mentorstvo za obvladovanje težav prihaja v Slovenijo 81

Papirna industrija
Papirništvo v času koronakrize 84

Trendi
Od antibakterijskega papirja do vrečk iz paradižnikovih stebel 88

Lestvica
Top 50 družb papirne industrije 93

Kolumna
Kakšnih inovacij si želimo? 97

Raziskava
Nobeno delo se ne naredi samo od sebe družbeno odgovorno 98

Finančni nasvet
Različne možnosti iskanja virov financiranja 102

Pravni nasvet
Kako uspešno izkoristiti ukrep skrajšanega delovnega časa 103

Okoljski nasvet
Ukrepi za preprečitev uhajanja plastike v okolje 104

Administrativni nasvet
Opravljanje prevozne dejavnosti – kako do licence 106

Izobraževalni nasvet
GZS podelila že več kot 400 spričeval za gradbene delovodje 107

Kreativni nasvet
Zakaj agilni HR? 108

Stališča 109

Novice 110

Napovednik 110

Najprej je potrebno spremeniti odnos 79
Okoljski dan gospodarstva

Mentorstvo za obvladovanje težav prihaja v Slovenijo 81
7. konferenca SME

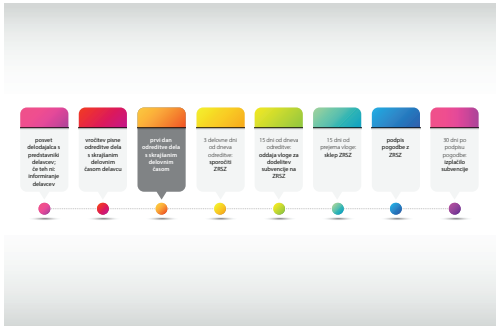

Kako uspešno izkoristiti ukrep skrajšanega delovnega časa 103
Pravni nasvet

Tisk: Present, d. o. o.

Datum natisa: 1. 7. 2020

Distribucija: Pošta Slovenije

ISSN 13183672

Revijo Glas Gospodarstva prejmejo člani GZS brezplačno (1 izvod).

Letna naročnina za dodatni izvod je: 80,00 evrov z vključenim DDV.

Poštnina za tujino se zaračuna posebej.

Medij Glas gospodarstva izdajatelja Gospodarske zbornice Slovenije, s sedežem v Ljubljani, Dimičeva 13, je vpisan v razvid medijev, ki ga vodi Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport, pod zaporedno številko 516.

Notranjost revije je natisnjena na recikliranem papirju Viprint papirnice VIPAP VIDEM KRŠKO, d. d., ki je za vse papirje pridobila certifikat FSC®, za nekatere papirje iz grafičnega programa pa tudi certifikat Ecolabel (okoljska marjetica).

Pri tiskanju smo uporabili okolju prijazne barve na rastlinski osnovi.

Foto na naslovnici: Depositphotos

Tiskano na papirju Viprint, 80 g, papirnice VIPAP VIDEM KRŠKO, d. d.

Intervju

Delovna mesta lahko ohranjajo samo likvidna podjetja

Tajda Pelicon, foto: Kraftart

Z generalno direktorico GZS Sonjo Šmuc smo se pogovarjali o tem, kako ocenjuje protikoronske zakonodajne pakete, katere ukrepe bi vlada morala še sprejeti in kaj bodo ključne usmeritve GZS v naslednjih mesecih.

V januarju je ves svet začel govoriti o novem koronavirusu. Začetek marca je bil prvi potrjeni primer okužbe v Sloveniji, sredi marca je bila razglašena epidemija, preklicana je bila s koncem maja. Kako je bila GZS vpeta v pripravo protikoronske zakonodaje?
Na GZS smo ves čas izjemno pozorno spremljali dogajanje. Naš pristop je imel tri stopnje. Prva stopnja je vključevala zgodnjo pripravo predlogov ukrepov in seznanjanje ključnih posameznikov in skupin odločevalcev o naših vidikih rešitev. Želeli smo, da se koristni predlogi s strani gospodarstva znajdejo že v vladnih predlogih.

Ko so bili ti na mizi, se je začela druga faza. Ugotavljali smo, kateri ukrepi so dobri, kateri niso in kaj je najbolj ključno, da se popravi. Ker smo vedeli, da vsega ne bo mogoče izboljšati v divje kratkem času, smo sestavili prioritetno lestvico in se osredotočili na najpomembnejše točke. Primer je 22. člen novele #PKP1, kjer smo dosegli bistveno razširitev kroga upravičencev do ukrepa čakanja na delo, kot je bilo sprva predvideno.

Tretji korak je nastopil po sprejemu zakonskih rešitev, ko smo se usmerili na sporočanje nujnih popravkov zakonodaje in istočasno na takojšnje obveščanje članov, kaj novo sprejeti ukrepi pomenijo in kako jih izvajati v praksi. Tretji paket, ki je po veliko aktivnostih z različnih ravni vendarle prinesel tako podaljšanje čakanja na delo kot možnost istočasnega koriščenja skrajšanega delovnega časa in čakanja na delo, je bil sprejet v petek pozno zvečer, takorekoč takoj za tem, torej v noči med petkom in soboto, pa so člani GZS že dobili strokovno pojasnilo o tem, kaj prinaša nova zakonodaja. Vedeli smo namreč, da podjetja nestrpno potrebujejo informacije, saj so tudi čez vikend organizirala delo za naslednji mesec.

Tudi sicer smo bili v tem času članom nenehno na voljo. V treh mesecih smo odgovorili na preko 5.000 vprašanj po telefonu ali e-pošti, največkrat v le nekaj urah. Dosegljivi smo bili 12 ur na dan, tudi čez vikende. Člani so to cenili. Mnogi so bili hvaležni, da smo bili tako dostopni v času, ko drugod niso dobili sogovornika. Tudi naša spletna stran je zabeležila preko 150.000 obiskov in oceno, da smo jim s kvalitetnimi, ažurnimi podatki pomagali skozi gospodarsko nočno moro.

Tudi GZS sama se je v zadnjih mesecih znašla v viharnem obdobju. Kakšen je bil pristop k novi situaciji, kako je stekla organizacija?
Organizirali smo se praktično čez noč. Vzpostavili smo dnevni virtualni krizni štab, v katerem smo se medsebojno obveščali o novostih in razpravljali o najbolj perečih težavah podjetij. Na začetku je bilo največ vprašanj glede logistike, odprtosti oz. zaprtosti mej, potem kako organizirati dejavnosti, da bodo varne za delo, sledile so priprave predlogov ukrepov … Čeprav je večina sodelavcev delala od doma, smo s sistemom dežurstev v ključnih oddelkih zagotovili, da je bila hiša GZS odprta ves čas epidemije. Seveda smo uvedli stroge varnostne ukrepe in se jih tudi držali.

V treh mesecih smo odgovorili na preko 5.000 vprašanj po telefonu ali e-pošti, največkrat v le nekaj urah. Dosegljivi smo bili 12 ur na dan, tudi čez vikende.

Trije zakoni iz paketa protikoronske zakonodaje so pod streho (v času pogovora četrti paket še ni bil potrjen v DZ, op. a.). Kako bi jih ocenili?
Ocenjujemo, da so sprejeti ukrepi ključni za preživetje velikega dela gospodarstva in delovnih mest. Vlada se je, zlasti v #PKP1 in #PKP3, usmerila predvsem v varovanje delovnih mest in zagotavljanje občutka varnosti ljudi. Ukrepi so bili zato zelo široko zastavljeni. Tako močen odziv vlade je omogočil, da so ljudje in podjetja lažje prebrodili prvi šok, zatem pa smo lahko začeli razmišljati, kako se znajti v novih razmerah.

Na začetku je bilo največ vprašanj glede logistike, odprtosti oz. zaprtosti mej.

Vsi trije protikoronski zakonodajni paketi so prinesli stabilizacijo, razen še nedelujoče poroštvene sheme v #PKP2. Govorimo o nadomestilih za čakanje na delo, nadomestilih za višjo silo, prevzemu stroškov pokojninskih prispevkov (za čas trajanja epidemije) in nadomestil za bolniške odsotnosti (od 11. aprila naprej) s strani države, pa tudi o moratoriju na plačilo posojil. To so elementi, ki so imeli vpliv tako na likvidnost podjetij kot na ohranitev delovnih mest. Tudi zato se je brezposelnost dvignila bistveno manj, kot je upadla gospodarska aktivnost.

Za nas so ključni tisti ukrepi, ki ohranjajo likvidnost podjetij, ker se preko likvidnosti ohranjajo delovna mesta.

Tiskano na papirju Viprint, 80 g, papirnice VIPAP VIDEM KRŠKO, d. d.

Na GZS si bomo prizadevali, da prepričamo vlado, da dvigne obseg višine posojil s sedanjih 10 % letnega prometa podjetja vsaj na 20 %, če ne 25 %.

Kaj so bile za GZS ključne točke v omenjeni zakonodaji?
Za nas so ključni tisti ukrepi, ki ohranjajo likvidnost podjetij, ker se preko likvidnosti ohranjajo delovna mesta. Smo del družbe, zato največ štejejo službe, delovna mesta in s tem varnost ljudi. Do tega pridemo tako, da podjetja ostanejo živa. Živa pa so, ko so likvidna. Pot do ohranjanja delovnih mest je torej preko ohranjanja zadostne stopnje likvidnosti podjetij.

Kateri predlogi GZS, ki so bili vključeni, so še posebej pomembni?
Izpostavila bi čakanje na delo in to, da je bil ta ukrep za vse dejavnosti podaljšan za junij, s predlogom #PKP4 pa še dlje. Izredno pomembna nam je bila možnost hkratnega koriščenja skrajšanega delovnega časa in čakanja na delo, čemur so se pripravljalci zakona dolgo upirali, čeprav bi bilo dejansko bolje in za državo ceneje, če bi bila oba ukrepa na voljo že od prvega dne epidemije, k čemur smo pozivali.

Vsaka kriza je problem, ki v sebi skriva tudi novo vrednost. Kadar nam jo uspe zagrabiti, takrat prosperiramo.

Prva dva paketa (#PKP1 in #PKP2) sta dala tudi pomemben signal glede investicij, saj so te prišle na prednostni seznam, kar je izredno pomembno za ponovni zagon gospodarstva. Če bi se lahko, bi se pohvalili še s tem, da smo uspeli zvišati delež poroštva države pri likvidnostnih posojilih, a se ne moremo, dokler poroštvena shema ne bo zaživela. Dali smo tudi pobudo, da država prevzame stroške karantene, kar je zapisano v predlogu #PKP4.

Ob tem, ko nas vedno bolj skrbi, ali smo že na pragu drugega vala, bo toliko pomembneje, da bi nekatere ukrepe, ki so se obnesli ob prvem izbruhu epidemije, ponovno uvedli oziroma jih podaljšali. Imate kakšno oceno glede vrednosti paketov podpore gospodarstvu?
Ocenjujemo, da bo država v letošnjem letu gospodarstvu namenila okoli 1,7 mrd EUR podpore, kar je približno 3,5 % BDP. To nas umešča nekje v evropsko povprečje. Nekatere države so mnogo izdatneje podprle svoja gospodarstva, pri tem prednjači predvsem Nemčija.

Je med ukrepi, ki niso bili upoštevani, kakšen, za katerega se že zdaj kaže, da bi bilo smiselno, da bi bil v prvih treh paketih sprejet?
Na mestu bi bilo, da država delno subvencionira poslovne najemnine, še zlasti za dejavnosti, ki so bile zaprte z vladnim odlokom. Gre za mnoge male podjetnike in družinska podjetja, ki v vmesnem času niso imeli nobenih prejemkov, najemnine pa so, takoj za plačami, pogosto drugi največji strošek. Za taka podjetja, če želimo, da obstanejo, bi bila pomoč nujna.

Absolutno pa pogrešamo delujočo poroštveno shemo za nova bančna posojila, s katerimi bi se spodbudilo oživljanje številnih podjetij.

Omenjate področje posojil s poroštvom. Kako vidite omenjeno situacijo in kakšne bi lahko bile posledice, če bi to trajalo dlje časa?
Bistvo #PKP2 je bil sprejem poroštvene sheme. Žal je bil temeljni pogoj za njeno delovanje položen šele 24. junija, ko je bila sprejeta uredba, ki je dejansko uredila podrobnejša pravila oz. uredila odnos med poslovnimi bankami in SID banko kot institucijo, ki podaja garancijo v imenu države. Da bodo banke začele odobravati likvidnostna sredstva, pa moramo počakati še na vzpostavitev informacijskega sistema, ki bi podpiral zakonski koncept poroštvene sheme. Na ta način bodo banke vedele, koliko prostega poroštvenega potenciala še ima posamezno podjetje. Na GZS pričakujemo, da bo to res v kratkem urejeno. Ocenjujemo pa, da lahko podjetja dejansko računajo na posojila po poroštveni shemi v večjem številu šele v drugi polovici julija. To je tri mesece kasneje kot v Nemčiji, Avstriji, Švici in še kje. To ustvarja napetosti v podjetjih, ki s težavo toliko časa vzdržujejo raven poslovanja.

Na GZS si bomo prizadevali, da prepričamo vlado, da dvigne obseg višine posojil s sedanjih 10 % letnega prometa podjetja vsaj na 20 %, če ne 25 %. Začasni okvir Evropske komisije namreč omogoča do 25 % letne prodaje, zato ocenjujemo, da bi bilo preudarno, da bi vlada ponovno premislila o zgornjem obsegu višine posojil in prišla podjetjem naproti z višjim možnim zneskom posojila.

Smo pa pred sprejemom #PKP2 vlado prepričali, da je višina poroštva pomembna. Posledično je dvignila poroštva na 80 % za MSP in 70 % za velika podjetja. Zato verjamemo, da bomo prepričljivi tudi z argumenti glede višine posojil. Ravno tako menimo, da bi bilo dobro umakniti določbo, po kateri se nova posojila po shemi iz #PKP2 izključujejo z interventnim zakonom o odlogu starih posojil po #PKP1, saj to pomeni, da so podjetja, ki so že zaprosila za moratorij na bančna posojila, omejena pri višini novih posojil, ki jih potrebujejo za ohranjanje svoje likvidnosti. Da ne omenjam, da to dodatno zapleta proces odobravanja posojil.

Od začetka spopadanja s koronavirusom pri nas se je slika vendarle nekoliko skristalizirala. Poleg tega je tudi veliko bolj jasna situacija na trgih, ki

Tiskano na papirju Viprint, 80 g, papirnice VIPAP VIDEM KRŠKO, d. d.

so za Slovenijo pomembni. Katere ukrepe bi še bilo treba sprejeti, da se bomo lahko uspešno spopadli z obdobjem pred nami?

Po teh mesecih se je slika res nekoliko razjasnila, a se je zopet začelo zapletati. Ne vemo, kaj nam bo prineslo poletje in ali bomo jeseni morda v še slabši situaciji, kot smo bili marca ob izbruhu epidemije. Zato je tudi tako pomembno, kaj počnemo kot posamezniki; kako delujemo preventivno, da zavarujemo sebe in svojo družino, podjetje, v katerem delamo, s tem varujemo svoje službe in preko tega tudi državo. Slovenci in Slovenke smo doslej dokazali, da imamo visoko stopnjo odgovornosti.

Na GZS svojo pozornost že usmerjamo v pokoronsko obdobje, ko gospodarstvo ponovno povečuje svojo aktivnost. Vsaka kriza je problem, ki v sebi skriva tudi novo vrednost. Kadar nam jo uspe zagrabiti, takrat prosperiramo. Slovenija je tudi iz prejšnje finančne krize, ko smo enkrat stvari začeli postavljati na pravo mesto, izšla kot zmagovalka. Izvoz smo denimo podvojili v obdobju 2009-2019. Ni razloga, da ne bi te svoje moči preživetja, revitalizacije in ponovnega izumljanja samega sebe pokazali tudi sedaj.

Na GZS smo pripravili strateški dokument – Nov gospodarski zagon za Slovenijo 5.0. V njem se dotikamo šestih ključnih področij, za katere ocenjujemo, da lahko najpomembneje prispevajo k našemu nadaljnjemu gospodarskemu in družbenemu napredku. To so ukrepi, ki nas tudi v sedanjih časih peljejo bližje k 60.000 evrom dodane vrednosti na zaposlenega, ki dvigujejo naš BDP in omogočajo visoko kakovost življenja za vse. Ukrepe smo razdelili na dviganje domače potrošnje, na vlaganja v raziskave, razvoj in pametno specializacijo, na obsežna vlaganja v digitalizacijo, na ukrepe za zagon infrastrukturnih projektov z velikimi multiplikativnimi učinki, na okoljske naložbe ter na naložbe na področju kmetijstva, živilskopredelovalne industrije ter samooskrbe s hrano. Tudi v času ponovnega zagona je pomembno, da ne izgubimo dolgoročnega pogleda, to je, da gremo v smer trajnostnega razvoja, razogljičenja družbe in skrbi za naravo in okolje, pri čemer pa bomo kot GZS zagovarjali, da je del narave in okolja tudi težnja človeka po dvigovanju življenjskega standarda. Če ne bomo upoštevali obojega, se bodo ljudje na neki točki uprli okoljskim zahtevam in namesto naprej, bomo šli nazaj in stran od ambicioznih podnebnih ciljev. To bi bila velika napaka.

Pri čem bo GZS vztrajala?

Ključna se nam zdi usmeritev v raziskave in razvoj in v vzpodbujanje projektov, ki prinašajo višjo dodano vrednost. Ugotavljamo, da bo potrebno oblikovati tudi ukrepe za subvencioniranje plač razvojnikov, da se v času pomembno zmanjšanih naročil ne bi skrčili razvojni oddelki v podjetjih. Zavzemamo se za oblikovanje investicijskega sklada, v katerega bi vlagali tako država kot zasebniki, tudi državljani, in s katerim bi lahko močno povečali naše sposobnosti za investicije v velike projekte. Potrebno bo dodati ukrep glede subvencioniranja poslovnih najemnin ter poenostaviti ureditev dela od doma. In ne smemo pozabiti na zakon o minimalni plači, ki v naslednjem letu, v kolikor minimalna plača ne bo zamrznjena na ravni 2020, prinaša nov skok minimalne plače med 8 in 27 %. To bo povzročilo dodaten stampedo v izgubljanju delovnih mest. Noro bi bilo, če bi sami sebe ustrelili v koleno.

Ali bi bilo pri katerih od že sprejetih ukrepov smiselno razmišljati tudi o tem, da se podaljšajo v prihodnje leto?

Na GZS seveda dnevno spremljamo, kaj se v gospodarstvu dogaja. Številni od ukrepov, ki smo jih vključili v naš Nov gospodarski zagon za Slovenije 5.0, dajejo kratkoročne in dolgoročne učinke, zahtevajo pa tudi spremembo ali vsaj prilagoditev zakonodaje. Verjamemo, da jim bodo odločevalci pozorno prisluhnili.

Katere od že sprejetih ukrepov bo treba podaljšati, bo seveda odvisno od stopnje okrevanja gospodarstva. Si pa na GZS želimo, da postanejo ukrepi, kot sta čakanje na delo in skrajšani delovni čas, reden del našega zakonskega okvirja, pri čemer je določeno, kdaj, na kakšen način in pod kakšnimi pogoji se lahko aktivirajo. Tako jih ne bi bilo treba vedno na novo izumljati, krize pa bi pričakali bolje pripravljeni. gg

Tudi v času ponovnega zagona je pomembno, da ne izgubimo dolgoročnega pogleda, da gremo v smer trajnostnega razvoja, razogljičenja družbe in skrbi za naravo in okolje.

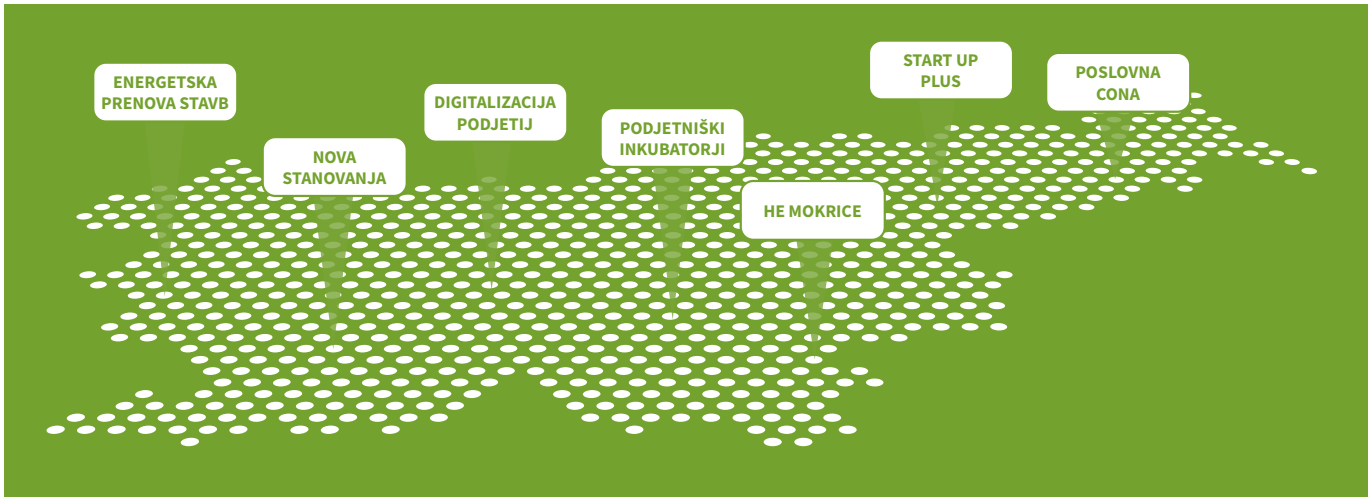

Ukrepi

Nov gospodarski zagon za Slovenijo 5.0

Stopamo v obdobje po epidemiji. V naših rokah je, ali bomo izkoristili ugodne pogoje za razvoj ali pa nam bo zmanjkalo sape in bomo klecnili zaradi težkih posledic epidemije.

Samo Hribar Milič

Slovenija je uspešno premagala epidemijo covid-19. Relativno hitro je bilo omejeno naraščanje okuženih oseb, zdravstveni sistem je kakovostno in požrtvovalno zagotovil, da je bilo zdravljenje in omejevanje okužb uspešno. Pred nami je zahtevno ohranjanje dobre epidemiološke slike kot podlage za ponovni zagon družbe in gospodarstva.

Vlada Republike Slovenije je pripravila 4 pakete ukrepov za pomoč prebivalstvu in gospodarstvu. Ukrepi za pomoč prebivalstvu so zagotovili učinkovito podporo ljudem in socialno stabilnost. Ukrepi za podporo gospodarstva so se zelo izkazali na področju trga dela, zaradi česar je stopnja rasti brezposelnosti bistveno nižja, varnost zaposlenih pa večja. Po drugi strani pa ukrepi na področju finančnega poslovanja še niso zaživeli v polni meri. Posledično imajo podjetja težave z likvidnostjo, saj ukrepi s področja poroštev in odloga plačila anuitet ostajajo premalo izkoriščeni, pretežno zaradi neustreznih pogojev za njihovo uveljavitev. Spodbudni so ukrepi, ki pospešujejo izvajanje investicij, kar bo dalo pomemben zagon mnogim dejavnostim, zlasti gradbeni.

Na trgu so velike priložnosti, pa tudi potrebe po vlaganjih v razvoj in veliko potenciala s skoraj neomejenimi viri.

Stopamo v obdobje po epidemiji. V naših rokah je, ali bomo izkoristili ugodne pogoje za razvoj ali pa nam bo zmanjkalo sape in bomo klecnili zaradi težkih posledic epidemije. Na trgu so velike priložnosti, pa tudi potrebe po vlaganjih v razvoj (znanje, inovacije, digitalizacija), modernizacijo infrastrukture, energetski prehod in sanacijo stavb za izboljšanje njihove protipotresne varnosti. Na trgu je veliko investicijskega potenciala s skoraj neomejenimi viri. Ravno tako pa tudi veliko ambicij in načrtov – tako v zasebnem sektorju kot pri državnih projektih.

1. Ukrepi za dvig domače potrošnje

a. Naložbe v potrošnjo gospodinjstev
b. Naložbe v obnovo stavbnega fonda javnega sektorja
c. Nove javne investicije

Viri financiranja: 30 % proračuni države ali občin, 28 % bančni viri in povratna sredstva, 28 % programi EU (nepovratna sredstva), 9 % zasebni viri in 5 % drugi viri

2. Ukrepi za zagon infrastrukturnih projektov z največjo možno vključenostjo slovenskega gospodarstva

a. Ceste
b. Železnica
c. Komunalna infrastruktura
d. IT infrastruktura
e. Energetika
f. Razpis frekvenc na področju 5G

Prednostna področja

- Ukrepi za dvig domače potrošnje
- Ukrepi za zagon infrastrukturnih projektov z največjo možno vključenostjo slovenskega gospodarstva
- Vlaganja v digitalizacijo
- Vlaganje v RR in pametno specializacijo
- Okoljske naložbe
- Naložbe na področju kmetijstva, živilskopredelovalne industrije ter samooskrbe s hrano

Viri financiranja: 60 % bančni viri in povratna sredstva, 14 % proračuni države ali občin, 13 % programi EU (nepovratna sredstva), 13 % zasebni viri

3.Vlaganja v digitalizacijo, ki dvigujejo sposobnosti gospodarskih družb za delovanje v pogojih omejitev fizičnega poslovanja, zvišujejo produktivnost, konkurenčnost, agilnost in odpornost podjetij.
Viri financiranja: 33 % programi EU (nepovratna sredstva), 24 % bančni viri in povratna sredstva, 22 % proračuni države ali občin, 21 % zasebni viri

4. Vlaganja v RR in pametno specializacijo, kjer zlasti izpostavljamo:

a. Povečanje sredstev za raziskave, razvoj in inovacije (RRI) na 3 % BDP
b. Uveljavljanje olajšav za raziskave, razvoj in inovacije (RRI)
c. Ponovna vzpostavitev tehnološke agencije
d. Raziskovalni vavčer
e. Obuditev programa Mladi raziskovalci iz gospodarstva
f. Nadaljevanje in okrepitev StartupPlusPrograma
g. Podpora projektom na področju nacionalnih prioritet – pametne specializacije, tudi s kriteriji pri odločanju o financiranju bazičnih raziskav
h. Delno povračilo plač za razvojnike

Viri financiranja: 64 % proračun države, 15 % programi EU (nepovratna sredstva), 14 % zasebni viri, 6 % bančni viri in druga povratna sredstva

5. Okoljske naložbe, kjer zlasti izpostavljamo:

a. Izboljšana infrastruktura zbiranja in snovne predelave odpadkov
b. Infrastruktura za termično izrabo odpadkov
c. Projekti podpore za pametna mesta in zgradbe ter gradnja pametnih, pretežno lesenih stanovanjskih blokov in javnih zgradb
d. Nove tehnologije za prehod v podnebno nevtralno in krožno gospodarstvo (elektrifikacija proizvodnje)

Viri financiranja: 29 % programi EU (nepovratna sredstva), 29 % proračuni države ali občin, 20 % bančni viri in povratna sredstva, 18 % zasebni viri, 5 % drugi viri

6. Naložbe na področju kmetijstva, živilskopredelovalne industrije ter samooskrbe s hrano

a. Naložbe v predelavo in trženje in/ali razvoj kmetijskih proizvodov
b. Naložbe kmetijskih gospodarstev v lastno primarno pridelavo kmetijskih proizvodov

Viri financiranja: 30 % programi EU (nepovratna sredstva), 30 % bančni viri in povratna sredstva, 20 % proračuni države ali občin, 20 % zasebni viri

Ocenjujemo, da bi v naslednjih letih lahko investirali med 3-4 milijarde evrov letno za projekte iz teh programov.

Sredstev za realizacijo programov je dovolj. Potrebni pa so mehanizmi, ki bodo povezali evropska, javna, bančna in zasebna sredstva oziroma vire za realizacijo projektov. Ocenjujemo, da bi v naslednjih letih lahko investirali med 3-4 milijarde evrov letno za projekte iz teh programov. Več kot polovica sredstev bi bila namenjena zagonu infrastukturnih projektov, 23 odstotkov pa bi jih šlo za dvig domače potrošnje.

Enainštirideset odstotkov sredstev za investicije bi pridobili iz bančnih virov in drugih povratnih sredstev, četrtino bi zagotovil proračun RS ali proračuni občin. Devetnajst odstotkov bi bilo nepovratnih sredstev iz programov EU, 13 odstotkov bi bilo zasebnih virov, preostanek pa bi predstavljali drugi viri.gg

Tiskano na papirju Viprint, 80 g, papirnice VIPAP VIDEM KRŠKO, d. d.

Ključni sklopi ukrepov na področju investicij (v mio EUR, v 3 letih)

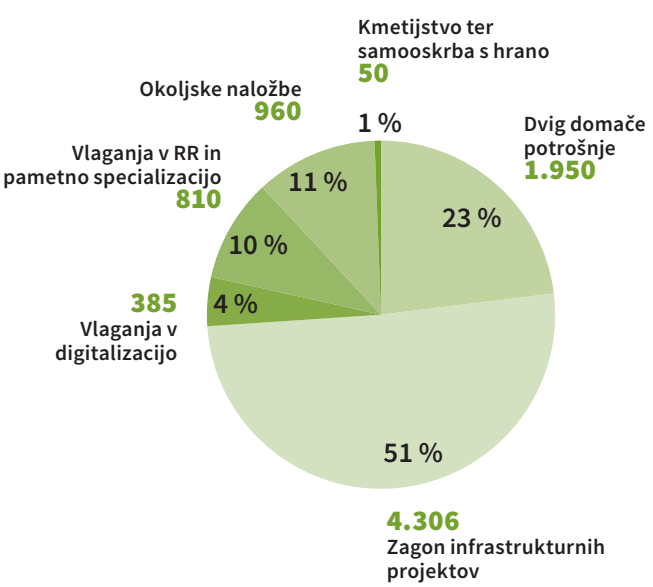

Viri financiranja investicij (v mio EUR, v 3 letih)

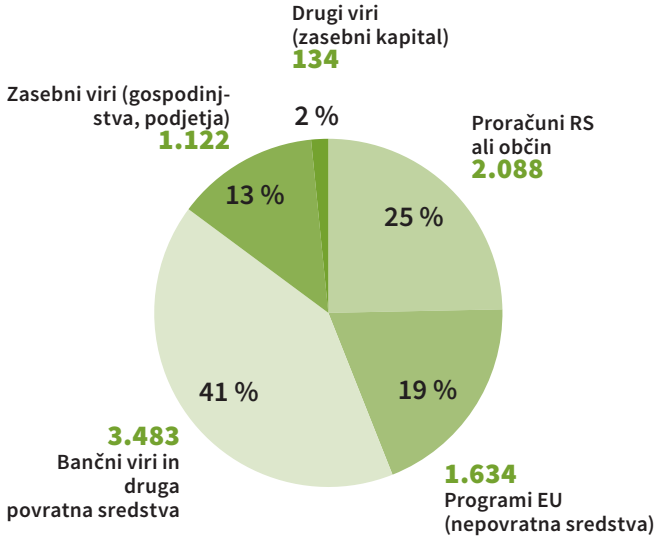

Korona kriza

»Vsaka kriza je na drugi strani velika priložnost«

»Če bodo podjetja dobro pozicionirana, se bomo lahko odzvali na priložnosti,« poudarja predsednik GZS Boštjan Gorjup.

Barbara Perko, foto: Barbara Reya

»Slovensko gospodarstvo je zelo diverzificirano, situacije so zelo specifične. Naša želja je najti formulo, kako čim bolj pomagati vsem, ki so prizadeti,« je v pogovoru med gospodarstvom in državo, ki je potekal 3. junija, poudaril predsednik Gospodarske zbornice Slovenije Boštjan Gorjup. »Država je uspešna, če gospodarstvo funkcionira.«

Gorjup je izpostavil tri ključna področja, na katerih si gospodarstveniki želijo premikov, in sicer na področju infrastrukturnih projektov, posebnega sklada za razvojne projekte in digitalizacije. Spomnil je na veliko število projektov, ki čakajo na okoljskem ministrstvu na soglasja. Na področju razvoja bo Slovenija lahko izkoristila evropska sredstva. Velik korak naprej pa se lahko zgodi tudi na področju digitalizacije. »Zdaj smo po 80 dneh pandemije izgubili strah pred uporabo vseh možnih tehnoloških rešitev. Tudi v podjetjih ter tudi v povezavi z državnimi organi lahko stopimo na pedalko za plin in čim prej implementiramo tehnološke rešitve, ki bodo zmanjšale administrativne postopke in tudi fizične poti ter hitrost sprejemanja odločitev,« je dejal Gorjup.

»V nadaljevanju bo treba iskati ukrepe, s katerimi bomo celo gospodarstvo naslovili na način, da bo vsak lahko našel izhod iz krize,« pravi minister Zdravko Počivalšek.

Z navedenim se strinja tudi minister za gospodarski razvoj in tehnologijo Zdravko Počivalšek. »Investicije so ena od oblik, kako bomo gospodarsko rast dodatno povišali,« je dejal. Po njegovih besedah je na Agenciji RS za okolje približno 400 projektov, ki čakajo na realizacijo. Gre za večmilijonske projekte, pri katerih je država zainteresirana, da se postopki pohitrijo. Ob tem pa je seveda treba ravnati odgovorno do okolja, pri čemer pa si po ministrovih besedah »ne moremo dovoliti zlorab«.

Vlada je ustanovila urad za debirokratizacijo, ki bo naslavljal vsa stanja, ki nas zavirajo. »Smo država, ki je nadregulirana. Verjamem, da lahko naredimo pomemben korak naprej,« je dejal minister. Pomembno je tudi, da se podjetja, tudi mala in srednja, digitalizirajo, pri čemer lahko koristijo digitalne vavčerje. »Podjetja lahko na hiter in enostaven način dobijo do 30 tisoč evrov. Prizadevamo pa si dobiti še dodatna sredstva za digitalizacijo,« je pojasnil.

Digitalna infrastruktura je odigrala ključno vlogo v času epidemije. »Videli smo, kako pomembna je dobra infrastruktrua. Nismo beležili nobenih večjih izpadov kljub množičnemu prehodu na to infrastrukturo, promet je porasel za več kot polovico. Mobilna omrežja 5G so zelo pomemben del digitalne infrastrukture, zato sem prepričan, da jih je treba čim hitreje uvajati,« je poudaril Gorjup.

Priložnosti je treba izkoristiti

Kljub udarcem, ki jih prinaša kriza, je to tudi obdobje, ki prinaša nekatere priložnosti. Ena stvar, ki se jo je evropska industrija v tej krizi naučila, je to, kaj je predolga dobavna veriga, je poudaril Gorjup in dodal, da ne gre samo za avtomobilsko industrijo. Pričakovati je, da se bodo industrije lansirale predvsem v osrednjo in vzhodno Evropo. »Tukaj je zdaj poslovna priložnost, če bodo podjetja dobro pozicionirana, da se bomo lahko odzvali na priložnosti. Vsaka kriza je na drugi strani velika priložnost za fleksibilne, inovativne.«

Motnje v logistiki so po mnenju ministra Počivalška pokazale, kako ranljivi smo, če se v situaciji, v kakršni smo bili, znajdemo na hitro. »Rabili smo kar nekaj časa, da smo zaštartali razmeroma enostavne produkte na področju zaščitne opreme,« je spomnil. Strinjal se je z mnenjem, da je kriza priložnost, da bomo postali bolj samooskrbni na vseh področjih. Izpostavil je iniciativo Nemčije, da se Evropa v večji meri, kot je bilo doslej, osamosvoji na področju

Tiskano na papirju Viprint, 80 g, papirnice VIPAP VIDEM KRŠKO, d. d.

izdelave baterij in spomnil, »da imamo pri nas pomembnega proizvajalca. Verjamem, da lahko na tem področju naredimo pomemben korak naprej.«

Prav logistika, transport in turizem so bila prva področja, na katerih so že konec februarja zaznali težave. Ob razglasitvi epidemije se je velik del države ustavil, a do zaprtja gospodarstva ni prišlo, na kar je minister ponosen. »To se je v nadaljevanju pokazalo dvakrat koristno. Imeli bomo manjši upad gospodarske rasti. Ponosni pa smo lahko tudi na to, da so vsi delodajalci skupaj z zaposlenimi omogočili, da nimamo niti enega resnega vira okužb znotraj gospodarstva.«

Več paketov pomoči gospodarstvu

Vlada je gospodarstvu pomagala s protikoronskimi paketi. Cilj prvega je bil ohraniti čim več delovnih mest in podjetij. Z drugim protikoronskim paketom je vlada želela zagotoviti ponoven zagon gospodarstva z jamstveno shemo prek SID banke. Pri drugem paketu se je zapletlo, saj je ukrep zahteval dopolnitve, ki so bile sprejete v sredini junija. Tretji protikoronski paket je prinesel subvencioniranje skrajšanega delovnega časa za delodajalca, uvedeno je bilo nadomestilo za čakanje na delo za vse, ki jim je prihodek upadel za več kot 10 odstotkov, ter bone za področje turizma. »Ukrep ni namenjen prebivalcem, ampak da omogočimo ponudnikom v turizmu, da pridejo do denarja. Turizem je najprej doživel udarec, panoga je bila popolnoma zaprta,« je dejal minister. Turizem po besedah ministra predstavlja več kot 10 odstotkov BDP, z njim je neposredno povezanih 58.000 ljudi, v lanskem letu pa je panoga beležila 2,75 milijarde evrov prilivov.

Smo še daleč od tega, da bo celotno gospodarstvo naredilo zagon. Evropska komisija ocenjuje, da bo naše gospodarstvo beležilo okoli 7-odstotni upad, istočasno bi lahko naslednje leto upad anulirali. »Z rahlim spoštovanjem gledam v drugo polovico leta. Ne smemo in ne moremo biti zadovoljni s tem, da se je zgodba končala. V zdravstvenem smislu moramo biti previdni, z ukrepi pa moramo omogočiti, da bodo podjetja zaštartala v polni meri prejšnjo proizvodnjo ali jo dopolnila,« je poudaril minister. gg

Zakonodaja

Ovir za poroštveno shemo ni več

Čakanja na kredite s poroštvom države je konec, saj je vlada odpravila nejasnosti, zaradi katerih banke niso želele odobriti kreditov.

Barbara Perko

Vlada RS je 24. junija sprejela novo Uredbo o izvajanju ukrepa poroštva po Zakonu o zagotovitvi dodatne likvidnosti gospodarstvu za omilitev posledic epidemije covid-19 (ZDLGPE) in tako pretežno odpravila nejasnosti glede odobravanja kreditov, zavarovanih s poroštvom države.

Do sprejetja posebne uredbe, s katero bo vlada določila podrobnosti glede poplačil unovčenih jamstev z obveznicami, se tako poroštvene obveznosti izplačujejo le v denarju. Podrobneje je določen seznam dokumentacije, na podlagi katere bo SID banka vnaprej preverjala, ali so izpolnjeni pogoji za izpolnitev poroštvene obveznosti države. SID banka bo morala na svoji spletni strani objavljati podatke o trenutni porabi poroštvene kvote. Banke bodo tako imele podatek o tem, koliko od dveh milijard evrov je še na voljo.

V novi uredbi so uporabljene maksimalne možnosti v smeri nepreklicnosti in nepogojnosti poroštva, upoštevaje, da je poroštvo dano ex-lege in da dano poroštvo pomeni tudi državno pomoč.

Bančni sektor je pozdravil sprejem nove uredbe, ki je bila nujno potrebna za aktivacijo jamstvene sheme. »Priprave na proces po novi uredbi so že stekle, in sicer SID banka z bankami v teh dneh testira tehnološko podporo za izmenjavo podatkov o kreditih in poročanje ter uporabo spletne storitve za rezervacijo bank v poroštveni kvoti. SID banka bo skladno z določili nove uredbe izvajala tudi formalni pregled seznama dokumentacije, torej izjav in dokazil kreditojemalcev in bank, s katerim bo banka poroku Republiki Sloveniji dokazala, da kredit izpolnjuje zakonske pogoje za poroštvo,« pravijo na SID banki, kjer ocenjujejo, da približno 600 podjetij povprašuje po kreditih s poroštvom.

Podjetja povpraševala po od 100 tisoč do milijona evrov

Anketa, ki jo je med 20. majem in 15. junijem med 272 podjetji izvedla GZS, je pokazala, da je le slaba desetina podjetij izkazala zanimanje za poroštveno shemo. Med omenjenimi podjetji se jih je 54 odstotkov zanimalo za posojila v vrednosti med 100 tisoč in milijonom evrov, ena tretjina jih je povpraševala po posojilu v vrednosti nad enim milijonom evrov, 13 odstotkov pa za posojilo do 100 tisoč evrov. Dve tretjini podjetij bi denar namenilo za financiranje obratnega kapitala, dobrih 20 odstotkov za financiranje nove naložbe, 13 odstotkov pa za financiranje in dokončanje že začete naložbe.

Foto: Depositphotos

Upravičenost do povračila nadomestil plače zaradi odrejene karantene traja najdlje do 30. septembra 2020.

Vlada sprejela #PKP4

Vlada je konec junija določila besedilo predloga Zakona o interventnih ukrepih za pripravo na drugi val COVID-19 (PKP4), ki nadomešča na vladi sprejet predlog novele PKP3. S predlogom zakona se podaljšuje trajanje ukrepa delnega povračila nadomestila plače delavcem na začasnem čakanju na delu do 31. julija 2020. Vlada lahko ukrep pred njegovim iztekom s sklepom največ dvakrat podaljša za obdobje enega meseca, vendar ne dlje kot do 30. septembra 2020. V predlogu zakona je nekaj dopolnitev, ki bodo zagotovile boljši in učinkovitejši nadzor nad ukrepom skrajšanega delovnega časa in čakanja na delo.

Poleg tega je namen predloga zakona tudi blaženje učinkov zaradi delavcu odrejene karantene v breme delodajalca, ko se ta ne more izogniti odsotnosti delavca, ki dela ne more opravljati in mu ni možno odrediti dela na domu, mu pa mora delodajalec na podlagi delovnopravne zakonodaje zagotoviti nadomestilo plače za čas odsotnosti. Predlog zakona tako delodajalcem omogoča uveljavitev povračila nadomestila plače tudi za te primere, delavci pa bodo upravičeni do nadomestila plače, pri čemer bo višina nadomestila odvisna od vzroka za izdajo odločbe o karanteni.

Delavec, ki mu je bila odrejena karantena ob prehodu meje in zaradi tega ne more opravljati dela v skladu s sklenjeno pogodbo o zaposlitvi, delodajalec pa zanj ne more organizirati dela na domu, ima pravico do nadomestila plače v višini, kot je določena z zakonom, ki ureja delovna razmerja, za primer višje sile. Delavec, ki mu je bila odrejena karantena zaradi stika z okuženo osebo in zaradi tega ne more opravljati dela v skladu s sklenjeno pogodbo o zaposlitvi, delodajalec pa zanj ne more organizirati dela na domu, ima pravico do nadomestila plače v višini, kot je določena z zakonom, ki ureja delovna razmerja, za primer začasne nezmožnosti zagotavljanja dela iz poslovnega razloga. Razlog za odreditev karantene mora biti razviden iz odločbe o odreditvi karantene. Delodajalec bo lahko pravico do povračila izplačanih nadomestil plače uveljavljal največ za obdobje, določeno z odločbo ministra za zdravje. V primeru odrejene karantene izplačano nadomestilo plače v celoti bremeni Republiko Slovenijo. Upravičenost do povračila nadomestil plače zaradi odrejene karantene traja najdlje do 30. septembra 2020. gg

SID banka je v začetku julija na mednarodnih kapitalskih trgih izdala covid-19 obveznice v znesku 350 milijonov evrov. Sredstva iz naslova obveznic bodo namenjena financiranju slovenskega gospodarstva za lajšanje posledic krize epidemije covid-19. Povpraševanje po obveznicah je preseglo pričakovanja in je znašalo skupaj več kot 700 milijonov evrov.

Tiskano na papirju Viprint, 80 g, papirnice VIPAP VIDEM KRŠKO, d. d.

Investiram, v kar verjamem.

Z novimi **naložbenimi skladi** za potrebe novih časov in ljudi.

triglav preudarni | triglav zeleni | triglav aktivni | triglav tehnologija

50 %
nižji vstopni stroški

več o pogojih akcije na triglavskladi.si

Vzajemni skladi delniški Triglav Tehnologija, delniški družbeno odgovorni Triglav Zeleni, mešani fleksibilni Triglav Aktivni in mešani defenzivni Triglav Preudarni so podskladi Krovnega sklada Triglav vzajemni skladi, ki ga upravlja družba Triglav Skladi, d.o.o., Slovenska 54, Ljubljana. Prospekt krovnega sklada Triglav vzajemni skladi in Ključni podatki za vlagatelje so v slovenskem jeziku vlagateljem brezplačno na voljo na vseh vpisnih mestih družbe za upravljanje in na spletni strani www.triglavskladi.si. Trženjska akcija znižanja vstopnih stroškov za določene vzajemne sklade velja do 31.7.2020. Več o pogojih akcije na www.triglavskladi.si.

triglavskladi

Zaslužite si več.

080 10 19

triglavskladi.si

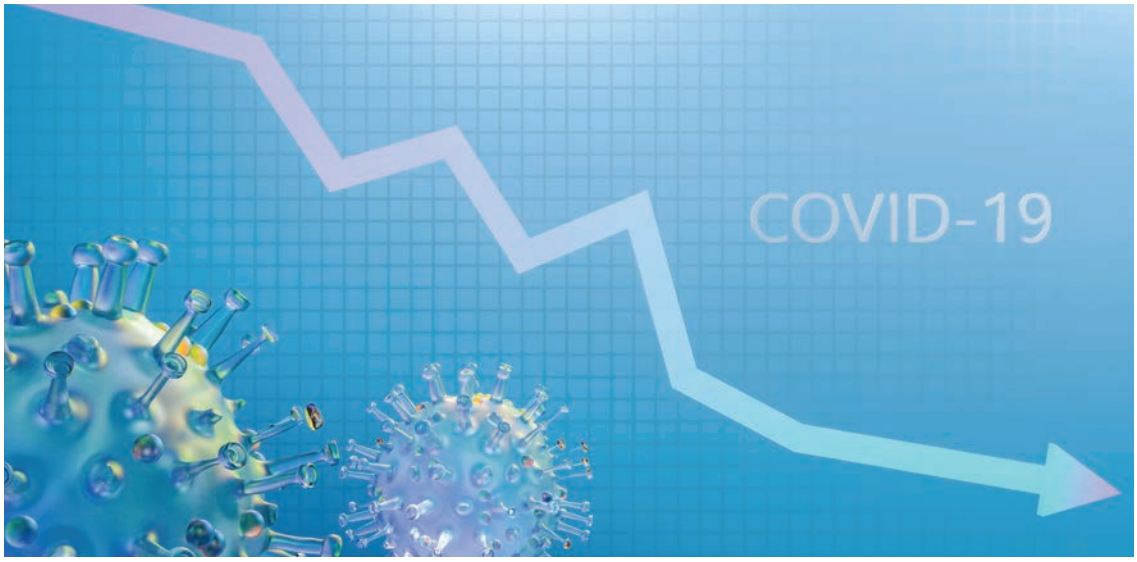

Foto: Depositphotos

Anketa

Covid-19 odnesel sredstva za investicije

Več kot polovica podjetij pričakuje, da bodo letos namenili manj sredstev za investicije kot lani. Krivulja se obrača navzdol tudi na drugih področjih.

Barbara Perko

54 odstotkov podjetij pričakuje, da bodo letos namenili manj sredstev za investicije kot lani.

Gospodarstvo posledice epidemije covida-19 beleži na vseh področjih. Gospodarska zbornica Slovenije je med 20. majem in 15. junijem izvedla anketo med 272 podjetji. Kar 80 odstotkov anketiranih letos pričakuje zmanjšanje prihodkov v primerjavi z letom 2019. Le 13 odstotkov jih letos pričakuje povečanje prihodkov, 8 odstotkov pa jih meni, da bo prihodek enak kot v letu 2019.

Manj sredstev za investicije

Med področji, ki bodo občutila posledice epidemije, bodo zagotovo investicije. 54 odstotkov podjetij pričakuje, da bodo letos namenili manj sredstev za investicije kot lani. 21 odstotkov teh podjetij bo investicijske izdatke znižalo za 50 odstotkov ali več. Dobra tretjina (35 %) podjetij v letošnjem letu namerava nameniti investicijam več sredstev kot lani. Večina med njimi bo za investicije porabila od 5 do 10 odstotkov več kot v 2019. 15 odstotkov podjetij bo za investicije namenilo enak znesek kot lani.

Investicijski izdatki 2020 glede na 2019 (v %)

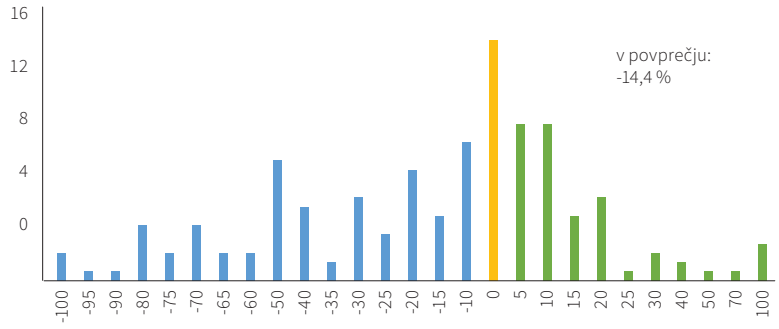

Vir: Analitika GZS

Izvoz se bo zmanjšal

Kar 63 odstotkov podjetij pričakuje zmanjšanje izvoza v primerjavi z letom 2019. Med podjetji, ki pričakujejo padec izvoza v 2020, je 14 odstotkov takih, ki se jim bo prihodek zmanjšal za 20 odstotkov, 12 odstotkov podjetij meni, da se jim bo izvoz zmanjšal za 10 %, po 7 % podjetij pa, da se jim bo zmanjšal za 15 odstotkov in 30 odstotkov. Sedem odstotkov podjetij pričakuje 50 in več odstotni padec izvoza v primerjavi z 2019.

Prisotnost na evropskem trgu naj bi se zaradi covida-19 prepolovila. Približno 50 odstotkov vprašanih ocenjuje, da se je izvoz na trgih Zahodne Evrope ter trgih Srednje in Vzhodne Evrope zmanjšal. Nekaj pod 30 odstotkov vprašanih na teh trgih ni prisotnih. Med 17 in 19 odstotkov podjetij sprememb ne zaznava, manjši delež pa občuti povečanje izvoza. Ko gre za bolj oddaljene trge izven Evrope, večji delež podjetij opaža zmanjšan izvoz.

Sprememba na področju digitalizacije

Okoli polovica podjetij je pri vprašanju glede odzivov na covid-19 oz. spremembe v podjetju odgovorila, da sprememb ni. Izjema so aktivnosti, vezane na digitalizacijo. Podjetja so namreč v tem času uvajala nove tehnologije, bistveno se je povečala spletna prodaja.

Ena od posledic covida-19 je tudi večja dinamika zmanjšanja števila izvoznih trgov. Podobno velja za število izvoznih produktov. V tem obdobju so podjetja beležila tudi več izobraževanj zaposlenih (57 %), saj so novi načini dela in delo od doma zahtevali nove kompetence zaposlenih, ki so jih morali na novo osvojiti.

Več kot polovica jih pričakuje zmanjšanje števila zaposlenih

Kar 53 odstotkov podjetij pričakuje zmanjšanje števila zaposlenih v primerjavi z lanskim letom. Med tistimi, ki bodo odpuščali, jih je 26 odstotkov navedlo, da bodo odpustili 10 odstotkov zaposlenih, 9 odstotkov podjetij bo odpustilo 20 odstotkov zaposlenih, pet odstotkov podjetij pa je napovedalo, da bodo odpustili 50 in več odstotkov zaposlenih. Slaba petina podjetij bo povečala število zaposlenih, 28 odstotkov pa jih bo ohranilo enako število kot lani.

Podjetja so se posluževala ukrepov iz protikoronske zakonodaje s področja zaposlovanja. Za financiranje zaposlenih za čakanje na delo se je odločilo 55 odstotkov podjetij, za odlog davkov 24 odstotkov, za odlog kreditnih obveznosti 19 odstotkov, za posojila po poroštveni shemi pa 14 odstotkov podjetij.

Kar 45 odstotkov podjetij je imelo v času reševanja ankete na čakanju od 5 do 50 odstotkov zaposlenih. Petdeset ali več oseb je imelo na čakanju kar 35 odstotkov podjetij. Vse zaposlene je imelo na čakanju 8 odstotkov podjetij – glavni razlog je bil vladni odlok o začasni prepovedi prodaje blaga in storitev končnim potrošnikom –, dobra petina podjetij pa se ukrepa čakanja na delo v času anketiranja ni posluževala.

Večina pričakuje nižje prihodke

Vpliv bodo podjetja čutila tudi na področju prihodkov. 80 odstotkov anketiranih podjetij pričakuje nižje prihodke v primerjavi z lanskim letom. Največ podjetij, 18 odstotkov, jih pričakuje za 10 odstotkov nižje prihodke. Šestnajst odstotkov je takih, ki pričakujejo za 20 odstotkov nižje prihodke, trinajst odstotkov pa za 30 odstotkov nižje prihodke. Le pet odstotkov vprašanih podjetij pričakuje 50 in več odstotni padec prodaje v primerjavi z 2019.

Enaintrideset odstotkov podjetij pričakuje povrnitev rasti prihodkov od prodaje na medletni ravni do 30. junija 2021. Trideset odstotkov jih ocenjuje, da bi to lahko dosegli do konca letošnjega leta. Kar 39 odstotkov podjetij pa meni, da bo do povrnitve rasti prihodkov prišlo šele po 31. juniju 2021 oz. v drugem obdobju. gg

V anketi je sodelovalo 272 podjetij, od tega jih je bilo 44 % mikro in majhnih, ostalo so bila velika in srednja podjetja. Slaba polovica jih je bila iz predelovalnih dejavnosti, ostali iz storitvenih dejavnosti.

Tiskano na papirju Viprint, 80 g, papirnice VIPAP VIDEM KRŠKO, d. d.

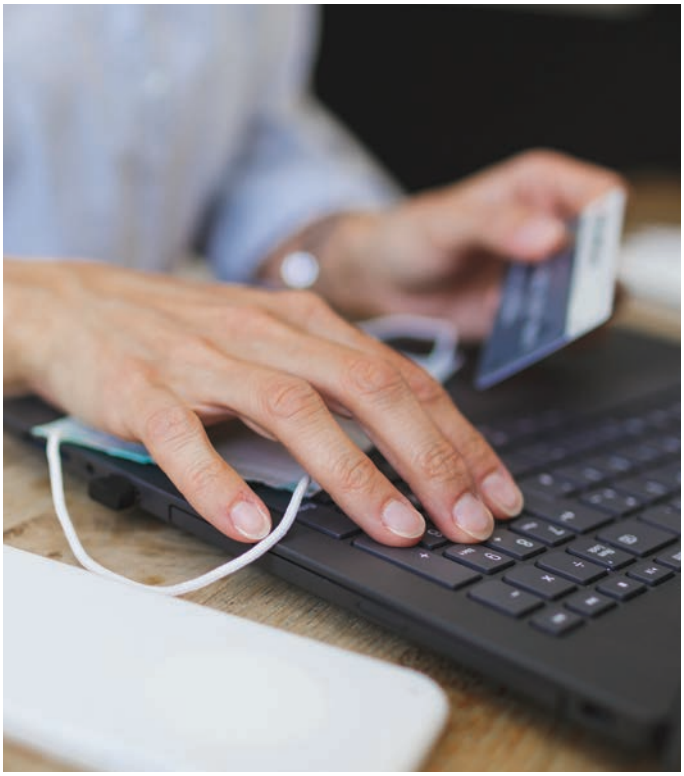

Foto: Depositphotos

Pokoronsko obdobje

Zmagovalci bodo znali izkoristiti prednosti tako fizičnih kot spletnih trgovin

Negotovosti bodo trgovci in logisti reševali z digitalizacijo, optimizacijo in hitrim prilagajanjem spremembam.

Nina Šprohar

Največji izziv: zaprtje trgovin ob nedeljah

V Hoferju so v času koronavirusa glavno skrb namenjali nemoteni oskrbi z živili in zagotavljanju varnosti tako za kupce kot za zaposlene. Kot zatrdijo, določila ukrepov skrbno upoštevajo še danes. »Največji izziv pa nam trenutno prinaša zaprtje trgovin ob nedeljah, kar bo dolgoročno vsekakor imelo opazne posledice na naše poslovanje,« opozarjajo. Tovrstni ukrep bi namreč po njihovem mnenju zmanjšal promet trgovin, skrajšani odpiralni časi pa bi posledično vplivali tudi na zaposlitveno strukturo. Nekateri trgovci obenem opozarjajo, da je čas za uvedbo nedeljskega zaprtja zaradi negotovosti v povezavi z epidemijo covida-19 povsem neprimeren in bi lahko še bolj pospešil padec potrošnje.

Foto: Arhiv Merkur

»Brez dobre digitalne podpore in dobrih digitalnih vsebin težko prepričaš kupca, da si prava destinacija zanj,« poudarja Blaž Pesjak, generlani direktor trgovine Merkur.

Spletna prodaja se je v času epidemije povečala za devetkrat

Blaž Pesjak, generalni direktor trgovine Merkur, pravi, da je koronakriza pokazala, da fizična trgovina »ne izgublja pomena za naš asortiman«. Obenem je kriza po njegovem tudi potrdila, da je potreba po storitvah dostave sedaj bolj izražena, kakor tudi potreba v smeri razvoja za storitve »click & collect«. Ob pozivu »ostani doma« so ljudje po Pesjakovem opažanju več časa posvečali prenovi doma. »To se pozna tudi pri prerazporeditvi dohodkov v obnovo doma. Ocenjujemo, da bodo tudi v prihodnje ljudje več doma, potovali bodo zelo omejeno,« dodaja. Zato se zdaj usmerjajo predvsem v digitalizacijo in avtomatizacijo poslovanja.

»Nakupni proces kupcev v Merkurju se v 75 odstotkih prične na naši spletni strani. Brez dobre digitalne podpore in dobrih digitalnih vsebin pa težko prepričaš kupca, da si prava destinacija zanj. Dobra digitalizacija je torej predpogoj za dobro frekvenco obiska v trgovini,« pojasnjuje Pesjak. Prav zato so se morali že v času epidemije izjemno hitro prilagoditi povpraševanju in potrebam kupcev, predvsem v programu naredi sam, zato so spletno trgovino dopolnili z vrsto izdelkov. Zdaj jih imajo že več kot 25 tisoč, ki jih pripeljejo na dom, omogočili pa so tudi naročanje izdelkov po elektronski pošti in telefonu. Vse to so, kot pravi Pesjak, morali storiti praktično čez noč. »Spletna prodaja se je v tem času z vidika števila naročil povečala kar za devetkrat,« poudari direktor Merkurja, ki pričakuje, da se bodo nakupovalne navade ljudi precej spremenile.

Foto: Žiga Intihar

»Ves čas preživljamo v pripravljenosti na morebitne spremembe, ki se lahko zgodijo tako rekoč čez noč,« pravi direktor podjetja cargo-partner v Sloveniji Viktor Kastelic.

»Sodoben kupec neprestano prehaja iz digitalnega v fizični svet«

»V Merkurju verjamemo, da bodo prihodnji zmagovalci v trgovini tisti, ki bodo na pravi način znali povezati prednost fizičnih trgovin (lokacija, prostor, ponudba) s spletnim nastopom,« pravi Pesjak, ki dodaja, da tisti, ki bodo samo na spletu ali samo v fizični obliki, ne bodo mogli v celoti zadovoljiti potreb sodobnih strank. Meni, da ima Merkur za to trenutno odlično izhodišče zaradi lokacij fizičnih trgovin, prepoznavne znamke in zdaj še prepoznavnosti na spletu. »A v naslednjih korakih bomo morali trdo delati, da na eni strani obogatimo in optimiramo spletno izkušnjo ter da jo hkrati s pridom povežemo tudi s fizično izkušnjo naših kupcev. Sodoben kupec v interakciji s trgovcem v svoji nakupni poti neprestano prehaja iz digitalnega v fizični svet. In prav v tem delu moramo znati zagotoviti najboljšo možno izkušnjo: od iskanja informacij pa vse tja do urejanja reklamacij in upravljanja z lojalnostjo. Verjamemo, da bomo vse to v prihodnje znali še nadgraditi,« pravi sogovornik.

Spletne trgovine se hitreje odzovejo na dogajanje na trgu

Da bo možnost spletne prodaje v prihodnosti izjemna strateška prednost, se zavedajo tudi v podjetju Mimovrste, kjer so v letošnjem aprilu zaznali 90-odstotni porast v prodaji. Prednosti spletnih trgovin vidijo predvsem v odpiralnem času, lahkem dostopu in prilagodljivosti, možnosti naročanja iz udobja doma in v hitrem nakupovalnem procesu. Izdelki in prilagojen prodajni asortima so v njihovi spletni trgovini na virtualnih policah na voljo za ogled in nakup v le nekaj minutah. »Na dogajanje na trgu se lahko odzovemo takoj, posebne akcije in ugodnosti so v spletni trgovini samo nekaj klikov stran, izdelki s posebnimi cenami imajo v trenutku svojo podstran oz. virtualno polico,« pravijo v podjetju Mimovrste. Je pa tudi na spletu konkurenca med trgovci vsako leto večja.

»Klasično planiranje transportnih tokov je bilo nemogoče«

Tudi logističnim podjetjem je epidemija povzročala precej preglavic. »Situacija med glavnim valom korone se je spreminjala iz dneva v dan, včasih iz ure v uro. Spreminjale so se kapacitete, cene, prihajalo je do odpovedi povezav in podobno. Klasično planiranje transportnih tokov je bilo nemogoče, zato so bile pomembne hitre reakcije, fleksibilnost in rešitve na podlagi predvidevanja sprememb,« pravi direktor podjetja cargo-partner v Sloveniji Viktor Kastelic. Čeprav se po njegovih besedah tokovi tovora v tujino počasi vzpostavljajo nazaj, je v državah, kjer doživljajo vrhunce epidemije in tam, kjer se pojavljajo nova žarišča bolezni, količina tovora še v manjšem obsegu, kot je bila pred pojavom covida-19. »Zaradi epidemije smo na izvozni strani zaznali manjši upad, ki pa smo ga več kot uspešno nadomestili z uvozom. Kakšne so dejanske posledice epidemije, bo predvidoma znano šele jeseni,« pravi sogovornik. In kako se bodo z njimi spopadli? »Neprestano budno spremljamo dogajanje v Sloveniji in po svetu. Ves čas preživljamo v pripravljenosti na morebitne spremembe, ki se lahko zgodijo tako rekoč čez noč. Izkušnje iz preteklih mesecev nam bi morale pomagati pri morebitnem drugem valu, še bolj veseli pa bomo počasne normalizacije stanja,« pojasnjuje Kastelic, ki doda še, da ne glede na situacijo od stranke vedno poskušajo dobiti čim več informacij ter poiskati zanjo najboljšo rešitev. gg

Tiskano na papirju Viprint, 80 g, papirnice VIPAP VIDEM KRŠKO, d. d.

AJM praznuje 30 let
uspešne družinske podjetnosti

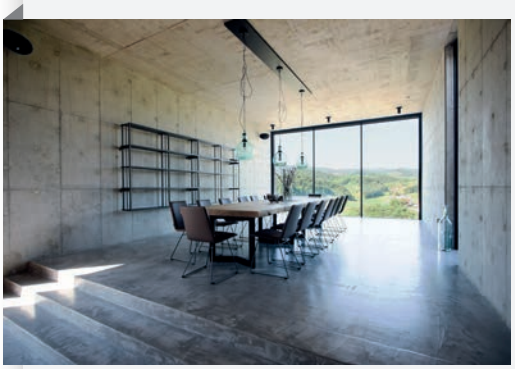

AJM okna-vrata-senčila d.o.o., podjetje za proizvodnjo, prodajo, montažo in servis stavbnega pohištva iz vseh materialov beleži 30 let uspešnega delovanja.

AJM sta leta 1990 ustanovila zakonca Janez in Marija Ajlec. Bila sta prva v Jugoslaviji, ki sta začela s proizvodnjo in prodajo PVC oken. S preudarnim vodenjem sta podjetje vztrajno razvijala in danes je eno največjih slovenskih družinskih podjetij. Zadnjih pet let ga vodi druga generacija družine Ajlec. Podjetje zaposluje 190 ljudi; zunanjih sodelavcev, neposredno povezanih s podjetjem, je še 60.

Široka ponudba energetsko učinkovitih izdelkov

Proizvodnja podjetja AJM je iz prvotnih PVC oken v treh desetletjih zrasla v obsežen proizvodno-prodajni program energetsko učinkovitega stavbnega pohištva iz vseh materialov – PVC, aluminija in lesa. V ponudbi so praktično vse oblike od oken do balkonskih vrat, različnih izvedb steklenih drsnih sten do vhodnih vrat, senčil in vseh potrebnih dodatkov. Za vse svoje izdelke izvajajo tudi strokovno montažo. V zadnjem desetletju je AJM svojo ponudbo dopolnil še s celovito sanacijo stavb in zdaj v tem segmentu ponuja celovite energetske rešitve.

Usmerjenost v izvoz

AJM je že pred leti prerasel domači trg in postal izrazito izvozno usmerjeno podjetje, ki svoje izdelke uspešno trži na avstrijskem, švicarskem, nemškem in hrvaškem trgu. Njihovi tehnološko zahtevnejši izdelki so zanimivi tudi za oddaljene trge; japonski, južnokorejski in ruski.

Ključ za uspeh: razvoj

V podjetju so prepričani, da je pot do uspeha v razvoju. Pri PVC in ALU oknih razvojno tesno sodelujejo z dobavitelji profilov, nemškimi podjetji Aluplast in Wicona. Lesena okna razvijajo sami. Izdelujejo jih iz slovenskega lesa. Na voljo sta dva odlična energetsko učinkovita profila. Lastnega razvoja so tudi vsa vhodna vrata, ter ekskluzivna linija oken, balkonskih vrat, steklenih sten in vhodnih vrat Zero Sash, ki se ponaša z inovativnim dizajnom in patentiranimi rešitvami.

Poudarjajo, da je tudi prihodnost podjetja povezana z razvojem. Ta bo šel v smer visoko energetsko učinkovitega stavbnega pohištva v navezavi s sodobno digitalno tehnologijo.

Stavbno pohištvo AJM lahko spoznate v njihovih prodajnih salonih po Sloveniji ali na spletni strani www.ajm.si, kjer lahko oddate povpraševanje in se naročite na brezplačno svetovanje na objektu.

Poslovni model, ki znižuje stroške elektrike poslovnim odjemalcem

SunContract, prva in edina tržnica električne energije, je novost na energetskem trgu, ki povsem spreminja način trgovanja z elektriko. Predvsem pa omogoča nižje cene elektrike, ki prihaja izključno iz obnovljivih virov.

SunContract s svojimi rešitvami znižuje stroške elektrike tudi poslovnim odjemalcem. Z uporabo elektrike iz obnovljivih virov dodatno zmanjšujejo svoj ogljični odtis, s čimer povečujejo ugled podjetja, ki je trajnostno usmerjeno. Med uporabniki tako že danes najdete večje industrijske proizvajalce, komercialne pisarne, domove upokojencev, manjše trgovine, ki s pomočjo tržnice kupujejo elektriko neposredno od lokalnih proizvajalcev. S tem so izključili posrednika, trgovce električne energije in njihove provizije, kar omogoča nižje cene elektrike za porabnika.

Dogovorite se za ceno zelene energije brez posrednikov

Z elektriko lahko na tržnici trguje vsakdo, ki za dobavitelja izbere podjetje SONCE energija, ekskluzivnega partnerja SunContract tržnice v Sloveniji. S podpisom pogodbe porabniki sprejmejo osnovno ceno elektrike, ki pa jo lahko dodatno znižajo z neposrednimi dogovori s proizvajalci na tržnici. Pri tem poleg cene izbirajo še vir elektrike, ki je na tržnici izključno obnovljivi (sonce, voda, veter, biomasa). Trgovanje na tržnici je enostavno, a vseeno lahko vsi, ki jim primanjkuje časa, sklepanje dogovorov prepustijo strokovnjakom z brezplačno aktivacijo storitve Skrbniški račun. Odjemalec plača le določen delež doseženih prihrankov na tržnici. Kljub aktivaciji računa lahko uporabnik sklepa posle tudi sam. V tem primeru vsi prihranki ostanejo njemu.

Dosezite popolno neodvisnost od cen na trgu z lastno sončno elektrarno

V sodelovanju s SONCE energija, je SunContract odličen partner tudi pri postavitvi sončnih elektrarn v industrijske in tržne namene. S tem lahko podjetje resnično doseže neodvisnost od gibanja cen elektrike vsaj za naslednjih 30 let, kolikor je minimalna življenjska doba elektrarne. Naložba se lahko povrne že v sedmih letih. Za celoten strošek elektrarne je možno pridobiti ugoden kredit in subvencijo EKO sklada. Za večje industrijske elektrarne so na voljo tudi subvencije Ministrstva za infrastrukturo in Agencije za energijo. Pri SONCE energija uredijo vse potrebno za postavitev elektrarne na ključ, tudi pripravo dokumentacije za različne subvencije, pri čemer so bili do zdaj 100-odstotno uspešni.

Do sončne elektrarne tudi brez vašega finančnega vložka

Četudi podjetje trenutno nima sredstev za postavitev sončne elektrarne, ima pa zanjo primerno streho, lahko pride do lastne naprave. V zameno za najem strehe bo podjetje takoj prihranilo do 20-odstotkov pri stroških elektrike, elektrarna pa bo po določenih letih, samo s plačevanjem elektrike, prešla v njegovo last.

Vedno bolj postaja jasno, da brez obnovljivih virov ne bomo mogli več dolgo poganjati razvoja. SunContract tržnica vam uporabo t. i. čiste elektrike zagotavlja na različne načine. Za več informacij jih lahko pokličete na 059 03 23 40 ali jim pišete na naslov povprasevanje@sonce.com.

Dom starejših občanov Lenart je s pomočjo sončne elektrarne, ki jo je investitor postavil na njihovo streho, in z vključitvijo na SunContract tržnico, v preteklem letu prihranil do 7-odstotkov pri elektriki.

SUNCONTRACT
Energetska tržnica

Več na: https://sonce.com

PROMO

Kawasaki vstopa na slovenski energetski trg

Prvi korak bodo v sodelovanju z Metalno Power naredili s postavitvijo plinske turbine, v prihodnosti pa bi lahko bili na našem trgu prisotni tudi z vodikovimi tehnologijami.

Kawasaki Gas Turbine Europe GmbH, ki je v stoodstotni lasti družbe Kawasaki Heavy Industries Ltd., proizvaja generatorske sisteme, ki jih poganjajo plinske turbine in plinski motorji, zlasti za visokozmogljive kogeneracijske sisteme (SPTE) in kombinirane plinsko-parne elektrarne. S plinskimi turbinami pokrivajo moči od 1.8 do 34.2 megavatov, s plinskimi motorji pa moči 5.2 do 7.8 megavatov. »Generatorski sistemi vsebujejo japonske plinske turbine in plinske motorje, izdelani pa so v Nemčiji v skladu z evropskimi pravili in standardi,« pravi Shahrad Adjili, vodja prodaje za Evropo.

Vrhunska tehnologija, ki prinaša konkurenčne prednosti

Visoko izpopolnjeni sistemi zgorevanja v Kawasakijevih plinskih turbinah in plinskih motorjih predstavljajo vrhunsko tehnologijo, ki njihovim strankam zagotavlja dolgoročne konkurenčne prednosti. Emisije izpustov v okolje so daleč pod svetovno določenimi mejami ob hkratni najvišji energijski učinkovitosti v svojem razredu, oboje skupaj pa zaokrožuje izredna zanesljivost delovanja generatorskih sistemov.

V sodelovanju s slovensko družbo Metalna Power nameravajo v Sloveniji postaviti prvo Kawasakijevo plinsko turbino. Pravzaprav jih je za sodelovanje z Metalno power prepričal njihov profesionalni pristop v tem prvem skupnem projektu in njihove dokazane izkušnje pri načrtovanju in upravljanju sistemov SPTE. Verjamejo, da bo postavitev prve referenčne instalacije s Kawasakijevo turbino v Sloveniji imelo odmeven učinek na slovenskem kot tudi na trgih sosednjih držav. Ker gre za evropske države, ki kažejo obetavno rast v srednjeročnem pogledu, so njihova pričakovanja glede pridobivanja pomembnega tržnega deleža v tem območju zelo velika.

Kawasaki je po sogovornikovih besedah usmerjen v razvoj elektrarn, ki izrabljajo nizkoogljična goriva, kot sta zemeljski plin in vodik. Obenem te sisteme združujejo z obnovljivimi viri in to podpirajo z vrhunsko nadzorno programsko opremo, s čimer močno prispevajo k sektorskemu povezovanju. »To je po našem mnenju edina pot, da preprečimo neučinkovito rabo energije, zmanjšujemo izpuste toplogrednih plinov in zagotavljamo trajnostni razvoj,« razlaga Shahrad Adjili.

Vodikova tehnologija že na Japonskem in v Nemčiji

Kawasaki je na Japonskem že postavil STPE, ki temelji na vodiku in v svetu prvo elektrarno, priključeno v javno omrežje; trenutno tak sistem postavlja v Nemčiji. Bi ga lahko tudi v Sloveniji? Sogovornik odgovarja pritrdilno in dodaja, da je mogoče vodik izrabljati v vseh državah z razvito industrijo. Pričakujejo namreč, da se bo celovita oskrbovalna veriga, ki

»V razvoj generatorskih sistemov, ki temeljijo na plinskih tehnologijah, je bilo v Kawasakiju vloženega več kot 50 let razvoja,« pravi Shahrad Adjili, vodja prodaje za Evropo družbe Kawasaki Gas Turbine Europe GmbH.

bo omogočala izrabo vodika, v razvitih industrijskih državah vzpostavila v desetih letih. V tem času bodo postale vodikove tehnologije tudi cenovno dostopne.

Nova naložba Japonske družbe v Sloveniji?

Naložbe japonskih podjetij v Sloveniji, kot je Yaskawa, so običajno zgodba o uspehu. Razmišljajo tako tudi v Kawasakiju? »Ena prvih akcij, ki jih je Kawasaki izvedel na začetku tega leta, je bil obisk Ministrstva za gospodarski razvoj in tehnologijo z našim partnerjem Metalna Power. Predstavili smo se kot ponudnik tehnoloških rešitev, razpravljali smo o perspektivi dolgoročne rasti energetskega podjetja in o ustreznem potencialu za naložbe v Sloveniji. Verjamemo, da se lahko dobra zgodba o japonskih podjetjih na slovenskem trgu ponovi tudi v primeru Kawasakija,« pravi Shahrad Adjili.

Kawasaki
Kawasaki Gas Turbine Europe GmbH

Two Specialists
No Compromise

Our Partner in Slovenia:
Metalna power®
Powering your business

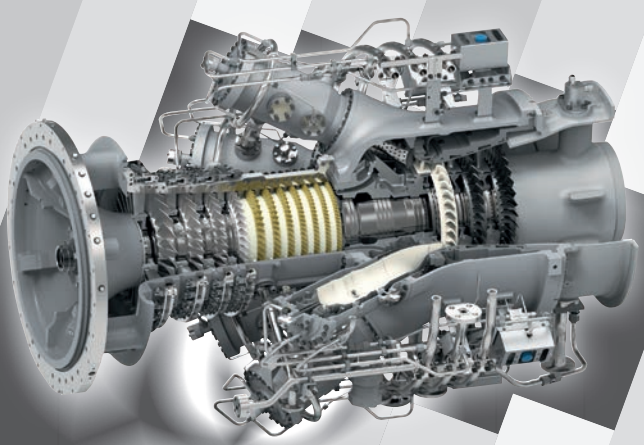

NEW
Gas Turbine M5A-01
Electrical Power: 4.8 MW_e
Electrical Efficiency: 32.9 %

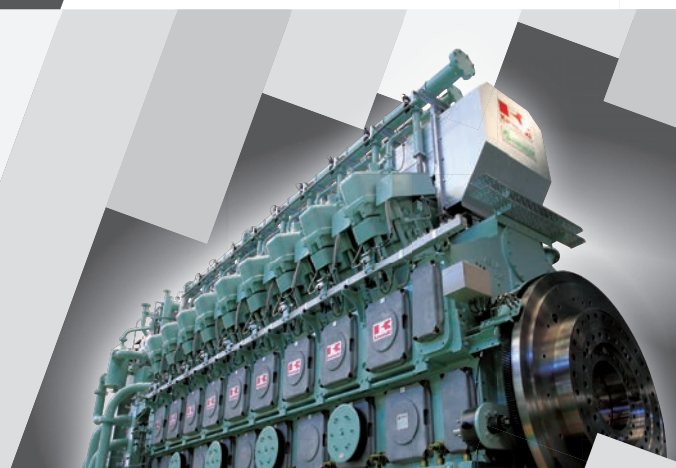

GREEN Gas Engines
Gas Engine KG-18-V
Electrical Power: 7.8 MW_e
Electrical Efficiency: 49.5 %
EFFIZIENZ WELTREKORD 1

Kawasaki Gas Turbine Europe GmbH
Nehringstraße 15 · 61352 Bad Homburg, Germany
Phone: +49 (0) 6172 / 7363-0 · Fax: +49 (0) 6172 / 7363-55
E-Mail: info@kge-gmbh.com · www.kawasaki-gasturbine.de

The best of both worlds – Kawasaki made it!
From now on you can get both Gas Turbines and Gas Engines with impressing efficiency from one source. Separately as well as in combination, completely according to your requirements – without compromise.

Intervju

Ukrepe je treba zelo pretehtati in najti prave rešitve, da v dobri veri ne naredimo več škode kot koristi

Darja Kocbek, foto: Barbara Reya

Minister za okolje in prostor Andrej Vizjak verjame, da bo dolgoročna strategija razogljičenja v nekaj tednih pripravljena za javno obravnavo in sprejeta v drugi polovici leta.

Slovenija namerava do leta 2050 doseči ogljično nevtralnost. Prva od treh glavnih nalog in pristojnosti Ministrstva za okolje in prostor RS (MOP) za dosego tega cilja je sprejem dolgoročne strategije razogljičenja. Minister Andrej Vizjak je povedal, da je ta dokument v pripravi in bo ključnim štirim sektorjem, ki so industrija, kmetijstvo, promet in energetika, trasiral smer nadaljnjega razvoja s ciljem nevtralnosti izpustov CO_2 po letu 2050.

Kdaj računate, da bo sprejeta in katere so še druge glavne naloge?

Verjamem, da bo v nekaj tednih pripravljena za javno obravnavo in bo v drugi polovici leta tudi sprejeta. Druga naloga bo planiranje ustreznih sredstev prek podnebnega in vodnega sklada za spodbujanje naložb za dosego ciljev v naslednjih nekaj desetih letih. Ta sredstva bodo pomembna za izvedbo konkretnih ukrepov. Tretja naloga je črpanje kohezijskih sredstev in eksternih virov za izvedbo potrebnih naložb, povezanih tudi z okrevanjem gospodarstva po pandemiji.

Ministrstvo mora prilagoditi prostorsko in gradbeno zakonodajo, da bodo investicije sploh izvedljive v realnem času.

Ob tem mora ministrstvo za okolje in prostor prilagoditi prostorsko in gradbeno zakonodajo, da bodo investicije sploh izvedljive v realnem času. Prenova te zakonodaje že poteka, kakor tudi zakonodaje s področja varstva okolja v smislu učinkovitejših postopkov, da bo ob upoštevanju razmeroma visokih standardov varovanja okolja mogoče v razumnem roku posegati v prostor.

Morda navedem nekaj številk, ki jih je pomembno omeniti, ker nas številni zaradi teh posegov tudi kritizirajo. Imam tabelo, ki je sicer stara pet let, a je kljub temu po moje še vedno zelo aktualna. Iz nje izhaja, da imamo v Sloveniji več kot 55 odstotkov gozdnih zemljišč glede na dejansko rabo in okrog 35 odstotkov kmetijskih zemljišč glede na dejansko rabo. Skupaj je to prek 90 odstotkov. Pozidanih oziroma sorodnih zemljišč imamo glede na dejansko rabo zgolj 6,7 odstotka. Iz tega izhaja, da je Slovenija zelena država, bogata z gozdom, vodami. Ob tem nam nekateri želijo sporočiti, da pretirano posegamo v prostor.

Kako ocenjujete Nacionalni energetsko-podnebni načrt NEPN?

Je slab, jalov dokument, s katerim si nihče ne more nič pomagati in se tudi ne uresničuje. Naj samo

povem, da bi po NEPN morali v letu 2020 instalirati 150 megavatov sončnih elektrarn, zdaj, ko smo tik pred vstopom v drugo polovico leta, ne razpolagamo s podatkom, da bi bil instaliran 1 megavat, morali pa bi jih imeti že vsaj 75 megavatov. Nekateri smo v času sprejemanja opozarjali, da je povsem nerealen, da zavaja slovensko javnost in posledično tudi slovensko elektrogospodarstvo. NEPN je nastal na način, da se ne bi nikomur zamerili.

Kakšen pa bi moral biti?
Zelo jasno bi se moral opredeliti tudi do nadaljnjega vlaganja v hidroenergijo. Naravnost neumno je, da ne izkoristimo nekaterih slovenskih rek za proizvodnjo električne energije. Ob tem so naši sosedi Avstrijci, ki so pogosto kritični do nekaterih naših projektov, v preteklosti to naredili in nas niso nič vprašali. Na Muri so v zadnjem obdobju naredili še dve hidroelektrarni. V Sloveniji je to praktično nemogoče, to velja tudi za druge reke. Zanimivo je, da so določeni finančni viri, ki prihajajo iz Avstrije, ključni viri za financiranje nevladnih organizacij, ki nasprotujejo vsem jezovom na slovenskih in balkanskih rekah. Zato je mene zelo težko prepričati, da za tem ne stojijo kapitalski in energetski interesi. Pri tem ne kritiziram avstrijske države, ampak avstrijska združenja. Sam sem prisostvoval razpravam, ko so njihovi strokovnjaki prihajali v Brežice in govorili proti hidrolektrarni Mokrice.

Kaj pa pretočnost rek, bo v Savi glede na podnebne spremembe dovolj vode za hidroelektrarne in hlajenje prvega in morebitnega drugega bloka Nuklearne elektrarne Krško (NEK)?
Hidropotenciala v Sloveniji gotovo ni dovolj za vse potrebe. Ko spremljamo učinke podnebnih sprememb na hidrologijo rek, opažamo, da so frekvence zelo visokovodnih in nizkovodnih pojavov večje, to pomeni, da se ti dogodki pogosteje pojavljajo, tudi amplitude so višje, kar pomeni, da so ti pojavi bolj izraziti. Imamo pogostejše in bolj znatne poplave in tudi znatnejša in pogostejša obdobja zelo nizkih pretokov. Beležimo pa tudi dolgoročni trend upadanja pretokov. To potrjujejo tudi hidrologi z agencije za okolje. Zaradi tega je še kako pomembno ustrezno upravljanje z rekami. Pregrade omogočajo boljše upravljanje z rekami in boljše gospodarjenje z vodo teh rek. Res je, da se s pregrado spremeni ekosistem, biosfera in biotska raznovrstnost, ni pa nujno, da na slabše. Pregrade negativno vplivajo na razvoj vrst rib, ki imajo rade tekočo hitro vodo, a pozitivno vplivajo na razvoj rib, ki imajo rade mirno vodo. Živelj in rečni organizmi se prilagodijo. Za nekatere je to slabo, za nekatere je to dobro. Trditi, da se je vse poslabšalo, zanemariti pa vplive na druge vrste, katerim so se pogoji izboljšali, ni korektno. V Sloveniji imamo veliko rek, ki prosto tečejo, imajo hitro vodo, zato je dovolj prostora za rečne organizme, ki imajo radi takšno vodo. To so Krka, Kolpa, Savinja, tudi Soča v zgornjem toku, pa kopica manjših rek. Imamo pa tudi zajezene reke, ki so bile v preteklosti podvržene številnim posegom, zlasti regulacijam zaradi poplav. Takšna reka je praktično po celotnem toku Sava, ki je bila pregrajena že v bivši državi zaradi gradnje jezu pri NEK, da ne govorim o hidroelektrarni Vrhovo. Na spodnjem toku, kjer so hidroelektrarne na spodnji Savi, je Sava v celoti regulirana, kar pomeni, da je to umetni vodotok, ni naravna struga. Pri tehtanju posegov na Savi je treba imeti v mislih tudi okoljski vidik, ne pa konzervatorskega. Uravnotežiti je treba potrebe po razogljičenju in druge širše okoljske vidike z ohranjanjem biotske raznovrstnosti. To uravnoteženje potegne s seboj ustrezno izvedene projekte, pa tudi kopico ohranitvenih in izravnalnih ukrepov.

Pri tehtanju posegov na Savi je treba imeti v mislih tudi okoljski vidik, ne pa konzervatorskega.

Moja glavna zamera NEPN in vsem dosedanjim strategijam je, da govorijo o projektih, kot da so neizvedljivi. Želim povedati, da je v njih prepogosto napisano, da bomo lahko gradili določene objekte, ki ne bodo imeli vpliva na okolje. Takšnih projektov jaz ne poznam in jih tudi ni. Govoriti moramo o načinu, da bodo vplivi na okolje obvladljivi, da bodo posledice omiljene, da bodo v primeru bistvenih vplivov tudi ti vplivi izravnani. To so termini iz evropske habitatne direktive, ki se jih razvite države EU poslužujejo. Mi pa govorimo v neki nerazumljivi latovščini, zaradi katere se projektov dejansko ne da izvesti.

Kdaj računate, da bi lahko bile hidroelektrarne na spodnji Savi in srednji Savi dograjene?
Zelo daleč smo že z vsemi potrebnimi aktivnostmi glede hidroelektrarne Mokrice. Naravnost smešno se mi zdi, da so me nevladne organizacije prijavile komisiji za preprečevanje korupcije, ker se zavzemam za projekt, katerega pogodbeni predstavniki smo na ministrstvu. MOP je koncedent oziroma predstavnik koncedenta pri gradnji hidroelektarne Mokrice, javno podjetje INFRA, ki je na nek način tudi pod jurisdikcijo MOP, skrbi za investicije v infrastrukturni del, za gradnjo protipoplavnih nasipov in ostale vodne ureditve. Meni očitati, da se zavzemam za to, da bodo ljudje v okoliških vaseh dobili protipoplavno zaščito čim prej, je ravno smešno oziroma res povsem

Naravnost smešno se mi zdi, da so me nevladne organizacije prijavile komisiji za preprečevanje korupcije, ker se zavzemam za projekt, katerega pogodbeni predstavniki smo na ministrstvu.

Tiskano na papirju Viprint, 80 g, papirnice VIPAP VIDEM KRŠKO, d. d.

neutemeljeno. Prizadevamo si, da bi do gradnje hidroelektrarne Mokrice, ki je zadnja v verigi na spodnji Savi, prišlo čim prej. Po moji oceni bi gradbeno dovoljenje lahko izdali že v letošnjem letu. Začetek gradnje bo potem seveda odvisen od morebitnih pritožb. Ne glede na to računam, da se bo gradnja začela v prvi polovici prihodnjega leta. Za srednjo Savo smo na ravni delovne skupine povsem uskladili koncesijsko pogodbo. Med ključnimi energetskimi družbami HSE in skupino Gen energija obstaja dogovor, kako bo vodena investicija v energetski del, ker je dobro izkoristiti in povezati vse sinergije in dosedanje izkušnje glede virov financiranja pri gradnji hidroelektrarn. Upam, da bo mogoče državni prostorski načrt za spodnje tri hidroelektrarne na srednji Savi dokončati do leta 2023 in kakšno leto kasneje prvo začeti graditi.

Po moji oceni bi gradbeno dovoljenje za HE Mokrice lahko izdali že v letošnjem letu.

Ali kot minister za okolje in prostor podpirate drugi blok NEK?
Tega projekta ne podpiram, dokler ne bodo jasne vse okoliščine, zato pa podpiram, da se začnejo postopki umeščanja v prostor in vseh okoljskih presoj, te bodo pokazale sprejemljivost tega projekta in od tega bo odvisna odločitev. Zato je skrajni čas, da jih nemudoma začnemo. Odločitev bo padla tudi po tem, ko bo znana finančna konstrukcija, ko bodo jasni finančni viri. Vse to je treba pripraviti relativno natančno.

Velika Britanija se je pred tedni pohvalila, da je dosegla rekord po času, ko ni nič električne energije pridobila iz premoga. Kako in kdaj to lahko doseže Slovenija?
Nisem za rokohitrsko zgodbo, kar se tiče zapiranja premogovnika Velenje in posledično prenehanja kurjenja premoga v Termoelektrarni Šoštanj. Pri tem ne bi tekmoval z drugimi in povzročal nezanesljive oskrbe Slovenije z električno energijo. Po mojem mnenju je treba to premogovno zgodbo pripeljati h koncu v skladu s pričakovano življenjsko dobo bloka 6 in dosedanjimi načrti. Do leta 2050 je po moje kar ta pravi čas, če ne bodo drugi razlogi, ki jih danes ne poznamo, vodili k hitrejšemu zaprtju, recimo, da ne bo dovolj premoga ali bo izkoriščanje premoga zaradi stroškov, recimo zaradi cene CO_2 kuponov, postalo previsoko. Skratka, če bodo pogoji primerljivi s sedanjimi, ne vidim razlogov za nasprotovanje postopnemu prehodu v brezogljično družbo, saj šoki po navadi povzročijo več škode kot koristi.

Zavzemam se za revizijo območij Natura 2000 v Sloveniji in tudi drugod, kajti nesmiselno je, da nekaj obstaja na papirju, v naravi pa ne več zaradi različnih dejavnikov.

Kakšno je vaše mnenje glede območij Natura 2000?
Med okoljskimi ministri članic EU bom verjetno posebnost. To je pokazal tudi nedavni pogovor z nemško ministrico za okolje. Ko je prebrala moj CV in v njem videla, da sem bil že minister za gospodarstvo in prihajam iz energetike, je bila med pogovorom malce zaskrbljena. To povem odkrito, saj mi je na koncu to tudi povedala. Glede območij Nature 2000 imam hudo zadrego, ker je dostikrat določeno območje zaščiteno brez ustreznih strokovnih podlag oziroma na podlagi povsem birokratskih opravil v preteklosti, ne pa zaradi resne vsebine. Zelo pomembno je tudi, da podnebne spremembe vplivajo na stanje habitatov, ki so zaščiteni, in tudi na stanje vrst, ki so zaščitene. Zato se zavzemam za revizijo območij Natura 2000 v Sloveniji in tudi drugod, kajti nesmiselno je, da nekaj obstaja na papirju, v naravi pa ne več zaradi različnih dejavnikov, ali človeka ali slabega gospodarjenja s tem ali pa podnebnih sprememb. V določenih rekah so se lahko ribe že »skuhale« zaradi dviga temperatur, ki je posledica sprememb hidrologije. Veliko vprašanje je, kako to vpliva na varovana območja. Zato je na mestu strokovno izvedena revizija in to bom tudi zagovarjal.

Kdaj boste to predlagali?
O časovnici še ne morem govoriti, a tudi ta proces bo nekdo moral sprožiti, kajti doslej so bili sproženi samo obratni procesi, kako varovana območja dodatno širiti, zaščito dodatno zaostrovati. Morda bo revizija pokazala, da je treba v nekaterih državah zaščititi več območij, v nekaterih pa manj.

To boste torej predlagali na ravni EU?
Tudi, ker je Natura 2000 projekt EU, kjer se vodi dialog med državami članicami in institucijami EU. Pri tem pričakujem argumente, ne pa vztrajanje.

Kje vidite priložnosti Evropskega zelenega dogovora za Slovenijo?
Priložnosti vidim na področjih, kjer Slovenija zaostaja, tudi v smislu krožnega gospodarstva, učinkovitejšega ravnanja tako z naravnimi viri kot ravnanja z odpadki. Odlične rezultate imamo pri ločenem zbiranju odpadkov, porazne pri izrabi odpadkov za pridobivanje energije. Priložnost vidim v vrnitvi ustrezno predelanih odpadkov nazaj v proizvodnjo. Na ministrstvu pripravljamo ustrezne pravne podlage za to, da preide odpadek v proizvod. Zelo veliko dela nas čaka še pri spodbujanju gospodarstva, da bi na trg dajali manj embalaže oziroma embalažo, ki je ponovno uporabljiva, ali obstaja možnost reciklaže. Vse aktivnosti, ki pogosto tudi stanejo, moramo izvajati v veliki skrbi za konkurenčnost slovenskega gospodarstva. Ukrepe je treba zelo pretehtati in najti prave rešitve, da v dobri veri ne naredimo več škode kot koristi. gg

Tiskano na papirju Viprint, 80 g, papirnice VIPAP VIDEM KRŠKO, d. d.

gen-isonce

PAMETNA ENERGIJA

Z lastno sončno elektrarno proizvajate prihranke

S čisto, zeleno energijo do 75 % nižjih računov za električno energijo.

WWW.GEN-ISONCE.SI | 080 1558

NALOŽBA, KI SE IZPLAČA

BREZSKRBNOST NA DOLGI ROK

PROJEKT NA KLJUČ

Prek BSP se trguje s 64 odstotki porabljene elektrike v Sloveniji

Letna poraba elektrike v Sloveniji se giblje na ravni 14 TWh. V letu 2019 je bilo preko energetske borze B Southpool (BSP) prodanih oziroma kupljenih 9 TWh elektrike, kar znaša približno 64 odstotkov letne porabe elektrike v Sloveniji. Poleg tega se preko dnevnega trga BSP in trga znotraj dneva prenese preko vseh treh meja dobrih 5 TWh elektrike.

»Poleg konvencionalnih virov želimo pametne vasi, lokalne proizvodnje in samooskrbe, preko agregatov vključiti na same trge z elektriko,« razlaga Anže Predovnik, direktor energetske borze BSP.

V BSP želijo s širitvijo in razvojem borze ter razvojem energetskih trgov zagotoviti predvsem likvidno trgovanje z elektriko, finančno varnost udeležencev trga ter učinkovito izrabo proizvodne in prenosne energetske infrastrukture. Na slovenskem borznem trgu trenutno trguje 36 članov iz 14 držav, in sicer na segmentu trgovanja za dan vnaprej, znotraj dneva in na izravnalnem trgu.

Avkcijski center za dolgoročne posle

»V zadnjih petih letih smo se uveljavili kot avkcijski center za izvedbo različnih dolgoročnih avkcij z elektriko. Za družbo ELES od leta 2015 izvajamo letne avkcije za nakup elektrike za pokrivanje izgub v prenosnem omrežju in mesečne avkcije za nakup elektrike, potrebne za izvajanje terciarne regulacije frekvence. Od leta 2017 izvajamo letne avkcije za nakup elektrike za pokrivanje izgub v distribucijskem omrežju za družbo SODO, od maja 2018 pa tudi letno avkcijo za nakup elektrike za družbo TALUM. Zadnja pridobitev je začetek izvajanj avkcij za nakup portfelja elektrike iz proizvodnje OVE za operaterja trga Borzen,« razlaga direktor BSP Anže Predovnik.

Tudi trgovanje znotraj dneva

Od 3. junija so skupaj s partnersko borzo EEX omogočili trgovanje s slovenskimi dolgoročnimi finančnimi produkti, s čimer je udeležencem na voljo celoten spekter poslovanja – od kratkoročnega do dolgoročnega. Od začetka trgovanja do konca leta 2019 se je na borzi EEX sklenilo 1,6 TWh poslov z dolgoročnimi produkti.

»Konec leta 2019 smo uspešno povezali slovenski borzni trg znotraj dneva z enotnim evropskim trgom znotraj dneva in rezultati so odlični. Obseg sklenjenih poslov na tem segmentu je zrasel za 500 odstotkov na 0,12 TWh mesečno, kar nas umešča med vodilne med trgi v regiji,« je zadovoljen Anže Predovnik.

Zelo dejavni tudi v prihodnje

Načrti BSP za letošnje leto so optimistični. Temeljijo na nadaljnji rasti volumna prodane oziroma kupljene elektrike ob nudenju kakovostnih storitev njihovim članom in ustvarjanju primernega dobička, ki jih od njih zahtevata lastnika. »Z zadovoljstvom lahko ugotovim, da te cilje v obdobju od 2015 naprej v celoti izpolnjujemo in smo na to tudi zelo ponosni. Glede na dinamičnost tega dela energetskega sektorja nenehno izboljšujemo svoje storitve. Za nas pa predstavlja velik izziv, kako poleg konvencionalnih virov, vključiti pametne vasi, lokalne proizvodnje in samooskrbe preko agregatov na same trge z elektriko,« razlaga sogovornik.

Za leto 2021 načrtujejo dejavnost Spajanje trgov na podlagi pretokov moči – CORE Flow-Based Market Coupling. Ob tem Anže Predovnik pravi, da so sistemski operaterji odgovorni za pripravo metodologije izračuna vrednosti čezmejnih prenosnih zmogljivosti na podlagi pretokov moči – v primeru slovenskega trga z elektriko v okviru t. i. osrednje evropske regije (CORE regije). »Borze z elektriko z njimi sodelujemo z namenom priprave ustreznih procedur in izvedbe finančne poravnave z namenom nemotene izvedbe alokacije razpoložljivih čezmejnih prenosnih zmogljivosti, ki bodo na voljo za implicitno dodelitev na podlagi izračunov z uporabo omenjene metodologije. To bo našim članom omogočilo nadaljnji neoviran dostop do tujih trgov z elektriko in ostalih koristi implicitne alokacije čezmejnih prenosnih zmogljivosti,« pravi Anže Predovnik.

PROMO

SOUTH POOL

ENERDAT

Pametne rešitve merjenja in upravljanja z energijo

Zajem podatkov

Analiza in načrtovanje omrežja

Namestitve in integracija

Načrtovanje OVE

Upravljanje s števci

Varnost

Optimizacija omrežja

INOVATIVNE REŠITVE ZA ANALIZO, UPRAVLJANJE IN OPTIMIZACIJO PAMETNEGA OMREŽJA

Vodilnim podjetjem pomagamo učinkovito upravljati elektroenergetsko omrežje in merjenje

www.enerdat.com | sales@enerdat.com | +386 4 29 27 401

Epidemija

Korona se bo odrazila tudi v poslovnih rezultatih nekaterih energetskih družb

»Življenje se počasi vrača v okvire, ki smo jih bili navajeni pred krizo, a posledice epidemije bo čutiti še daljše obdobje,« menita Marjan Eberlinc, predsednik Energetske zbornice Slovenije, in njen izvršni direktor Anton Colarič. Energetiki pa zatrjujejo, da so na morebiten nov val epidemije dobro pripravljeni.

Andreja Šalamun

Po oceni Eberlinca in Colariča je slovenski energetski sektor v času krize pravočasno vzpostavil vse nujne ukrepe za soočenje z izzivi koronavirusa. »Seveda pa to ne pomeni, da do težav ne more priti v prihodnosti, ko bi se lahko z epidemijo znova spopadli. Zato prednostna naloga še naprej ostaja dobra pripravljenost na morebitno hitro in učinkovito obvladovanje energetske infrastrukture v primeru novega vala virusa. To še posebej velja za kritično infrastrukturo,« poudarjata predstavnika Energetske zbornice Slovenije (EZS).

Prednostna naloga še naprej ostaja dobra pripravljenost na morebitno hitro in učinkovito obvladovanje energetske infrastrukture v primeru novega vala virusa.

Prepričana pa sta, da se bodo ukrepi, ki jih je sprejela vlada, da bi ublažila socialne in gospodarske posledice širjenja virusa, poznali tudi na poslovnih rezultatih energetskih podjetij. Z Odlokom o začasni oprostitvi plačila prispevka za zagotavljanje podpor proizvodnji električne energije v soproizvodnji z visokim izkoristkom (SPTE) in iz obnovljivih virov energije (OVE) za male poslovne končne odjemalce in gospodinjske odjemalce električne energije je vlada omogočila, da ti odjemalci niso plačevali prispevka OVE+SPTE v obdobju od 1. marca do 31. maja 2020, kar naj bi račun znižalo za okoli 20 odstotkov. Poleg tega je regulator trga, Agencija za energijo, z izrednim ukrepom uveljavil spremembo tarifnih postavk za obračun omrežnine. Za isto obdobje gospodinjskim in malim poslovnim odjemalcem niso obračunali tarifne postavke za obračunsko moč. S tem se je za povprečnega gospodinjskega odjemalca (in mali poslovni odjem) omrežnina znižala za 33 odstotkov. Skupaj z ukrepom vlade naj bi znašal skupni mesečni prihranek približno 27 odstotkov.

V Elektro Ljubljana bodo razmislili, ali bi bilo smiselno na določenih delovnih mestih tudi v prihodnje omogočiti delo od doma.

Manjša obremenitev prebivalstva, a tudi manjši prilivi za elektrodistribucije

»To je pomenilo manjšo obremenitev za prebivalstvo, po drugi strani pa tudi manjše prilive za elektrodistribucije. Ob tem je prišlo v okviru protikoronskih ukrepov vlade še do zmanjšanja upravičenega donosa za elektrooperaterje, kar bo vplivalo na rezultate poslovanja elektro prenosnega podjetja in elektro distribucijskih podjetij,« pravijo na EZS. Eberlinc in Colarič sta prepričana, da bo posledice epidemije čutiti daljše obdobje, a vendar upata, da pred očmi odločevalcev in podjetij kljub vsemu ostaja zaveza o razvojni usmeritvi proti nizkoogljični družbi.

Tudi v Elektro Gorenjska izpostavljajo, da na njihovo poslovanje »vpliva 102b. člen Zakona o interventnih ukrepih za zajezitev epidemije COVID-19 in omilitev njenih posledic za državljane in gospodarstvo ter predlagana sprememba omrežninskega akta, ki donos na regulativno bazo sredstev za leto 2020 znižuje s 5,26 odstotka na 4,13 odstotka«. Pravijo, da predviden izpad prihodkov na tej osnovi znaša 2,2 milijona evrov. V Elektro Primorska pa predvidevajo, da se bodo njihovi prihodki letos zaradi znižanja donosnosti na sredstva in ostalih vzrokov, povezanih z epidemijo, znižali za 2,5 milijona evrov.

Elektro Ljubljana: sestanki na daljavo so učinkovitejši in krajši

In kako so se z novim koronavirusom spopadali v energetskih družbah? »Tako kot vsa podjetja smo tudi mi organizirali delo tako, da je bila možnost za prenos okužbe čim manjša,« pravijo v družbi Elektro Ljubljana. Vzpostavili so krizni štab in pripravili nabor ukrepov, ki so jih prilagajali glede na priporočila Nacionalnega inštituta za javno zdravje (NIJZ). »Še največ težav v začetnem obdobju smo imeli z zagotavljanjem zaščitne opreme, kot so maske, razkužila in rokavice, saj te predvsem v prvih dneh po razglasitvi epidemije ni bilo mogoče kupiti,« povedo. Kjer je bilo mogoče, so delo organizirali na daljavo. »Predvsem smo ugotovili, da so sestanki na daljavo krajši in mnogokrat učinkovitejši od klasičnih,« priznajo v omenjeni družbi. Nekatere pozitivne prakse iz obdobja epidemije bodo zato zagotovo uporabili tudi v prihodnje, razmislili pa bodo tudi, ali bi bilo smiselno na določenih delovnih mestih, ki ne zahtevajo fizične prisotnosti v podjetju, omogočiti delo od doma. »Tudi ta rešitev je namreč pokazala nekatere prednosti,« povedo.

Elektro Gorenjska: S krizami imajo že precej izkušenj

V družbi Elektro Gorenjska imajo že precej izkušenj s posebnimi razmerami, na primer zaradi vetra ali žledu. Tudi na tokratno krizno situacijo so se odzvali hitro in celovito. Imenovali so skupino za krizno vodenje, katere vodja in koordinator je bil predstavnik vodstva za varnost in zdravje pri delu. Sprejeli so različne ukrepe za zaščito zaposlenih, za zagotovitev nemotene oskrbe z električno energijo in tudi zato, da so lahko izvajali naloge gospodarske javne službe v zakonskem minimumu. Skupina za krizno vodenje se je dnevno sestajala na videokonferencah, pregledovala je aktualna stanja in po potrebi sprejemala nove ukrepe. »Vse aktivnosti so se dnevno usklajevale tudi med vsemi elektrodistribucijskimi podjetji in pristojnimi organi. Oskrba z električno energijo zaradi epidemije ni bila motena,« povedo.

Prepričani so, da bodo nova dejstva in zaostrene razmere močno vplivale na poslovanje proizvodnega in storitvenega sektorja v prihodnje. »Posledice so močno povezane tudi z nacionalnimi energetskimi strategijami, katerih usmeritve bodo predvidoma že od leta 2021 zahtevale bistveno večja, po nekaterih napovedih več kot štirikrat večja vlaganja v elektrodistribucijsko omrežje kot danes,« povedo in dodajo, da bodo cilje, ki so si jih zadala podjetja, ob novih pogojih zagotovo težje dosegli.

Premogovnik Velenje: pripravili različne scenarije ukrepanja

Premogovnik Velenje skupaj s Termoelektrarno Šoštanj zagotavlja Sloveniji 30 odstotkov električne energije, v sušnem obdobju tudi več, zato ne more kar zapreti svojih vrat. V času epidemije so, ob upoštevanju priporočil, delali nemoteno. »Namestili smo dezinfekcijska sredstva in nove dozirnike razkuževalnih sredstev na več lokacijah, predvsem tam, kjer je pretočnost največja, nabavili smo tako kirurške maske kot maske, ki so primerne za zaščito pred kapljičnimi okužbami, vzpostavili smo nov režim uvoza in izvoza zaposlenih v jamo, omejili številčni vstop rudarjev v kletko izvoznega stroja, pri vratarnici preko termokamere in termometrov preverjamo morebitno povišano temperaturo pri zaposlenih, poostrili smo vstop v območje Premogovnika Velenje, odpovedali smo vse nenujne sestanke v podjetju in zunaj njega, vsa izobraževanja in službene poti, organizirali smo delo od doma za vse tiste, ki imajo to možnost, pripravili smo tri scenarije ukrepanja v izrednih razmerah, upoštevali vse uredbe države (ukinili smo organiziran prevoz z avtobusi na delo in z dela) in drugo,« naštejejo. Svoje zaposlene so obveščali in izobraževali tudi s pomočjo posebne brošure, internih medijev in plakatov.

Zaradi zahtevnih montan-geoloških pogojev v jami so bile predvsem v zadnjih dveh letih priprave odkopov dodatno otežene, »zaradi česar je prihajalo do zamikov njihovega starta. Zaostanek v proizvodnji bomo skušali v čim večji meri nadoknaditi do konca leta. V teku je priprava različnih strategij delovanja premogovnika, usmerjenih v povsem nov koncept odkopavanja, ki naj upošteva visoko stopnjo zanesljivosti doseganja proizvodnje. Mesec marec pa je bil na področju priprave novih prog celo nadpovprečen, saj smo izdelali kar 781 m jamskih prog; več kot 700 metrov novih prog v enem mesecu smo nazadnje izdelali marca 2012,« še dodajo v premogovniku.

Mesec marec je bil na področju priprave novih prog v Premogovniku Velenje nadpovprečen, saj so izdelali kar 781 metrov jamskih prog.

Plinovodi: center vodenja so praktično izolirali

V družbi Plinovodi so se odzvali hitro in vzpostavili prehod na izreden režim dela. »Danes z zadovoljstvom ugotavljamo, da smo se uspeli v izredno kratkem času prilagoditi in zagotavljati brezhibno delovanje prenosnega sistema. Najvišjo prioriteto je imel naš center vodenja, ki je bil v tem času praktično izoliran od ostalega sveta,« povedo. Analiza najrazličnejših scenarijev po dolžini trajanja in jakosti jim je omogočala, da glede na dejanske razmere stopenjsko prehajajo med njimi in s tem zagotavljajo vse ključne funkcije delovanja družbe praktično neokrnjene. »Tako se je poseben režim dela uspešno izvajal tudi za vse ostale zaposlene, vse v skladu s stalno spremljavo in odločitvami za ta namen vzpostavljenega internega organa,« pojasnijo.

Poslovanje družbe je v času epidemije potekalo neokrnjeno, z veliko stopnjo zavedanja zaposlenih, da izredne razmere terjajo hiter odziv in prilagoditev, pravijo in dodajo, da četudi neobičajno in drugače, je sistem deloval in poslovanje je v izrednih razmerah potekalo enako učinkovito kot v običajnih okoliščinah.

Elektro Primorska: ranljive skupine poslali na čakanje

Tudi v Elektro Primorska so sprejeli preventivne ukrepe in navodila za delo v času epidemije za različna področja dela. »Kolikor je bilo mogoče, smo zaposlene porazdelili po enega na pisarno in tistim, ki smo lahko, omogočili delo od doma. Zaposleni na terenu so delali v manjših skupinah in odhajali neposredno na delo in potem domov, brez srečevanja v poslovnih prostorih. Ranljive skupine zaposlenih smo poslali na čakanje, na začetku smo spodbujali koriščenje starega dopusta. Zbolelih za covidom-19 v Elektro Primorska do danes nismo zabeležili,« pravijo.

Ugotavljajo, da so se različne oblike bolj fleksibilnega dela in delo od doma načeloma izkazale za učinkovite, še zlasti pa se je v tem času obrestovalo vlaganje v digitalizacijo poslovanja in spodbujanje elektronske komunikacije z uporabniki.

Različne oblike bolj fleksibilnega dela in delo od doma so se v času epidemije v Elektro Primorska izkazale za učinkovite.

Geoplin: skoraj vsi zaposleni delali od doma

»V času epidemije koronavirusa smo v družbi Geoplin poslovanje povsem prilagodili novim razmeram, skoraj vsi zaposleni so delali od doma,« povedo v omenjeni družbi. Nenehno so bili v stiku s kupci in se skušali prilagoditi še zlasti tistim, ki jim je koronakriza otežila poslovanje. »Vse vplive epidemije na poslovanje družbe Geoplin smo uspeli obvladovati in v največji možni meri omejiti. Kljub zahtevnim razmeram in negotovi situaciji tudi v prihodnje se bomo trudili slediti zastavljenim ciljem poslovanja in

V družbi Geoplin so uspeli vse vplive epidemije na poslovanje družbe obvladovati in v največji možni meri omejiti.

Tiskano na papirju Viprint, 80 g, papirnice VIPAP VIDEM KRŠKO, d. d.

če se razmere ne bodo preveč zaostrile, verjamemo, da bomo cilje dosegli,« so optimistični v Geoplinu.

Pripravljeni na drugi val

Kako so torej energetska podjetja pripravljena na morebiten drugi val? »Izkušnje, ki smo si jih pridobili v prvem valu, nam bodo zanesljivo koristile pri obvladovanju morebitne ponovitve epidemije,« so prepričani v Elektro Ljubljana, kjer zaključujejo analizo ukrepov, ki so jih izvajali v prvem valu, in iščejo izboljšave, ki bi bile potrebne pri ponovitvi. »Prednost je predvsem v tem, da sedaj razpolagamo z zadostnimi količinami zaščitnih sredstev in imamo izkušnje, ki so pomembne pri obvladovanju in preprečevanju širjenja bolezni,« povedo. Najpomembneje se jim zdi, da preskrba z električno energijo v kriznih trenutkih poteka nemoteno in zanesljivo.

»Ocenjujemo, da bo v morebitnem drugem valu vse potekalo lažje, saj smo nanj dobro pripravljeni,« pa pravijo v Elektro Primorska.

Epidemija je pokazala, da je treba biti nenehno pripravljen na izreden način dela in na takojšen prehod v takšen režim.

Izreden način dela zahteva hiter odziv

Epidemija je pokazala, da je treba biti nenehno pripravljen na izreden način dela in na takojšen prehod v takšen režim, pravijo v Plinovodih. »Pripravljeni moramo biti, da bomo hitro in učinkovito obvladovali energetske infrastrukture tudi v morebitnih novih izrednih razmerah ali težko predvidljivih situacijah,« se zavedajo. V prihodnje se bodo prednostno posvetili centru vodenja. Ta je namreč pomembnejši del sistema, ki je v izrednih razmerah in kriznem delovanju odigral ključno vlogo, njegove funkcije pa si želijo razširiti in nadgraditi z nekaterimi novo prepoznanimi. Te bodo avtonomnost sistema še dodatno izboljšale, obljubljajo. Zavedajo se nevarnosti morebitnega drugega in naslednjih valov okužbe, ki so lahko še bolj nepredvidljivi, zato se bo treba odzvati še hitreje.

Za obvladovanje kriznih situacij pomembno sektorsko povezovanje

V Plinovodih menijo, da se je slovenska energetika na epidemijo zelo dobro odzvala, zato težav v nobenem od sektorjev oskrbe z energijo ni bilo zaznati. »Poseben poudarek je bil ves čas namenjen kritični infrastrukturi, ki je dejansko opravičila visoke standarde in zavedanje svoje ključne vloge. Vsi sektorji energetske kritične infrastrukture so namreč delovali neokrnjeno,« pravijo. Dodajo, da bo primer epidemije koronavirusa »neizbežno pustil posledice in bo vplival tudi na prihodnji razvoj energetskega sektorja, kjer za lažje obvladovanje kriznih situacij in izrednih razmer v panogi pomembno prepoznavamo tudi sektorsko povezovanje«.gg

www.dalekovod.com

V času geografskega in tržnega globalnega povezovanja, podjetje, ki povezuje, postane most med mesti, regijami in državami.

Dalekovod v dobesednem smislu besed povezuje z daljnovodi, kabli, konstrukcijami, kontaktnimi mrežami, telekomunikacijsko infrastrukturo, stebri in to v več kot 80ih držav po celem svetu.

DALEKOVOD
povezuje svetove
Dalekovod d.o.o. Ljubljana
Zavetiška ulica 1, Ljubljana

Pametne postaje – odločilen korak k uspešni preobrazbi energetskih sistemov

Distribucijske postaje so integralna komponenta energetskih omrežij. Povezujejo omrežja različnih napetostnih ravni, njihova funkcija nadzora in koordinacije pa je ključna za stabilnost celotnega sistema.

Matej Grdadolnik, Smart Infrastructure, Siemens: »Pametna postaja z integrirano IoT povezljivostjo (Mindsphere) in pomembnim poudarkom na kibervarnosti je Siemensova rešitev, ki bo distribucijsko omrežje pripravila na izzive energetskega prehoda.«

Nujnost pametnega omrežnega povezovanja

Na začetku industrijske revolucije je bila proizvodnja električne energije močno decentralizirana. To se je sčasoma spremenilo, danes pa se na trajnosten način ponovno vračamo k začetkom. V okviru celostnega pristopa se proizvajalci in distributerji energije danes soočajo s kompleksnimi izzivi, ki pa ponujajo tudi izjemne priložnosti. To še posebej velja za stavbe in pripadajoče sisteme, saj so ti skupno odgovorni za približno 40 % svetovne porabe energije.

Siemens se s tem izzivom med drugim spopada tako, da razvija rešitve za pametno povezovanje energetskih sistemov in stavbne infrastrukture, in tako ustvarja življenjske prostore v korist človeka in okolja. S povezovanjem teh dveh področij bo nastala inteligentna infrastruktura za omrežja, stavbe in industrijo oziroma neke vrste ekosistem, ki se bo intuitivno odzival na potrebe ljudi in hkrati varoval naš planet za prihodnje generacije.

Digitalizacija srca omrežja: pametne postaje

Integralna komponenta energetskih omrežij so distribucijske postaje. Povezujejo omrežja različnih napetostnih ravni, njihova funkcija nadzora in koordinacije pa je ključna za stabilnost celotnega sistema. Zato veljajo za srce energetskega omrežja. Njihova digitalizacija je odločilen korak proti uspešni preobrazbi energetskih sistemov. Zaradi svoje dostopnosti lahko v energetsko oskrbo vnesejo stroškovno učinkovitost in trajnost.

Srednje- in nizkonapetostna elektroenergetska omrežja morajo obvladovati spremembe, ki nastajajo zaradi vse večje integracije obnovljivih virov energije in rastoče elektromobilnosti. Medtem ko je mogoče s širjenjem omrežja zagotoviti dodatno priključno zmogljivost, lahko učinke spreminjanja smeri toka energije, nihanja obremenitev in napetosti dosežemo le z inteligentnimi rešitvami. Pametna postaja z integrirano IoT povezljivostjo (Mindsphere) in pomembnim poudarkom na kibervarnosti je Siemensova rešitev, ki bo distribucijsko omrežje pripravila na izzive energetskega prehoda. V njenem ospredju so digitalizacija, dekarbonizacija, decentralizacija in rastoče povpraševanje po energiji.

Pametna postaja lahko med svojim celotnim življenjskim ciklom deluje bistveno bolj stroškovno učinkovito. To vključuje tudi transparentnost, fokus na naložbe in hiter odzivni čas za vse dogodke v omrežju, tudi preko oddaljenega vzdrževanja. Hkrati pa povečuje razpoložljivost, zanesljivost in trajnostni vidik celotne energetske oskrbe – in tako omogoča pomembno dodano vrednost.

Naložbe v inteligentne tehnologije za omrežja prihodnosti

Energetski sistemi prihodnosti so vse bolj dekarbonizirani, distribuirani in digitalizirani. Ta ključna preobrazba je v polnem zamahu in predstavlja širok nabor izzivov za vse deležnike. Le digitalizacija nam bo omogočila uspešen odziv nanje. Zagotovitev, da bo digitalna preobrazba v energetskem sektorju uspela, zahteva odločnost, fleksibilnost in inteligentne naložbe v pametne digitalne tehnologije. To je edini način za obvladovanje trenutnih nalog in aktivno oblikovanje prihodnosti. Naložbe v inovativne tehnologije danes ustvarjajo energetska omrežja, ki so odporna proti prihodnosti in jih zaznamujejo zanesljivost, učinkovitost in trajnost.

PROMO

SIEMENS
Ingenuity for life

Digitalizacija

Energetike k digitalizaciji silijo tudi naročniki

»Elektroenergetske družbe so na področju digitalizacije zelo aktivne,« ugotavlja Andrej Stajič, direktor družbe Informatika. In sicer tako zaradi potreb svojih naročnikov in svojih lastnih interesov kot tudi zaradi zahtev novih regulativ.

Andreja Šalamun

»V elektroenergetiki je bil v zadnjem obdobju narejen velik korak naprej pri posodobitvi in poenotenju vmesnikov med podjetji in njihovimi končnimi uporabniki, pa tudi med samimi deležniki na trgu elektro energije,« je prepričan Stajič. Doda, da se trenutno veliko dela na posodobitvi izmenjave podatkov na trgu z električno energijo, ki je potrebna zaradi uvajanja rešitev za zagotavljanje skladnosti z direktivami Čiste energije za vse Evropejce.

Stajič je prepričan, da elektrodistribucijske družbe uvajajo digitalizacijo v skladu z možnostmi, ki jih omogočajo posamezni viri, in sicer tako kadrovski kot tudi finančni. »Pri tem so, seveda ob upoštevanju omejitev, uspešna,« ocenjuje. Kot primer navede menjavo števcev električne energije z daljinsko vodenimi. Meni, da je največ težav posledica pomanjkanja različnih virov v preteklosti in tudi danes, kar je povzročilo določene zaostanke v posameznih družbah.

Z digitalizacijo do pomembne prednosti

»Digitalizacija je neizbežna v vsaki panogi in tudi energetika ji ne bo ubežala,« se zavedajo v Geoplinu. Prepričani so, da je ta ključna za prihodnost in da bodo podjetja, ki bodo z vlaganji pospešila razvoj digitalizacije, imela prednost na trgu. »Potrebe po digitalizaciji se začnejo v komunikacijskih povezavah, avtomatizaciji posameznih energetskih sistemov in aplikacij ter posodabljanju informacijskih sistemov,« pravijo v Geoplinu. »Spremembe so se začele dogajati že z uvedbo prostega trga in trgovanja z električno energijo ter zemeljskim plinom. Pri tem so nastale različne platforme, ki lajšajo trgovanje, pa tudi komunikacijo in logistično izpeljavo poslov,« pojasnijo in dodajo, da vse to bistveno pospeši proces od nabave do prodaje energije, prav tako pa močno vpliva na obrat trgovanja z energenti, kar je pomembno za razvoj in učinkovitost trga.

V družbi Geoplin trenutno uvajajo celovito programsko rešitev za spremljanje in izvajanje trgovanja na plinskih trgih, ki je tudi njihova največja naložba na področju digitalizacije družbe. »Kupcem je na voljo portal Spletna poslovalnica Geoplin, kjer lahko dostopajo do vseh pomembnejših podatkov, vezanih na izvajanje njihovih veljavnih pogodb za dobavo zemeljskega plina, v tej storitvi pa ponujamo tudi informacije z energetskih trgov, ki so pomembne za sprejemanje odločitev odjemalcev na energetskem področju,« naštejejo v Geoplinu. Dodajo, da je neposredna posledica dela od doma ta, da so začeli s projektom uvedbe elektronskega podpisovanja dokumentov.

Kibernetski napadi vse bolj napredni in pogosti

V Elektro Ljubljana opozarjajo, da digitalizacija nikakor ni samo stvar IKT. »Drugače morajo steči tudi mnogi drugi procesi v podjetju,« pravijo. Tako v družbi ne razvijajo le poslovnih sistemov, temveč vlagajo tudi v uvedbo novih telekomunikacijskih poti, testirajo bazo Snowflake v oblaku, podpirajo sisteme za obvladovanje velikih količin podatkov (BigData), uvajajo novo SCADA ADMS, vse skupaj pa varujejo pred kibernetskimi napadi, ki so čedalje bolj napredni in pogosti. »Pripravljamo se na digitalizacijo verige naročanja, uporabnikom pa se želimo približati z elektronskimi obrazci. To bi delovalo še bolje, če bi nam Ministrstvo za javno upravo RS omogočilo avtentikacijo preko sistema SiPass,« razkrijejo.

Podjetja, ki bodo z vlaganji pospešila razvoj digitalizacije, bodo imela prednost na trgu, so prepričani v Geoplinu.

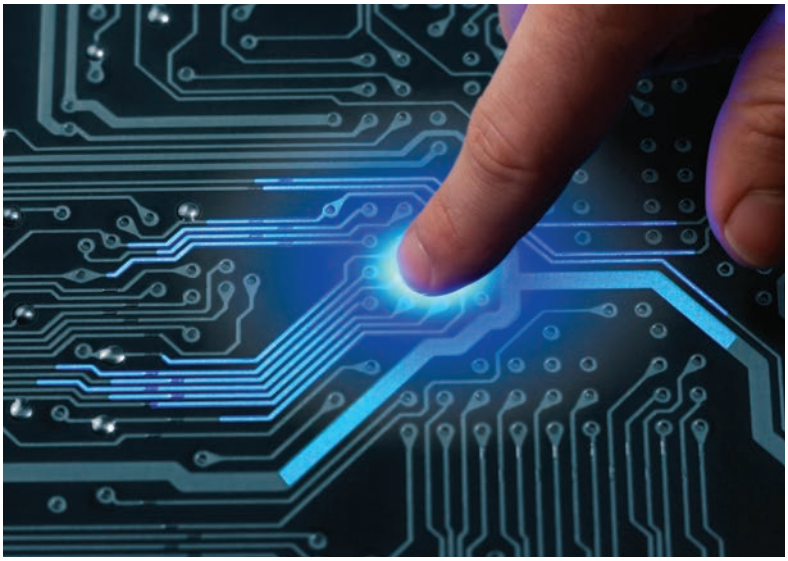

Foto: Depositphotos

Tiskano na papirju Viprint, 80 g, papirnice VIPAP VIDEM KRŠKO, d. d.

Kljub nekaterim oviram bodo nadaljevali v smeri približevanja uporabnikom na eni strani in večjo uporabo podatkov, ki jih že zbirajo, na drugi. »Podatki so središče trenutnega poslovanja, zato jih varujemo, zbiramo in obogatimo,« povedo. »Vlagamo tudi na področjih zunaj IKT. Med 5 in 10 odstotki v podjetju načrtovanih investicij na več področjih tako podpre digitalizacijo procesov in poslovanja,« pravijo.

Premogovnik Velenje je z vzpostavljenim komunikacijskim omrežjem referenčna točka med premogovniki v Evropi.

Prenovili računalniško infrastrukturo podatkovnega centra

V družbah Skupine Premogovnik Velenje projekte digitalizacije izvajajo tako na poslovnih kot tudi na varnostno-tehnoloških sistemih. Na poslovnem delu izvajajo celovito prenovo poslovanja z uvajanjem poslovno informacijskega sistema SAP. Na varnostnem in tehnološkem področju pa so letos prenovili računalniško infrastrukturo lastnega podatkovnega centra. Trdijo, da so v jamskem delu z vzpostavljenim komunikacijskim omrežjem, ki je sestavljeno iz obširnega optičnega omrežja in je na pomembnejših deloviščih nadgrajeno z brezžičnim omrežjem, referenčna točka med premogovniki v Evropi.

V procesih na površju uporabljajo tehnologije, ki so, pravijo, značilne za četrto industrijsko revolucijo. Tako na primer sledijo oblačilom v pralnici perila in rudarjem pri vstopu v jamo s tehnologijo RFID UHF, nadzirajo potresno stanje na pridobivalnem področju z mrežo seizmografov in izvajajo vzdrževanje po stanju s povezovanjem strojev in naprav v računalniško omrežje in obdelavo v podatkovnih bazah za obdelavo večjih količin podatkov – big data.

V Plinovodih menijo, da se v digitalizacijo trenutno vlagajo primerna sredstva, a da se bodo v prihodnje še povečevala.

Digitalizirali so nove poslovne procese

V Plinovodih so v zadnjem obdobju dali poudarek predvsem digitalizaciji novih poslovnih procesov in vpeljavi standardnih informacijskih rešitev. Digitalizacija ni zajemala samo internih procesov družbe, pač pa tudi procese do uporabnikov prenosnega sistema zemeljskega plina, kjer so poseben poudarek dali standardni in varni izmenjavi podatkov. Načrtujejo nadaljevanje procesa digitalizacije z vpeljavo dodatnih standardnih informacijskih rešitev, konsolidacijo obstoječih informacijskih rešitev in skrbjo za primerno delovanje sekundarne lokacije ter informacijskih sistemov, ki omogočajo oddaljeno delo zaposlenih v situacijah, kot je bila pred kratkim. »Menimo, da se v digitalizacijo trenutno vlagajo primerna sredstva, kaže pa, da se bodo ta v prihodnje še povečevala,« pravijo.

Čez noč so lahko omogočili delo od doma

Družba Elektro Gorenjska je področje digitalizacije prepoznala že v okviru strateških projektov v preteklih letih, zato je, pravijo, stopnja digitalizacije posameznih poslovnih procesov na dokaj visoki ravni. »Ob razglasitvi epidemije koronavirusa sta nam bila stopnja digitalizacije poslovanja v podjetju in stanje celotnega IKT sistema v veliko pomoč, saj smo brez težav omogočili delo od doma vsem, ki so to potrebovali,« razkrijejo.

V družbi Elektro Primorska so pomemben cikel vlaganj v digitalizacijo zaključili leta 2018 s prenovo informacijskega sistema. Pravijo, da z naložbami v digitalizacijo na različnih področjih delovanja nadaljujejo in da letno namenijo okoli štiri milijone evrov.

Velik izziv je aktualizacija

Katera področja so v slovenski energetiki tista, ki bi jih bilo treba nujno in čim prej digitalizirati? »Ne gre za to, da je treba posamezne postopke digitalizirati, ampak je treba vseskozi vzdrževati raven izvajanja posamezne storitve na primernem, to je aktualnem nivoju,« odgovarja Andrej Stajič. Poudari, da imajo slovenska elektrodistribucijska podjetja že dolgo digitalno zgodovino, njihove izzive pa vidi predvsem na področju aktualizacije digitalizacije in poenotenja vse dokumentacije, ki je povezana s pridobivanjem dovoljenj, priklopov, digitalizacijo arhivov in podobnim.

»V energetiki se spremembe dogajajo počasi, saj gre za razmeroma konservativno panogo, ki vodenja procesov še ni v celoti prepustila digitalni tehnologiji,« ocenjujejo v Elektro Primorska. Dodajo, da pa digitalizacija vztrajno prodira tudi v to panogo.

Poslovanje uporabnikov s podjetjem naj bo digitalno

V Elektro Ljubljana menijo, da je treba v celoti digitalizirati predvsem poslovanje uporabnikov s podjetjem. »Današnji uporabnik, ki se loti gradnje hiše, to pričakuje. Če lahko preko telefona dostopa do banke, zdravnika in do šole za svoje otroke, bi moralo biti to mogoče tudi za elektriko oziroma njeno distribucijo,« so prepričani. Pravijo, da se danes največji preboji v energetiki ne dogajajo zaradi novih materialov ali izumov, ampak da lahko večjo učinkovitost in prihranek omogočimo s pametno uporabo podatkov. »Zato pa moramo iz vseh procesov dobiti podatke, ki prispevajo dodano vrednost v poslo-

Raziskava: Še precej podjetij brez digitalne strategije

Več kot polovica od 90 slovenskih podjetij, ki so sodelovala v raziskavi Digitalnega inovacijskega stičišča Slovenije (DIH), nima digitalne strategije, kažejo rezultati ankete.
Ugotovili so, da največ sodelujočih podjetij (44 odstotkov) konkurenčno prednost oblikuje s tehnološkim razvojem ali storitvami, 41 odstotkov z digitalizacijo poslovnega modela in 13 odstotkov z drugimi oblikami. Stavijo predvsem na inovacije, prilagodljivost in kakovost. Odgovornost za digitalizacijo oz. digitalno transformacijo v podjetju imajo večinoma direktorji (48 odstotkov), sledijo IT vodje z 10 odstotki, z 8 odstotki vodje digitalizacije, kar 15 odstotkov podjetij pa nima določene osebe za digitalno preobrazbo oz. to (14 odstotkov) opravljajo drugi, npr. zunanji izvajalci, uprava, zaposleni itd.
Od digitalnih tehnologij najpogosteje uporabljajo družbena omrežja, računalništvo v oblaku, celovite programske rešitve, mobilne aplikacije in poslovno analitiko.
Anketa je pokazala, da je pri 41 odstotkih podjetij izvajanje digitalne preobrazbe v teku, pri 24 odstotkih je v načrtu za letošnje leto, pri 16 odstotkih v prihodnjih treh letih, 6 odstotkov podjetij pa digitalne preobrazbe ne načrtuje. Glavni razlog sta pomanjkanje sredstev ali pa v podjetju menijo, da njihova dejavnost ni primerna za digitalizacijo.

Tiskano na papirju Viprint, 80 g, papirnice VIPAP VIDEM KRŠKO, d. d.

vanju, jih hraniti ter iz njih poiskati vzorce, ki bodo omogočali prihranke pri načrtovanju omrežja in pri porabi energije,« pojasnijo. Dodajo, da nadaljujejo tudi z digitalizacijo notranjih poslovnih procesov, »kar pa ni vedno lahko, saj ta od zaposlenih zahteva nov način dela«.

Z digitalizacijo si bodo podaljšali obratovanje

V Premogovniku Velenje vidijo v digitalni preobrazbi podjetja možnost daljšega obratovanja, ohranjanja določenih kakovostnih delovnih mest in celo ustvarjanja novih, saj podjetje prihaja iz panoge, ki se bo morala v naslednjih desetletjih prestrukturirati. Zato za digitalizacijo namenjajo okoli dva odstotka vseh naložb. V prihodnjih letih bodo investirali v digitalizacijo procesov proizvodnje, jamske logistike, vzdrževanja naprav, učinkovite rabe energije in v digitalizacijo prehoda na brezpapirno poslovanje.

Prepričani so, da vlaga slovenska energetika v to področje znatna sredstva in da je dobro digitalizirana. »Glede na starost in stanje energetske infrastrukture in glede na nove trende na področju vzdrževanja, ki temeljijo na prednostih digitalizacije, lahko energetika z novimi pristopi k vzdrževanju zagotovi stabilnejše delovanje sistemov in nižanje stroškov,« pravijo.

Do informacij v čim krajšem času

»Verjamemo, da vsaka energetska družba digitalizira tista področja, ki so ključna za njeno delovanje in kjer prepozna dodano vrednost digitalizacije,« pravijo v Plinovodih. V splošnem pa menijo, da je treba na področju digitalizacije v bodoče pozornost nameniti zagotavljanju ustrezne podpore odločitvenim procesom v družbah, »saj je v dinamičnem poslovnem okolju zagotovitev ustreznih podatkov in informacij v čim krajšem času ključna za sprejem ustreznih poslovnih odločitev«.

Glede na preteklo situacijo in povečano delo izven sedeža družbe, ko so se zaposleni prijavljali s službenimi sredstvi na zasebna ali javna omrežja, pa kaže, da energetske družbe ne smejo pozabiti na ustrezno informacijsko varnost, opozarjajo. Menijo, da bo treba v bodoče področju informacijske varnosti nameniti še večjo skrb in da bi bilo treba zagotoviti ustrezno izmenjavo ključnih energetskih podatkov v realnem času med različnimi operaterji sistemov, saj bi tako postal energetski sistem kot celota bolj učinkovit. To bi se kazalo predvsem v situacijah, ko so v sistemih primanjkljaji ali presežki energije.

»V dinamičnem poslovnem okolju je zagotovitev ustreznih podatkov in informacij v čim krajšem času ključna za sprejem ustreznih poslovnih odločitev,« pravijo v Plinovodih.

Pomembna je komunikacija z uporabniki

Stopnja digitalizacije je zagotovo v veliki meri odvisna tudi od same zakonodaje in od ustrezne varnosti, ki je potrebna ob upravljanju tovrstnih

Prenovljena notranjost strojnice HE Plave I.

Strojnica HE Plave I je kaverniškega tipa. Do nje vodi 150 m dolg pristopni tunel. Arhitekturno domišljena in bogato opremljena strojnična zgradba ne skriva ponosa svojega izjemnega tehniškega poslanstva. HE Plave I je v osemdesetih letih obratovanja proizvedla več kot 5 TWh obnovljive električne energije, kar predstavlja dobro tretjino današnje letne porabe v Sloveniji.

ČASTITLJIVIH 80 LET HIDROELEKTRARNE PLAVE

V Soških elektrarnah Nova Gorica (SENG) upravljajo 23 malih in pet velikih hidroelektrarn ter prvo in edino črpalno hidroelektrarno v Sloveniji, to je ČHE Avče. Družba SENG ima več kot sedemdesetletno tradicijo, ustanovljena je bila leta 1947, nekatere hidroelektrarne, ki jih upravlja družba, pa obratujejo že več kot sto let. Prav letos praznuje osemdesetletnico hidroelektrarna Plave I. To je druga elektrarna na reki Soči; prva hidroelektrarna na Soči je HE Doblar I, ki je začela obratovati leto prej, leta 1939.

Obe elektrarni, HE Doblar I in HE Plave I, sta bili v letu 2002 doinstalirani z izgradnjo vzporednih elektrarn HE Doblar II in HE Plave II. S tem sta obstoječi elektrarni z instalirnim pretokom 75 m^3/s dosegli pretok 180 m^3/s, kar je usklajeno s HE Solkan kot zadnjo elektrarno v verigi. Moč verige se je povečala za 77 odstotkov, gre namreč za eno večjih naložb elektrogospodarstva v samostojni Sloveniji.

HE Plave I proizvaja obnovljivo električno energijo že 80 let

Začetki raziskovalnih del za HE Plave I segajo v leta po prvi svetovni vojni, ko je bilo določeno mesto zajezitve reke Soče pri naselju Ajba in lokacija strojnice v kraju Plave. V pod zemljo zgrajeno strojnico sta bili vgrajeni dve Kaplanovi turbini in dva trifazna generatorja s skupno močjo 15 MW. Strojnico z akumulacijskim bazenom Ajba povezuje dovodni rov podkvaste oblike v skupni dolžini 6 km. Elektrarna je začela obratovati 31. 5. 1940.
V obdobju po drugi svetovni vojni je HE Plave I s svojimi zmogljivostmi oskrbovala slovensko Primorje in Istro, skupaj s HE Doblar I pa sta pokrivali kar 40 odstotkov takratnih slovenskih potreb po električni energiji.

Dolgo in skrbno načrtovana rekonstrukcija

Lani se je zaključila temeljita prenova 80 let stare HE Plave I. Obsegala je zamenjavo obeh generatorjev z vzbujalnima sistemoma in zamenjavo oziroma obnovo ostalih tehnoloških sistemov elektrarne. Elektrarna je daljinsko vodena iz območnega centra vodenja v Novi Gorici.

Tradicija in razvoj z roko v roki

S prenovami naprav in postrojev se zagotavlja večja zanesljivost obratovanja, večja varnost in prilagojenost tržnim razmeram, vključno z večjim številom zaustavitev in zagonov agregatov, ki jih zahtevajo sodobni načini obratovanja. Prav tako se pri rekonstrukcijah in prenovah starejših objektov uvajajo nove, sodobne tehnologije, ki so okolju prijaznejše. Pet velikih hidroelektrarn na Soči je namreč tako imenovanih sistemskih hidroelektrarn, ki so namenjene predvsem uravnavanju trga, elektroenergetske bilance in zadovoljevanju potreb po električni energiji takrat, ko so potrebe največje.

V družbi Soške elektrarne so upravičeno ponosni na bogato tehniško dediščino. Svoje poslanstvo opravljajo z veliko mero odgovornosti in spoštljivosti tako do narave kot do ljudi. Družba je namreč pomemben del prostora, v katerem deluje in ga tudi soustvarja, zato je njena razvojna politika usmerjena k načrtovanju in proučevanju novih priložnosti na področju obnovljivih virov energije, tudi sonca in vetra.

SENG
Soške elektrarne
Skupina HSE

podatkov, pravijo v Elektro Gorenjska, kjer so prepričani, da je ključna vzpostavitev naprednih elektronskih sistemov in komunikacije s končnimi uporabniki. »Elektrodistribucijska podjetja, združena v Gospodarskem interesnem združenju distribucije električne energije (GIZ DEE), so lani že vzpostavila brezplačen enoten spletni portal Moj elektro – Sistem za enoten dostop do merilnih podatkov (SEDMp). Sistem predstavlja skupaj s sistemskimi števci, komunikacijskimi povezavami in naprednimi merilnimi centri elektrodistribucijskih podjetij del naprednega merilnega sistema. Portal je tako ena od storitev Enotne vstopne točke nacionalnega podatkovnega vozlišča, skladno z Energetskim zakonom.

Stopnja digitalizacije je odvisna tudi od same zakonodaje in od ustrezne varnosti.

Pomembni so štirje gradniki

Kot pravijo v GIZ DEE, napredni merilni sistem sestavljajo štirje ključni gradniki – sistemski števci, komunikacijska infrastruktura, merilni centri za zbiranje in pripravo podatkov ter enoten portal oziroma enoten informacijski sistem, ki omogoča enoten dostop do merilnih podatkov.

In zakaj je SEDMp koristen? »Koristi naprednega merjenja se delijo med koristi za uporabnike, koristi za distribucijsko podjetje in koristi za deležnike na trgu. Komunikacijska infrastruktura trenutno omogoča branje podatkov enkrat dnevno, vendar se tudi to spreminja, saj elektrodistribucijska podjetja z različnimi testiranji in pilotnimi projekti stremimo k izboljšavam v hitrosti komunikacij in prenosu podatkov. Napredni merilni centri, kot tretji ključni mejnik, zbirajo, hranijo in obdelujejo merilne podatke ter jih pripravljajo za izmenjavo z dobavitelji, ostalimi upravičenci na trgu in pripravo podatkov za obračun,« pojasnijo v GIZ DEE.

Spletni portal SEDMp je ena od storitev Enotne vstopne točke nacionalnega podatkovnega vozlišča, skladno z Energetskim zakonom.

Enoten dostop do podatkov

Četrti gradnik je sistem za enoten dostop do merilnih podatkov. »Če vgrajujemo števce s funkcionalnostmi in pridobimo podatke v bazo merilnega centra, želimo to ponuditi upravičencem – plačnikom na merilnem mestu, ki so navadno generatorji svoje porabe,« povedo. Pojasnijo, da lahko do podatkov dostopajo lastniki merilnih mest, njihovi pooblaščenci, dobavitelj in ponudnik sistemskih storitev, ki ponuja take storitve na trgu, pa tudi zakonodajni upravičenci, denimo sistemski operater in Agencija za energijo. S tem sistemom lahko brezplačno ponudijo podatke, ki jih imajo v bazah. Ponudijo jih lahko na portalu, mobilni aplikaciji ali v naprednih storitvah izmenjave podatkov s podatkovnimi vodili.

»Z znanjem, ki ga imamo v elektrodistribucijskih podjetjih, smo zasnovali rešitev in jo s pomočjo podjetja Informatika, torej povsem s slovenskim znanjem, vpeljali tako, da smo povezali vseh pet elektrodistribucijskih podjetij, jih informacijsko vključili v skupno integracijsko vodilo, postavili portal za dostop do podatkov, postavili proces registracije in dostopanja do podatkov ter poenotili izmenjavo, da imajo uporabniki na voljo isti nabor podatkov,« dodajo v GIZ DEE.

Standardne storitve bodo poenotili in avtomatizirali

Portal MojElektro.si je zgolj ena in prvo razvita uporabniška rešitev v okviru celovitega projekta SEDMp, naslednja ključna funkcionalnost je t. i. Portal CEEPS (Centralni elektroenergetski portal Slovenije), ki omogoča dostop do merilnih podatkov upravičencem (dobaviteljem, ponudnikom sistemskih storitev, agenciji za energijo in sistemskim operaterjem). »Analogija je tretji steber, to so spletne storitve za izmenjavo podatkov. Zasnovali smo jih skupaj s Sekcijo za dobavitelje pri Energetski zbornici Slovenije in oblikovali tri storitve, ki dobavitelju vrnejo množico merilnih mest, množico podatkov. Recimo, da ima dobavitelj tisoč merilnih mest z močjo priključka nad 43 kilovatov. Vsako jutro dobi zbir vseh tovrstnih podatkov od vseh distribucij na enem naslovu. Procese lahko prilagodi tako, da mu ni treba klicati vsakega območja posebej,« pojasnijo v GIZ DEE.

Pravijo, da bodo v prihodnje skušali standardne storitve za upravičence v največji možni meri poenotiti in jih avtomatizirati, načrtujejo pa tudi pripravo četrtega stebra, ki bo pomenil poenotenje različnih storitvenih procesov: podajanje enotnih vlog, vlog za priključitev novih odjemalcev, sprememb na merilnih mestih, ki bi jih uporabnik lahko urejal na enem mestu. Odpirajo se možnosti digitalizacije procesov, brezpapirnega poslovanja in drugo. gg

Član skupine: Elektro Celje elektro gorenjska

PREPUSTITE SONCU PLAČILO RAČUNOV ZA ELEKTRIKO!

S sončno elektrarno na ključ iz ECE.

www.ece.si

Zmanjšujejo uporabo premoga, zrak v Ljubljani bo še čistejši

Energetika Ljubljana bo premogovni enoti TE-TOL nadomestila s plinsko--parno enoto, kar bo prineslo številne pozitivne okoljske učinke.

Energetika Ljubljana zagotavlja dva temeljna sistema za daljinsko oskrbo z energijo: sistem daljinskega ogrevanja in sistem oskrbe z zemeljskim plinom. Sistem daljinskega ogrevanja, ki sodi med okoljsko najsprejemljivejšo oskrbo s toploto, se razprostira predvsem v osrednjem delu Mestne občine Ljubljana in oskrbuje 57.000 stanovanj. Toplota za potrebe sistema daljinskega ogrevanja Ljubljane je večinoma – do 95 % – proizvedena v enoti TE-TOL v Mostah, preostalih 5 % pa zagotovijo vršni viri v Toplarni Šiška.

Dve najstarejši premogovni enoti v enoti TE-TOL bo do leta 2022 nadomestila nova, 140 milijonov evrov vredna plinsko-parna enota in na ta način omogočila kar 70-odstotno zmanjšanje uporabe premoga. Premogovni blok 3, ki je bil leta 2008 predelan z namenom sokurjenja premoga in lesnih sekancev, bo ostal v obratovanju do okvirno leta 2035 in tako omogočil razpršenost primarnih goriv in uporabo obnovljivih virov energije.

Energetski in okoljski učinki zamenjave premoga z zemeljskim plinom

Daljinska oskrba z energijo, ki jo danes zagotavlja Energetika Ljubljana z enoto TE-TOL, pomembno prispeva k zmanjšanju onesnaženosti zraka v Ljubljani. Ljubljana je namreč pred izgradnjo toplarne in vzpostavitvijo daljinskega ogrevanja zaradi individualnih kurišč predvsem pozimi spadala med bolj onesnažena mesta na svetu. Koncentracija žveplovega dioksida je bila kar 30-krat višja, kot je danes. Eden ključnih ukrepov za izboljšanje kakovosti zraka je bila zato uvedba daljinskega ogrevanja in z njim izgradnja toplarne. S prigradnjo plinsko-parne enote bodo na lokalni ravni občutni predvsem naslednji učinki:

- kakovost zraka v Ljubljani se bo še dodatno izboljšala, saj se bodo zmanjšale emisije onesnaževal;
- zmanjšale se bodo tudi specifične emisije onesnaževal;
- zagotovljena bo dolgoročna, zanesljiva, ekonomsko učinkovita in okolju prijazna oskrba mesta s toploto iz sistema daljinskega ogrevanja;
- zmanjšala se bo količina odpadkov (pepel in žlindra);
- zagotovljena bo razpršena raba primarnih goriv, ki bo omogočila večjo zanesljivost oskrbe s toploto in električno energijo in manjšo ekonomsko odvisnost od zgolj enega goriva.

Koristi za celotno državo

Izgradnja PPE-TOL pa ni pomembna le za Mestno občino Ljubljana, temveč tudi za Republiko Slovenijo. Razvidni bodo predvsem naslednji prispevki k doseganju ciljev na ravni Republike Slovenije in tudi EU:

- povečanje energetske učinkovitosti,
- zagotavljanje obsega visoko-učinkovite soproizvodnje,
- zmanjšanje rabe primarne energije,
- zmanjšanje emisij toplogrednih plinov,
- tranzicijski prehod iz ogljične v nizkoogljično/brezogljično družbo.

Vlada RS je projekt izgradnje plinsko-parne enote v Energetiki Ljubljana uvrstila tudi na seznam strateških naložb, pomembnih za zagon gospodarstva v Sloveniji po koronski krizi. Ta je sicer vplivala na potek aktivnosti projekta v času epidemije, a časovnica izgradnje ostaja kot začrtana, in sicer naj bi z obratovanjem začela v letu 2022.

Idejna skica umeščenosti plinsko-parne enote v prostor – prigradnja k obstoječi enoti TE-TOL.

PROMO

energetika ljubljana

Do višje ravni e-mobilnosti s sistemom LMS

Da doživljamo podnebne spremembe, je pri nekaterih prebivalcih tega planeta znanstveno dejstvo, drugi pa problematiko še vedno ignorirajo. Pozornost vedno pogosteje vzbudijo naravne katastrofe kot na primer povečana orkanska aktivnost, vsakoletni obsežni požari v Avstraliji, nagrmadena plastika v oceanih, odmiranje koralnih grebenov. Vedno več ljudi pa se zaveda, da človek s svojim delovanjem vpliva in spreminja svoje okolje.

NEPN daje transportu večji pomen

V Sloveniji se v teh časih ukvarjamo z Nacionalnim energetskim podnebnim načrtom, s katerim želimo proaktivno delovati na lokalno okoljsko in energetsko problematiko.

NEPN med drugim obravnava v preteklosti zapostavljeno področje transporta, ki močno obremenjuje okolje in vpliva na kakovost življenja. K okoljevarstvenemu vidiku je vsekakor treba dodati še ekonomski dejavnik, kamor v Sloveniji uvrščamo subvencije Eko sklada za fizične in pravne osebe, znižanje cen e-vozil, povečanje ponudbe s pozitivnim vplivom ekonomije obsega, znižanjem bonitete za uporabo službenih e-vozil v zasebne namene in še bi lahko naštevali.

Koncentracija e-vozil na polnilnih točkah se povečuje

Trend iz opisanega nakazuje, da smo ob vznožju rasti števila e-vozil v Sloveniji. Izkušnje razvitejših trgov prikazujejo S krivuljo rasti, pri čemer prednjači Norveška z do 70-odstotnim deležem prodaje e-vozil na celotnem avtomobilskem trgu. Ostale države temu sledijo.

»Koncentracije e-vozil na polnilnih točkah se torej povečujejo, kar lahko povzroča težave in prekinitve v nemoteni oskrbi polnilih točk oz. objektov, kjer so polnilnice. Iz tega zornega kota lahko direktno na omrežje brez omejitev priklopimo takšno število polnilnic, kakršno nam omogoča priključna moč omrežja. Takšna rešitev je stroškovno dražja,« razlagajo v družbi Telem.

LMS prinaša optimizacijo stroškov

Možnost priklopa e-polnilnic z delitvijo razpoložljive priključne moči – LMS (Load Management System), ki jo omogoča podjetje Telem, omogoča optimizacijo stroškov. Njegova ponudba vključuje opremo proizvajalca e-polnilnic Schneider Electric in v tem segmentu optimizacije polnjenja e-vozil zajema tako imenovani statični ali dinamični LMS. Prav tako integrirajo e-polnilnice drugih proizvajalcev. »V praksi uporabljamo različne arhitekture polnilnih postaj, kjer lahko grupiramo uporabnike glede na lokacijo, prioriteto polnjenja ali po kakšnih drugih merilih,« poudarjajo v Telemu.

LMS deluje v kombinaciji s Schneiderjevimi Smart e-polnilnicami, kjer je možno priklopiti več kot 1.000 polnilnih postaj. V Sloveniji se danes dejansko pri novogradnjah že srečujemo z večjim številom polnilnic na enem mestu (100+) in jih je praktično nemogoče priklopiti

neposredno brez pametnih omejevalnih sistemov, ki zagotavljajo nemoteno oskrbo po optimalnih stroških. Gre za priklop večjega števila polnilnic, kjer čim krajši čas polnjenja ni na prvem mestu (primerno za podjetja, trgovinske centre, javna parkirišča, garažne hiše, hotele).

Podjetje Telem nastopa v Sloveniji kot ponudnik rešitev na področju e-polnilnic, kot specialist za integracijo celotnih sistemov na področju e-mobilnosti, samostojno ali kot del pametnih zgradb.

PROMO

Storitve in rešitve
PROJEKTIRANJE
AVTOMATIZACIJA IN NADZORNI SISTEMI
POGONSKA TEHNIKA
PROCESNA INSTRUMENTACIJA
UPRAVLJANJE HIDROMEHANSKE OPREME
RAZISKAVE IN RAZVOJ PRODUKTOV
INFORMACIJSKO-KOMUNIKACIJSKE REŠITVE
PRODAJA OPREME
TEHNIČNA PODPORA IN SVETOVANJE

Področja delovanja
INDUSTRIJA
ENERGETIKA
INFRASTRUKTURA
EKOLOGIJA
...

SIEMENS
Official distributor Schneider Electric
rittmeyer
ABITRON
Teldat
avast! GOLD RESELLER

TELEM d.o.o.
INŽENIRING
AVTOMATIZACIJA
ZASTOPSTVA

V borovju 8 • 2000 Maribor • Slovenija
info@telem.si • www.telem.si • T: +386 (0)2 228 44 10

E-mobilnost

Za resnejše korake bo treba povečati proizvodnjo

Prodaja električnih avtomobilov bi lahko letos dosegla rekorden delež na celotnem trgu avtomobilov, ugotavlja Mednarodna agencija za energijo, v Elektro Ljubljana pa opozarjajo, da je treba za pomembnejše premike v Sloveniji povečati ponudbo teh vozil.

Andreja Šalamun

Po podatkih Evropskega združenja avtomobilskih proizvajalcev (ACEA) se je tržni delež električnih vozil v letošnjem prvem četrtletju povzpel z 2,5 odstotka, kolikor je znašal v istem obdobju lani, na 6,8 odstotka. Hkrati pa je močno upadlo povpraševanje po novih dizelskih in bencinskih vozilih, čeprav bencinska vozila še vedno predstavljajo več kot polovico trga EU, dizelska pa 29,9 odstotka. Mednarodna agencija za energijo (IEA) ocenjuje, da se je svetovna prodaja avtomobilov med januarjem in aprilom letos zmanjšala za približno tretjino v primerjavi z enakim obdobjem leta 2019, prodanih pa je bilo za okoli devet milijonov manj avtomobilov. A glede električnih vozil ostajajo optimistični – napovedujejo, da bo letos na voljo približno sto novih modelov električnih avtomobilov in da bi lahko letos prodaja električnih avtomobilov dosegla rekorden delež na celotnem trgu avtomobilov. In to kljub krizi, ki jo prinaša novi koronavirus. Tipičen kupec električnih avtomobilov je namreč po njihovem mnenju večinoma bogatejši od povprečnega potrošnika in zato običajno gospodarsko krizo manj občuti. IEA ocenjuje, da bo svetovna prodaja električnih avtomobilov dosegla več kot 2,3 milijona ter s tem rekordni delež na celotnem trgu avtomobilov - več kot 3 odstotke. S tem naj bi skupno število električnih avtomobilov na cesti po vsem svetu zraslo na približno 10 milijonov, kar predstavlja približno odstotek svetovne zaloge avtomobilov.

Raziskovalno podjetje BloombergNEF (BNEF) napoveduje, da bo prodaja osebnih vozil na svetovni ravni letos upadla za 23 odstotkov in da si ne bo opomogla pred letom 2025. Vseeno pa tudi BNEF napoveduje, da naj bi se nekoliko bolje godilo električnim vozilom – čeprav naj bi se letos njihova prodaja zmanjšala za okoli 18 odstotkov, obeti na dolgi rok ostajajo svetli.

Podpora e-vozilom tudi v okviru evropskih projektov

Na Ministrstvu za okolje in prostor (MOP) menijo, da lahko v naslednjih letih in desetletjih tako v svetu kot tudi v Sloveniji pričakujemo vse večjo prodajo električnih avtomobilov. Med drugim zaradi ciljev, ki smo si jih postavili na področju zmanjševanja izpustov. »Da bomo lahko dosegli zastavljene okoljske cilje in zmanjšali izpuste ekvivalenta CO_2 ter drugih onesnaževal zraka, bo potreben prehod iz vozil na fosilna goriva na tista, ki za pogon uporabljajo alternativna goriva, kot so elektrika, vodik, stisnjen in utekočinjen zemeljski plin, utekočinjen naftni plin, biogoriva …« poudarijo. Dodajo, da članice EU nakup in uporabo električnih vozil spodbujajo na različne načine – na primer s subvencijami ob nakupu, oprostitvijo plačila različnih vrst davkov ali prispevkov ipd., v okviru EU projektov pa potekajo aktivnosti za podporo uporabnikom električnih vozil.

Absolutno število še vedno nizko

V Elektro Ljubljana pravijo, da je sicer število električnih vozil vsako leto višje, vendar pa je po njihovi oceni absolutno število še vedno zelo nizko in da smo tako v Sloveniji kot v svetu še na začetku poti. »Za resnejše korake bodo morala e-vozila postati dostopnejša – ne cenovno, temveč tako, da bodo sploh na trgu,« so prepričani. Pravijo, da jim prodajalci električnih vozil v Sloveniji povedo, da bi teh lahko prodali več, kot jim jih proizvajalci zagotovijo. »Zato mislimo, da je bolj kot v subvencijah težava v zmogljivostih proizvodnje. Ko se bo rešila ta, bomo šele odkrili morebitne druge težave množičnega uvajanja električnih vozil,« pravijo v Elektro Ljubljana.

Omrežje bo treba nadgraditi

Slovenija ima po mnenju Ministrstva za okolje in prostor RS (MOP) trenutno zelo razvejano javno mrežo polnilne infrastrukture za električna vozila, in sicer tako mrežo hitrih polnih mest na avtocestnem križu kot tudi mrežo počasnih in srednje hitrih polnilnih mest v urbanih naseljih. Opozorijo, da bo rast števila električnih vozil velik izziv za zagotavljanje zadostnih zmogljivosti omrežij za distribucijo električne energije in da bo omrežje zato zagotovo potrebovalo nadgradnjo.

»Za resnejše korake bodo morala e-vozila postati dostopnejša – ne cenovno, temveč tako, da bodo sploh na trgu,« so prepričani v Elektro Ljubljana.

Rast števila električnih vozil bo velik izziv za zagotavljanje zadostnih zmogljivosti omrežij za distribucijo električne energije.

Tiskano na papirju Viprint, 80 g, papirnice VIPAP VIDEM KRŠKO, d. d.

Foto: Depositphotos

MOP ocenjuje, da se bo v prihodnje več kot 80 odstotkov vseh električnih vozil polnilo doma oziroma na delovnem mestu.

Koliko polnilnic pa bi v prihodnje še potrebovali v Sloveniji? »To je odvisno od števila električnih vozil ter hkrati od reševanja problema njihovega polnjenja,« odgovarjajo v Elektro Ljubljana. »Če bomo v državi našli posluh za usklajen razvoj, bomo želeli polniti vozila počasi in daljši čas. S tem bomo manj obremenili elektroenergetski sistem in bolj izkoristili omrežje, potrebne pa bodo manjše investicije. Vendar bo v tem primeru treba postaviti precej večje število polnilnic manjše moči,« pojasnijo in dodajo, da je po zdajšnjem konceptu razvoja za leto 2030 predvidenih približno 21.000 polnilnic. »Za počasno polnjenje bi verjetno ta številka lahko bila tri- do štirikrat višja,« dodajo. Skrbi pa jih, da se Slovenija ne bo odločila za skladen razvoj, temveč da bo e-mobilnost uvajala stihijsko. »To bi bilo za elektroenergetski sistem in posledično njegove uporabnike precej dražje,« opozorijo.

Plačljivo storitev sprejeli z razumevanjem

V Elektro Ljubljana so na svojih polnilnicah že aprila lani uvedli plačljivo polnjenje. Kot so pojasnili, so gradnja, vzdrževanje in uporaba polnilnic povezani z visokimi stroški. V desetletju, ko polnjenja ni bilo treba plačati, so na njihovih polnilnicah lastniki svoje električno vozilo napolnili skoraj 90.000-krat. Kot pravijo na Elektro Ljubljana, so se njihovi uporabniki na plačljivo storitev odzvali z razumevanjem. »Seveda pa vsakdo dobro preračuna stroške in poišče zase najugodnejšo rešitev. Tako se je povečal obisk polnilnic, ki so še brezplačne, in izkoriščanje ugodnosti, ki jih ponujajo nekateri ponudniki storitev polnjenja, tudi na naši infrastrukturi. Tako je tudi prav, saj je dobrodošlo, da imajo uporabniki ustrezno izbiro,« povedo.

Na MOP pravijo, da polnjenje električnih vozil sicer negativno vpliva na obratovanje elektroenergetskega sistema, vendar pa lahko po njihovem mnenju z izkoriščanjem prilagodljivosti odjema polnjenja bistveno zmanjšamo negativne vidike. Menijo, da bi lahko na lokalni ravni polnjenja prilagajali razmeram v distribucijskem omrežju z znižanjem moči v primeru preobremenitev elementov omrežja ali poslabšanja napetostnih razmer. Na nacionalni ravni pa lahko prilagodljivost polnjenja električnega vozila izkoriščamo za nadzor končne obremenitve sistema in za zagotavljanje terciarne rezerve. »Polnjenje električnih vozil pri nižji moči je ena od strategij za vzdržnost električnega omrežja. Ocenjuje se, da se bo v prihodnje več kot 80 odstotkov vseh električnih vozil polnilo doma oziroma na delovnem mestu,« še dodajo na MOP. gg

Digitalne rešitve, dragocena opora gospodarstvu in družbi

O digitalizaciji je govora že nekaj časa in med epidemijo koronavirusa so se nanjo zaradi omejitve druženja ljudi naslonila številna gospodarstva. Pametne digitalne rešitve so odlično orodje za energetsko upravljanje infrastrukturnih sistemov in podpirajo razvoj trajnostnega gospodarstva, kar so v Petrolu prepoznali že pred leti.

Potrebe družbe so se v zadnjem času spremenile. Do izraza so prišle napredne rešitve, ki so v času epidemije omogočile minimalen pulz gospodarstva in življenja nasploh. Gre za digitalne rešitve, namenjene upravljanju infrastrukturnih sistemov, s katerimi v Petrolu pomagajo zagotavljati varno in nemoteno oskrbo s pitno vodo in toploto, optimizirati naložbene in operativne stroške, dosegati prihranke, zmanjševati ogljični odtis in obenem skrbeti za standard udobja prebivalcev. Zaradi hitrega in lažjega odločanja na osnovi zanesljivih in preverjenih podatkov, zanesljivosti izvedbe storitev in doseganja zahtevanega udobja za končne uporabnike je Petrol nepogrešljiv partner za upravljavce infrastrukturnih sistemov.

Usmerjeni v energetska razvojna partnerstva

V Petrolu se zavedajo globalnega izziva podnebnih sprememb, zato tudi v najbolj zahtevnih časih projektom na področju energetske učinkovitosti namenjajo posebno pozornost in gradijo tovrstna razvojna partnerstva. V maju 2020 so tako začeli z dvema novima projektoma energetske prenove stavb v Kranju in v Brežicah. Gre za dve javno-zasebni partnerstvi, s katerima bodo v skupnem seštevku zmanjšali emisije CO_2 za malo več kot 885 ton letno, kar je enako količini, ki bi jo letno vsrkalo 45.000 dreves.

Poleg tega so sredi junija uspešno zaključili prenovo javne razsvetljave v občini Vrbas v Srbiji. V projektu je bilo zamenjanih več kot 2.500 energetsko neučinkovitih svetilk z novimi LED svetilkami, s čimer so pomagali prihraniti več kot 75 % električne energije in zmanjšati svetlobno onesnaževanje.

Tudi v prihodnje bodo v Petrolu razvijali energetsko učinkovite rešitve za pametna mesta in skupnosti. Potencial za zeleno okrevanje vidijo v kombinaciji storitev celovitega upravljanja z energijo, digitalizaciji infrastrukturnih sistemov in učinkoviti, trajnostni rabi energije in vode.

PETROL
Energija za življenje

PROMO

HE Mokrice – še zadnji člen v verigi na spodnji Savi

Z izgradnjo HE Mokrice, ki bo predvidoma dokončana v štirih letih, bo gradnja hidroelektrarn na spodnji Savi zaključena.

Družba Hidroelektrarne na Spodnji Savi, d. o. o., je pomembna proizvajalka zelene električne energije iz obnovljivega vira energije – vode – iz štirih pretočno-akumulacijskih hidroelektrarn, in sicer HE Boštanj, HE Arto – Blanca, HE Krško in HE Brežice.

Z izgradnjo HE Mokrice bo zaključen večnamenski državni strateški projekt na spodnji Savi, ki ga v osnovi opredeljuje že v letu 2000 sprejet Zakon o pogojih koncesije za izkoriščanje energetskega potenciala spodnje Save in v letu 2002 podpisana Koncesijska pogodba za izkoriščanje energetskega potenciala spodnje Save.

Široko družbeno in lokalno soglasje

Projekt združuje interese koncedenta – Republike Slovenije, koncesionarja – družbe HESS, d. o. o. in lokalnih skupnosti. Njihove interese med drugim izkazuje tudi raziskava javnega mnenja, ki je bila izvedena v Občini Brežice, saj je bila močna podpora gradnji HE izkazana s strani dobrih 87 % anketiranih občanov. Široko politično podporo projektu je ne nazadnje zaznati tudi na podlagi sprejema novele ZPKEPS-1 v maju 2020, saj je bila sprejeta z 79 glasovi za in brez glasu proti. Projekt na spodnji Savi dokazuje, da znamo v Sloveniji velike infrastrukturne projekte izpeljati celovito in učinkovito s ciljem krepitve trajnostnega razvoja.

Štirje ključni cilji

Zaključevanje večnamenskega državnega strateškega projekta na spodnji Savi ob spoštovanju vseh strogih naravovarstvenih pravil zasleduje štiri ključne cilje:

- dokončati verigo HE od Zidanega Mosta do meje z Republiko Hrvaško za trajnostno uporabo razpoložljivega energetskega potenciala;
- pravočasno in celovito dokončati protipoplavno zaščito regije Posavje na še nezaščitenem vplivnem območju od Brežic do meje z Republiko Hrvaško;
- stabilizirati podtalnico, ki povsod po Sloveniji upada, pri čemer lahko z akumulacijsko-pretočnim bazenom uravnavamo celotno območje vzdolž HE in ga ohranjamo za intenzivno kmetijsko proizvodnjo in bogatimo zaloge pitne vode;
- vzpostaviti pogoje za plovnost na Savi med Brežicami in Mokricami.

Krepitev stabilnosti elektroenergetskega omrežja

Projekt spodnje Save je bil že v osnovi zastavljen kot enovita celota, ki se izvaja v več fazah, in tako so zastavljene tudi projektne rešitve od samega začetka. Prva pobuda za projekt izhaja že iz leta 2006, HE Mokrice pa je s sprejemom državnega prostorskega načrta avgusta 2013 postala dokončno dejstvo v prostoru.

Energetski del elektrarne bo omogočil izravnavo pretokov do sosednje Republike Hrvaške in s tem polno fleksibilnost že zgrajenih objektov v smislu, da bo maksimalna količina energije na razpolago takrat, ko jo Slovenija potrebuje. Navedeno se bo odražalo v 131 milijonih proizvedenih kWh iz HE Mokrice, kar ustreza porabi 32.700 gospodinjstev letno. Pomemben je tudi prispevek k stabilnosti omrežja in dodatne sistemske storitve za elektroenergetski sistem.

Začetek obratovanja v letu 2024

Cilj je, da se takoj po izdanem dokončnem gradbenem dovoljenju začne dejanska izgradnja, ki bo tako kot pri vseh HE doslej, trajala 42 mesecev; začetek obratovanja pa je načrtovan za leto 2024. Zaključena je tudi finančna konstrukcija projekta, saj je Vlada Republike Slovenije v letu 2017 sprejela Program izvedbe objektov vodne, državne in lokalne infrastrukture ter objektov vodne in energetske infrastrukture v nedeljivem razmerju za izgradnjo HE Mokrice. V letu 2018 sta bila potrjena tudi oba investicijska programa, tako za energetske kot infrastrukture ureditve. Vrednost celotnega projekta je ocenjena na 163 milijonov evrov.

PROMO

HIDROELEKTRARNE NA SPODNJI SAVI

Investicije

Energetska podjetja napovedujejo milijonske naložbe

Čeprav so se z zaustavitvijo javnega življenja v marcu in aprilu ustavile tudi nekatere naložbe v elektroenergetsko infrastrukturo, energetiki za letošnje leto napovedujejo številne nove projekte.

Andreja Šalamun

Na neformalnem zasedanju evropskih ministrov za energijo, ki je junija potekalo preko videokonference, je državni sekretar na Ministrstvu za infrastrukturo RS (MzI) Blaž Košorok poudaril, da se investicijske aktivnosti na področju energetike ne smejo zmanjšati, pozdravil pa je tudi prizadevanja Evropske komisije za ponovni zagon gospodarstva. Dejal je, da mora naša država nadaljevati s prilagoditvijo zakonodaje na področju energetike, saj da bomo tako spodbudili naložbe v obnovljivo energijo ter zmanjšali raven emisij v industriji. »Prav tako moramo sprejeti dodatne ukrepe za povečanje naložb v naš elektroenergetski sistem, da bomo povečali zmogljivost omrežja ter njegovo odpornost in prožnost«, je dejal Košorok. Ministri za energijo so se strinjali, da potrebujemo naložbe v izboljšanje energetske učinkovitosti celotnega energetskega sistema – od proizvodnje do prenosa in končne rabe. Poudarili so, da bo pri tem ključno zagotavljanje stabilnega financiranja.

Potrebujemo močna omrežja

Za zanesljiv, robusten in varen energetski sistem potrebujemo močna omrežja, pravijo tudi slovenska energetska podjetja in napovedujejo številne naložbe.

V družbi Elektro Ljubljana kot največjo naložbo letos izpostavijo gradnjo razdelilne transformatorske postaje (RTP) 110/20 kV Ivančna Gorica in RTP 110/20 kV Dobruška vas ter obnovo RTP 110/20 kV Kamnik. »RTP 110/20 kV Ivančna Gorica gradimo, da bomo izboljšali zanesljivost napajanja, kar bo omogočilo nadaljnji razvoj območja Ivančne Gorice,« pravijo. Dodajo, da bodo obstoječim uporabnikom distribucijskega omrežja Livar, Akrapovič in Elvez omogočili zvečanje priključne moči, možno pa bo tudi priključevanje novih uporabnikov. Objekt so začeli graditi v letu 2018, dokončan bo predvidoma letos. Skupna vrednost naložbe znaša šest milijonov evrov.

Obnova v Dobruški vasi bo omogočila priključevanje novih uporabnikov

Za nemoten razvoj širšega območja Šentjerneja načrtujejo gradnjo RTP 110/20 kV Dobruška vas, ki jo bodo vključili v sistem obstoječega daljnovoda (DV) 2x110 kV Krško–Hudo. Omenjena postaja bo omogočila zvečanje priključne moči obstoječim uporabnikom in priključevanje novih. Objekt, ki je vreden štiri milijone evrov, naj bi dokončali v prihodnjem letu.

Obnova RTP 110/20 kV Kamnik obsega obnovo in dogradnjo primarnega in sekundarnega dela 110 kV in 20 kV stikališč ter vgradnjo tretjega energetskega transformatorja 110/20 kV moči 31,5 MVA. »Nova instalirana moč objekta bo po rekonstrukciji znašala 3 x 31,5 MVA, sočasno pa načrtujemo tudi obnovo gradbenega dela objekta,« povedo v Elektro Ljubljana. Dodajo, da bodo z vgradnjo tretjega transformatorja ohranili samostojno obratovanje objekta in omogočili zvečanje priključne moči obstoječim uporabnikom, kot je družba Calcit, in priključitev novih uporabnikov v OIC Komenda. Obnova naj bi bila končana do leta 2021, njena vrednost pa znaša 4,3 milijona evrov.

Za zanesljiv, robusten in varen energetski sistem potrebujemo močna omrežja.

Obljubljajo 122 km novih in obnovljenih SN vodov

Aktivni bodo tudi na srednje- in nizkonapetostnem omrežju (SN in NN). Tako bodo izvedli 122 km novih in rekonstruiranih SN vodov, 215 novih in rekonstruiranih transformatorskih postaj vključno z odkupom, 94 km novih in rekonstruiranih NN razvodov v prostozračni in podzemni kabelski izvedbi. Končali

Foto: Depositphotos

Tiskano na papirju Viprint, 80 g, papirnice VIPAP VIDEM KRŠKO, d. d.

bodo tudi prehod območja DE Trbovlje s 35 in 10 kV na 20 kV napetostni nivo in začeli graditi nadomestno RTP 110/20 kV Vodenska v Trbovljah. Predvidena vrednost obnove znaša 3,5 milijona evrov, končana pa naj bi bila v letu 2022.

Tretji večji sklop naložb Elektra Ljubljana pa predstavlja projekt naprednega merilnega sistema. »Za namestitev in vključitev v daljinski sistem merjenja približno 30.000 naprednih števcev s pripadajočim transformatorskimi postajami bomo letos namenili 4,6 milijona evrov,« še povedo v omenjeni družbi.

V Elektro Gorenjska načrtujejo 14,7 milijona evrov investicij.

Več kot polovica sredstev za SN in NN omrežje

V Elektro Gorenjska so, da bi omilili škodo, ki je nastala z zaustavitvijo ključnih načrtovanih naložb v elektroenergetsko infrastrukturo zaradi epidemije, pregledali potrjene investicijske projekte in preoblikovali dinamiko njihovega izvajanja. Načrtujejo, da bodo uresničili plan investicij v načrtovanem obsegu 14,7 milijona evrov. Kar 14,5 milijona evrov naložb se nanaša na regulirano dejavnost, od tega bo šlo za obnovo in rekonstrukcije okoli 70 odstotkov, ostalo pa za nove naložbe. »Več kot polovica sredstev bo namenjenih investicijam za širitev in ojačitev SN in NN omrežja,« povedo v Elektro Gorenjska.

Za investicije na visokonapetostnem nivoju (VN) bodo letos namenili 3,1 milijona evrov: začeli bodo graditi novo 110/20 kV RTP Škofja Loka, pri kateri bodo zgradili tudi novo 110 kilovoltno GIS stikališče. Gradbeno dovoljenje že imajo, dela in izgradnja objektov pa bo končana predvidoma letos ali prihodnje leto. Posodobili bodo tudi 110/20 kV RTP Labore in Kranjska Gora ter RP Naklo in nadaljevali s postopki za začetek izgradnje novega 110 kV daljnovoda med Visokim in Kamnikom.

Gradnja HE Mokrice bo stala okoli 200 milijonov evrov, končna cena pa bo odvisna tudi od pogojev iz gradbenega dovoljenja.

Na SN bodo za naložbe skupaj namenili 4,1 milijona evrov. Del investicij bo vključeval zamenjavo dotrajanih kablovodov in daljnovodov na lesenih drogovih kot tudi na pripadajočih transformatorskih postajah. Večji del investicijskih sredstev bo namenjen obnovi in nadomestitvi z novimi 20 kV kablovodnimi povezavami, predvsem na bolj izpostavljenih mestih in tam, kjer je zaradi dotrajanosti potrebna nova in zanesljivejša oprema.

Sledili bodo naložbam občin

Obnavljali bodo tudi NN omrežje, in sicer menjavali vodnike z zemeljskimi kabli, izvajali ojačitve na delih, kjer so napetostne razmere slabe in kjer so ojačitve potrebne zaradi priključevanja novih razpršenih virov energije v omrežje. Tudi letos bodo sledili občinam, ki bodo zaključevale komunalno infrastrukturo. »Skupaj imamo za tovrstne projekte predvidenih 2,4 milijona evrov sredstev,« pravijo.

Pri končnih uporabnikih merilne sisteme nadomeščajo z naprednimi. V sistem naprednega merjenja so do konca lanskega leta vključili 60.309 uporabnikov, do konca letošnjega leta pa jih bo v sistem vključenih že 72.300 ali 80 odstotkov. Že v prihodnjem letu naj bi bili predvidoma vsi uporabniki na Gorenjskem opremljeni z naprednimi merilnimi sistemi.

Za HE Mokrice okoli 200 milijonov evrov

Ena in najverjetneje tudi edina večja investicija v hidroenergetsko infrastrukturo v naslednjih dveh letih v Sloveniji bo izgradnja hidroelektrarne (HE) Mokrice, a le, če bo družba Hidroelektrarne na Spodnji Savi (HESS), ki ima koncesijo, zanjo pridobila gradbeno dovoljenje. Na MzI ocenjujejo, da bo gradnja stala okoli 200 milijonov evrov, končna cena pa bo odvisna tudi od pogojev iz gradbenega dovoljenja. Dodajo, da je HE Mokrice zadnja v verigi šestih hidroelektrarn na spodnji Savi z nazivno močjo 28,05 MW. »Je pretočno akumulacijskega tipa z nameščenimi tremi cevnimi agregati z nazivnim pretokom 500 m3/s, s petimi pretočnimi polji in povprečno ocenjeno letno proizvodnjo 131 GWh,« povedo na MzI.

V TEB investirajo v nove plinske bloke

V Termoelektrarni Brestanica (TEB) trenutno investirajo v nove plinske bloke, s katerimi bodo postopoma nadomestili tri plinske bloke, moči 3x23 MW, ki obratujejo že od leta 1974. Tako so že zgradili plinski agregat PB6, trenutno pa gradijo drugi nadomestni plinski agregat PB7, katerega investicijska vrednost znaša 26,45 milijona evrov. Epidemija je sicer začasno prekinila dela na gradbišču, so pa v tem času urejali projektno dokumentacijo, postopek javnega naročila za dobavo in montažo pomožnih tehnoloških sistemov in delali na področju dobave in montaže glavne tehnološke opreme. Maja so v TEB dostavili tehnološko opremo: difuzor, mazalni sistem turbine, turbino, reduktor in električni generator. »Vsa dobavljena oprema je bila postavljena na temelje za tehnološko opremo v turbinski zgradbi. Temu so sledile dobave ostale tehnološke opreme, hkrati pa se je začela tudi njihova montaža,« povedo v TEB. Dodajo, da je poleg montaže glavne tehnološke opreme stekla tudi montaža pomožne tehnološke opreme – trenutno izvajajo kabelske trase in montirajo visokonapetostno opremo. Po montaži bodo izvajali preizkuse in testiranja, medtem ko načrtujejo

Na seznamu pomembnih projektov tudi 19 energetskih

Na podlagi tretjega protikoronskega paketa je vlada sprejela seznam pomembnih investicij, s katerimi naj bi pospešili izhod iz krize po epidemiji. Skupaj je na seznamu 187 pomembnih naložb, njihova skupna vrednost pa znaša 7,7 milijarde evrov. Med njimi je tudi 19 projektov s področja energetike, ki so skupaj vredni 650 milijonov evrov. Tako so na seznam na primer uvrščeni projekti HE Mokrice, odlagališče za nizko- in srednje radioaktivne odpadke, suho skladišče za izrabljeno jedrsko gorivo, projekti izgradnje prenosnih plinovodov, daljnovodov in kablovodov, naložba v plinsko-parno enoto PPE-TOL, pa tudi naložba v drugi blok Nuklearne elektrarne Krško. Kot je pojasnil okoljski minister Andrej Vizjak, to, da je drugi blok jedrske elektrarne uvrščen na seznam, še ne pomeni, da bo tudi zgrajen in da se je država odločila za njegovo gradnjo. Dejal je, da to pomeni le, da gre za projekt, pri katerem je treba začeti postopek umeščanja v prostor.

Tiskano na papirju Viprint, 80 g, papirnice VIPAP VIDEM KRŠKO, d. d.

tehnični pregled in za njim poskusno obratovanje v začetku prihodnjega leta.

Za naložbe dobili posojilo EIB

V Elektro Primorska so za gradnjo omrežja lani namenili 19,4 milijona evrov, od Evropske investicijske banke (EIB) pa je družba za obdobje 2019–2021 pridobila 22 milijonov evrov dolgoročnega posojila. Pravijo, da je njihova osnovna usmeritev postopno kabliranje SN omrežja, še posebej na izpostavljenih področjih, kjer imajo večje število izpadov zaradi okoljskih vplivov ali kjer izpad povzroči večjo škodo. »Izgradnja podzemnega SN omrežja nam bo zmanjšala število prekinitev, izgube in stroške vzdrževanja omrežja,« so prepričani.

Gradili bodo podzemne vode in RTP postaje

Letos in v prihodnjem letu načrtujejo izgradnjo 20 kV podzemnih vodov med Kobaridom in Bovcem (21 km), izgradnjo 20 kV podzemnega voda med Vrtojbo in Biljami (3,4 km), dokončanje izgradnje 20 kV podzemnih vodov med Spodnjo Idrijo in Srednjo Kanomljo (3,5 km) ter izgradnjo 20 kV povezav med RTP Pivko in OC Neverke (5,85 km).

Da bi izboljšali zanesljivost napajanja, bodo obnovili tudi RTP Ajdovščina ter zgradili novo RTP v Izoli. »Z izgradnjo slednje bomo zmanjšali izgube v omrežju ter povečali zanesljivost napajanja obalnega območja, ki ima visoko gostoto odjema električne energije,« pravijo.

V tem obdobju bodo izvedli tudi ciklično obnovo programske opreme SCADA z nadgradnjo funkcionalnosti v smeri večje avtomatizacije omrežja s t. i. pametnimi funkcijami DMS, kar bo omogočilo ustrezno napetostno regulacijo v omrežju ter nadaljevanje vgradnje naprednih merilnih sistemov. Tako zbrane podatke bodo uporabili pri optimizaciji naložb ter zmanjšanju tehničnih in komercialnih izgub.

PV: z naložbami bodo zagotavljali obratovalno zanesljivost

V Premogovniku Velenje (PV) bo večina naložb letos namenjenih zagotavljanju obratovalne zanesljivosti proizvodnega procesa. »Namenjene bodo nadomeščanju izrabljene rudarske opreme, zagotavljanju rezervnih delov in obnovi jamskih infrastrukturnih objektov,« pravijo in kot eno večjih navedejo projekt optimizacije prezračevanja jam Premogovnika Velenje. Vrednosti ne razkrijejo.

Številne projekte izvaja tudi družba Plinovodi. Tako potekajo priključitev uporabnikov na prenosni plinovodni sistem, številni razvojni projekti v različnih fazah, posebno pozornost pa bodo letos namenili izvajanju projekta izgradnje prenosnega plinovoda M5/R51 Vodice-TE-TOL za priključitev nove plinsko parne enote družbe Energetika Ljubljana na lokaciji TE-TOL v

»Izgradnja podzemnega SN omrežja nam bo zmanjšala število prekinitev, izgube in stroške vzdrževanja omrežja,« so prepričani v Elektro Primorska.

Z ENERGIJO PLUS IN SONČNO ELEKTRARNO
do 3.200 EUR letnega prihranka

Ali ste vedeli, da so v sistem samooskrbe lahko vključeni tudi poslovni uporabniki? Prav tako so slednji upravičeni tudi do **kredita in subvencije Eko sklada,** ki vam ju brezplačno pomagamo pridobiti, zato ne zamudite priložnosti in si pridobite ponudbo za samooskrbno sončno elektrarno Sončni plus.

Da bo odločitev lažja, preberite izjavo zadovoljnega uporabnika g. Bojana Mlakarja iz Rač pri Mariboru: »Ko sem se odločal glede investicije v samooskrbno sončno elektrarno, sem najprej preveril ponudbe na trgu. Prejel sem vrsto ponudb in hitro je bilo jasno, da je **ponudba Energije plus med najugodnejšimi,** zato sem pri njih naročil tudi ogled. Bil sem zelo pozitivno presenečen nad mlado in strokovno ekipo Energije plus, ki mi je odgovorila na vsa vprašanja in pripravila realne izračune. Zato sem toliko lažje sprejel odločitev, da jim zaupam tudi izvedbo. **Celoten proces je potekal zelo profesionalno, držali so se vseh dogovorjenih rokov in strokovno izvedli montažo.** Da je bila odločitev pravilna, sem ugotovil že prvi mesec, ko sem videl občutno **razliko na računu za elektriko.** Zato vam, drage kolegice in kolegi, toplo priporočam investicijo v samooskrbno sončno elektrarno Energije plus. Zagotavljam vam, da vam ne bo žal!«

Ne odlašajte in naročite ogled objekta še danes:

- na spletni strani **energijaplus.si** ali
- po elektronski pošti **samooskrba@energijaplus.si** ali
- nas pokličite na **02 22 00 668** (od pon. do pet. med 8.30 in 14.30).

KAKO DO 72.000 EUR PRIHRANKA?

Primer gospoda Bojana Mlakarja iz Rač, člana Perutninarske zadruge Ptuj.
Povprečni strošek električne energije: 3.798 EUR/leto

POT PRIHRANKA V 2. KORAKIH
OB POSTAVITVI SONČNE ELEKTRARNE (24 kWp)

1. KORAK
Strošek električne energije za ogrevanje in za ostalo porabljeno električno energijo le 526 EUR/leto.
Predviden letni prihranek: 3.200 EUR/leto.

Povrnitev investicije v 5 letih (informativna vrednost elektrarne s 5% popustom in subvencijo EKO sklada: 16.996,00 EUR).

2. KORAK
Skupni prihranek g. Mlakarja bo po odplačilu investicije do konca življenjske dobe elektrarne (30 let) znašal več kot **72.000 €.**

ENERGIJA PLUS 080 21 15 • 02 22 00 115 • energijaplus.si

Ljubljani. Gradnja celotnega prenosnega plinovoda bo predvidoma zaključena v začetku leta 2021.

V Energetiki Ljubljana bodo do leta 2022 dva od treh premogovnih blokov nadomestili s plinsko-parno enoto in tako več kot 70 odstotkov premoga zamenjali z zemeljskim plinom. Naložba je vredna 140 milijonov evrov. Preučujejo tudi možnosti energetske izrabe goriva iz odpadkov.

Na Elesu bodo za obnovo daljnovodov namenili okoli 37,3 milijona evrov.

Vlagali bodo v daljnovode in RTP

Na Elesu bodo letos za obnovo daljnovodov namenili okoli 37,3 milijona evrov, dela pa bodo izvajali na 2 x 400 kV daljnovodu (DV) Cirkovce-Pince, 2 x 400 kV DV Beričevo–Okroglo ter 110 kV DV Grosuplje–Ribnica–Kočevje. Za gradnjo in obnovo RTP in RP bodo porabili 40,3 milijona evrov, najpomembnejši projekti pa so RTP 400/110 kV Cirkovce, RTP 400/220/110 kV Beričevo (izgradnja transformacije 400/110 kV), RTP Divača (dogradnja in rekonstrukcija stikališča), RTP Maribor in RTP Kidričevo (obnova sekundarne opreme, zamenjava podpornih izolatorjev ločilk ter zamenjava AKU baterij). Na področju obratovanja naj bi vložili 24,6 milijona evrov, in sicer v okviru projekta Pametna omrežja, kamor spadata tudi projekta SINCRO.GRID in NEDO, ter projekta Tehnični sistemi vodenja in obratovanja. Za ostale naložbe (ITK, sekundarna oprema, poslovne zgradbe, razvoj novih tehnologij, male investicije) bodo letos porabili 16,8 milijona evrov.

»Potrebe po električni energiji bodo ob predvideni elektrifikaciji številnih področij vztrajno naraščale, zato potrebujemo čim hitrejšo umestitev objekta v prostor in dokončno odločitev za izgradnjo druge enote JEK 2,« pravijo v Skupini GEN.

Celotna investicijska vrednost vlaganj v DV 2 x 400 kV Cirkovce–Pince in RTP 400/110 kV Cirkovce z razpletom daljnovodov znaša 136 milijonov evrov, v skupino projektov SINCRO.GRID 60 milijonov evrov, v projekt NEDO pa 18 milijonov evrov. Za največje naložbe bodo pridobili 75 milijonov evrov posojil in 77 milijonov evrov nepovratnih sredstev, 62 milijonov evrov pa bodo zagotovili iz lastnih sredstev.

Nadaljujejo s projektom izgradnje JEK 2

V Skupini GEN letos remonta Nuklearne elektrarne Krško (NEK) ne načrtujejo, pa vendar njihovi načrti vključujejo več kot 150 milijonov evrov investicij v letu 2020 in okoli 100 milijonov evrov naložb v letu 2021. Letos v NEK načrtujejo pomembno nadgradnjo opreme, in sicer novo visokotlačno turbino, ki bo prinašala dodatnih 10 MW moči oziroma dodatnih 80 GWh proizvedene električne energije na leto. Pričakujejo tudi pridobitev gradbenega dovoljenja za projekt suhega skladiščenja iztrošenega jedrskega goriva.

Nadaljevali bodo z načrtovanjem projekta izgradnje drugega bloka jedrske elektrarne v Krškem (JEK 2). »Potrebe po električni energiji bodo ob predvideni elektrifikaciji številnih področij vztrajno naraščale, zato potrebujemo čim hitrejšo umestitev objekta v prostor in dokončno odločitev za izgradnjo druge enote JEK 2,« pravijo v Skupini GEN. Poudarijo, da gre za energetski objekt »strateškega pomena, ki ob mnogih energetskih in okoljsko-podnebnih prednostih izkazuje tudi pomembne pozitivne makroekonomske učinke. Tako ga je tudi Vlada RS umestila na seznam pomembnih investicij za izhod iz krize, ki jo je povzročila epidemija bolezni covid-19.«

V SEL obnavljajo male hidroelektrarne

»Skupina GEN in družba Hidroelektrarne na Spodnji Savi (HESS) si prizadevata pridobiti gradbeno dovoljenje za HE Mokrice,« pravijo v Skupini GEN in dodajo, da bodo tudi letos proaktivno delovali »v smeri iskanja ustrezne rešitve za nadaljevanje postopkov pridobivanja soglasij in začetka gradnje v letu 2020 oziroma 2021«.

V podjetju Savske elektrarne Ljubljana (SEL) nadaljujejo projekte nakupov in obnov malih hidroelektrarn; letos načrtujejo obnovo zapornice prelivnih polj na veliki HE Medvode.

V HSE za naložbe v letu 2020 in 2021 približno 52 milijonov evrov

V družbah skupine Holding Slovenske elektrarne (HSE) nameravajo v letošnjem in prihodnjem letu za različne kategorije investicij nameniti približno 52 milijonov evrov. V Premogovniku Velenje bodo za izvedbo zadnje četrtine investicije v izstopni zračilni jašek NOP II namenili 4,4 milijona evrov, v Dravskih elektrarnah Maribor (DEM) bodo za zamenjavo sekundarnih sistemov na HE Dravograd, HE Vuzenica in HE Mariborski otok namenili 20 milijonov evrov, prav tako v DEM pa bodo za začetek razvojnih aktivnosti na sončni elektrarni Zlatoličje namenili 28,2 milijona evrov. gg

Robustno distribucijsko omrežje je predpogoj za izvajanje novih poslovnih modelov

Elektrifikacija, decentralizacija, dekarbonizacija, evropska zakonodaja in zaostreni pogoji regulacije zahtevajo dodatno fleksibilnost in razvojno naravnanost distribucijskih podjetij. Družba Elektro Gorenjska je bila vedno nosilec sprememb, novih načinov dela in uporabe naprednih tehnologij. O izzivih in načinu prilagajanja novim poslovnim modelom smo se pogovarjali s predsednikom uprave dr. Ivanom Šmonom.

V letu 2019 so začela veljati nova triletna pravila in pogoji regulacije, ki jih je definiral regulator distribucijskim podjetjem. Kako ste se lotili zahtevnega izziva?
Res je. Triletno regulativno obdobje 2019–2021 znižuje distribucijskim podjetjem reguliran donos na sredstva. V družbi smo se na nove pogoje odzvali z oblikovanjem nove strategije za obdobje od leta 2018 do leta 2022, ki temelji na izkoriščanju sinergijskih učinkov družb v Skupini Elektro Gorenjska. V ospredje smo postavili področje inovacij, predvsem pa večjo tržno prisotnost na področju inženiringa, na trgu storitev prožnosti, prav tako na področju e-mobilnosti in na področju pridobivanja zelene energije.

Kako je to videti v praksi, če distribucijska podjetja poslujete na reguliranem trgu?
Elektro Gorenjska posluje pod pogoji regulatorja. Posledično je za nas ključno, da jasno ločimo dejavnosti, ki jih izvaja Skupina Elektro Gorenjska. Regulirane dejavnosti, kot je izgradnja elektroenergetske infrastrukture, priključevanje uporabnikov na omrežje in podobno, se vodi popolnoma ločeno od tržnih dejavnosti, ki jih izvajamo družbe v Skupini.

Ne glede na dejavnosti, ki jih opravljate, je verjetno ključnega pomena zanesljivo in robustno omrežje.
Glavna osnova za uvajanje novih tehnologij in poslovnih modelov je kakovostno, zanesljivo in robustno distribucijsko omrežje. Naj na tem mestu omenim, da smo bili v letu 2019 s strani regulatorja ponovno prepoznani kot distribucija z najbolj zanesljivo in kakovostno oskrbo z električno energijo v Sloveniji. To je za nas dobra osnova, s pomočjo katere lahko brez težav uvajamo napredne merilne sisteme in nove tehnologije, tudi s pomočjo razvojnih projektov, v katerih sodelujemo.

Sodelovanje v razvojnih projektih prinaša nove priložnosti Skupini Elektro Gorenjska. V katerih razvojnih projektih sodelujete?
Trenutno sodeluje družba v treh mednarodnih raziskovalno-razvojnih projektih: STORY, TDX-ASSIST in EASY-RES. Uspešno smo kandidirali tudi na dveh novih: Creators in OneNet. Z njihovo pomočjo preizkušamo nove in napredne tehnologije ter njihov potencial v prihodnosti. Sodelujemo tudi v različnih pomembnih domačih razvojnih projektih, kot npr. v konzorciju za promocijo in pospešitev zelene preobrazbe slovenske energetike in konzorciju za strokovno in tehnično podporo pri pripravi NEPN.

Omenili ste tržne dejavnosti, ki jih izvaja Skupina Elektro Gorenjska ...
Skupina Elektro Gorenjska je aktivna na različnih tržnih področjih. Elektro Gorenjska se usmerja v komercialne energetske rešitve, prav tako v projekte digitalnega razvoja. Ponujamo storitve na področju diagnostike kablov – od julija naprej lahko samostojno izvajamo prve redne in izredne kontrole in overitve za različne vrste merilnih naprav.

»V letu 2019 smo bili s strani regulatorja ponovno prepoznani kot distribucija z najbolj zanesljivo in kakovostno oskrbo z električno energijo v Sloveniji,« pravi dr. Ivan Šmon, predsednik uprave Elektro Gorenjska.

Skupina je hkrati aktivna na področju e-mobilnosti in na področju energetskega managementa. Sodelujemo v projektih celostne energetske prenove podjetij, s pomočjo dodatnih storitev pomagamo pri učinkovitejši rabi energije.

PROMO
skupina elektro gorenjska

Dravske elektrarne Maribor začele celovito prenovo pretočnih polj jezu Markovci

Družba Dravske elektrarne Maribor, d. o. o., (DEM), ki proizvede dobro četrtino vse slovenske električne energije, neprestano posodablja svoje proizvodne objekte in jih na ta način ohranja v odlični kondiciji, je 4. maja začela z obnovo pretočnih polj in gradbeno ureditev jezu Markovci.

Tako imenovana druga faza obnove bo vključevala celovito zamenjavo oziroma obnovo dotrajane hidromehanske, strojne in elektro opreme, protikorozijsko zaščito segmentnih zapornic in obnovo celotne gradbene konstrukcije jezu z zamenjavo zaščitne ograje. Ob tem bo postavljena tudi dodatna cestna razsvetljava med novo zgrajenim cestiščem in obstoječo mostno konstrukcijo, kar bo še dodatno pripomoglo k večji varnosti prehoda čez jez.

Prenova bo trajala šest let

Zaradi zagotavljanja obratovalne funkcionalnosti jezu in s tem povezane varnosti se bo v enem letu izvedla obnova enega pretočnega polja, kar ob dejstvu, da ima jez šest pretočnih polj, pomeni, da bo prenova trajala šest let, oziroma bo zaključena v letu 2026.

Prenova vsakega pretočnega polja bo v grobem vključevala naslednje aktivnosti: zapiranje pretočnega polja, izvedbo prebojev za namene elektro in stojne inštalacije, gradbeno sanacijska dela, demontažo opreme, izvedbo protikorozijske zaščite, montažo obnovljene opreme in preizkuse. Dela bodo v veliki meri – od projektiranja do izvedbe – izvedli sodelavci Dravskih elektrarn Maribor, specializirani za posamezna področja; ostala dela, za katera DEM nima lastnih kadrovskih resursov, pa bodo izvajala slovenska podjetja.

Podaljšanje življenjske dobe jezu

Glavni cilj celovite prenove je zagotoviti podaljšanje življenjske dobe jezu Markovci in s tem zagotavljanje varne in zanesljive proizvodnje električne energije hidroelektrarne Formin tudi v naslednjih desetletjih. Ob tem pa bodo dodatno zagotovili poplavno varnost dol-vodno od jezu in izpolnili zavezo iz vodnogospodarskega soglasja, ki jim nalaga zagotovitev prehoda preko jezu za lokalno prebivalstvo.

Prvi korak narejen že lani

»Lani dograjeno cestišče preko jezu Markovci je bil prvi korak v celovito prenovo objekta, ki jo, glede na to, da nam služi že dobrih štirideset let, nedvomno potrebuje. Veseli me, da smo, kljub dolgotrajnim postopkom javnega naročanja, ki so začetek nekoliko zamaknili, v začetku maja začeli s celovito prenovo pretočnih polj. S tem bo tudi za prihodnje generacije zagotovljena varna proizvodnja električne energije hidroelektrarne Formin in nadgrajena osnovna gospodarska, vodna in energetska dejavnost«, je povedal Andrej Tumpej, direktor Dravskih elektrarn Maribor.

Po zaključeni prenovi jezu se bo izvedla še prenova najmlajše hidroelektrarne Dravskih elektrarn Maribor – hidroelektrarne Formin, za kar se intenzivno izdelujejo projekti, ki bodo pokazali, katera oblika prenove je strokovno smiselna in ekonomsko vzdržna.

PROMO

dem dravske elektrarne maribor

5G

FUTURE NOW

5G PARTNERJI ZA ZELENO DIGITALIZACIJO ELEKTRIČNIH OMREŽIJ

Tehnološki preskok, ki ga omogoča 5G platforma, je končno priložnost za trajnostno naravnano digitalno transformacijo tako industrije kot družbe. Je odgovor na izzive razvoja obstoječih električnih omrežij k zelenim sistemom obnovljive, zanesljive in varne energije. Z našim poznavanjem potreb energetske vertikale, znanjem in dolgoletnimi izkušnjami smo zaupanja vreden strateški partner na poti k trajnostnemu razvoju.

www.iskratel.com

ISKRATEL

ANALIZA: ENERGIJA 2019

Analitika GZS

Analiza

Manjša proizvodnja električne energije

Z domačo proizvodnjo je bilo v letu 2019 pokrite 84 % porabe električne energije končnih odjemalcev.

Darja Močnik, Analitika GZS

Poslovanje družb v oskrbi z električno energijo, plinom in paro v 2019 z rahlo nižjo dodano vrednostjo

Število gospodarskih družb* v dejavnosti D-oskrba z električno energijo, plinom in paro se je v 2019 zmanjšalo za 4 družbe. Te družbe so v 2019 imele 7.263 ali 26 manj zaposlenih kot družbe, ki so predložile podatke iz letnih poročil za leto 2018. Družbe v oskrbi z električno energijo, plinom in paro so v 2019 ustvarile 6.977 mio EUR čistih prihodkov oz. za dobrih 4 % več kot v predhodnem letu. Prodaja na tujem trgu se je zvišala za 1,9 %. Družbe so ustvarile 788,5 mio EUR dodane vrednosti, 0,2 % manj kot v letu 2018. Neto dodana vrednost na zaposlenega je znašala 109 tisoč EUR ali za 0,2 % več kot v letu 2018. Izkazale so 169,3 mio EUR neto čistega dobička, kar je za 9 % oz. za 88,3 mio EUR več kot leta 2018.

3,17 toe na prebivalca znaša oskrba z energijo.

Poslovanje družb D - oskrbe z električno energijo, plinom in paro v 2019

Čisti prihodki od prodaje	Dodana vrednost	Neto čisti dobiček
↑ 4 %	↓ 0,2 %	↑ 9 %

48-odstotna energetska odvisnost Slovenije

Oskrba Slovenije z energijo je v letu 2019 zahtevala 6,6 mio. toe (278 PJ), kar je bilo za 3 % manj kot v letu 2018. Z domačimi viri energije je Slovenija v letu 2019 zadovoljila 52 % potreb po energiji (3,5 mio. toe oz. 148 PJ), preostala količina je bila zagotovljena iz uvoza. Oskrba z naftnimi proizvodi in pretežen del plina sta bila v celoti zagotovljena iz uvoza.

Največji delež oskrbe z energijo so po energetski vrednosti tudi v letu 2019 predstavljali naftni proizvodi (32,4 %), sledi jedrska energija (22,7 %), energija iz obnovljivih virov (njen pretežni del je predstavljala hidroenergija - 17,9 %), premog (15,9 %) in zemeljski plin (11 %).

Največji delež domače proizvodnje predstavlja jedrska energija

Z domačimi viri energije je Slovenija zadovoljila 53,1 % potreb po energiji, preostala potrebna količina je bila zagotovljena iz uvoza. Domača proizvodnja energije v Sloveniji je v letu 2019 znašala 147.826 TJ, kar je bilo za 0,3 % manj kot leta 2018. Največji delež je predstavljala jedrska energija iz nuklearke s 43 %, sledili so trda goriva (premog) s 25,2 %, obnovljivi viri energije in odpadki (18,3 %), hidroenergija (10,9 %), sončna in geotermalna energija (2,5 %) in zemeljski plin (0,2 %).

* Število družb – upoštevajo se družbe, ki so oddale letna poročila za posamezna leta.

Tiskano na papirju Viprint, 80 g, papirnice VIPAP VIDEM KRŠKO, d. d.

Oskrba z energijo, Slovenija, 2019

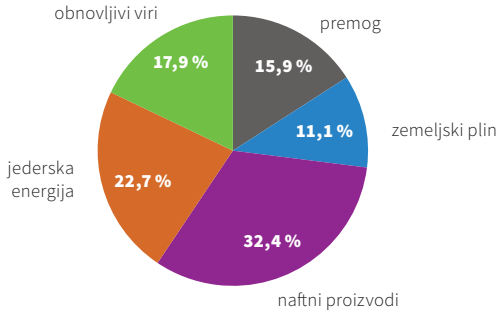

Vir: Statistični urad RS

V oskrbi z energijo so prevladovali naftni proizvodi

Za oskrbo z energijo je bilo v letu 2019 na voljo, če upoštevamo uvoz in izvoz, 287.285 TJ energije, kar je bilo za 3,2 % manj kot leta 2018. V strukturi oskrbe z energijo je tudi v letu 2019 prevladoval delež naftnih proizvodov (32,4 %), ki se sicer uporabljajo predvsem v gospodarskem in potniškem transportu. Po pomenu so sledili jedrska energija (22,7 %), energija iz obnovljivih virov (vključno s hidroenergijo in geotermalno ter sončno energijo, 17,9 %), trdna goriva (premog, 15,9 %), zemeljski plin (11,1 %). Oskrba z geotermalno in sončno energijo se je najbolj povečala, in sicer za 4 %, z obnovljivimi viri in odpadki za 1,5 %, z zemeljskim plinom za 2 %, z nuklearno energijo za 0,8 %. Na drugi stani se je zmanjšala oskrba z naftnimi derivati (za 8 %) in premogom (za 6 %).

Slovenija je v okviru Direktive o spodbujanju uporabe energije iz obnovljivih virov (2009/28/ES) zavezana do leta 2020 doseči 25-odstotni delež obnovljivih virov energije v skupni rabi bruto končne energije ter 10-odstotni delež obnovljivih virov v prometu. Po zadnjih podatkih je v letu 2018 ta delež znašal 21,2 %.

Manjša proizvodnja elektrike iz HE in TE ter višja proizvodnja iz JE

V letu 2019 je bila proizvodnja električne energije na generatorju iz jedrske elektrarne višja za 45 GWh (oz. za 0,8 %), za 48 GWh je bila višja tudi proizvodnja električne energije iz sončnih elektrarn. Zaradi slabše hidrologije v prvih treh četrtletjih 2019 je bila nižja proizvodnja iz hidroelektrarn, in sicer za 211 GWh (oz. za 4,3 %). Zaradi obratovalnih omejitev v premogovniku in nepredvidenih zaustavitev bloka 6 v TEŠ so termoelektrarne v letu 2019 proizvedle 118 GWh (oz. za 2,2 %) manj električne energije kot leto prej.

V prvih štirih mesecih 2020 je bila proizvodnja električne energije na generatorju za 4,2 % oz. za 210 GWh nižja kot v enakem obdobju 2019. Nižja proizvodnja električne energije je bila predvsem v termoelektrarnah (-17,8 %), pri ostalih vrstah energije je bila višja (+5,2 % HE, +0,9 JE, +17,7 % sončna).

Izvoz električne energije nižji v 2019 in 2020

V letu 2019 je bilo uvožene za 9.032 GWh prevzete električne energije. Neto odjem (poraba) električne energije v Sloveniji je znašal 13,4 tisoč GWh (-243 GWh glede na 2018), izvoz pa 9.340 GWh. Uvoz električne energije se je povečal za 1 %, izvoz se je zmanjšal za 1 %.

V prvih štirih mesecih 2020 se je uvoz električne energije zmanjšal za 12,7 % oz. za 426 GWH. Izvoz je beležil še večje zmanjšanje (za 17,3 % oz. za 550 GWH) glede na enako obdobje v 2019. Končna raba električne energije se je v 2019 zmanjšala za 1,8 % oz. za 243 GWH, v prvih štirih mesecih 2020 dodatno za 24,4 % oz. za 1.119 GWH v primerjavi z enakim obdobjem predhodnega leta.

Manjša proizvodnja iz hidroelektrarn in termoelektrarn ter večja proizvodnja iz jedrske elektrarne.

Poraba električne energije se je v letu 2019 v primerjavi z letom 2018 zmanjšala za 2 % pri neposrednih odjemalcih in ZDS, pri odjemalcih na distribucijskem omrežju je ostala na ravni iz leta 2018, medtem ko je bil odjem ČHE Avče za 8 % večji.

Za pokritje vseh potreb končnih porabnikov električne energije v Sloveniji (z vključenimi izgubami) je v letu 2019 statistična pokritost z domačo proizvodnjo znašala 83,5 %. Izgube električne energije na prenosnem in distribucijskem omrežju so bile v letu 2019 v primerjavi z letom 2018 manjše za 2,4 %.

Struktura proizvodnje EE na generatorju v %, leto 2019

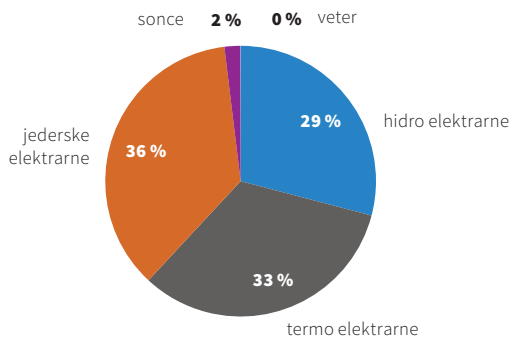

Vir: Statistični urad RS

Energetska bilanca, Slovenija 2019

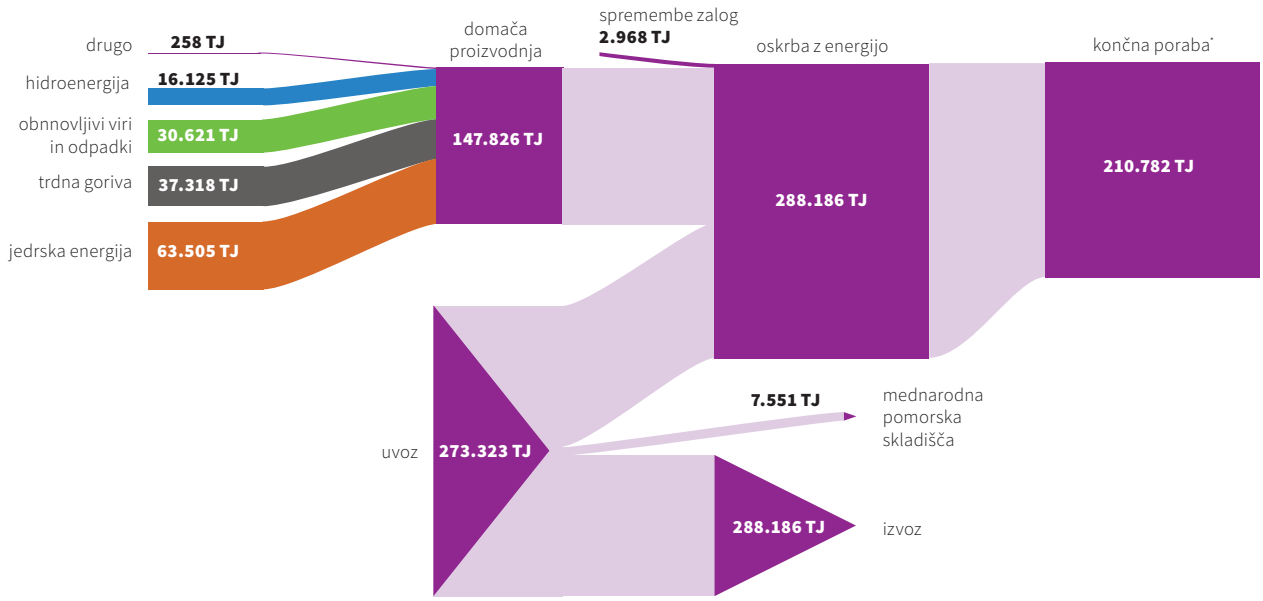

Vir: Statistični urad RS
* ocena MZI

Q TECHNA

Q TECHNA,
Institut za zagotavljanje in kontrolo kakovosti d.o.o.
Cvetkova ulica 27,
1000 Ljubljana, Slovenija
Telefon: **01 42 04 390**
Faks: **01 42 04 383**
info@qtechna.si

www.qtechna.si

Q Techna je ena od vodilnih slovenskih družb na področju:

- **zagotavljanja kakovosti,**
- **kontrole kakovosti,**
- **izobraževanja in**
- **certificiranja,**

na objektih nuklearne in konvencionalne energetike, farmacije, infrastrukture ter na ostalih zahtevnih tehnologijah.

Analiza

Cene električne energije v 2019 višje

Končna maloprodajna cena za povprečnega poslovnega* odjemalca na nacionalnem nivoju je v letu 2019 znašala 101,8 EUR/MWh in je bila za 6 % višja kot leta 2018.

Darja Močnik, Analitika GZS

Cene električne energije za podjetja v 2019 drugo leto višje

Cena električne energije za podjetja (brez omrežnine, dajatev, trošarine in DDV) se od leta 2017, ko je bila najnižja (42,4 EUR/MWh), ponovno zvišuje. V letu 2019 se je cena zvišala na 53,1 EUR MWh, kar je bilo za 9,8 % več kot v letu 2018. V skupini srednje velikih porabnikov je bila rast cen višja. V skupini porabe IC (500 do < 2000 MWh) je cena porasla za 22,5 %, v skupini ID (2000 do < 20000 MWh) za 19,6 %, v skupini IB (20 do < 500 MWh) za 18,6 %.

Glede na leto 2008 so bile cene električne energije za povprečne uporabnike na nacionalnem nivoju nižje za 17,2 %. Končna cena brez DDV za podjetja je v 2019 znašala 83,5 EUR/MWh, kar je bilo za 5,6 % več kot v predhodnem letu. V prvi polovici leta 2019 so se cene električne energije gibale skladno s cenami CO_2 emisijskih kuponov, ki so sredi leta celo presegle 30 EUR na tono. V drugi polovici leta je sledil upad cen energentov, predvsem cene plina (tudi premoga), ki je zaradi močnega dotoka utekočinjenega plina (LNG) in visokih zalog v skladiščih dosegel izjemno nizke cenovne nivoje. Pri cenah električne energije je bil v letu 2019 opazen trend zniževanja cen, ki pa ni bil tako izrazit kot pri zemeljskem plinu. Gibanje nabavnih cen emisijskih kuponov se je v letu 2019 pričelo in zaključilo na podobnem nivoju okrog 25 EUR/t, medtem ko smo bili med letom priča izredni spremenljivosti cen.

Nadpovprečno topla zima v 2019 je vplivala na nižjo porabo energentov in posledično na nižje emisije CO_2.

Povprečna cena električne energije za poslovne odjemalce brez davkov je v 1. četrtletju 2020 znašala 0,0754 EUR/kWh ter se je zvišala za 4,4 % glede na predhodno četrtletje, glede na enako četrtletje predhodnega leta pa je višja za 5,5 %.

V letu 2019 je delež postavke za dobavo električne energije znašal 63,6 %, delež omrežnine pa 21,8 %, delež dajatev v energetiki je 11,5 %, trošarine 3,1 % (cena brez vključenega davka na dodano vrednost).

Struktura cene električne energije za podjetja, brez DDV (v %)

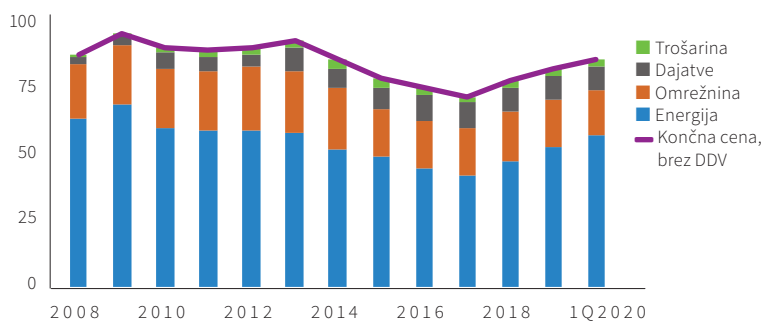

Vir: SURS, EUR/MWh, Slovenija - povprečje nacionalni nivo

* Negospodinjski, kot je navedeno v uradni statistiki

Cena električne energije za poslovne uporabnike

	2018	2019	2020Q1	Sprememba v % 2019/2018	Sprememba v % 2020Q1/ 2019Q1
IA (< 20 MWh)	51,02	57,7	64,28	13,1	12,2
IB (20 do < 500 MWh)	49,46	58,66	63,01	18,6	8,9
IC (500 do < 2000 MWh)	47,52	58,21	60,87	22,5	3,4
ID (2000 do < 20000 MWh)	45,19	54,06	59,04	19,6	9,4
IE (20000 do < 70000 MWh)	44,26	50,37	54,99	13,8	9,4
IF (70000 do <= 150000 MWh)	42,81	47,48	52,09	10,9	7,5
I - Slovenija - povprečje nacionalni nivo	48,41	53,14	57,91	9,8	8,9

Vir: Statistični urad RS; Q1 - prvo četrtletje

Nadpovprečno topla zima 2018/2019 je vplivala na nižjo porabo energentov.

Tiskano na papirju Viprint, 80 g, papirnice VIPAP VIDEM KRŠKO, d. d.

Gibanje cen elekrične energije po tipih odjema (v EUR/MWh)

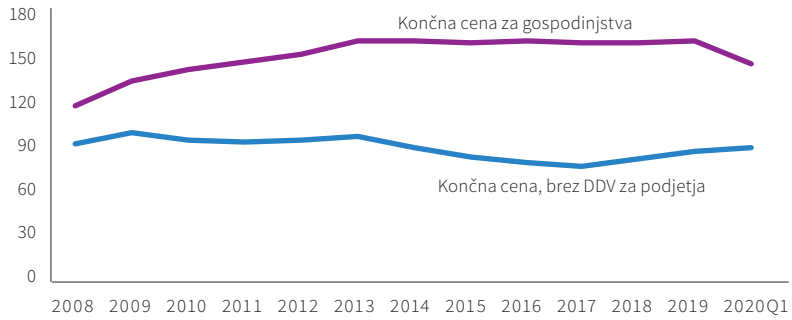

Vir: SURS, EUR/MWh, Slovenija - povprečje nacionalni nivo

Cene EE za negospodinjstva v porastu (v EUR/kWh)

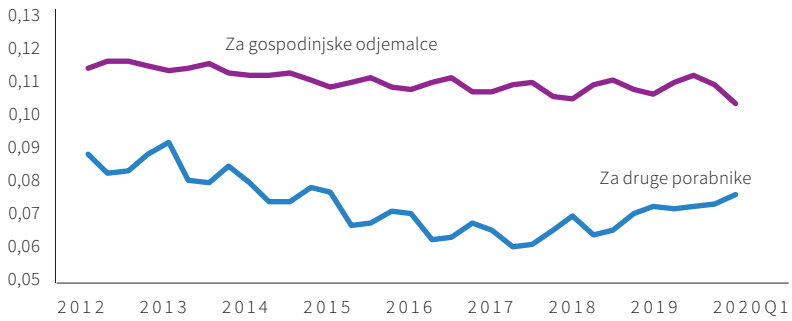

Vir: SURS; EUR/kWh, brez davkov (energija + omrežnina)

Povprečna cena električne energije za gospodinjstva brez omrežnine, dajatev, trošarine in DDV je v letu 2019 znašala 57,55 EUR/MWh, kar je bilo za 6 % več kot v predhodnem letu in za 25,5 % več kot v letu 2008. Po razredih porabe so bile cene višje med 1,7 % in 7,1 %.

Končna **cena električne energije po davkih za gospodinjstva** je v 2019 porasla za 1 % glede na predhodno leto (na 160,07 EUR/MWh), glede na leto 2008 je bila višja za 39,7 %, kar je predvsem posledica rasti dajatev in trošarin.

Povprečna cena električne energije za gospodinjske odjemalce brez davkov je v 1. četrtletju 2020 znašala 0,01043 EUR/kWh ter se je znižala za 5,8 % glede na predhodno četrtletje, glede na enako četrtletje predhodnega leta pa je nižja za 3,2 %. Končna cena električne energije po davkih za gospodinjstva se je v prvem četrtletju 2020 znižala za 9,5 % na 0,1436 EUR/kWh oz. na 143,6 EUR/MWh, saj je na znižanje vplivala tudi manjša obremenitev zaradi odvzema plačila obračunske moči, prispevka SPTE in OVE v času epidemije covid-19.

Cena električne energije z vsemi davki za gospodinjske odjemalce je v Sloveniji v prvem polletju 2019 (2.500–5.000 kWh letne porabe) znašala 76 % povprečja v celotni EU-28, cena za poslovne odjemalce (500–2.000 MWh letne porabe) brez DDV pa 78 % povprečja v celotni EU-28.

V EU so bile cene električne energije za gospodinjske odjemalce v prvi polovici leta 2019 najvišje v Nemčiji (0,31 EUR na kWh) in najnižje v Bolgariji (0,10 EUR na kWh).

Cene električne energije za poslovne odjemalce v EU so bile v prvi polovici leta 2019 najvišje v Italiji (0,17 EUR na kWh) in najnižje na Danskem (0,07 EUR na kWh).

Cene električne energije, Slovenija in EU-28 (EUR/kWh)

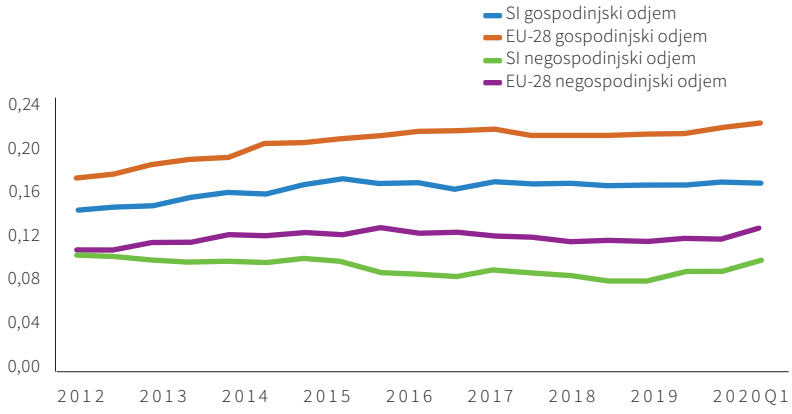

Vir: Ministrstvo za infrastrukturo - Direktorat za energijo, Eurostat

Povprečna končna cena električne energije v kWh, za poslovne uporabnike
letna poraba od 500 MWh do manj kot 2.000 MWh, leto 2019

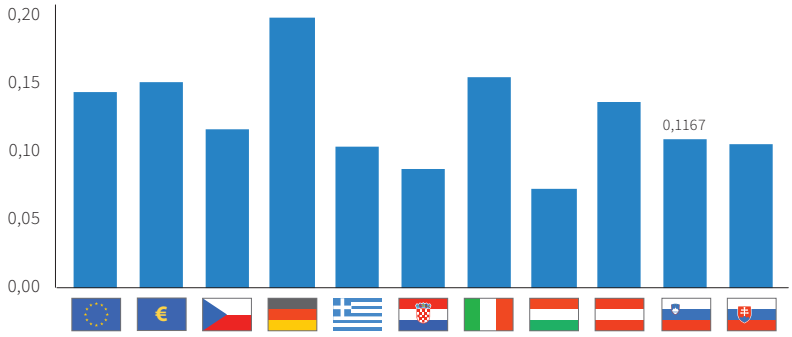

Vir: Eurostat

Cena zemeljskega plina za poslovne odjemalce v 2019 nižja

Cene zemeljskega plina za podjetja (povprečje nacionalnega nivoja) **brez omrežnine, dajatev, trošarine in DDV** so se v 2019 zvišale za 2,5 % na 0,2335 EUR/Sm3. V višjem razredu porabe (100 000 do < 1 000 000 GJ) je cena narasla za 1,2 %, pri nižjem odjemu (< 1000 GJ) za 6,6 %. Končna cena zemeljskega plina je porasla za 3,5 % 0,3961 EUR/Sm3. Tako je končna cena zemeljskega plina v 2019 porasla drugo leto zapored po večletnih predhodnih znižanjih. Povprečna cena zemeljskega plina za poslovne odjemalce brez davkov je bila v 1. četrtletju 2020 za 4,7 % nižja kot v 4. četrtletju 2019 (znašala je 0,2705 EUR/Sm3) oz. je bila za 13,4 % nižja v primerjavi s prvim četrtletjem 2019.

Maloprodajna cena zemeljskega plina za povprečnega poslovnega odjemalca na nacionalnem nivoju je v letu 2019 znašala 37,7 EUR/MWh ter se v primerjavi z letom 2018 zvišala za 3 %. Cena za dobavo zemeljskega plina je v letu 2019 za povprečnega poslovnega odjemalca znašala 22,2 EUR/MWh (brez DDV) in se je v obdobju enega leta zvišala za 3 %. V letu 2019 je delež postavke dobava zemeljskega plina za povprečnega poslovnega odjemalca znašal 71,9 %, delež omrežnine 16,5 %, delež dajatev v energetiki 8,9 % in delež trošarine 2,7 % cene brez vključenega davka na dodano vrednost.

Povprečna končna cena zemeljskega plina za poslovne subjekte v 2019

0,3961	10,4698	0,0377
EUR/Sm3	EUR/GJ	EUR/kWh

FINAL Pasarič

Smo eno izmed vodilnih podjetij za antikorozijsko zaščito ter sanacijo betonskih površin na energetskih in ostalih infrastrukturnih objektih.

- antikorozijska zaščita jeklenih konstrukcij
- visokotlačno pranje
- sanacije betonov
- peskanje

www.final-pasaric.si

FINAL Pasarič d.o.o.,
Spodnja Rečica 80f,
3270 Laško
Tel: 03/73 40 580
info@final-pasaric.si

Povprečna končna cena električne energije v kWh, za gospodinske uporabnike
letna poraba od 2.500 kWh do manj kot 5.000 kWh, leto 2019

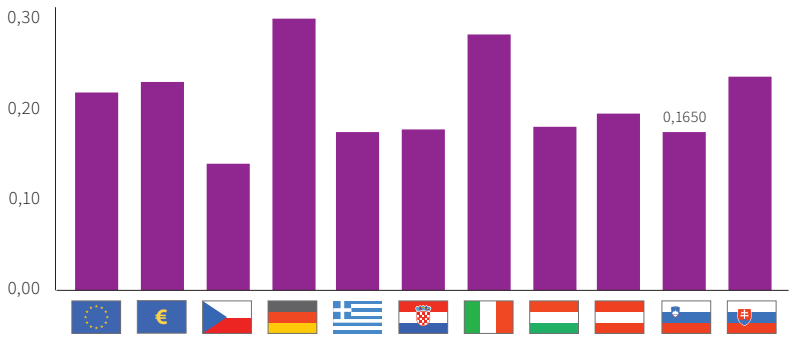

Vir: Eurostat

Povprečna cena zemeljskega plina za gospodinjstva brez omrežnine, dajatev, trošarine in DDV je v 2019 znašala v povprečju 0,2807 EUR/Sm3 in je bila višja za 4,8 % glede na predhodno leto. V strukturi končne cene je imela 47-odstotni delež. Končna cena zemeljskega plina za gospodinjske odjemalce z vsemi davki je znašala 0,5962 EUR/Sm3 in je bila za 2,6 % višja kot v letu 2018. Končna cena zemeljskega plina za gospodinjstva je porasla v zadnjih 2 letih, predhodno pa se je zniževala. Povprečna cena zemeljskega plina za gospodinjske odjemalce brez davkov je bila v 1. četrtletju 2020 za 5,9 % višja kot v 4. četrtletju 2019 (znašala je 0,4337 EUR/Sm3) oz. je bila za 13,4 % nižja v primerjavi s prvim četrtletjem 2019.

V letu 2019 je delež postavke dobava zemeljskega plina, ki pripada dobavitelju, v strukturi končne cene povprečnega gospodinjskega odjemalca znašal 47,1 %, delež omrežnine 23,2 %, delež dajatev v energetiki 8,6 %, delež trošarine 3,1 % in davek na dodano vrednost 18,0 % končne maloprodajne cene.

Cene zemeljskega plina se krepijo (v EUR/Sm³)

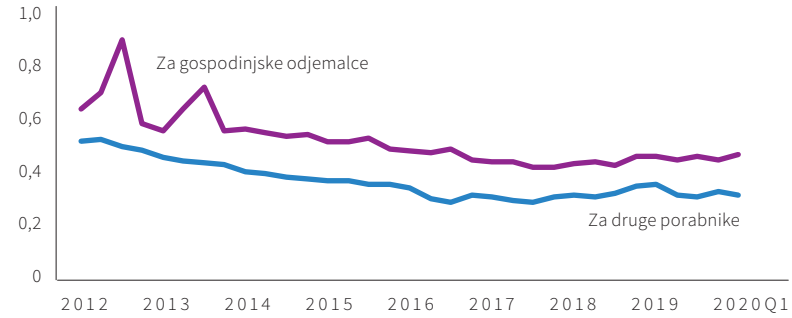

Vir: SURS; EUR/Sm³, brez davkov (energija + omrežnina)

Povprečna končna cena zemeljskega plina za gospodinjstva v 2019

0,5962	15,7608	0,0567
EUR/Sm3	EUR/GJ	EUR/kWh

HEP ENERGIJA

T: 01 292 6166
E: info@hep-energija.si

HEP Energija je prisotna na slovenskem tržišču že več kot 8 let in z električno energijo oskrbuje več kot 800 poslovnih partnerjev. HEP je podjetje z več kot 120-letno tradicijo, s pomembnimi izkušnjami v proizvodnji in distribuciji električne energije ter inovativnimi izdelki in storitvami. Ponosni smo na našo storitev - HEPI Trader, katera omogoča samostojno upravljanje nakupa električne energije, vpogled na stanje trga ter terminski nakup električne energije oz. nakup na tranše. Uspeh HEP Energije temelji na razpoložljivosti ugodne proizvodne mešanice ter zanesljivi oskrbi z električno energijo.

energija
med nami

Cena zemeljskega plina za gospodinjske odjemalce (20–200 GJ ali 5.556–55.556 kWh letne porabe) je v Sloveniji v prvem polletju 2019 z vsemi davki znašala 90 % povprečja v celotni EU-28, cena za poslovne odjemalce (10.000–100.000 GJ ali 2.777.778–27.777.778 kWh letne porabe) brez DDV pa 103 % tega povprečja.

Cena nafte brent se je ob zaostrovanju geopolitičnih razmer v 2019 okrepila. Dolarska cena surove nafte brent je v 2019 v povprečju znašala 67 USD na sodček, v 2018 je bilo potrebno odšteti 54 USD na sodček. Ceno nafte so zviševale zaostritve sankcij ZDA proti Iranu in Venezueli in posledično znižanje proizvodnje surove nafte omenjenih držav, kakor tudi incidenti v Arabskem zalivu (zajetje tankerjev, napadi na saudske rafinerije). Na znižanje cene nafte so vplivale rasti proizvodnje surove nafte iz skrilavcev v ZDA ter nižje gospodarske rasti na globalni ravni. V začetku leta 2020 se je cena nafte zvišala predvsem zaradi napovedi rezov proizvodnje držav OPEC in Rusije. V 2020 so cene nafte dosegle eno zgodovinsko najnižjih vrednosti. Razlog je bilo hitro znižano povpraševanje po nafti zaradi omejitvenih odlokov pri prostem prehodu prebivalstva po celem svetu. Zaradi velikega znižanja proizvodnje se je cena v juniju 2020 že okrepila in prebila 40 USD za sodček. gg

Cene zemeljskega plina, Slovenija in EU-28 (EUR/kWh)

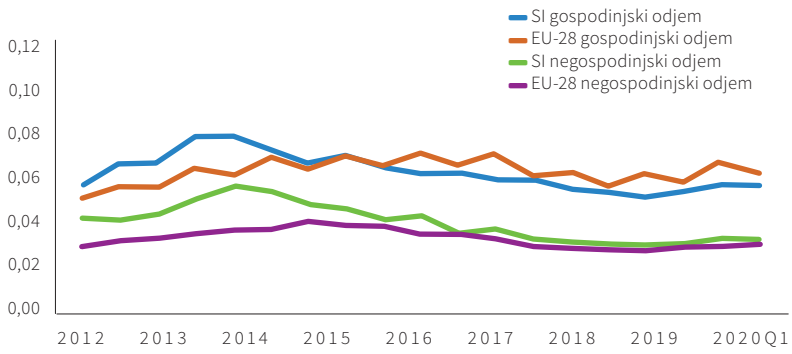

Vir: SURS, Eurostat

Sklad NEK uspešno opravlja svoje poslanstvo

Sklad za financiranje razgradnje NEK in za odlaganje radioaktivnih odpadkov iz NEK beleži 25 let svojega delovanja. V tem času se je tako v lokalnem in državnem kot tudi mednarodnem prostoru uveljavil kot neodvisna in strokovna institucija. Kot je zapisano v Sporočilu Komisije evropskih skupnostih, namenjeno Evropskemu parlamentu in Svetu konec leta 2007, »ima Slovenija dobro opredeljen sklad, pri katerem je upoštevana najboljša praksa opisana v Priporočilu iste Komisije« in je tako primer dobre prakse na področju financiranja odgovornosti, ki jo Slovenija ima kot država z jedrskim objektom.

Skladu je torej država zaupala pomembno nalogo; pravočasno zbrati ustrezna sredstva, ki bodo omogočila varno odlaganje radioaktivnih odpadkov proizvedenih v NEK in izvedbo vseh faz razgradnje NEK. Da bi izpolnili zastavljene cilje, je Sklad dolžan skrbeti za zbiranje prispevka, uspešno nalaganje zbranih sredstev in tudi njihovo namensko in racionalno porabo.

Sklad je zavezan financirati delovanje Agencije za radioaktivne odpadke (ARAO). V obdobju od 1998 do konca leta 2019 je za izvajanje aktivnosti ARAO plačal 44,8 milijonov evrov, od tega je nadomestilo za omejeno rabo prostora (NORP), ki ga je ARAO plačevala lokalni skupnosti Krško, znašalo 14,9 milijonov evrov.

Od leta 2004 dalje je Sklad zavezanec za plačilo NORP nekaterim lokalnim skupnostim (od leta 2014 na podlagi drugačne ureditve Sklad zavezan k plačevanju NORP le Občini Krško). Do konca leta 2019 je občinam iz naslova NORP plačal skupaj 55,5 milijonov evrov.

V obdobju od leta 1995 do konca leta 2019 je skupna vrednost transferjev, ki jih je Sklad nakazal za delovanje ARAO in občinam iz naslova NORP (sredstva, vplačana za namen sofinanciranja del ARAO in nadomestil občinam za omejeno rabo prostora niso valorizirana), znašala 100,4 milijona evrov.

Knjižno stanje portfelja Sklada je konec leta 2019 znašalo 206,4 milijonov evrov (ob upoštevanju natečenih obresti, kupljenih obresti in terjatev za dividendne donose ter sredstev na TRR je portfelj Sklada ob koncu leta 2019 znašal 208 milijonov evrov). Odlivi za ARAO in občine tako predstavljajo kar 48,64 % finančnega portfelja Sklada, ki bi sicer znašal 307 milijona evrov.

Prikaz sredstev Sklada na dan 31. decembra 2019 v milijonih evrov

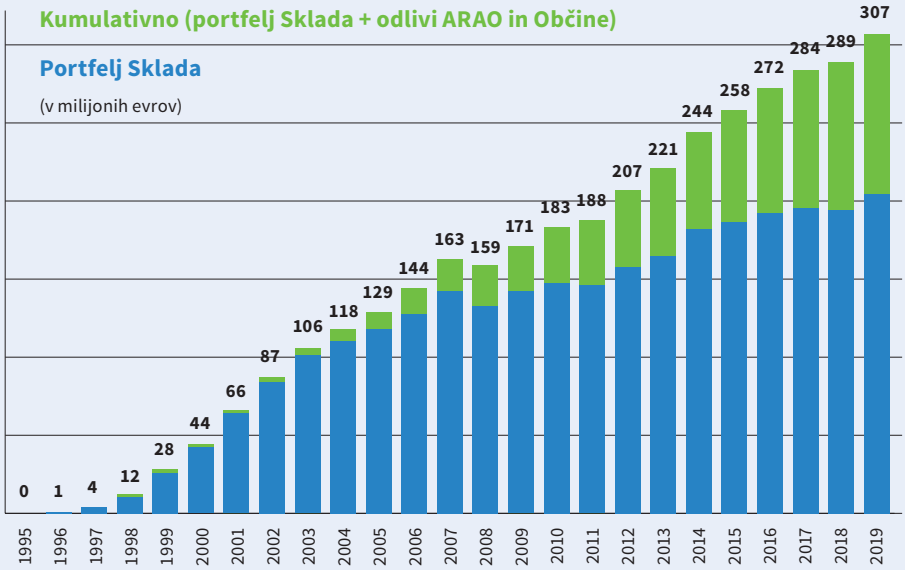

S pojavom novega virusa COVID-19, so se že tako zahtevne razmere na finančnih trgih, v letu 2020 še dodatno zaostrile. Marca so posledice pandemije postale opazne po celem svetu, vlade so bile prisiljene uvesti ukrepe za omejitev širjenja okužbe, strah vlagateljev na kapitalskih trgih pa je dosegel vrhunec zaradi nezaupanja v neovirano delovanje svetovnega finančnega sistema. Kljub ukrepom, ki so jih sprejemale države in centralne banke, v želji po hitrejšem gospodarskem okrevanju in uspešni zajezitvi širjenja virusa, je finančne trge prevevala velika zmeda in negotovost. Sklad je budno spremljal dogajanja in z aktivnim upravljanjem portfelja, v danih razmerah, ohranjal in plemenitil svoja sredstva. Vrednost portfelja Sklada je 30. junija 2020 znašala 205,5 milijonov evrov.

Temeljni cilj delovanja Sklada je voditi konservativno naložbeno politiko in slediti zastavljenim naložbenim načelom razpršenosti, likvidnosti in ob tem zagotoviti sredstva za učinkovito in trajno rešitev razgradnje NEK ter odložitev v fazi proizvodnje jedrske energije proizvedenih radioaktivnih odpadkov in iztrošenega jedrskega goriva.

Gradnja odlagališča nizko- in srednje radioaktivnih odpadkov (NSRAO) Vrbina, Krško, predvidena konec leta 2018, se je zaradi dolgotrajnih postopkov pri pridobivanju ustreznih soglasij in dovoljenj, zamaknila. Sklad se zaveda pomembnosti pravočasne izgradnje objekta in prilagaja portfelj na način, da bodo sredstva na razpolago, ko bo to potrebno. V zadnjem času je zaznati pomembne premike na tem področju, Agencija Republike Slovenije za okolje je 18. junija objavila javno naznanilo v postopku izdaje okoljevarstvenega soglasja za izgradnjo odlagališča NSRAO, Vlada Republike Slovenije pa je v okviru interventnega zakona, odlagališče NSRAO uvrstila na seznam pomembnih investicij, z možnim začetkom izvedbe del do leta 2021.

PROMO

Sklad za financiranje razgradnje NEK
in za odlaganje radioaktivnih odpadkov iz NEK

Aktivnosti za izgradnjo odlagališča nizko- in srednje radioaktivnih odpadkov so v polnem teku

Leta 1991 je Republika Slovenija ustanovila Agencijo za radioaktivne odpadke (ARAO) kot Javni gospodarski zavod. ARAO je specializirana strokovna organizacija na področju ravnanja z radioaktivnimi odpadki.

Načrtovano odlagališče NSRAO v Vrbini pri Krškem

Poslanstvo je vzpostavitev celostnega sistema ravnanja z radioaktivnimi odpadki in izrabljenim jedrskim gorivom v Republiki Sloveniji, skladno z najvišjimi standardi. Ena izmed glavnih aktivnosti je načrtovanje, izgradnja in obratovanje odlagališča nizko- in srednje radioaktivnih odpadkov (NSRAO), h čemur Slovenijo zavezuje mednarodna in domača zakonodaja.

Odlagališče bo v neposredni bližini NEK

V letu 2009 je bila sprejeta uredba o Državnem prostorskem načrtu za odlagališče nizko- in srednje radioaktivnih odpadkov (NSRAO) na lokaciji Vrbina v občini Krško. Tako bo Slovenija svoje prvo odlagališče zgradila v Vrbini, v neposredni bližini Nuklearne elektrarne Krško (NEK). Namen odlagališča bo odlaganje NSRAO, ki nastanejo v Nuklearni elektrarni Krško (NEK) pri obratovanju in ki bodo nastali kasneje pri razgradnji, ter radioaktivnih odpadkov, ki nastanejo v medicini, raziskovalni dejavnosti in industriji v Sloveniji.

Načrtovano odlagališče obsega nadzemne objekte (Upravno-servisni objekt, Tehnološki objekt, Hala nad odlagalnim silosom) in podzemni objekt (Silos), kamor bodo odloženi radioaktivni odpadki, cestno in komunalno infrastrukturo kot tudi urejene zunanje površine. Nadzemni objekti odlagališča in vrh silosa bodo zgrajeni na protipoplavnem nasipu. Predvidena je izgradnja enega silosa na skrajnem JV robu odlagališča. Silos je zasnovan kot armiranobetonska cilindrična konstrukcija, ki bo obdan z debelostensko diafragmo, katere funkcija je zaščita okolja pred morebitnimi vplivi odloženih odpadkov. Po končanem odlaganju odpadkov bodo vse praznine znotraj silosa zapolnjene.

Odpadki bodo od okolja dolgoročno izolirani s štirimi zaporednimi pregradami:

- ustrezno pripravljeni odpadki bodo shranjeni v kovinski sod;
- več sodov bo zabetoniranih v betonski zabojnik;
- zabojniki bodo v plasteh odloženi v armiranobetonski silos; ko bo silos poln, bo zaprt s plastjo betona in gline;
- silos bo zgrajen v plasteh melja, ki je za vodo izjemno slabo prepusten. Stika odpadkov s podtalnico v zgoraj ležeči plasti proda ne bo.

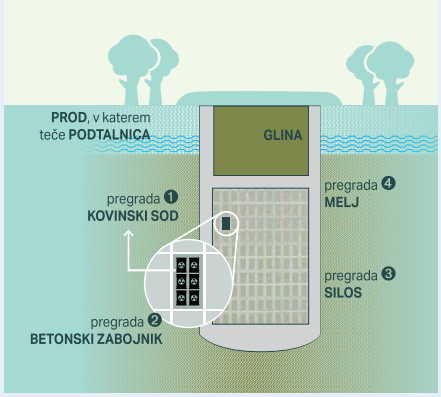

Prikaz silosa (zaporedne pregrade)

Gradbeno dovoljenje predvidoma prihodnje leto

Projekt odlagališča je v zaključni fazi pridobivanja gradbenega dovoljenja, ki pa je predvsem odvisen od postopka pridobitve okoljevarstvenega soglasja. V okviru postopka presoje vplivov na okolje trenutno poteka javna razgrnitev za odlagališče NSRAO v Sloveniji in postopek čezmejne presoje vplivov na okolje.

Predvidoma bomo za odlagališče pridobili gradbeno dovoljenje na začetku leta 2021, ko se bo začela tudi gradnja. Gradnja bo trajala približno tri leta, nato pa bo odlagališče začelo poskusno in nato redno obratovanje. Ko bo z delovanjem prenehala NEK, se predvideva tudi zaprtje odlagališča.

Vsi smo nosilci družbene odgovornosti – generacija, ki ima koristi od uporabe radioaktivnih snovi. Radioaktivni odpadki niso nekaj, kar bi lahko preložili na naslednje generacije, zato moramo mi poskrbeti za njihove trajne rešitve.

PROMO
arao

FRAPOL

podjetje za elektro gradnje in storitve

FRAPOL d.o.o.
podjetje za elektro gradnje in storitve
Stari trg 223
SI-2380 Slovenj Gradec
Slovenija

tel.: 02 88 22 520

gsm: 041 764 002

e-pošta: info@frapol.si
splet: www.frapol.si

FRAPOL ltd.
company for electrical constructions and services
Stari trg 223
SI-2380 Slovenj Gradec
Slovenia

tel.: +386 (0)2 88 22 520

mobile: +386 (0)41 764 002

e-mail: info@frapol.si
web: www.frapol.si

FRAPOL

podjetje za elektro gradnje in storitve

- Izgradnja in vzdrževanje elektroenergetskih objektov
- kablovodi 1 kV, 10 kV, 20kV
- daljnovodi 20 kV, 110 kV, 220kV, 400kV
- transformatorske postaje napetostnih nivojev 20/0,4 kV
- prostozračna in kabelska nizkonapetostna omrežja
- javne razsvetljave
- proizvodnja naprav za distribucijo in krmiljenje elektrike
- rušenje objektov in zemeljska dela splošna gradbena dela
- električne inštalacije
- izposoja strojev in naprav za gradnjo in rušenje
- cestni tovorni promet
- arhitekturno in gradbeno projektiranje
- drugo projektiranje in tehnično svetovanje

Lestvica

Največjih 100 družb energetske dejavnosti v letu 2018

Rang	Podjetje	Št. zaposlenih po del. urah	Dodana vrednost, v 1.000 EUR	EBITDA, v 1.000 EUR	Čisti dobiček / izguba, v 1.000 EUR
1	PETROL d.d., Ljubljana	1.736	198.654	131.830	100.648
2	ELES, d.o.o.	544	80.997	48.766	16.553
3	ELEKTRO LJUBLJANA d.d.	834	79.308	47.675	16.966
4	NEK d.o.o.	619	70.989	34.066	0
5	ELEKTRO MARIBOR d.d.	832	66.015	36.134	14.948
6	HSE d.o.o.	167	65.840	55.340	9.486
7	PREMOGOVNIK VELENJE, d.o.o.	1.191	62.617	10.920	-3.832
8	ELEKTRO CELJE, d.d.	630	51.743	28.710	10.429
9	OMV Slovenija, d.o.o.	70	41.227	37.096	23.980
10	ELEKTRO PRIMORSKA d.d.	458	37.828	19.890	6.637
11	ENERGETIKA LJUBLJANA, d.o.o.	569	36.572	15.155	682
12	TEŠ d.o.o.	306	35.750	22.212	-58.529
13	DEM d.o.o.	233	32.522	21.402	8.320
14	PLINOVODI d.o.o.	145	32.084	23.882	3.329
15	ELEKTRO GORENJSKA, d.d	276	31.452	19.573	8.149
16	GEN-I, d.o.o.	308	27.353	11.800	12.963
17	SENG d.o.o.	117	20.962	15.495	4.009
18	HESS, d.o.o.	44	14.770	12.272	3.561
19	MOL SLOVENIJA d.o.o.	52	10.110	8.013	4.047
20	BUTAN PLIN, d.d., Ljubljana	111	10.003	6.001	2.917
21	TEB d.o.o.	98	9.760	5.235	3.489

URESNIČITE SVOJ PRAVI POTENCIAL S PODATKOVNO ANALITIKO.

ako vam pomaga Informatika?

Organizacija
in strukturiranje podatkov
ter poenotenje poimenovanj.

Dostava
poročil in drugih produktov
prejšnjih korakov.

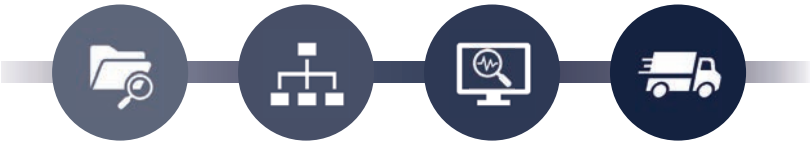

Pridobivanje
odatkov iz različnih virov
in njihovo preverjanje.

Analiza
podatkov, priprava poročil,
taktičnih in ad-hoc poizvedb,
vizualizacije in strojnega
učenja.

REZULTATI

- Razumljiva in pregledna poročila, da boste v vsakem trenutku vedeli, kaj se dogaja v podjetju.
- Poglobljeno poslovno znanje potrebno za prilagoditev poslovnih procesov in povečanje učinkovitosti.
- Lažje prepoznavanje novih potencialnih produktov, storitev in področij delovanja.

etrinjska ulica 2, 2000 Maribor | Hajdrihova ulica 2, 1000 Ljubljana
: analitika@informatika.si | T: +386 2 707 10 00 | www.informatika.si

INFORMATIKA

Rang	Podjetje	Št. zaposlenih po del. urah	Dodana vrednost, v 1.000 EUR	EBITDA, v 1.000 EUR	Čisti dobiček / izguba, v 1.000 EUR
22	ADRIAPLIN d.o.o.	32	9.635	8.136	3.663
23	PLINARNA MARIBOR d.o.o.	89	8.762	5.256	2.484
24	SAVSKE ELEKTRARNE LJUBLJANA d.o.o.	98	8.384	4.007	460
25	ECE d.o.o.	70	6.496	4.224	2.860
26	SODO d.o.o.	38	6.163	3.722	1.000
27	Energija plus d.o.o.	70	5.930	3.189	1.814
28	GEOPLIN d.o.o. Ljubljana	43	5.923	3.976	1.744
29	Shell Adria d.o.o. V angleškem jeziku: Shell Adria Ltd.	17	5.845	4.505	768
30	KOMUNALA TRBOVLJE, d.o.o.	106	4.281	1.426	393
31	ENOS, d.d.	53	3.749	2.166	1.385
32	Kuwait Petroleum d.o.o.	0	3.729	2.880	-123
33	ELEKTRO ENERGIJA d.o.o.	7	3.591	3.165	2.072
34	BORZEN, d.o.o.	29	3.417	1.827	1.366
35	E 3, d.o.o.	48	3.294	1.382	471
36	ENERGETIKA CELJE, d.o.o.	67	3.131	956	601
37	Energetika Maribor d.o.o.	59	2.660	551	1.317
38	GORENJSKE ELEKTRARNE, d.o.o.	15	2.574	1.795	643

Rang	Podjetje	Št. zaposlenih po del. urah	Dodana vrednost, v 1.000 EUR	EBITDA, v 1.000 EUR	Čisti dobiček / izguba, v 1.000 EUR
39	INA SLOVENIJA, d.o.o.	75	2.407	645	163
40	MI OSKRBA d.o.o.	22	2.307	1.466	781
41	VALIANT d.o.o.	8	2.043	1.469	810
42	Panvita EKOTEH d.o.o.	17	1.875	1.403	175
43	PV DBL d.o.o.	1	1.722	1.687	326
44	Interenergo d.o.o.	33	1.714	-409	-4.211
45	RTH d.o.o. Trbovlje-v likvidaciji	23	1.662	-971	-1.339
46	SOENERGETIKA d.o.o.	1	1.508	1.462	681
47	BRANAL d.o.o.	40	1.485	592	71
48	TRIBOTIM d.o.o.	22	1.440	676	497
49	BSP d.o.o.	10	1.422	848	614
50	MATIMA d.o.o.	14	1.210	925	437
51	ELEKTRO LJUBLJANA OVE d.o.o.	8	1.168	763	301
52	BIOFERM d.o.o.	0	1.119	1.119	-380
53	ENERVE d.o.o.	0	1.111	1.064	422
54	OVEN ELEKTRO MARIBOR d.o.o.	5	1.045	781	339
55	ENERGIJA IN OKOLJE d.o.o.	0	1.008	989	652

Rang	Podjetje	Št. zaposlenih po del. urah	Dodana vrednost, v 1.000 EUR	EBITDA, v 1.000 EUR	Čisti dobiček / izguba, v 1.000 EUR
56	Zeleni biser, d.o.o.	0	985	982	595
57	ELEKTRARNE RM d.o.o.	13	961	214	-138
58	DARSON d.o.o.	35	877	133	13
59	SINTGEN d.o.o.	0	821	823	1
60	mc2 d.o.o.	7	807	581	416
61	ZE SOLAR 1, d.o.o.	0	806	771	281
62	PP ENERGIJA, d.o.o.	4	803	825	253
63	FITOSOL d.o.o.	1	785	754	318
64	TOTAL ADRIA d.o.o.	4	783	548	363
65	DAKA, d.o.o.	17	771	375	77
66	DEU d.o.o.	23	756	241	77
67	ARDOKS d.o.o.	2	734	636	491
68	TEHNOSTOR d.o.o.	25	720	218	24
69	BISOL Vzdrževanje d.o.o.	10	715	491	395
70	AS 24 d.o.o.	1	707	671	344
71	DKV Euro Service d.o.o.	9	673	28	21
72	EOC d.o.o.	11	659	417	151
73	AYEN ENERGIJA d.o.o.	1	651	633	487

Rang	Podjetje	Št. zaposlenih po del. urah	Dodana vrednost, v 1.000 EUR	EBITDA, v 1.000 EUR	Čisti dobiček / izguba, v 1.000 EUR
74	STANOVANJSKO PODJETJE KONJICE d.o.o.	17	617	147	29
75	PROSOLAR d.o.o.	0	602	574	177
76	TOPLARNA ŽELEZNIKI, d.o.o.	6	580	360	33
77	VIPA NALOŽBE d.o.o.	1	563	547	218
78	Quarto Jesenice, d.o.o.	0	552	552	305
79	AVTOTEHNA OPREMA d.o.o.	11	550	265	183
80	BIOENERGETIKA, d.o.o.	5	541	419	233
81	Javno podjetje KENOG d.o.o.	13	537	53	24
82	OKLJUK 2 d.o.o.	0	525	525	110
83	PUMPA d.o.o.	20	521	96	56
84	IMS-ADIT, d.o.o.	10	519	312	197
85	ŠEJK, d.o.o.	8	501	287	84
86	OKLJUK 1 d.o.o.	0	500	500	86
87	DEMON, d.o.o.	14	486	228	96
88	BISOL PVPP 6 d.o.o.	0	476	476	25
89	TOPSOL d.o.o.	0	476	473	47
90	E GEN21 d.o.o.	24	474	136	104
91	MINI MARKETING, d.o.o. Stranice	13	471	218	50

Rang	Podjetje	Št. zaposlenih po del. urah	Dodana vrednost, v 1.000 EUR	EBITDA, v 1.000 EUR	Čisti dobiček / izguba, v 1.000 EUR
92	BISOL PVPP 2 d.o.o.	0	463	463	82
93	PITSTOP d.o.o.	22	456	19	7
94	SALBATRING ENERGIJA d.o.o.	3	451	337	-21
95	KREATIV ROGAŠKA d.o.o.	4	449	334	89
96	Energetika Šentrupert d.o.o.	3	448	422	115
97	E2S d.o.o.	0	447	449	137
98	ENERGETIKA DOLENC d.o.o.	3	441	390	44
99	EKOD d.o.o.	11	436	261	25
100	PETRO PLUS d.o.o.	11	435	215	50

Vir: Bisnode Gvin, Ajpes
Zajete dejavnosti SKD: 05.200 - Pridobivanje rjavega premoga in lignita, 35 - Oskrba z električno energijo, plinom in paro (pri 35.120 - Prenos električne energije upoštevan samo ELES) ter družba Plinovodi, 46.710 - Trgovina na debelo s trdimi, tekočimi in plinastimi gorivi, 46.120 - Posredništvo pri prodaji goriv, rud, kovin, tehničnih kemikalij, 47.302 - Posredništvo pri prodaji motornih goriv na drobno, 47.301 - Trgovina na drobno z lastnimi motornimi gorivi ter upravljanje energetskih trgov (Borzen in BSP).
Razvrščanje padajoče po dodani vrednosti.

Nuklearna elektrarna Krško – zanesljiva in pomembna za razogljičenje

Nuklearna elektrarna Krško (NEK) je s preseženo načrtovano proizvodnjo električne energije leta 2019 in v prvih petih mesecih letošnjega leta ter neprekinjenim obratovanjem ponovno potrdila svojo visoko zanesljivost in predvidljivost. Pandemija novega koronavirusa je izpostavila pomen samooskrbe ter stabilnosti in zanesljivosti delovanja elektroenergetskega sistema, katerega pomemben del je tudi NEK, za zagotavljanje pogojev za življenje in delo prebivalstva, družbenih sistemov in gospodarstva.

Leta 2019 je NEK dosegla proizvodnjo 5,53 teravatne ure, kar je več od načrtovanega. Zahteven remont, ki je potekal od 1. do 29. oktobra, je bil najkrajši od prehoda na 18-mesečni gorivni ciklus. V dobrih 28 dneh je bilo končanih 10 projektnih sprememb. Med najpomembnejšimi so bile: vgradnja cevovodov, ventilov in črpalk v okviru projekta alternativnega hlajenja reaktorskega hladilnega sistema in reaktorske zgradbe, zamenjava transformatorja T3 in regulatorja napetosti ter gradnja povezovalnega cevovoda med visokotlačno turbino in izločevalniki ter pregrelniki vlage.

Stalne tehnološke posodobitve za doseganje visokih standardov

Na podlagi lastnih obratovalnih izkušenj, izkušenj iz industrije ter upravnih zahtev so v NEK oblikovali Program nadgradnje varnosti za dodatno posodobitev elektrarne in pripravo na njeno dolgoročno obratovanje. Program opredeljuje nabor projektov za nadgradnjo varnostnih sistemov, električnega varnostnega napajanja, nadzora radioaktivnih izpustov, poplavne varnosti in hrambe izrabljenega goriva. Po izvedenem programu bo NEK po varnostnih merilih primerljiva z novimi jedrskimi elektrarnami.

NEK uvrščena v najvišji razred jedrskih elektrarn v Evropi

Lansko pomlad je v NEK potekal obsežen strokovni pregled elektrarne s strani Svetovnega združenja operaterjev jedrskih elektrarn (WANO); to je bilo že peto takšno preverjanje. Strokovni tim je vzel pod drobnogled 16 področij in jih primerjal z najvišjimi standardi ter prakso v jedrski industriji na podlagi pregleda dokumentov, intervjujev, opazovanj in vrednotenja izvedbe. NEK je bila na podlagi rezultatov pregleda ponovno uvrščena v najvišji razred obratujočih elektrarn – po varnostnih kazalcih sodi med 60 najučinkovitejših jedrskih elektrarn od 441, kolikor jih obratuje na svetu.

Jedrske elektrarne med obratovanjem brez emisij toplogrednih plinov

NEK med obratovanjem dosledno upošteva vse okoljske omejitve. Kot potrjujejo rezultati obsežnega monitoringa neodvisnih institucij za leto 2019, s svojim delovanjem prispeva 0,005 odstotka k sevanju iz naravnega okolja, ki ga povzročata radioaktivnost v zemlji in sevanje iz vesolja. Jedrske elektrarne med obratovanjem ne sproščajo toplogrednih plinov. Kot kažejo rezultati študije Medvladnega panela za podnebne spremembe, so izpusti CO_2 iz jedrskih elektrarn v njihovi celotni življenjski dobi nižji kot pri sončnih in hidroelektrarnah ter na ravni izpustov vetrnih elektrarn. Zato bi energetski načrti za prehod v brezogljičnost, s katerimi bi zagotovili zanesljivost oskrbe ter ceno, ki bi ohranila dostopnost električne energije za gospodinjstva in konkurenčnost gospodarstva, morali temeljiti na obnovljivih virih in jedrski energiji.

PROMO

NOVI TRENDI
IZGRADNJE KABELSKIH KANALIZACIJ

zagožen

Sortimentu PE-kabelskih jaškov tip APLAST se je pridružil NOV PE-kabelski jašek, notranjih dimenzij 1,5x1,5x1,8 m, namenjen elektro in kabelski kanalizaciji.

BISTVENE PREDNOSTI:

- Ojačan pokrov z dvojno steno, polnjen s PUR (poliuretanska pena).
- Zaradi dodatno vgrajenih PE-stebrov je jašku zagotovljena večja statična trdnost in obodna togost.
- Kovinska ojačitev dna za področja podtalnice.
- Vstopna odprtina jaška je izvedena tako, da ima predpripravljen sedež za okvir pokrova oziroma povišek.
- Ravne ploskve na telesu jaška omogočajo lažjo izvedbo priključkov.
- Visoka stopnja varnosti pri delu:
  dodatna notranja kovinska konstrukcija omogoča poljubno namestitev prenosne mize (vertikalno–horizontalno), na katero se namestijo elementi za ravno uvlačenje in 90-stopinjsko polkrožno uvlačenje elektrokablov.
- Ustrezna prilagoditev mize in elementov za uvlačenje na središča vstopno-izstopnih cevi za kabelsko zaščito, preprečuje poškodbe plaščev elektrokablov.
- Stojna višina zagotavlja varno in učinkovito delo.
- Notranje dimenzije PE-kabelskega jaška omogočajo lažje uvlačenje in upogibanje kablov za izvedbo vozlišč.
- Preprost transport in manipulacija.
- Hitra vgradnja.

PODROČJA UPORABE:

- Elektro omrežja.
- Telekomunikacijska omrežja.
- Javna razsvetljava.
- Signalne naprave.

STANDARDNI PE KABELSKI JAŠKI:

DN 625 // DN 800 // DN 1000 // DN 1600
Višina: 0,5–2 m.

ENOSTAVNA IZDELAVA PRIKLJUČKOV

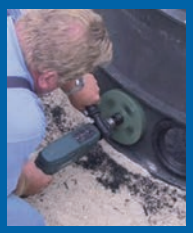

POLEG PE- IN LTŽ-POKROVOV NUDIMO TUDI KOMPOZITNE POKROVE:

- So do 70 % lažji od LTŽ-pokrovov.
- Niso prevodni za elektriko.
- Ne povzročajo hrupa.
- Odporni so na rjavenje, kemikalije in na temperaturo.
- Klase nosilnosti od A do D.
- Dimenzije od 400x400 mm do 800x800 mm, od ø 400 do ø 800.

zagožen
Zagožen d.o.o.
Cesta na Lavo 2a , 3310 Žalec
info@zagozen.si
www.zagozen.si

Razstava Future Circles je virtualna razstava, ki je v celoti plod znanja in razvoja zaposlenih na GZS.

Krožno gospodarstvo

Slovenija na dobri poti, da postane vzorčni model drugim

Krožno gospodarstvo je v zadnjih letih zaživelo tako na ravni EU kot Slovenije. Pomeni tako spremembo v načinu življenja posameznika, družbe kot v poslovnih modelih podjetij. Slovenski dosežki na področju krožnega gospodarstva so zdaj na ogled v obliki virtualne razstave.

Barbara Perko

Razstava Future Circles je že peta razstava, organizirana pod enotno blagovno znamko Future. Tokratno razstavo Gospodarska zbornica Slovenije organizira v sodelovanju s SRIP Krožno gospodarstvo ter ob podpori Ministrstva za gospodarski razvoj in tehnologijo RS (MGRT) in Javne agencije SPIRIT Slovenija. Razstava je na voljo za ogled od sredine junija pa vse do 11. septembra 2020. Tokratna razstava je nekaj posebnega, saj je postavljena v virtualnem svetu. Slavnostno sta jo otvorili generalna direktorica GZS Sonja Šmuc in dr. Dragica Marinič, koordinatorica SRIP Krožno gospodarstvo.

Pred otvoritvijo razstave je potekala okrogla miza, na kateri so predstavniki gospodarstva in MGRT razpravljali o aktualnih izzivih krožnega gospodarstva po epidemiji koronavirusa, ki je nekatere prioritete postavila na glavo. Kljub temu pa ključna paradigma ostaja Reduce – Reuse – Recycle (zmanjšaj, ponovno uporabi, recikliraj).

»Krožno gospodarstvo pomeni spremembo v načinu življenja, družbe, vsakega posameznika. Pomeni manj odpadkov, živeti bolje in biti čim bolj inovativen, da ohranimo naš planet,« je povedala dr. Dragica Marinič. Za spreminjanje poslovnih modelov in uvajanje krožnega gospodarstva, pa tudi nov razvoj in investicije je zelo pomembno sodelovanje in povezovanje. Po njenih besedah je Slovenija na dobri poti, da postane vzorčni model drugim državam.

Prepričana je, da je covid-19 razvoj krožnega gospodarstva pospešil. Rezerve na področju SRIP-a vidi v novih prebojnih možnostih. Gospodarskih sprememb brez razvojnih projektov ne bo mogoče doseči, potrebne bodo mehke veščine, zato je razvoj kadrov zelo pomemben. Izpostavila je tudi pomen novih zelenih tehnologij, zelenih kemikalij, ponovne uporabe nekaterih odpadkov ter čim večje energetske učinkovitosti.

Razstava Future Circles je organizirana kot »showroom« rešitev in izdelkov s poudarkom na inovativnih dosežkih in novih rešitvah Slovenije. Na tokratni razstavi sodelujejo M Sora, Talum, Skaza, SiDG, Surovina, Kmetijski inštitut Slovenije, Biotehniška fakulteta Univerze v Ljubljani, Institut Jožef Štefan, ZRS Bistra, Tecos, Fakulteta za tehnologijo polimerov, Liveo, projekt Start Circles, Inštitut za celulozo in papir ter GZS-Združenje papirne in papirno predelovalne industrije.

Tiskano na papirju Viprint, 80 g, papirnice VIPAP VIDEM KRŠKO, d. d.

Foto: Kraftart

Več kot le raba odpadkov

Krožno gospodarstvo je več kot le raba odpadkov, je poudarila Alenka Marovt z MGRT. Gre za učinkovito rabo primarnih in sekundarnih surovin, tudi sledenje odpadkom in digitalizacijo. Za obdobje 2021-27 je v okviru novega zelenega dogovora predvidenih 100 milijard evrov, od katerih naj bi okoli 92 milijonov evrov dobila Slovenija. Skupaj z lastnim deležem bi bilo tako okoli 200 milijonov evrov sredstev namenjenih za investicije v MSP, RR na področju pametne specializacije, investicije v krožno gospodarstvo, infrastrukturo in čiste tehnologije, veščine delavcev.

Jure Fišer, direktor podjetja Surovina, ocenjuje, da predstavlja krožno gospodarstvo novo paradigmo, če bomo želeli preživeti. Opozoril pa je na slab zakon, ki ne zagotavlja izvršljivosti zbiranja in sprejemanja odpadne embalaže, kar povzroča zastoj embalaže pri komunalnih podjetjih. Več naporov bo treba v prihodnje vložiti v boljše ločeno zbiranje embalaže, kar bo omogočalo večjo stopnjo reciklabilnosti. Številna podjetja so sicer v zadnjem desetletju bistveno znižala svoj delež odpadkov, pri čemer je tu najboljši motivator znižanje stroškov. Izpostavil pa je, da je pri reciklaži eno vprašanje, kaj je smiselno, in drugo, kaj je možno.

Epidemija koronavirusa je odprla nove priložnosti, ni pa spremenila prioritet podjetja, je pojasnil direktor podjetja Plastika Skaza Bart Stegeman. Sami se zavedajo lokalnega okolja in svoje družbene odgovornosti, zato sodelujejo le s partnerji, ki imajo enake vrednote kot oni, ki spodbujajo krožno gospodarstvo in želijo ohraniti planet. Zadnje obdobje je pokazalo, kaj vse je možno od danes do jutri spremeniti. Kot primer je navedel uvedbo dela od doma, uporabo digitalnih orodij … Pričakuje, da se tak tempo sprememb ohrani tudi v prihodnje in opozarja na nujnost zakonodajnih sprememb na področju omogočanja dela od doma. gg

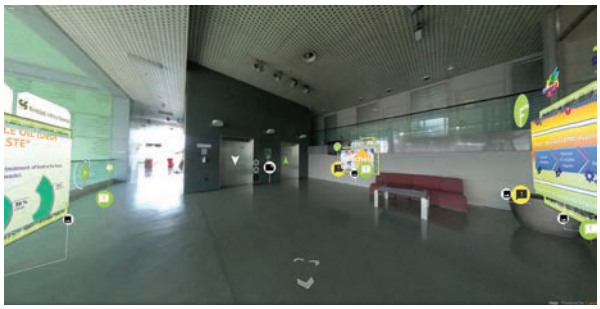

Za snemanje notranjosti GZS stavbe smo uporabili posebno kamero, ki je zmožna zajeti sferično fotografijo. Gre za obliko fotografije, ki jo je možno posneti s parom Fisheye leč v kombinaciji s programsko opremo kamere. Gre za fotografijo, po kateri se lahko »sprehajamo s pogledom«. Te posnetke smo nato s posebnim orodjem primerjali in jih postavili v prostor. To je bil ključni korak, da smo lahko v prostor umestili stojnice in druge elemente. Da bi razstavo naredili bolj interaktivno, smo vse stojnice animirali in jih podprli z dodatno vsebino na naših spletnih straneh.

Tak pristop je primeren za veliko različnih stvari, kot so razstave, ogled prostorov, objava na Google Maps, ogled informacije v prostoru, ki si jih lahko gledalci ogledajo prek VR očal.

Razstava Future Circles je v celoti plod znanja in razvoja zaposlenih na GZS. Zagotovo ne gre za zadnji tak projekt. Vsi zainteresirani za izvedbo podobnih projektov se lahko obrnejo na Petjo Orehek Jerman (petja.orehek-jerman@gzs.si, 01 5898 480).

Zaslonske slike razstave: Miha Goršin

Tiskano na papirju Viprint, 80 g, papirnice VIPAP VIDEM KRŠKO, d. d.

plus

analize, napovedi in nasveti

Analitika GZS

Napovedi

Izvozna pričakovanja v 2020 na ključnih izvoznih trgih

Slovenija je v 2019 izvozila za 34 milijard evrov blaga. V 2020 bo zaradi covida-19 izvoz padel za okoli 15 do 20 odstotkov. S šestimi najpomembnejšimi trgovinskimi partnericami Slovenija ustvari 60 odstotkov celotnega izvoza.

Bojan Ivanc, Analitika GZS

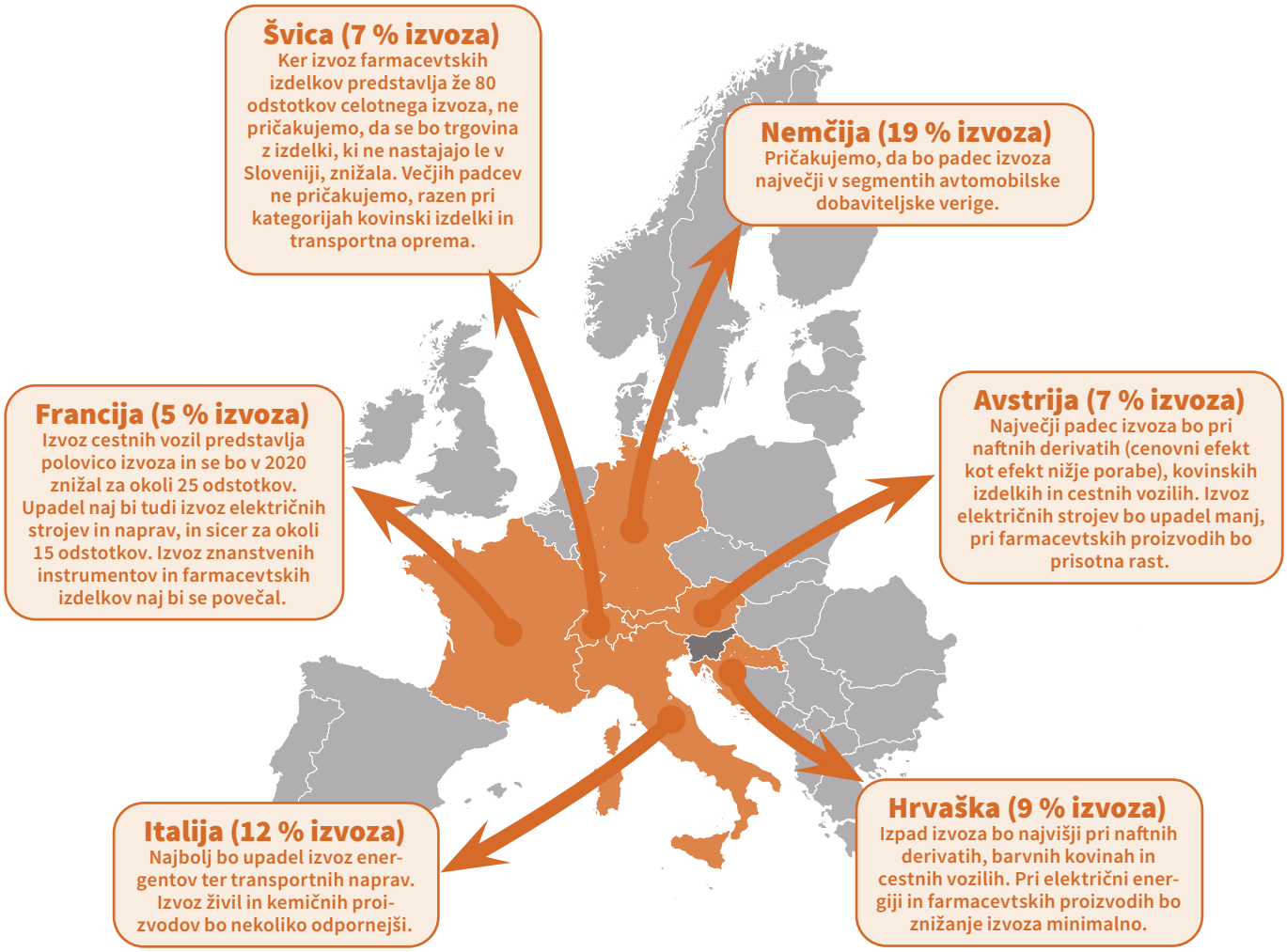

Foto: Depositphotos

Srednja in vzhodna Evropa

Manj razvite srednjeevropske države z nižjimi padci kot razvite zahodne države

Manjša stopnja urbanizacije in vpetost gospodarstva na zahodnoevropske trge blažita intenzivnost padcev.

Bojan Ivanc, Analitika GZS

Razlike med državami bodo izvirale tako iz različne strukture gospodarstva kot iz dolžine in intenzivnosti omejevalnih odlokov in fiskalnih podpor držav.

Najnižjo rast cen naj bi imeli Slovenija in Hrvaška, in sicer zaradi relativno visokih izdatkov za energente v strukturi košarice potrošnje.

Kljub izboljšanju epidemiološke slike v mesecu maju in odpravi glavnine omejevalnih ukrepov se gospodarske napovedi za regijo srednje in vzhodne Evrope še vedno slabšajo. Kljub odboju rasti v letu 2021 bodo manj razvita gospodarstva srednje in vzhodne Evrope v letu 2021 za 0,7 % manjša kot v 2019, pri čemer bo denimo zaostanek na Češkem in v Rusiji pri 2 %, na Madžarskem le 0,6 %. Poljska je ena svetlejših izjem, kjer naj bi rast v 2021 povsem nadomestila padec v 2020, v Turčiji pa naj bi bila vsota obeh let celo pozitivna pri 0,9 %. Ne glede na te padce naj bi bili padci v tem delu Evrope (-4,9 %) nižji kot v zahodni Evropi (-8,2 %) ali severni Ameriki (-5,7 %), vendar višji kot v azijsko-pacifiški skupini držav (-1,2 %).

Razlike med državami bodo kljub temu velike, in sicer bodo izvirale tako iz različne strukture gospodarstva (turistične ekonomije bodo imele več težav) kot iz dolžine in intenzivnosti omejevalnih odlokov in fiskalnih podpor držav. V regiji je bilo število okužb nižje zaradi kulturno pogojene socialne distance, spoštovanja odlokov države in tudi relativno mladega prebivalstva. V EU je delež starejše populacije pri 20 odstotkih, na Slovaškem 16-odstoten in na Poljskem 17-odstoten. Prepovedan je bil prehod zaposlenih čez mejo (Slovaška, Hrvaška, Estonija), kar je ob zaprtju šol, vrtcev in javnega prevoza prispevalo k omejenemu širjenju virusa. Tudi manjši delež urbanega prebivalstva in manjša povprečna velikost mest (vis-a-vis zahodni Evropi) sta prispevali k boljši epidemiološki sliki.

V fazi odboja bosta izstopali Slovaška in Estonija

Po tekočih ocenah (Eastern European Consensus) naj bi se tako v regiji najbolj skrčilo hrvaško gospodarstvo (-8 %), ki naj bi mu sledili Slovaška (-7,8 %), Latvija (-7,6 %) in Slovenija (-7,5 %). V fazi odboja (2021) pa naj bi izstopali Slovaška (+6,3 %) in Estonija (+6,0 %). Države, kjer je delež kmetijstva in prehrambne industrije nadpovprečen, bodo lahko s tem delom gospodarstva ublažile del padcev, tudi farmacevtska panoga in panoga IKT bosta pretežno odporni proti negativnim učinkom, povezanim s covidom-19.

Gospodarstva z lastnimi centralnimi bankami (Češka, Madžarska, Poljska) bodo lahko tudi z bolj spodbudno monetarno politiko izboljšala svojo izvozno konkurenčnost na ključnih evropskih trgih. Ustrezno temu bodo države pripravljene začasno tolerirati povečanje cen. V Turčiji naj bi te v letošnjem

Tiskano na papirju Viprint, 80 g, papirnice VIPAP VIDEM KRŠKO, d. d.

letu porasle za 11 %, v Rusiji za 4 %, na Poljskem in Madžarskem pa naj bi bila rast pri 3 %. Najnižjo rast cen naj bi imeli Slovenija in Hrvaška (zadnje je zaradi turizma efektivno v območju evra), in sicer zaradi relativno visokih izdatkov za energente v strukturi košarice potrošnje, ki sta posledica večje mobilnosti gospodinjstev.

Srednjeevropske valute v povprečju s pozitivnimi izgledi

Valutna razmerja postanejo v časih izrednih dogodkov zelo pomemben element donosov kot tudi izgub glavnih trgovinskih partnerjev nekaterih srednje-evropskih in vzhodnoevropskih držav. Vseeno pa neodvisni ocenjevalci menijo, da bo kuna do septembra iz aktualnih nivojev izgubila le 0,2 % (7,575 kune za 1 EUR), srbski dinar bo proti evru ostal nespremenjen (117,7 dinarja za 1 EUR), poljski zlot pa naj bi po 0,4-odstotnem padcu že v 2021 pridobil 1,5 %, leto kasneje pa že 2,5 % napram evru (glede na aktualno razmerje na dan 15. junij 2020). Češka krona naj bi pridobila še več. Junija 2022 naj bi bila za 6 % močnejša kot danes napram evru. Srbski dinar naj bi ostal na podobni ravni napram evru, medtem ko naj bi večji padec beležil moldavski lev (-5 %), medtem ko naj bi bil romunski lev nižji za 3 % (v 2 letih). gg

Država	2020, sprememba BDP (realno)	2021, sprememba BDP (realno)	2020, cene	2021, cene
Bolgarija	-5,9 %	4,7 %	2,1 %	2,4 %
Hrvaška	-8,0 %	4,6 %	0,4 %	1,1 %
Češka	-7,2 %	5,1 %	2,8 %	1,8 %
Estonija	-7,3 %	6,0 %	0,5 %	1,6 %
Madžarska	-4,8 %	4,2 %	3,0 %	2,9 %
Latvija	-7,6 %	5,3 %	0,5 %	1,1 %
Litva	-6,6 %	4,7 %	1,3 %	1,8 %
Poljska	-4,2 %	4,2 %	3,1 %	2,3 %
Romunija	-5,7 %	4,8 %	2,6 %	2,8 %
Rusija	-5,2 %	3,3 %	4,0 %	3,8 %
Slovaška	-7,8 %	6,3 %	1,8 %	1,6 %
Slovenija	-7,5 %	4,7 %	0,4 %	1,3 %
Turčija	-4,2 %	5,1 %	11,0 %	10,4 %
Ukrajina	-5,7 %	3,9 %	4,1 %	6,1 %

SLOVENSKI REGIONALNO RAZVOJNI SKLAD

IZVAJA SPODBUDE ZA FINANCIRANJE KMETIJSKIH IN GOZDARSKIH PROJEKTOV, PODJETNIŠKIH PROJEKTOV, OBČINSKIH PROJEKTOV, PROJEKTOV Z ODOBRENIMI EVROPSKIMI SREDSTVI, PROJEKTOV NA OBMOČJU AVTOHTONIH NARODNIH SKUPNOSTI

NAPOVEDNIK ZA LIKVIDNOSTNE SPODBUDE PODJETJEM

V juliju 2020 objava
Javnega razpisa za dodeljevanje likvidnostnih posojil MSP-jem oz. podjetjem, s. p. - jem in zadrugam na problemskih in obmejnih problemskih območjih

Kot interventni ukrep za omilitev in odpravo posledic epidemije SARS-COV-2 bo objavljen javni razpis, ki bo mikro, malim in srednje velikim podjetjem omogočil hiter dostop do ugodnega financiranja in omilil ali odpravil posledice epidemije na poslovanje.

OBJAVA
Javnega razpisa dodeljevanje posojil za pred-financiranje podjetniških projektov- PF3

V mesecu juliju 2020 je bil objavljen javni razpis, ki omogoča pred- financiranje projektov, s katerimi so podjetja uspešno kandidirala na javne razpise iz programskega obdobja 2014-2020. Cilj je zagotoviti sredstva za uspešno izvedbo odobrenega projekta.

ODLOGI POSOJIL
Omogočamo tudi odlog plačila obveznosti skladovim kreditojemalcem vsled interventnim ukrepom za zajezitev epidemije Covid-19 in omilitev njenih posledic.

Več informacij najdete na naši spletni strani
Sklad omogoča tudi elektronsko oddajo vloge

www.regionalnisklad.si
www.r-sklad.si

Rast števila brezposelnih se umirja, po silovitejšem skoku v času epidemije

Po dnevno razpoložljivih podatkih ZRSZ je bilo 3. junija 89.866 brezposelnih, kar nakazuje na zaustavitev in celo manjši obrat trenda zviševanja števila brezposelnih. Ponoven zagon nekaterih dejavnosti je tudi pripomogel k večji dinamiki zaposlovanja. Število brezposelnih je bilo medletno še vedno višje za četrtino. Med novo prijavljenimi brezposelnimi so predvsem osebe z iztekom pogodb za določen čas ter zaradi poslovnih razlogov, in sicer iz gostinstva, predelovalnih dejavnosti, trgovine in zaposlitvenih agencij. V času epidemije so se močno zmanjšala tudi prosta delovna mesta. Število objav delovnih mest je v zadnjih 3 mesecih letos v primerjavi s prvima dvema mesecema najbolj upadlo v predelovalnih dejavnostih (850 na mesec), gradbeništvu (830 na mesec), zdravstvu in socialnem varstvu ter trgovini (dobrih 600), gostinstvu (500) in prometu (450).

V začetku junija
13 tisoč
več brezposelnih kot konec februarja.

Pripravila Analitika GZS

Zaposlovanje

Podjetja so veliko bolj previdna

Podjetja morajo biti pripravljena na hitre spremembe, kar se bo poznalo tudi na trgu dela.

Darja Kocbek

»Menimo, da bo ključni dejavnik za vse slovenske delodajalce odpiranje mednarodnih trgov. V kolikor se ne bo v zelo kratkem časovnem obdobju (eno četrtletje) vzpostavilo staro stanje, se bodo delodajalci prilagajali novim razmeram. Podjetja so veliko bolj previdna in zato tudi bolj pripravljena na hitre spremembe. To pomeni, da bo na trgu dela zaznati vedno več projektnih oziroma priložnostnih del, od posameznikov pa bo odvisno, kako se bodo prilagodili trenutnim razmeram na trgu,« je pojasnila Nina Mihoci iz družbe Adecco. To so poleg ukrepov vlade ključni dejavniki za delodajalce, zaradi katerih bodo v prihodnjih mesecih bodisi dodatno zaposlovali bodisi prisiljeni odpuščati zaposlene.

»Določene panoge še zmeraj rastejo, a vendar je več takih podjetij, ki so tesno vpeta v mednarodne evropske trge in bo predvsem dogajanje na teh trgih najmočneje vplivalo na njih,« pravi Nina Mihoci iz družbe Adecco.

Foto: Depositphotos

Pričakujejo zmanjševanje števila delovnih mest

Glede objave prostih delovnih mest v prihodnjih mesecih pričakuje nadaljevanje trenda zadnjih treh mesecev. »Prihajamo v obdobje, ko za večino panog ni predvidenih nekih posebnih ukrepov za ohranjanje delovnih mest. Podjetja se bodo morala soočiti z realnim stanjem in temu tudi prilagoditi število zaposlenih. Glede na sedanje napovedi naših partnerjev lahko v tem trenutku pričakujemo nadaljnje zmanjševanje števila delovnih mest. Določene panoge še zmeraj rastejo, a vendar je več takih podjetij, ki so tesno vpeta v mednarodne evropske trge in bo predvsem dogajanje na teh trgih najmočneje vplivalo na njih,« pravi Nina Mihoci.

Skoraj za polovico manj povpraševanja

V družbi Moje Delo navajajo, da je v prvi polovici leta povpraševanje po delovnih mestih na vseh področjih za 44 odstotkov manjše kot v enakem obdobju lani. V zadnjih tednih pa na določenih področjih že opažajo rahel porast povpraševanja po delovnih mestih.

Zavod za zaposlovanje opaža podobno. Delodajalci, med katerimi jih je bilo največ s področja gradbeništva, predelovalnih dejavnosti ter zdravstva in socialnega varstva, so mu maja sporočili 7.282 prostih delovnih mest, kar je za 67,9 odstotka več kot aprila in za 45,2 odstotka manj kot maja 2019. gg

Cene energentov znižujejo inflacijo

K letni deflaciji so maja (podobno kot v aprilu) najbolj prispevali cenejši energenti. Ti so bili nižji tako zaradi vladnega odloka (medletno 29 % cenejša električna energija) kot zaradi pocenitve svetovne nafte (medletno 32,4 % nižja tekoča goriva). Majske cene so bile medletno nižje za 1,2 % (cene blaga so bile nižje za 2,9 %, cene storitev višje za 2 %).

V prvih petih mesecih so bile cene življenjskih potrebščin v povprečju višje le za 0,4 %. Najvišje so cene storitev (2,1 %), med njimi raznovrstno blago in storitve (4,4 %), izobraževanje (4,2 %), restavracija in hoteli (2 %). Hrana in pijača sta bili v prvih petih mesecih dražji za 3,8 %.

Sprememba strukture potrošnje, maja medletno drugi mesec zapored beležena deflacija.

Pripravila Analitika GZS

Energenti

Vpliv na cene bo čutiti prihodnje leto

Trendi na veleprodajnem trgu bodo imeli vpliv na cene prihodnje leto, letos pa ne pričakujejo nadaljnjega zniževanja cen.

Darja Kocbek

V družbi GEN-I pravijo, da pri električni energiji cene na veleprodajnem trgu letos ne vplivajo na cene končnih odjemalcev. Praktično vsi so jih za letos zaklenili že pred vstopom v leto. Trendi na veleprodajnem trgu letos vplivajo kvečjemu na cene električne energije končnih odjemalcev za naslednje leto. So pa imela gospodinjstva in manjši poslovni odjemalci nižje stroške električne energije iz naslova nižje omrežnine in akcijskih cen. GEN-I je bil prvi, ki je cene električne energije za obdobje od marca do junija znižal za 15 odstotkov. Od junija naprej pa tega znižanja ne bo več.

Deflacijski trend se ne bo nadaljeval

V Elektru Ljubljana pričakujejo, da se deflacijski trend v prihodnjih mesecih ne bo nadaljeval. K deflaciji so najbolj prispevali energenti, predvsem znižana cena električne energije, medtem ko ostali ponudniki javnih dobrin temu ukrepu niso sledili. Z majem se je iztekel ukrep znižanja cen električne energije in tudi ni pričakovati, da bi se nadaljeval.

Glede na dejstvo, da so se v tem času najbolj podražili hrana, industrijska oskrba in oblačila, je pričakovati, da se bo v prihodnjih mesecih inflacijski trend obrnil navzgor. Slovenski proračun v prvih treh mesecih beleži primanjkljaj v višini 306 milijonov evrov, medtem ko je bil načrtovan presežek v višini 415 milijonov evrov. Tudi v prihodnjih mesecih glede na makroekonomske napovedi padca BDP ni pričakovati velikega prirastka prilivov v proračun. »Pričakujemo, da bo vlada prilive v proračun uravnavala tudi preko trošarinskih prispevkov, zato v Elektru Ljubljana ne pričakujemo nadaljnjega zniževanja cen goriv in energentov,« so nam pojasnili. gg

V Elektru Ljubljana ne pričakujejo nadaljnjega zniževanja cen goriv in energentov.

Foto: Depositphotos

Tiskano na papirju Viprint, 80 g, papirnice VIPAP VIDEM KRŠKO, d. d.

Neuporabna statistika plač zaradi čakanja na delo

Povprečna bruto plača pri pravnih osebah se je v mesecu marcu 2020 medletno povečala za 0,3 %, od tega predvsem zaradi rasti v sektorju država (4,9 %), medtem ko je v zasebnem sektorju upadla za 1,4 %. Zaradi ugodnega učinka davčnega bremena, ki je nastal zaradi nižjih bruto plač, se je povprečna neto plača povečala za 1,6 %, od tega v sektorju država za 5,6 % in v zasebnem za 0,1 %. Znižanje povprečne bruto plače v zasebnem sektorju je bilo v precejšnji meri posledica sprejetih ukrepov države, povezanih z epidemijo covid-19 (predvsem izplačil nadomestil plače v breme države v primeru napotitve zaposlenih oseb na začasno čakanje na delo). Po metodologiji statističnega raziskovanja ta nadomestila niso vključena v bruto in neto plačo, saj plača zajema le tisti del prejetih izplačil, ki so bila izplačana v breme (iz sredstev) delodajalca.

V zdravstvu in socialnem varstvu je bila zaradi kriznih dodatkov marca medletna plača višja za 9 %.

Pripravila Analitika GZS

Plače

Večina podjetij je zelo previdnih

Podjetja so v času po epidemiji covid-19 previdna in veliko pozornosti namenjajo optimizaciji poslovanja in obvladovanju stroškov.

Darja Kocbek

Izplačila bonusov, nagrad in drugih stimulacij bodo v splošnem predvidoma manjša.

V podjetju ebm-papst si je celotno vodstvo znižalo plače za 10 odstotkov, na čakanje so morali poslati 50 odstotkov zaposlenih. Stroški podjetja za plače bodo tako posledično nižji. Konzervativni bodo tudi pri nagradah. Nasploh so stroške vzeli pod drobnogled in zamrznili vse investicije, nam je povedala izvršna direktorica Sara Čučnik.

V podjetju Beti plač kot takih ne bodo spreminjali, ker poslujejo v panogi tekstilne industrije, kjer so plače pod slovenskim povprečjem. »Se bodo pa izplačane plače v prihodnjih mesecih v našem podjetju znižale za približno 10 odstotkov, saj bomo koristili krajši delovni čas,« so nam še pojasnili.

Foto: Depositphotos

Pričakujejo podporo države

Žitu so dosedanji vladni zakonski paketi posledice epidemije delno pomagali prebroditi. Vendar imajo kot podjetje in panoga še veliko izzivov in pri njih pričakujejo posluh, tako pri vključitvi razvojno in izvozno usmerjene pekarske panoge kot pomembnega člena v prehrambni in samooskrbni verigi v prihodnjo strategijo razvoja kmetijstva, kot pri podpori ministrstva s sredstvi za promocijo v pekarstvu, ter tudi pri vsaj delni nadomestitvi stroškov za zdravstveno zaščito, transport delavcev in podobnih nastalih stroških, ki so jih bili deležni v panogi v času epidemije.

»Navkljub prilagoditvam v proizvodnji, naporom in zakonskim ukrepom v času krize zaradi epidemije, padcu prodaje pri svežem programu ne moremo zlahka sami kljubovati, zato pričakujemo podporo in partnerstvo države pri promociji porabe svežih pekovskih izdelkov in vsaj delni povrnitvi dodatnih stroškov v času epidemije,« so nam pojasnili v Žitu.

Plače se bodo kvečjemu znižale

»V trenutnih gospodarskih razmerah je večina podjetij zelo previdnih. Veliko pozornosti namenjajo optimizaciji poslovanja in obvladovanju stroškov. Zaradi situacije, ki jo je povzročila pandemija in negotovosti, ki jo posledično zaznavamo tudi v gospodarstvu, predvidevamo, da bodo v splošnem izplačila bonusov, nagrad in drugih stimulacij manjša, tudi plače se bodo v povprečju kvečjemu znižale,« pravi direktor Radenske Marian Šefčovič. gg

Gradbeništvo naj bi v 2020 povečevalo gospodarsko rast

Gradbene investicije so se krepile v začetku letošnjega leta. V prvem četrtletju 2020 so se investicije v stanovanja medletno zvišale za 9,8 %, investicije v druge zgradbe in objekte za 1,5 %, kar je obrat glede na zmanjšanje investicij v drugi polovici leta 2019. V prvem četrtletju letos je bila vrednost gradbenih del višja za 3,1 % (na gradbenih inženirskih objektih za 5,3 % višja, na stavbah nižja za 1,4 %).

Sprejeti ukrepi na področju gradbene zakonodaje ter podpora uveljavljenega interventnega zakona bosta podpirala nadaljnjo rast gradbeništva, kljub trenutni slabši gospodarski klimi (predvsem naročil, gradbenih del in poslovnega zaupanja). Investicije oz. naložbe imajo v času recesije velik pozitiven vpliv tako na gradbeni sektor zaradi multiplikativnega efekta na druge panoge.

Investicije v zgradbe in objekte v prvem četrtletju 2020 medletno višje za
3,8 %
(5 % v 2019).

Pripravila Analitika GZS

Gradbeništvo

Posledice bodo šele čutili

Gradbeništvo bo v letošnjem letu povečevalo gospodarsko rast, težko pa je napovedati, kaj točno bo letošnje leto prineslo.

Darja Kocbek

»Če bomo želeli po krizi zagnati slovensko gospodarstvo ter posledično gradbeništvo, ki bo po našem mnenju šele v drugem valu začutilo posledice epidemije, bi morala večja državna podjetja (na primer DARS) postati motor slovenskega gospodarstva in zagnati projekte s področja obnove in vzdrževanja osnovne infrastrukture, ki praviloma ne potrebujejo gradbenega dovoljenja in ogromne projektne dokumentacije, ter so zanimiva za slovenske gradbince,« pravi Iztok Polanič, predsednik uprave družbe Pomgrad.

Odločajo se sproti

Sicer pa so v tem podjetju upadanje povpraševanj in vpliv na poslovanje prvič občutili že pred meseci, ko se je virus začel širiti iz Kitajske. Zato je v tem trenutku težko in nehvaležno napovedati, kakšno bo letošnje leto v prihodnjih mesecih, gotovo pa je, da posledice že čutijo. »Pred nami je namreč izredno nepredvidljiv čas, zato se odločamo sproti, na podlagi dejstev, ki so nam trenutno na voljo,« še pojasnjuje Polanič.

V družbi DRI upravljanje investicij se strinjajo, da bo gradbeništvo v letu 2020 povečevalo gospodarsko rast, saj »glede na naravo panoge pozitivno vpliva tudi na številne druge dejavnosti, povezane z njim.«

Vlada določila 187 pomembnih investicij

Vlada je za zagon gospodarstva po epidemiji covid-19 določila seznam 187 pomembnih investicij, v skupni vrednosti 7,7 milijarde evrov. Gre za investicije, ki so po mnenju vlade ključne za zagon gospodarstva, napovedujejo tudi, da se bo seznam še dopolnjeval.

Med omenjene investicije je vlada uvrstila več gradbenih projektov, kot so gradnja drugega tira Divača–Koper, izgradnja 3. razvojne osi, NUK 2, gradnja več stanovanjskih sosesk, izgradnja petih domov za starejše občane, gradnja nove klinike za infekcijske bolezni in vročinska stanja UKC Ljubljana itd. gg

»Pred nami je namreč izredno nepredvidljiv čas, zato se odločamo sproti, na podlagi dejstev, ki so nam trenutno na voljo,« pojasnjuje Iztok Polanič, predsednik uprave družbe Pomgrad.

Foto: Depositphotos

Tiskano na papirju Viprint, 80 g, papirnice VIPAP VIDEM KRŠKO, d. d.

Potrošnja gospodinjstev letos v 1. četrtletju medletno nižja za 6,4 % (2,6 % rast v 2019).

Pripravila Analitika GZS

Potrošnja gospodinjstev po 7 letih ponovno upadla za več kot 6 %

Slovenski BDP se je v prvem četrtletju 2020 medletno skrčil za 2,3 %. K ublažitvi padca so prispevali (1) večje trošenje države (+5,8 %, najvišja rast po letu 2008), (2) pozitiven prispevek menjave s tujino (padec izvoza pri 1,6 % je bil nižji od padca uvoza za 2,5 %), (3) povečanje zalog, ki je bilo posledica večjega uvoza surovin in polizdelkov zaradi pričakovane otežkočene dobave blaga v prihodnjih mesecih ter interventnega povečanja državnih zalog ter (4) koledarski učinek, saj je več delovnih dni v 1. četrtletju 2020 ublažilo padec kar za 1,1 odstotno točko. Končna potrošnja gospodinjstev se je v prvem četrtletju 2020 medletno znižala za 6,4 %, kar je največje znižanje po 1. četrtletju 2013.

Potrošnja

Vzorci se bodo spremenili

Epidemija covid-19 bo prinesla spremembe tudi v načinu, kako se potrošniki odločajo za nakupe.

Darja Kocbek

V času epidemije so v Žitu dobavili kar 50 odstotkov manj svežega kruha in peciva kot v istem obdobju lani.

V Žitu pravijo, da je v času epidemije delo v njihovih proizvodnih enotah ob zahtevnejših pogojih potekalo nemoteno, saj je v njih ves čas več kot 1.000 zaposlenih skrbelo za stalno oskrbo slovenskega trga z osnovnimi prehrambnimi izdelki. Kljub temu, da je v tem času cena surovin naraščala, prav tako transportni stroški, v Žitu cen živilom niso dvigovali. Prodaja javnim porabnikom in gastro kupcem (HORECA) predstavlja pomemben, skoraj petinski delež skupne prodaje podjetja Žito/Podravka Slovenija. Ob zaprtju šol, vrtcev in hotelov ter restavracij in menz so bila vsa ta naročila v celoti odpovedana. Tako so v Žitu v času izrednih razmer zaradi koronavirusa dobavili kar 50 odstotkov manj svežega kruha in peciva kot v istem obdobju lani.

Foto: Depositphotos

»V Žitu smo se tej situaciji delno prilagodili tudi tako, da smo na trg lansirali naše najbolj priljubljene in prepoznavne kruhe (Jelenovega temnega in belega, Stoletnega in Hribovca) v pakirani obliki, ovite v zaščitno folijo, s čimer kupcem omogočamo nekoliko daljše shranjevanje kruha doma in dodatno svežino več dni. Na police trgovin v Sloveniji prihajamo tudi z novo linijo brezglutenskih kruhov BeFree, ki so spečeni na prodajnem mestu v posebni embalaži in so tako zaščiteni pred vsemi vplivi iz okolja ter hkrati kar najbolj sveži,« pojasnjujejo v Žitu.

Premišljeni nakupi in spremenjene zahteve

Vzorci v zasebni potrošnji se bodo spremenili, meni direktor Radenske Marian Šefčovič. Potrošniki bodo opravljali bolj premišljene nakupe - bolj redke in vse na enem mestu. Ob sproščanju omejevalnih ukrepov se je okrepila tudi potrošnja, a ob zaostrenih razmerah na trgu dela oziroma porastu brezposelnosti lahko dolgoročno pričakujemo, da se bo povprečna potrošnja znižala. V novih razmerah pa so se spremenile tudi zahteve potrošnikov in njihova nakupovalna izkušnja. »To dejstvo bomo morali v gospodarstvu sprejeti in se odzvati z novimi strategijami, novimi izdelki in novimi, predvsem bolj trajnostnimi modeli poslovanja,« nam je povedal Marian Šefčovič. gg

Tiskano na papirju Viprint, 80 g, papirnice VIPAP VIDEM KRŠKO, d. d.

Okoljski dan

Najprej je potrebno spremeniti odnos

Na virtualnem dogodku Okoljski dan gospodarstva so bile predstavljene strategije in dobre prakse ravnanja z odpadki s strani govorcev iz različnih evropskih držav, kjer imajo te metode že vpeljane. Možnosti je veliko in upanje na okolju prijazno delovanje še obstaja, a poudarjajo, da se vse začne pri našem odnosu do odpadkov.

Jerneja Srebot

Petega junija, na svetovni dan varstva okolja, se je v organizaciji Gospodarske zbornice Slovenije odvijal 19. Okoljski dan gospodarstva. Tokrat je nosil naslov S plastiko po pameti, poudarek pa je bil na tem, kako odgovorno in pametno ravnati z izdelki iz plastike za enkratno uporabo. Generalna direktorica Gospodarske zbornice Slovenije Sonja Šmuc je v uvodnem nagovoru poudarila, da sama plastika ni tista, ki predstavlja problem, rekoč: »Naš odnos do tovrstne plastike je tisto, kar se mora bistveno spremeniti.« Zaradi še vedno relevantne previdnosti na račun koronakrize je letošnji dogodek potekal virtualno, hkrati pa je bila to priložnost za širše mednarodno povezovanje, saj so bili k sodelovanju povabljeni strokovnjaki iz več evropskih držav. »Okoljski dan je zdaj postal široka mednarodna platforma,« je v uvodnem nagovoru oznanil okoljski minister Andrej Vizjak ter poudaril, da bi svoje okolje morali imeti v mislih vsak dan, ne le enkrat v letu.

Na koncu vse pristane v morjih

Dogodek je bil tematsko povezan s podrobnejšim pogledom v Evropsko direktivo o zmanjšanju porabe plastike za enkratno uporabo, povabljeni govorci pa so poleg primerov dobrih praks iz tujine in Slovenije predstavili tudi nekaj glavnih okoljskih problemov. Eden trenutno bolj perečih je onesnaženje morij, proti kateremu je Evropska unija za ohranitev sredozemskega morja predstavila strategijo že na Barcelonski konvenciji leta 2015.

Po besedah dr. Thomais Vlachogianni, strokovnjakinje iz društva mednarodnih organizacij za okolje in razvoj, je za reševanje morja potreben integriran mednarodni sistem upravljanja z vodnimi viri. »Trenutno brez plastike ne moremo živeti, treba je ravnati pametno in spremeniti navade,« je povedala govornica in poudarila, da je zdaj pravi čas za tovrstne ukrepe, saj imamo že dovolj zanesljivih znanstvenih raziskav, poleg tega pa se v zadnjem času pojavlja vedno večja zaskrbljenost javnosti in posledično pritisk na oblasti in pristojne inštitucije.

Med številnimi ostalimi projekti je omenjena organizacija sodelovala tudi s krajinskim parkom Strunjan, rezultat pa je bil projekt Adopt-a-Beach ali »posvoji plažo«. Kot pove že ime, v akciji sodelujejo prostovoljci, ki tako rekoč posvojijo košček obale ter zanj skrbijo, ga čistijo in nadzirajo ter poročajo o njegovem stanju. Namen projekta je ne le očistiti obalo krajinskega parka ter nadzirati nivo onesnaženosti, pač pa tudi približati sam problem lokalnim prebivalcem in obiskovalcem.

Sistemi recikliranja in povratne embalaže ponekod že živijo in se obnesejo

Glede na evropsko direktivo bi morale države EU do leta 2025 reciklirati 25 % PET (polietilen tereftalat) plastenk ter ločeno zbrati 77 % odpadne embalaže. »Ponujati plastenke iz 100 % reciklirane plastike je nesmiselno, če nimamo vzpostavljenega delujočega sistema za zbiranje in dejansko reciklažo teh odpadkov,« pove Anna Larson, strokovnjakinja za krožno ekonomijo in trajnostno ravnanje z odpadki. Glede na raziskave reciklažnega postopka v državah severne Evrope je tam namreč zanka PET plastike zaključena predvsem po zaslugi kvalitetno zastavljenega in utečenega sistema zbiranja povratne

»Trenutno brez plastike ne moremo živeti, treba je ravnati pametno in spremeniti navade,« je povedala dr. Thomais Vlachogianni, strokovnjakinja iz društva mednarodnih organizacij za okolje in razvoj.

embalaže. Trenutno je ta sistem uveljavljen v nordijskih državah, v Nemčiji, na Nizozemskem, v Estoniji, Litvi in na Hrvaškem, veliko evropskih držav pa je v postopku implementacije. Na ta način je moč zbrati tudi več kot 90 % plastenk. Po besedah govornice mora država za ohranitev tovrstnega sistema vzpostaviti lastno verigo, s tem pa se ustvarijo tudi t. i. zelene službe.

Sistem zbiranja povratne embalaže mora biti obvezen, hkrati pa uporabniku prijazen, poudarja Saulius Galadauskas, predsednik Litvanskega združenja pivovarjev.

Saulius Galadauskas, predsednik Litvanskega združenja pivovarjev, poudarja, da mora biti sistem zbiranja obvezen, hkrati pa uporabniku prijazen, če želimo, da dobro deluje: »Raziskava, ki se je izvajala dve leti po uvedbi sistema za odlaganje povratne embalaže, je pokazala, da so potrošniki z njim zadovoljni, da so opazili manj nedovoljenega odlaganja odpadkov, predvsem pa, da jih je to spodbudilo k bolj odgovornemu ravnanju tudi z ostalimi vrstami odpadkov.«

Najbolj pomembna je komunikacija

Nekatere spremembe v smeri bolj trajnostnega odnosa do odpadkov se poznajo tudi pri nas. V večjih trgovinah z živili so že pred časom ukinili brezplačne plastične vrečke na blagajni, vse pogosteje pa se pojavlja ponudba vrečk za večkratno uporabo za pakiranje sadja in zelenjave. Pojavljajo se tudi trgovine brez embalaže, kjer hrano prodajajo »na kilo«. Avstrijka Sara Reindl, lastnica ene takšnih trgovin, poudarja pomen sodelovanja in komunikacije s kupci: »Mnogim se zdi, da je preklop na trajnosten način življenja preveč zahteven, a tovrstne trgovine so za veliko ljudi dobra začetna točka in od tu jih lahko spodbujamo in jim pomagamo, da gredo še dlje.«

Glede na evropske smernice, ki začnejo veljati 3. julija 2021, bo prepovedana uporaba plastičnih izdelkov za enkratno uporabo v vseh gostinskih obratih, nekateri gostinci pa so s podpisom kodeksa o zmanjšanju uporabe plastičnega pribora v gostinskih dejavnostih že zgodaj prevzeli iniciativo. Kamp Koren je kot eden od podpisnikov in edini ekokamp v Sloveniji že od samega začetka sledil načelom ekoturizma. »Veliko je odvisno od samega tržišča – gostinci morajo pač kupiti, kar imajo na voljo,« pojasnjuje Lidija Koren, ki poudarja, da je pomembna komunikacija, saj veliko povpraševanja in predlogov za izboljšave pride tudi s strani tujih gostov, ki so že vajeni nekaterih praks. »V prvi vrsti je potrebna sprememba navad. Pomembno je, da vsi v podjetju razumejo, zakaj se te stvari počnejo in da to res živijo,« pojasni Špela Grohar z zavoda TRI-NITI in poudari pomen izobraževanja in komunikacije z gosti in zaposlenimi.

Podobnega mnenja je tudi Martin Šabec, direktor Hotela Perla, ki je v hotelski verigi Hit Group prav tako vpeljal številne spremembe in akcije v smeri trajnostnega ravnanja z odpadki. »Če je možno, je najboljše, da pobuda pride s strani zaposlenih in ne obratno, saj na ta način spremembe veliko lažje zaživijo, ljudje pa so ponosni, da so del podjetja, ki deluje trajnostno,« pojasni govorec. Med spremembe v hotelski verigi spada promocija in raba lokalnih, sezonskih pridelkov, zmanjšanje uporabe plastike v kuhinji in hotelskih sobah ter oskrba zaposlenih z lastnimi steklenicami za vodo. gg

Jeseni znova usposabljanje za pridobitev dodatne kvalifikacije za delovno mesto **'Vzdrževalec/ka čistilnih naprav'**

JAVNO PODJETJE
CENTRALNA ČISTILNA NAPRAVA
DOMŽALE-KAMNIK d.o.o.

V JP CČN Domžale-Kamnik redno izvajamo usposabljanje za operaterje in vzdrževalce čistilnih naprav. Z letošnjim majem tako pod okriljem Centra za poklicno izobraževanje že razpisujemo 20 prostih mest za izpopolnjevanje kandidatov, ki bi radi pridobili dodatno kvalifikacijo za delovno mesto vzdrževalca/ke čistilnih naprav. Usposabljanje bo v okviru 50-urnega modularnega programa potekalo od septembra do novembra letos, zaključek z ustnim izpitom pa je predviden v decembru.

Kandidati bodo dobili znanje o zakonitostih in postopkih čiščenja odpadne vode, seznanili se bodo z opremo in napravami na čistilnih napravah in z načini njihovega vzdrževanja, spoznali načine vzorčenja in izvedbe osnovnih analiz ter postopke ravnanja z odpadki. Poudarek usposabljanja bo na prepoznavanju morebitnih motenj pri obratovanju naprav in opreme ter preventivnem vzdrževanju. Kandidati se bodo seznanili s ključno dokumentacijo ter načini zagotavljanja varnosti in zdravja pri delu, varnim delom s kemikalijami in ustreznim komuniciranjem.

K sodelovanju in pridobitvi dodatne kvalifikacije so vabljeni vsi, ki želijo tako na praktičnem kot na teoretičnem področju pridobiti ali nadgraditi znanje o čiščenju odpadne vode in vzdrževanju čistilnih naprav. Po opravljenem izpitu bodo kandidati pridobili potrdilo SOK za 3. stopnjo usposobljenosti po izobraževalnem sistemu v RS. Pogoj za pridobitev dodatne kvalifikacije je podpis dogovora o sodelovanju skupine delodajalcev na področju dodatne kvalifikacije s CČN Domžale-Kamnik. Rok za prijave kandidatov je 1. september, več podrobnejših informacij o programu in prijavi je na voljo na http://www.ccn-domzale.si/index.php/sl/izobrazevanje/vzdrzevalec-vzdrzevalka-cistilnih-naprav.

7. konferenca SME

Mentorstvo za obvladovanje težav prihaja v Slovenijo

Končni cilj programa je povečanje stopnje preživetja podjetij, ki so v težavah.

Vida Petrovčič, foto: Kraftart

Tema letošnje konference za mikro, mala in srednja podjetja, ki jo je 4. junija 2020 organizirala Podjetniško trgovska zbornica pri GZS, – mentorstvo za obvladovanje težav (v tujini bolj znano kot Early Warning Europe) – je bila izbrana že leta 2019, torej veliko pred epidemijo covid-19. Tema ne bi mogla biti bolje izbrana, saj se je v času karantene gospodarstvo ustavilo in še danes marsikatero slovensko in tuje podjetje ali panoga ni prišla na zeleno vejo. Do jeseni naj bi na pobudo PTZ pod okriljem javne agencije SPIRIT in Ministrstva za gospodarski razvoj in tehnologijo RS skupina mentorjev začela brezplačno z nasveti pomagati podjetnikom za izhod iz krize in insolventnosti. Slovenija bo postala deseta evropska država, ki bo vključena v mehanizem zgodnjega opozarjanja na težave. Model že vrsto let uspešno razvijajo na Danskem, kjer so ga tudi zasnovali, in tudi v mnogih državah Evropske unije. Zbrane na e-konferenci so najprej nagovorili minister za gospodarski razvoj in tehnologijo Zdravko Počivalšek, vodja predstavništva Evropske komisije v Ljubljani dr. Zoran Stančič, predsednik upravnega odbora PTZ Brane Lotrič, generalna direktorica GZS Sonja Šmuc, predsednik Evropskega združenja malih podjetij ESBA David Caro in vodja projekta Early Warning Europe (EWE) Morten Moller.

Slovenija bo s 7 milijardami evrov pomagala gospodarstvu po krizi

Minister za gospodarski razvoj in tehnologijo Zdravko Počivalšek je poudaril, da je za nami velika zmaga nad epidemijo. »Zasluge za to imamo vsi, ki smo razumeli resnost razmer in smo bili za skupno dobro pripravljeni sodelovati. Zdaj je pred nami gospodarska recesija. Obeta se nam padec proizvodnje, za naslednje leto pa nam številke že kažejo rast. A na te številke se ne smemo zanašati. Vlada je zato že sprejela tri obsežne svežnje zakonskih ukrepov, v katerih so ukrepi za pomoč gospodarstvu v skupni vrednosti sedem milijard evrov. Med protikriznimi ukrepi je tudi program zgodnjega opozarjanja na težave podjetij (tako imenovani Early Warning Slovenija),« je dejal.

Vabilo mentorjem, da se pridružijo

»Program Mentorstvo za obvladovanje težav (EWE) temelji na tem, da podjetju, ki je v težavah in ima še vedno potencial, da se reši težav, ponudimo pomoč izkušenega mentorja,« je poudaril Počivalšek. »Cilj je, da se podjetje s pomočjo strokovne podpore izogne insolvenčnemu postopku, zatem pa ga vodimo na pot ponovne oživitve poslovanja na novih zdravih temeljih. Končni cilj programa je povečanje stopnje preživetja podjetij, ki so v težavah. Slovenija je na pobudo Podjetniško trgovske zbornice pri GZS in Evropskega združenja malih podjetij (ESBA) pristopila k temu programu lani, program pa izvaja SPIRIT Slovenija. Program bo zaživel, ko se mu bodo pridružili domači mentorji, zato na tem mestu vabim vse uspešne podjetnike, da se pridružijo programu zgodnjega opozarjanja na težave ter da svojo osebno uspešno izkušnjo delijo tudi z drugimi podjetniki in jim pomagajo pri izhodu iz težav.«

Dr. Zoran Stančič, vodja predstavništva Evropske komisije v Ljubljani, je poudaril, da se komisija zaveda, da 25 milijonov malih in srednjih podjetij, ki obstajajo v EU, predstavlja hrbtenico evropskega gospodarstva, saj pomenijo 99 odstotkov podjetij v EU in zaposlujejo dve tretjini prebivalcev EU. Zato je komisija 10. marca letos predstavila novo strategijo za pomoč evropski industriji pri tako imenovanem dvojnem prehodu na novo podnebno nevtralnost in na digitalno preoblikovanje. Namen strategije je spodbuditi konkurenčnost Evrope, ki združuje tudi ukrepe za mala in srednja podjetja, s ciljem zmanjšati birokracijo, kar je še posebej pomembno v času epidemije. Strategija želi pomagati številnim malim in srednjim podjetjem pri poslovanju, dostopu na tuje trge ter dostopu do financiranja.

»Program bo zaživel, ko se mu bodo pridružili domači mentorji, zato na tem mestu vabim vse uspešne podjetnike, da se pridružijo programu zgodnjega opozarjanja na težave ter da svojo osebno uspešno izkušnjo delijo tudi z drugimi podjetniki in jim pomagajo pri izhodu iz težav,« poudarja Zdravko Počivalšek, minister za gospodarski razvoj in tehnologijo.

Tiskano na papirju Viprint, 80 g, papirnice VIPAP VIDEM KRŠKO, d. d.

Proračun EU 2021–2027 namenja gospodarskim reformam 750 milijard evrov

»Pred kratkim je Evropska komisija sprejela predlog proračuna EU za obdobje med leti 2021 in 2027. Ta finančni okvir načrtuje v prvem tradicionalnem proračunu 1.100 milijard evrov, drugi del pa predstavlja nov instrument – podporo državam članicam pri reformah in obsega 750 milijard evrov. Skupaj gre torej za 1.850 milijard evrov težak evropski proračun in zelo pomembno je, da znamo te priložnosti, ki se bodo ponujale, ustrezno izkoristiti,« je poudaril Stančič.

PTZ je že pred leti predlagala, da bi program Zgodnjega opozarjanja na težave in mentorstva pripeljali tudi v Slovenijo, je dejal Brane Lotrič, predsednik upravnega odbora PTZ pri GZS. »Ponosni smo, da nam je to uspelo. Tematika zgodnjega opozarjanja na težave je še posebej pomembna v tem času po epidemiji, ko je velik del gospodarstva še vedno ustavljen. V tem času smo na PTZ aktivno sodelovali pri oblikovanju vladnih ukrepov.«

Osnovna zamisel programa EWE je, da pomaga podjetjem še preden zaidejo v kolesje pravosodja in stečajev ter izterjav.

Sonja Šmuc, generalna direktorica GZS, je opozorila, da je že konec lanskega leta GZS vladi predlagala, da pripravi ukrepe za primer, če bi prišlo do krize. Vlada takrat ni pokazala posluha za to. Ko se je kriza letos začela, je bilo treba hitro poiskati rešitve. Velik del ekipe GZS je delal po 16 ur na dan, da je lahko spremljal vse novosti, ki so se spreminjale iz dneva v dan, tudi iz ure v uro. V dveh mesecih je ekipa na informacijskem centru GZS odgovorila na več kot 5000 klicev in elektronskih pisem in pripravila 350 poglobljenih odgovorov pravne službe. »Bili smo tisti spletni naslov, ki je podajal največ koristnih informacij za gospodarstvo,« je ocenila Sonja Šmuc. »Na GZS že pripravljamo strateški dokument, ki ga imenujemo Nov gospodarski zagon za Slovenijo 5.0, zato je tudi ocena GZS bolj optimistična od ocen drugih mednarodnih institucij, saj ocenjujemo, da bo padec slovenskega BDP letos le med 5 in 7 odstotki, v prihodnjem letu pa naj bi spet zabeležili rast v podobnem obsegu.«

Zaupnost, nepristranskost in neodvisnost mentorjev

»V program EWE je danes vključenih 35 partnerjev – vlad, nevladnih organizacij in akademikov in devet držav iz vse Evrope,« je poudaril vodja projekta Morten Moller. Kriza v gospodarstvu ogroža delovna mesta, življenje družin, lokalnih skupnosti in države. Osnovna zamisel programa je, da pomaga podjetjem še preden zaidejo v kolesje pravosodja in stečajev ter izterjav. Pred 13 leti je zamisel zaživela na Danskem v sodelovanju s tamkajšnjimi podjetniškimi centri in s specializiranimi mentorji, ki brezplačno pomagajo podjetjem in podjetnikom. Njihov etični kodeks predvideva, da delujejo po načelu zaupnosti, nepristranskosti in neodvisnosti. Slovenija bo deseta država, ki bo vključena v mehanizem EWE.

Program EWE od julija v Sloveniji s spletnim vprašalnikom

Dražen Jeremič, vodja programa EWE Slovenija, je napovedal, da bo SPIRIT že julija 2020 pričel z aktivnim izvajanjem programa EWE. Program bo prilagojen našim posebnostim, ki se oblikujejo glede na našo mentaliteto in zakonski okvir. »V tem trenutku lahko rečem, da je program v pilotni fazi. Letos ga bomo oblikovali na podlagi informacij s terena. Na spletni stran SPIRIT Slovenija bo pripravljen spletni vprašalnik, ki ga bodo podjetja izpolnila, če se bodo želela prijaviti k temu programu. Na podlagi teh odgovorov bodo podjetja napotena na različne rešitve. Možni bodo štirje odgovori. Ali podjetje sploh ne potrebuje pomoči, ali ima korektno poslovanje, a v nekaterih segmentih zaznavamo strokovno podhranjenost. V tem primeru bi lahko zaposlene napotili na naše brezplačno strokovno usposabljanje. Če bi zaznali, da se je podjetje znašlo v težavah, bi mu našli ustreznega mentorja, ki bi vodil podjetje nekaj naslednjih mesecev. Četrti možni odgovor pa bi bil, da ni objektivnih možnosti za rešitev podjetja, kar pomeni, da bi predlagali, naj gre čim prej in na čim cenejši način v insolvenčni postopek,« razloži Dražen Jeremič.

SPIRIT ima trenutno 22 mentorjev, polovica je profesionalnih svetovalcev, polovica pa podjetnikov z izkušnjami. Nekateri so že upokojeni in želijo izključno vračati družbi nazaj, kar so uspeli ustvariti v teh letih. »Presenetil nas je velik odziv, da so podjetniki pripravljeni pomagati brezplačno,« poudarja Jeremič. Veliko pozornost bodo posvetili povezovanju, izobraževanju in druženju mentorjev. Izobrazili bodo tudi svetovalce Spot točke, da bodo znali pravilno oceniti in razvrstiti podjetja, ki bodo odgovarjala na objavljeni vprašalnik. gg

Zaključki 7. SME konference

Udeleženci konference so sprejeli naslednja priporočila in zaključke:
1. Program EWE je družbeno in ekonomsko koristen, zato se je potrebno zavzemati, da njegov obstoj zagotavljamo tudi v prihodnje.
2. Za uspešno izvajanje programa pomoči EWE je ključno sodelovanje vseh relevantnih deležnikov.
3. Deležniki podjetniškega podpornega okolja bi morali podjetnike v težavah, s katerimi so v stiku, spodbujati in opogumljati naj uporabijo ponujeno pomoč programa EWE.
4. Kjer je to smiselno in mogoče, je treba promovirati in spodbujati ozaveščanje podjetnikov – predvsem potencialnih prostovoljnih mentorjev – o pomenu vračanja družbi.

Tiskano na papirju Viprint, 80 g, papirnice VIPAP VIDEM KRŠKO, d. d.

TARK

Inženiring in vzdrževanje v papirni in drugih industrijah...
Technical solutions, consulting and maintenance...

www.tark.si

20 let odličnosti

Foto: Depositphotos

Papirna industrija

Papirništvo v času koronakrize

Papirna industrija je kot že velikokrat do sedaj dokazala, da je na krize izjemno odporna, tokratno koronakrizo pa s svojimi izdelki celo pomembno sooblikuje.

Petra Prebil Bašin, Barbara Perko

V času globalne krize koronavirusa je postalo še bolj razvidno, kako pomembne so embalažne rešitve.

Pandemija covid-19 se še naprej širi po Evropi in je povzročila spremembe v vseh porah našega življenja in dela ter se postavila na vrh agende za državljane, podjetja in politiko. Zahvaljujoč predanosti zaposlenih papirna industrija zagotavlja dostop državljanov EU do hrane, zdravil in higienskih izdelkov, ki so seveda v teh razmerah nepogrešljivi.

Situacijo je papirna in papirno predelovalna industrija sprejela zelo resno in odgovorno, saj so podjetja takoj zavzela vse potrebne ukrepe za zagotovitev varnosti ljudi: tako zaposlenih, prevoznikov kot strank. Varnost je osnova za obratovanje podjetij in zagotavljanje nepogrešljivih izdelkov na večinoma B2B trgih. Tesno se sodeluje z drugimi industrijami v vrednostnih verigah, da bi delovali čim bolj kot po navadi in zagotavljali zanesljivost oskrbe za končne porabnike.

»V času epidemije smo na prvo mesto postavili ljudi, naše zaposlene, njihovo zdravje in dobro počutje, ter jim zagotovili varno delovno okolje. Embalažna industrija in s tem DS Smith sta imela v času pandemije ključno vlogo v dobavnih verigah. V času globalne krize koronavirusa je postalo še bolj razvidno, kako pomembne so embalažne rešitve, ki omogočajo nemoteno distribucijo nujnih dobrin. V tem težkem času smo dali prednost proizvodnji embalaže za prevoz in zaščito živil, farmacevtskih, higienskih in izdelkov za osebno nego. S tem smo zagotovili pravočasno dostavo blaga na prodajne police ter s pomočjo e-trgovine v naše domove. Velik porast naročil smo beležili v živilski in farmacevtski industriji,« pravijo v podjetju DS Smith.

Doma s šoloobveznimi otroci brez papirja ni šlo

»Papir je postal nepogrešljiv verjetno v vsakem domu s šoloobveznimi otroci. Povečala se je tudi uporaba naše spletne trgovine Muflon, kjer so kupci lahko naročili iz našega šolskega in umetniškega programa; papir, beležke, notne zvezke, risalne bloke, kolaž papir … Tudi podjetja so se v času epidemije še bolj posluževala nakupov v Muflonski spletni trgovini z dostavo »do vrat« z našim pisarniškim programom,« pravijo v Radeče papir nova. »V času pandemije smo razvili zaščitne higienske maske iz čistih bombažnih vlaken. Maske so primerne za uporabo povsod tam, kjer v normalnih pogojih maske sicer niso potrebne, na primer za obisk trgovin, delo, v pisarnah in delo v skupnih prostorih …«

Težave z logistiko

Prve tedne po razglasitvi pandemije je bilo največ težav predvsem v logistiki, ki so jih povzročile zapore državnih mej. »Ob začetnih ukrepih Italije na meji smo imeli težave z upočasnjeno dobavo surovin ter povišanjem cen logističnih storitev,« pravijo v družbi Radeče papir nova. Kot dodajajo, je družba zelo odvisna od mednarodnih trgov, saj njihov izvoz predstavlja kar 70

Tiskano na papirju Viprint, 80 g, papirnice VIPAP VIDEM KRŠKO, d. d.

Študija, ki so jo opravili na Univerzi Westminster (objavljena v reviji Journal of Applied Microbiology, februar 2016), je pokazala, da pri uporabi sušilcev rok močni sunki zraka viruse in mikrobe razpršijo po okolici. S pravilno uporabo papirnatih brisačk pa je možnost za dodatno širjenje virusa manjša, poleg tega si večina tako bolje in hitreje osuši roke.

odstotkov proizvodnje. »Posledično se največji vpliv pandemije kaže pri večmesečnem zamiku že dogovorjenih projektov.«

V podjetju DS Smith imajo svoje obrate za reciklažo in izdelavo papirja, ki so njihovi večinski dobavitelji vhodne surovine. »Zaradi zapiranja meja smo si npr. v Sloveniji morali zagotoviti lasten prevoz papirja, kar pa nam ni predstavljalo večje ovire, saj imamo mrežo prevoznikov, s katerimi vsakodnevno sodelujemo pri dostavah embalaže,« pravijo v DS Smith.

Papirni izdelki med nepogrešljivimi

Med najbolj iskanimi izdelki v tem času so bili papirnati robčki, toaletni papir in ostali papirni higienski izdelki, saj so ključni za izvajanje priporočil nacionalnih vlad in Svetovne zdravstvene organizacije. Pogosto je treba umivati roke in jih pravilno sušiti. Papirnate brisačke so v primeru sušenja rok najvarnejša izbira.

Papirna in kartonska embalaža sta v teh dneh nepogrešljiva spremljevalca za prevoz in dostavo vseh vrst hrane in farmacevtskih izdelkov, pa tudi povečane spletne prodaje. Na tem segmentu papirnih izdelkov smo odvisni od razpoložljivosti vlaken iz recikliranega papirja. Zaprtje šol širom Evrope in zastoj nekaterih industrij v verigi vrednosti je povzročilo zastoj zbiranja odpadnega papirja in manko surovin za papirnice, ki kot surovino uporabljajo odpadni papir.

Zaradi nepogrešljivosti določenih papirnih izdelkov pri potrošnikih ter pomembne vloge papirja in papirnih izdelkov v več pomembnih evropskih vrednostnih verigah se papirni sektor (oznaka NACE 17) upravičeno uvršča med ključne sektorje pri zagotavljanju zdravstvene in druge oskrbe družbe v času krize ter sodeležnik trajnostnega okrevanja evropskega gospodarstva. Nekatere države, ki so oblikovale liste prednostnih sektorjev, so NACE 17 uvrstile na ta seznam.

Nekateri v času krize močno zaznamovani

Žal se v času krize tudi v sektorju proizvodnje in predelave papirja najdejo segmenti, kjer se je povpraševanje praktično ustavilo. Gre predvsem za grafične papirje, saj je večina tiskarn obstala, upadla je prodaja knjig, založniki pa spadajo med najbolj oškodovane sektorje. Nadalje se zaradi množičnega dela od doma močno znižuje prodaja pisarniškega papirja in drugih pisarniških izdelkov iz papirja, specialnih in vrednostnih papirjev.

Velika težava v tem času je že omenjena oskrba z odpadnim papirjem. Zaradi zaprtja šol in vrtcev, tiskarn in omejenega dela trgovin je oskrba z odpadnim papirjem močno upadla. Pospeševanje ločenega zbiranja v gospodinjstvih in drugje je tako bistvenega pomena, da ne bi prišlo celo do zaustavitev določenih podjetij zaradi pomanjkanja osnovne surovine.

Zaradi zaprtja šol in vrtcev, tiskarn in omejenega dela trgovin je oskrba z odpadnim papirjem močno upadla.

Pandemija covid-19 prekrižala načrte

V senci koronavirusa je prišlo do spremembe datuma pomembnega dogodka v slovenski papirni dejavnosti, ki bi zaznamoval letošnji junij: 100-letnice Količevo Kartona, ki bo praznovanje prestavilo na jesenske mesece. Zamaknilo se je tudi dokončanje investicije v nov papirni stroj v Palomi. Zagon je zdaj predviden v mesecu oktobru.

JAMNIK
packaging company

Smo družinsko podjetje z več kot 30 letno tradicijo tako na domačem, kot na tujem trgu. Kupci nas prepoznajo po vrhunskem servisu, fleksibilnosti in razvoju. Nenehno rastemo, se razvijamo in stalno posodabljamo naš strojni park. V zadnjem letu smo tako pridobili kar nekaj novitet, ki so našim kupcem razširile možnosti sodelovanja z nami. Odlikujejo nas naši certifikati ISO 9001, ISO 14000, ISO 22000, FSC CoC, ki jih vsako leto obnavljamo in nadgrajujemo. Naše podjetje je trajnostno usmerjeno in skozi razne projekte spodbuja v to tudi vse naše deležnike.

+386 1 361 93 40 | info@jamnik.si | www.jamnik.si

Izbrali trajnostno rešitev

»Tako kot smo mi poskrbeli za varnost zaposlenih v času epidemije, so morali varnost svojih delavcev zagotoviti tudi pri Pošti Slovenije, ki so skrbeli za varno dostavo pošiljk. Nekatera podjetja, ki so bila v stiku s potrošniki, so se odločala za plastične ali steklene bariere, slovenska pošta pa je razmišljala bolj trajnostno in se odločila za kartonske pregrade,« so primer dobre prakse izpostavili v DS Smith.

Slovenska proizvodnja papirja v prvem kvartalu nad lansko

Šest slovenskih papirnic je v prvem letošnjem kvartalu izdelalo 2,2 % več papirja kot v enakem obdobju leta 2019. V strukturi proizvedenega papirja je proizvodnja grafičnih papirjev ostala na enakem nivoju kot v enakem lanskem obdobju (+0,4 %), proizvodnja tissue papirja se je povečala za 1,4 %, segment embalažnih papirjev pa je močnejši glede na lani v prvem kvartalu kar za 3,8 %.

Vse papirnice, pa tudi večina predelovalcev poroča o povečanem obsegu naročil, a zaradi pomanjkanja odpadnega papirja stoji en papirni stroj. Kljub temu so razmere daleč od idealnih, saj se podjetja soočajo z veliko negotovostmi, s povišanimi stroški za varnost in zdravje zaposlenih, z višjimi stroški zavarovanj, transporta in nekaterih surovin. Nekaj ljudi v dejavnosti je na čakanju na delo in nekaj jih je koristilo odsotnost z dela zaradi višje sile iz razloga varstva šoloobveznih otrok ali zaustavitve javnega prevoza.

Obnovljive surovine in recikliranje vlaken, ki izvirajo iz trajnostno oskrbovanih gozdov v Evropi, so naš adut v prihodnje.

Struktura proizvedenih papirjev v letu 2019 (v %)

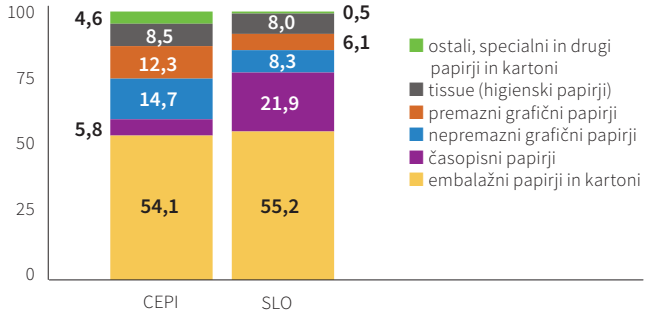

Vir: ?????

Letna proizvodna statistika negativna

V letu 2019 je bilo v Evropi izdelanega 3 % manj papirja kot v letu 2018, skupno 89,5 milijona ton papirja. Tudi svetovna proizvodnja papirja naj bi bila v lanskem letu nižja od tiste v letu 2018 za 2 %, saj so tudi Kitajska, ZDA, Japonska, Koreja in Kanada znižale letno proizvodnjo papirja, medtem ko so v Rusiji, Indiji, Indoneziji ter v Braziliji zabeležili rast letne proizvodnje papirja. Skupna slovenska proizvodnja papirja v letu 2019 je bila nižja za 1,6 % od tiste v letu 2018.

V strukturi proizvedenega papirja v Evropi (CEPI) ni presenečenj. Še naprej upada delež grafičnih papirjev (-8 % glede na leto prej) in znaša 32,8 %, narašča delež embalažnih papirjev, ki predstavljajo kar 54,1 % (52 % v letu 2018), medtem ko delež higienskih in gospodinjskih papirjev ostaja okoli 8,5 %.

Kaj sledi?

V papirni in papirno predelovalni industriji pričakujejo, da bo izkušnja s koronavirusom spodbudila številne spremembe v načinu poslovanja podjetij in družb. Tako je bila tudi Evropska komisija pozvana, naj ponovno pregleda nedavno sprejeto industrijsko strategijo, da bi zagotovila, da bo ostala veljavna in odločna politika za nove industrijske realnosti.

Kriza bi lahko bila tudi priložnost za preoblikovanje evropskega gospodarstva h krožnemu delovanju in ogljični nevtralnosti še hitreje, kot je bilo načrtovano. Zato pa bodo potrebni pravi spodbujevalni ukrepi. Potrebno bo krepiti domače industrijske vrednostne verige in nagrajevanje trajnostnih krožnih poslovnih modelov. Trenutna kriza je pokazala, da globalne verige vrednosti pomenijo globalno odvisnost in visoke stroške prevoza, kar trenutno negativno vpliva na odpornost naših družb pri soočanju s pandemijo zaradi pomanjkanja medicinskih potrebščin.

Obnovljive surovine in recikliranje vlaken, ki izvirajo iz trajnostno oskrbovanih gozdov v Evropi, so naš adut v prihodnje. Ohranjanje gozdov je preventivni ukrep v prihodnosti pred hitrimi izbruhi nalezljivih bolezni, podobnih covid-19. Znanstveni dokazi kažejo, da so degradacija gozdov in izguba biotske raznovrstnosti, predvsem zaradi urbanizacije in nizke kakovosti kmetijstva po vsem svetu, eden od vzrokov za pandemije, ki bi lahko v prihodnje postale še pogostejše.

CEPI je v imenu papirne industrije pozval EU odločevalce h krepitvi zavedanja pomena gozdov za zdravo podnebje in zdravje ljudi. Razsežnost biološke varnosti in zdravja ljudi je treba vključiti skupaj z ohranjanjem naravnih ekosistemov in trajnostnim gozdom v prenovljeni Zeleni dogovoru EU. gg

Zahvala zaposlenim v dejavnosti proizvodnje in predelave papirje

Vodstva podjetij se zahvaljujejo zaposlenim za zaupanje ter zvestobo v času koronakrize, ki so jo z zavzetim delom in prisotnostjo na delu izkazali zaposleni. Vestno in odgovorno so prevzeli predlagane zaščitne in preventivne varnostne ukrepe, nove režime dela ter psihološke obremenitve, ki so v času krize prisotne. Tako velika večina od 180.000 zaposlenih v papirni industriji v Evropi v času krize dela. Tako je tudi v Sloveniji. Hvala vam!

Tiskano na papirju Viprint, 80 g, papirnice VIPAP VIDEM KRŠKO, d. d.

Embalažni trendi v letu 2020 in več

Skenirajte za branje

Skenirajte QR kodo z vašim mobilnikom
za brezplačno DS Smith poročilo o embalažnih trendih.

The Power of Less®

DS Smith

Trendi

Od antibakterijskega papirja do vrečk iz paradižnikovih stebel

»Papirna industrija se tako kot druga, zlasti energetsko intenzivno industrija sooča z vse bolj zahtevnimi pogoji in zakonodajnimi pritiski z vidika energetske učinkovitosti in zmanjševanja vplivov na okolje,« pravi Mateja Mešl, direktorica Inštituta za celulozo in papir (ICP).

Barbara Perko

Ključni izziv za papirništvo, ki je tudi predmet številnih raziskav na temo nadomeščanja surovin fosilnega izvora z obnovljivimi, je v doseganju funkcionalnosti, ki dajejo prednost plastični embalaži.

»S tržnega vidika je značilen trend upadanje porabe grafičnih papirjev in na drugi strani porast povpraševanja po embalažnih ter higienskih papirjih. Podatki (CEPI, Evropsko združenje proizvajalcev papirja in kartona) kažejo, da je proizvodnja grafičnih papirjev padla za 3 % in po napovedih se ta trend nadaljuje. Hkrati raziskave in prognoze napovedujejo nadaljnje povečevanje deleža papirja in kartona kot embalažnega materiala. Letna stopnja rasti embalažnega trga je ocenjena na prek 4 % in skupna vrednost do leta 2022 na 283 bilijonov dolarjev. Splošni trendi in tržne ter zakonodajne zahteve, ki izhajajo iz strategij za trajnostni razvoj in prehod v krožno biogospodarstvo, odpirajo priložnosti za povečanje deleža papirne/kartonske embalaže, ki sedaj predstavlja nekaj manj kot 40 %,« trende v panogi opiše Mateja Mešl, direktorica Inštituta za celulozo in papir (ICP). »Glavni atributi so v naravni obnovljivi surovini (reciklabilnost in večkratna uporaba, biorazgradljivosti) in mehanskih lastnostih, ki so pomembne za embalažne materiale, kot so majhna masa, dobra potiskljivost in možnosti preoblikovanja. Ključni izziv za papirništvo, ki je tudi predmet številnih raziskav na temo nadomeščanja surovin fosilnega izvora z obnovljivimi, je v doseganju funkcionalnosti, ki dajejo prednost plastični embalaži in so potrebne za embalažo za zaščito produktov med transportom in skladiščenjem (npr. odpornost in fleksibilnost) in za zagotavljanje varnosti produktov, še posebej pakiranih živil, z bariernimi funkcijami za ohranjanje lastnosti pakiranih produktov (svežina, okus, vonj) ter zaščito pred zunanjimi vplivi (npr. prepustnost vode, plina ali olja, mikrobiološke okužbe).«

Izbruh novega koronavirusa je po mnenju Mateje Mešl samo še potrdil določene smeri razvoja in področja uporabe, ki se že uveljavljajo in kamor je usmerjeno razvojno raziskovalno delo. »Pri tem ne govorimo le o papirju, temveč o trendu širše uporabe celuloznih materialov v kombinaciji z drugimi bio-osnovanimi spojinami na osnovi biomase v različnih sektorjih, tudi na področju medicine. Poznana je že uporaba zaščitnih materialov za enkratno uporabo v zdravstvu in socialnem skrbstvu, na trgu so tudi zaščitne maske iz papirja in bio kompozitov z uporabo naravnih vlaken,« našteje.

Inštitut za celulozo in papir ima izkušnje s sodelovanjem v RR projektih za razvoj funkcionalnih materialov na osnovi biomase. Med drugim je vodilni partner v strateškem RR programu »Izkoriščanje potenciala biomase za razvoj naprednih materialov in bio-osnovanih produktov« (Celkrog, sofinanciran iz sredstev ERDF in nacionalnega proračuna) na prednostnem področju Slovenske strategije pametne specializacije Mreže za prehod v krožno gospodarstvo. Program vključuje vrsto raziskav za celostno, kaskadno rabo biomase. »Iniciator programa je papirna industrija, ki je z re-uporabo naravnih vlaken dober primer krožnega gospodarstva že zdaj, vendar pa predstavlja samo en del v učinkoviti snovni izrabi biomase. Vzpostavili smo nove verige vrednosti (v programu je 26 partnerjev, od tega 16 podjetij) za pridobivanje vseh uporabnih komponent biomase (vlaken, nanoceluloze in zelenih kemikalij) in uporabo le-teh za razvoj konkurenčnih izdelkov ob papirništvu še v tekstilni, gradbeni, avtomobilski, elektro

Foto: Arhiv ICP

Tiskano na papirju Viprint, 80 g, papirnice VIPAP VIDEM KRŠKO, d. d.

in drugih industrijah. Ena od pomembnih smeri v tem programu je npr. tudi razvoj prej za tekstilno industrijo (Predilnica Litija) z naprednimi bariernimi lastnostmi za protimikrobnost,« pove Mateja Mešl.

Iz paradižnikovih stebel izdelali vrečke

Inštitut se vključuje tudi v druge nacionalne in evropske iniciative na področju krožnega gospodarstva. Ena od prednostnih smeri je vrednotenje potencialov primarne lesne in odpadne biomase za produkte z dodano vrednostjo. »Tako smo na inštitutu oblikovali bogato bazo podatkov o kvaliteti in dostopnosti preko 60 potencialnih surovinskih virov. Za nekatere od njih smo že tudi vzpostavili nove krožne verige vrednosti in izdelali končne produkte. Inštitut namreč razpolaga s pilotno opremo za razklop biomase in pridobivanje celuloznih vlaken, izdelavo papirja (pilotni papirni stroj) in končno izdelavo embalaže. To nam omogoča, da zamisli in nove koncepte razvijemo od ideje do končnega produkta,« pojasnjuje Mateja Mešl.

Plod sodelovanja s podjetjem Paradajz je vrečka iz paradižnikovih stebel. Podjetje Paradajz svojo blagovno znamko Lušt gradi na načelih trajnosti in krožnega gospodarstva. »Skupno smo zastavili proces in iz odpadne stebelne biomase iz rastlinjakov, ki gre sicer v kompostiranje, prvič izvedli celoten proces od obdelave surovine do končne embalaže v večjih količinah. Z delignifikacijo smo pridobili kvalitetna vlakna, izdelali papir na pilotnem papirnem stroju in v končni fazi potiskali ter izdelali vreče, ki so že na trgu,« projekt opiše direktorica ICP. »Uspešno izveden pilotni poskus (cca. 700 kg papirja) in zelo dobri odzivi s trga so motivacija za nadaljnje sodelovanje, ki že poteka v smeri povečanja deleža izrabe odpadne biomase v pridelavi paradižnika in v razvoju novih produktov v smislu krožne uporabe.«

Foto: Arhiv ICP

Primer dobre prakse je tudi skupna iniciativa s podjetjem Atlantic Droga Kolinska. Podjetje je želelo preveriti možnosti uporabe embalaže za kavo, to je vreč iz jute, ki za podjetje pomenijo odpadek in s tem povezane stroške. »Uspeli smo izdelati zelo kvaliteten papir, ki se lahko uporablja za različne namene, od grafičnega materiala do embalaže,« o rezultatih pove sogovornica.

Inštitut je vključen tudi v projekt Mestne občine Ljubljana (Applause, sofinanciran iz sredstev Evropskega programa Urban Innovation Action), kjer so skupaj z drugimi partnerji združili odstranjevanje invazivnih rastlin in njihovo uporabo za različne produkte. Na inštitutu so že izdelali večje količine papirja iz japonskega dresnika, rozge in akacije ter unikatne končne produkte.

Iz odpadne stebelne biomase iz rastlinjakov, ki gre sicer v kompostiranje, so izdelali papir in vrečke.

SCHIKI
MOVING YOU FORWARD.

PREMIKAMO VAŠ POSEL NAPREJ.

Pogonska tehnika v papirni industriji

Sintetični trakovi / Specialni vlagalni jermeni
RAPPLON® visoko zmogljivi ploščati jermeni in trakovi
Modularni trakovi / Brezkončni tkani trakovi
TSUBAKI verige / zobati in klinasti jermeni

www.schiki.si / www.schikibelting.com

Papirna industrija

Foto: Radeče papir nova

Uporabo antibakterijskega papirja priporočajo za tisk in kopiranje dokumentov, ki prehajajo iz rok v roke številnih ljudi.

Embalaža DS Smith vsebuje približno 80 % recikliranih vlaken v vlakninski sestavi, sveža vlakna pa so FSC certificirana.

Alternativni viri vse zanimivejši

Na inštitutu preučujejo tudi možnosti izrabe drugih neizkoriščenih virov biomase oz. vlaknin. Kako uporabni so, je odvisno od njihove sestave, od vsebnosti celuloznih vlaken ter mehanskih in morfoloških lastnosti. »Načelno velja, da so primerna surovina za proizvodnjo papirja vse vrste, ki vsebujejo nad 35 % celuloznih vlaken, čemur ustrezajo npr. ostanki po žetvi pšenice, ječmena, koruze, konoplje in drugih poljščin, vrsta razširjenih tujerodnih invazivnih rastlin (japonski dresnik, zlata rozga, rudbekija in druge), zeleni odrez (v sadjarstvu, oljkarstvu, vinogradništvu …), pa tudi nekatere vrste trav, ki preraščajo močvirska območja in priobalni pas,« kaj vse je primerno za proizvodnjo papirja, našteje Mateja Mešl.

Alternativni viri naravnih vlaken postajajo vse zanimivejši ob vse širši uporabi le-teh v drugih sektorjih (bio-kompoziti), kar se odraža tudi v rasti cen surovin na trgu. Širše uveljavljanje upočasnjuje njihova razdrobljenost in posledično neekonomičnosti v logistični verigi. Razvoj in uporaba alternativnih virov se v veliki meri vklaplja v koncepte krožnega gospodarstva in povezovanja v lokalnih verigah vrednosti.

Foto: DS Smith

Papir, ki omogoča antibakterijsko zaščito

V podjetju Radeče papir nova so pred kratkim predstavili novost v družini izdelkov R Copy, in sicer nov papir z antibakterijsko zaščito. »Med proizvodnjo je papirju dodana zaščita za zanesljiv in trajen protimikrobni učinek proti velikemu številu bakterij. Antibakterijski papir je odporen na gram negativne, gram pozitivne in na antibiotike odporne bakterije, npr. MRSA,« pravijo v podjetju. Uporabo antibakterijskega papirja priporočajo za tisk in kopiranje dokumentov, ki prehajajo iz rok v roke številnih ljudi, na primer v zdravstvu, laboratorijih, gostinstvu, izobraževanju in državnih ter lokalnih institucijah.

Razvoj pa gre še v drugo smer. »Nove razsežnosti papirja vidimo v Near Field Communications (NFC) tehnologiji, ki pametnim telefonom in drugim napravam omogoča, da vzpostavijo radijsko komunikacijo med seboj, tako da se jih dotaknejo ali zgolj približajo. Na prvi pogled navadna tiskovina, ki vsebuje programiran čip, omogoča dodatne vsebine, kot so posebne ponudbe, kuponi, informacije o izdelkih ali druge informacije. Zapis na čipu je personaliziran, po dogovoru s stranko. Želena funkcija deluje v kateri koli napravi, ki podpira NFC.«

Razvoj trajnostnih embalažnih rešitev in e-Commerce embalaže

H krožnemu gospodarstvu je zavezano tudi podjetje DS Smith, kjer se zavedajo, kako ključno je, da materiali ostanejo v uporabi čim dlje, s čimer se zmanjša potreba po primarnih materialih in omeji prekomerno porabo virov, ter oblikovanje izdelkov s čim manj odpada. V Sloveniji so pred dvema letoma začeli s programom PACE, ki strankam obljublja ustrezno nosilnost embalaže, preverjene materiale, ki jih redno testirajo in so specificirani, konsistenco dobav in nosilnosti embalaže ter okoljsko odličnost. Program je primeren za vsa podjetja, ki se z embalažo želijo približati svojim trajnostnim ciljem ali jih morda celo na novo izoblikovati, pravijo.

Eden izmed glavnih trendov, ki bodo sooblikovali leto 2020 in prihodnost, je »Zelena vlada«, ki predpisuje strožji regulativni okvir, ki vodi v spremembo embalažnih materialov in embalažnih rešitev. V DS Smith že razvijajo trajnostne embalažne rešitve, ki nadomeščajo npr. plastično embalažo in embalažo iz stiropora. »Analizirali smo trenutno situacijo v svetu in naša spoznanja skrčili na štiri ključne trende, ki jih podrobneje opisujemo v poročilu o embalažnih trendih (»Packaging Trend Report: 2020 and beyond«),« povedo. Poleg že omenjene »Zelene vlade« naštejejo še »Zavestno potrošnjo«, »Odprte priložnosti« in trend »Takoj na Instagramu«.

Tiskano na papirju Viprint, 80 g, papirnice VIPAP VIDEM KRŠKO, d. d.

Na trende v embalaži je pomembno vplivala tudi pandemija covida-19. »Sedaj bolj kot o embalaži za prodajne police govorimo o e-Commerce embalaži (tj. embalaža za spletno prodajo). Po podatkih WEF je porast spletne prodaje segmenta supermarketov v času covida-19 zrasla za 161 %. Navade kupcev, ki jih je oblikovala pandemija, se ne bodo spremenile čez noč,« napovedujejo. Njihov razvojni center PackRight se je tako že posvetil razvoju e-Commerce embalažnih rešitev. S trajnostno embalažno inovacijo Reusable e-Commerce Box so zmagali na tekmovanju PackRight Excellence Award in pridobili naziv najuspešnejšega PackRight centra vzhodne regije.

Največja naložba v zadnjih 40 letih

Po logistično izjemno zahtevnem transportu sestavnih delov novega papirnega stroja iz Italije v Sladki Vrh v začetku marca so morali v Palomi zaradi pandemije covida-19 montažo novega stroja začasno preložiti. Z zaustavitvijo in demontažo starega papirnega stroja, ki je bil v uporabi od leta 1977, sedaj skupina SHP stopa ključni korak naprej k zagonu novega stroja z znatno večjo zmogljivostjo, ki je načrtovan za oktober 2020.

V Palomi bodo z namestitvijo najsodobnejše tehnologije izdelave papirja izvedli največjo naložbo v slovensko papirniško industrijo v zadnjih 40 letih. Najsodobnejši papirni stroj bo ob modernizaciji proizvodnje pomembno prispeval k večji učinkovitosti dela in trajnostnemu poslovanju družbe. Ne le, da bodo povečali proizvodne kapacitete na 90.000 ton letno, izboljšali bodo tudi kakovost papirja in končnih izdelkov ter zmanjšali operativna tveganja.

Foto: Paloma

Naložba v tehnično posodobitev Palome poleg novega najsodobnejšega papirnega stroja s hitrostjo proizvodnje do 2.000 metrov na minuto vključuje še sodobni previjalec papirja in novo avtomatično skladišče za matične zvitke. Tako se bosta povečali ne le količina in hitrost proizvodnje, ampak bo zaradi spremembe papirja izboljšana tudi kakovost izdelkov za potrošnike in kupce Palome. Investicija prinaša še številne pozitivne učinke za varnost pri delu in okolje; med slednjimi so izboljšana energetska učinkovitost, manj proizvedenih odpadkov in učinkovitejša logistika. gg

S tehnično posodobitvijo bodo v Palomi povečali proizvodne kapacitete na 90.000 ton letno.

prva izbira med dobavitelji specialnih papirjev

your speciality paper partner of choice

www.goricane.si

GORIČANE

Lestvica

Top 50 družb papirne industrije

Rang	Podjetje	Število zaposlenih	Čisti prihodki od prodaje, v 1.000 EUR	Indeks 18/17	Delež prodaje na tujih trgih (%)	Dodana vrednost, v 1.000 EUR
1	KOLIČEVO KARTON, d.o.o.	389	166.566	101,30	92,6	41.540
2	PAPIRNICA VEVČE*	256	108.029	111,10	95,6	12.074
3	VIPAP VIDEM KRŠKO d.d.	338	96.878	107,90	89,6	16.306
4	Paloma d.d.	549	81.964	95,60	83,4	11.269
5	GORIČANE, d.d. Medvode	212	73.536	108,90	89,0	8.667
6	DS SMITH SLOVENIJA d.o.o.	420	69.764	100,10	15,2	14.818
7	TOSAMA d.o.o.	419	37.903	105,50	63,1	12.398
8	EGP d.d.	180	17.201	106,10	36,7	6.432
9	LASTINSKI PAK d.o.o.	60	13.124	104,30	99,4	4.469
10	GEP ŠTALEKAR d.o.o.	116	12.784	91,40	37,6	5.839
11	EUROBOX d.o.o.	72	12.726	104,00	21,2	2.741
12	PAPIROTI d.o.o.	102	12.283	100,70	85,2	4.440
13	ANTELA d.o.o.	14	12.113	113,60	75,3	624
14	MUFLON, d.o.o.	109	11.204	96,80	55,7	2.975

S higiensko papirno konfekcijo so prisotni v številnih panogah

V Anteli, d. o. o., kjer so usmerjeni na proizvodnjo nišnih izdelkov, izdelanih iz papirja, uspešno poslujejo že trinajsto leto; rast pričakujejo tudi letos.

Družba Antela, d. o. o., ki je bilo ustanovljena leta 2007, deluje na področju higiensko papirne konfekcije. Imajo lastne proizvodne linije v Lenartu in Benediktu v Slovenskih Goricah, osredotočajo pa se na proizvodnjo nišnih izdelkov, izdelanih iz papirja. »Pokrivamo področja industrije, gastronomije, medicinskega programa, čistilnih servisov in zanje ponujamo vse rešitve, ki jih je mogoče zadovoljiti s papirjem,« razlaga direktor Boštjan Zemljič.
V okviru gastronomije so letos začeli proizvodnjo papirnatih slamic različnih premerov, dolžin in oblik. Na področju industrije pa pokrivajo različne potrebe, pri čemer sogovornik izpostavlja specialne papirje za avtoličarstvo in zelo dobre rešitve za industrijo piščančjih farm. Razvili so tudi lasten papir za dezinfekcijo rok in površin, ki vsebuje 70-odstotni alkohol, in tudi učinkovit podajalnik za njegovo uporabo.

Dejavniki uspeha: kakovost, prilagodljivost in lasten razvoj
»Od samega začetka poslovanja stremimo k visoki kakovosti dela in ponudbe. Prilagajamo se trendom, času in zahtevam. Poslujemo uspešno, kar brez lastnega znanja in razvoja ne bi bilo mogoče. Nenehno se trudimo ne le doseči, temveč preseči pričakovanja svojih kupcev in z njimi ohranjati dolgoročne poslovne odnose,« skrivnost njihovega uspeha razkriva Boštjan Zemljič.

Večino izdelkov prodajo na zahodnem trgu
Lani so ustvarili prodajo v višini 13,5 milijona evrov, od tega več kot 80 odstotkov na tujih trgih, zlasti na zahodnih. Imajo tudi podjetje na Hrvaškem, kjer so pravkar kupili zemljišče v velikosti 9000 m2, na katerem bodo zgradili lasten distribucijski center, s katerim bodo pokrivali tamkajšnji trg.

Rast predvidoma tudi letos
Od ustanovitve vztrajno povečujejo svoje prihodke. Rast pričakujejo tudi letos, ki pa najbrž ne bo tako velika kot prejšnja leta, saj določeni segmenti, kot so gastronomija in šole, zaradi pandemije Covid-19 beležijo močan padec v prodaji, medtem ko drugi segmenti, kot je industrija, dosegajo sicer nihajočo, a še vedno povišano prodajo.

Antela, d. o. o. / Kraigherjeva ulica 19A, 2230 Lenart v Slovenskih goricah / T: +386 40 399 458 / E: bostjan.zemljic@antela.si / www.antela.si

Rang	Podjetje	Število zaposlenih	Čisti prihodki od prodaje, v 1.000 EUR	Indeks 18/17	Delež prodaje na tujih trgih (%)	Dodana vrednost, v 1.000 EUR
15	JAMNIK d.o.o.	66	8.074	84,40	53,9	2.452
16	ELISA PRINT d.o.o.	18	7.734	115,60	66,0	876
17	EUROPAP d.o.o.	33	6.152	96,00	41,9	839
18	OMICRON, d.o.o., Domžale	32	5.356	115,30	13,1	2.287
19	EMBALAŽA, d.o.o.	32	4.464	112,00	12,6	1.078
20	KARTEM d.o.o.	33	4.030	117,40	10,6	1.220
21	SETI d.o.o.	17	3.709	117,80	56,4	1.186
22	MSK d.o.o.	41	2.902	107,60	7,6	1.044
23	PAKLINE d.o.o.	16	2.826	110,90	0,0	779
24	KARTONAL Novo mesto d.o.o.	15	2.798	116,40	2,4	655
25	DAMA, d.o.o. Novo mesto	19	2.523	126,30	40,7	545
26	LEPENKA TRGOVINA d.o.o.	29	2.383	91,30	45,5	598
27	VALKARTON EMBALAŽNI SERVIS KOPER d.o.o.	21	2.265	103,50	7,8	642
28	GRAFEM d.o.o.	18	2.034	113,10	32,1	622
29	BRANKO ANTELA, d.o.o.	2	1.845	145,30	0,0	177
30	SCANDSTICK d.o.o.	16	1.525	378,30	99,7	789
31	PALOMA PIS d.o.o.	44	1.494	102,60	0,1	1.084
32	GRAPAK Krško d.o.o.	14	1.348	126,70	37,0	539
33	PAPIROL d.o.o.	9	1.277	107,10	12,5	298
34	E-STIL d.o.o.	7	1.228	92,80	46,7	165

Predstavljamo papir z antibakterijsko zaščito

Omejevanje širjenja bakterij je pomembno predvsem za osebe z oslabljenim imunskim sistemom, ki so še posebej izpostavljene tveganju za nastanek okužb.

Antibakterijski papir je odporen na gram negativne, gram pozitivne in na antibiotike odporne bakterije, npr. MRSA

Uporabo antibakterijskega papirja priporočamo za tisk in kopiranje dokumentov, ki prehajajo iz rok v roke številnih ljudi: **v zdravstvu, laboratorijih, gostinstvu, izobraževanju in državnih ter lokalnih institucijah.**

muflon

RADEČEPAPIR NOVA

Več na **www.radecepapir.si**

Rang	Podjetje	Število zaposlenih	Čisti prihodki od prodaje, v 1.000 EUR	Indeks 18/17	Delež prodaje na tujih trgih (%)	Dodana vrednost, v 1.000 EUR
35	KARBO Boštanj d.o.o.	5	1.184	92,80	28,2	473
36	AKI d.o.o.	16	1.177	92,00	9,7	485
37	TSinpo, d.o.o.	26	1.086	702,10	0,2	1.024
38	SOREKS ETIKETE d.o.o.	6	1.046	117,00	79,0	203
39	DEOTON d.o.o.	4	948	114,40	0,5	170
40	KARTONAŽA MUNIH d.o.o.	5	764	106,60	0,5	206
41	BST d.o.o.	2	753	103,20	0,0	62
42	VENUS TRADE, d.o.o., Rakek	12	744	118,50	0,0	218
43	ATUM d.o.o. Tolmin	6	739	118,60	1,1	318
44	SELOGRAFIKA d.o.o.	4	729	96,10	98,7	296
45	BILEX, d.o.o.	6	716	119,20	0,2	289
46	MODIZ d.o.o.	9	669	-	26,3	266
47	BIB d.o.o. Bilje	7	657	109,10	8,1	240
48	JAMPAK d.o.o.	3	645	115,90	0,0	90
49	VAL KART d.o.o.	3	631	-	29,6	143
50	SLOKART d.o.o.	23	615	133,50	56,9	368

Vir: Bisnode Gvin, Ajpes
Opomba: Upoštevanih 50 največjih družb po kriteriju čisti prihodki od prodaje na podlagi nekonsolidiranih in nerevidiranih finančnih izkazov za leto 2018 v dejavnosti proizvodnje papirja in izdelkov iz papirja (SKD 17).
Opomba: * PAPIRNICA VEVČE PROIZVODNJA (od 1.7.2018) d.o.o. in PAPIRNICA VEVČE d.o.o.

Podjetje Riko Ekos, d. o. o. sodi med sodobna vodilna podjetja v Sloveniji, katerih dejavnost je projektiranje in proizvodnja celovitih sistemov za sortiranje, baliranje, mletje in rezanje odpadnih materialov za vse vrste aplikacij. Med produkte, ki so plod lastnega razvoja, znanja in proizvoda, sodijo stiskalnice, stroji in sistemi za razrez, transportna oprema ter celoviti sistemi za obdelavo in predelavo odpadkov.

Podjetje je eno redkih na trgu EU, ki na trg ne implicira standardnih proizvodov, vendar pa so ti vedno prilagojeni potrebam in specifiki proizvodnje oziroma dela kupca. Pri obdelavi in predelavi papirja ter kartona sodelujemo s številnimi papirnicami, komunalnimi podjetji, reciklažnimi podjetji, predelovalci odpadnega papirja in ostalimi proizvajalci ter trgovci, ki se pri svojem delu srečujejo z veliko količino tovrstnih in ostalih odpadnih materialov.
Svojim strankam nudimo različne sisteme za razrez papirja, papirnih rol in kartona, horizontalne avtomatizirane stiskalnice za večje količine odpadnega papirja in kartona; za manjše količine kartona pa vertikalne stiskalnice, ki so primerne predvsem za trgovske centre, bolnišnice, šole in vrtce ter vsa podjetja, ki se srečujejo z večjo količino odpadnega papirja ali kartona.

RIKO EKOS

Mali log 2a, SI-1318 Loški Potok

T: +386 (1) 83 67 056
E: info@riko-ekos.si
W: www.riko-ekos.si

Kolumna

Kakšnih inovacij si želimo?

Inovacije, povezane z novimi tehnološkimi rešitvami, so najbolj razširjene, a ne ustvarjajo največje vrednosti.

dr. Aleš Ugovšek, GZS - Tehnološki razvoj in inovativnost

Inovacija je postopek pretvorbe ideje ali izuma v izdelek ali storitev, ki ustvarja vrednost in za katero bodo uporabniki pripravljeni plačati. To definicijo ponavljam vsakič znova, a se mi zdi pomembna, ker izpostavlja bistvo, da inovacija ustvarja vrednost. Izum brez vrednosti namreč ni inovacija, ampak je zgolj materializirana ideja, ki ustvarja vrednost za izumitelja. Tudi namen tega članka je ustvariti vrednost za bralca. Bodisi, da vas nauči nekaj novega, sproži razmišljanje, morda celo spodbudi k drugačnemu razvoju. Torej, da ima pozitivne posledice za vas in vašo organizacijo. Pa da ne bo pomote. Ta članek ni inovacija.

Ko govorimo o inovacijah, vedno znova opažam, da jih največkrat povezujemo z novimi tehnološkimi rešitvami, ki predstavljajo bodisi nov izdelek bodisi nadgrajujejo obstoječ izdelek z novimi dodatki, funkcijami, izboljšavami. Ta vrsta inovacij je dejansko najbolj razširjena, ne ustvarja pa največje vrednosti. V tem članku bom opredelil različne tipe inovacij in izluščil tiste, ki ustvarjajo največjo vrednost ne samo za podjetje, ampak tudi za uporabnika in širšo družbo.

Delitev št. 1

Začnimo z najpreprostejšo delitvijo. Najbolj poznane so **produktne inovacije**, katerim sledijo **procesne inovacije**. Manj pogoste so **organizacijske inovacije**, ki temeljijo na inovativnih spremembah delovanja podjetja oziroma na inoviranju poslovnega modela. Ostanejo še **marketinške inovacije**, ki predstavljajo različne inovativne pristope k prodaji in marketingu, ter **družbene ali socialne inovacije**. Te odgovarjajo na probleme družbe in imajo mnogokrat v ospredju nefinančno pozitivno vrednost za družbo. Težko bi opredelil, katerega tipa inovacij si najbolj želimo, saj vsak prinaša specifično korist. Brez dvoma bi si želel večje število organizacijskih in družbenih inovacij, saj oboje vplivajo ne samo na tehnologijo in trg, ampak, predvsem slednje, tudi na širšo družbo.

Delitev št. 2

Naslednjo delitev inovacij je v svoji knjigi *Mapping Innovation* definiral Greg Sattel. Razdelil jih je na podlagi stopnje poznavanja problema in potrebe po domenskem znanju (tj. znanje iz določenega področja znanosti, tehnologije …). Najpogostejše so **stalne inovacije**, pri katerih je problem dobro definiran, prav tako pa je jasno, kakšno domensko znanje je potrebno za njegovo rešitev. Primer bi bil npr. nova generacija gospodinjskih aparatov, popolnoma nov okus sladoleda, čaja ipd. Njihovo nasprotje so **temeljne raziskave**, pri katerih problem ni dobro definiran, prav tako pa ni jasno opredeljeno potrebno domensko znanje. Temeljne raziskave se namreč začnejo z odkritjem novega fenomena, ki nima jasno definirane poti razvoja. Naslednje so **prebojne inovacije** (npr. iPhone, Tesla), pri katerih je problem dobro definiran, ne pa tudi potrebno domensko znanje, saj je problem izredno težko rešiti. V primeru prebojnih inovacij je strategija odprtega inoviranja še posebej smiselna in učinkovita. Zadnji tip inovacij so **disruptivne inovacije** (npr. Airbnb, Netflix). Ta izraz je »izumil« Clayton Cristensen v svoji knjigi *Innovator´s Dilemma*. Pri tem tipu inovacij problem ni dobro definiran, je pa znano potrebno domensko znanje. Christensen izhaja iz spoznanja, da zaradi tehnoloških ali drugih sprememb na trgu podjetje postaja vedno

Inovacije, ki ustvarjajo trg, premoščajo vrzel med tem, kaj ljudje potrebujejo in tistim, kar si lahko privoščijo, podjetje pa ima znatno povečan tržni delež.

Izum brez vrednosti ni inovacija, ampak je zgolj materializirana ideja, ki ustvarja vrednost za izumitelja.

Foto: Depositphotos

Tiskano na papirju Viprint, 80 g, papirnice VIPAP VIDEM KRŠKO, d. d.

boljše v tistem, česar si ljudje vedno manj želimo. V tem primeru stalno inoviranje izdelka ne bo imelo dodane vrednosti, ampak je potrebno inovirati na poslovnem modelu. Načeloma je za disruptivne inovacije značilno, da so nizkocenovne in široko dostopne ter imajo nižjo maržo kot njihovi sodobniki ali konkurenčne rešitve. Na trg vstopajo pri »zadnjih vratih« in na majhnem delu ga v nadaljevanju zaradi dostopnosti preplavijo. Težko jih je predvideti in jih navadno ne jemljemo resno, ko pa prehitijo konkurenco, je največkrat že prepozno, da bi lahko tekmeci držali tempo.

Od naštetih inovacij so verjetno najbolj zaželene disruptivne inovacije, saj spreminjajo trg in povzročijo popolno spremembo poslovnega modela, ki je prilagojen novim razmeram. Bi pa bilo nepošteno soditi in trditi, da so ostali trije tipi manj pomembni. Razlika je v njihovem učinku, ključno pa je, da se podjetje jasno zaveda svojega primarnega načina inoviranja, saj ta opredeljuje inovacijsko strategijo.

Delitev št. 3

Za konec poglejmo na inovacije še s tretjega zornega kota. Christensen v svoji najnovejši knjigi *The Prosperity Paradox* enostavno opredeljuje tri tipe inovacij. Prve so že omenjene **stalne inovacije**, ki nadgrajujejo obstoječ trg z novim ali izboljšanim izdelkom ali storitvijo. V njihovem primeru investicije v nov način prodaje, distribucije in vzpostavljanje trga navadno niso potrebne, njihov cilj pa je ohraniti ali povečati tržni delež. Drugi tip so **inovacije, ki povečujejo učinkovitost**. Te podjetju pomagajo, da z manj doseže več, z njimi pa ostaja kompetentno in bolj dobičkonosno, a mnogokrat to ne vpliva pozitivno na število novih delovnih mest. Zadnji tip inovacij pa so **inovacije, ki ustvarjajo trg**. Te inovacije premoščajo vrzel med tem, kaj ljudje potrebujejo, in tistim, kar si lahko privoščijo, podjetje pa ima znatno povečan tržni delež. Za razliko od prvih dveh vrst inovacij morajo podjetja za slednje najeti ali zaposliti nove ljudi za proizvodnjo, trženje, distribucijo in prodajo svojih izdelkov. Te vrste inovacij ustvarjajo nova delovna mesta, razvijajo lokalne trge, povečujejo prodajo in promet, ki je obdavčen, ta davek pa se vrne v obliki nove infrastrukture in dobrin, ki ustvarjajo nove trge in pospešujejo rast. Inovacije, ki ustvarjajo trg, so trajnostne, omogočajo dolgoročno rast in razvoj ne zgolj podjetju, ampak tudi regiji in državi. Vključitev slednje je nujno potrebno, saj ima takšna vrsta inovacij širše družbene koristi, od katerih ima koristi tudi država sama, ta pa podjetju nudi podporo pri realizaciji.

Povezati podjetje, družbo in državo je eden izmed največjih smislov inovacij. Verjetno si prav takšnih inovacij vsi želimo, so pa za njihovo realizacijo potrebni pogumni podjetniki, odprti državniki in seveda – nov trg. gg

Raziskava

Nobeno delo se ne naredi samo od sebe družbeno odgovorno

Raziskava je pokazala, da organizacije menijo, da družbeno odgovorna dejanja krepijo ugled in motivirajo zaposlene podjetja.

Petra Sternad, GZS – Služba za razvoj kadrov in izobraževanje

V okviru projekta Certifikat Družbeno odgovoren delodajalec je bila letos v okviru ozaveščevalne kampanje izvedena raziskava v poslovni javnosti, ki kaže, da so slovenska podjetja/organizacije dobro seznanjene s konceptom družbene odgovornosti. Pri tem v največji meri izvajajo ukrepe s področja varstva in zdravja pri delu. Še posebej v spremenjenih razmerah ob koronakrizi je družbena odgovornost pomembnejša kot kdaj koli prej. Z novo ozaveščevalno kampanjo, ki poteka pod krovnim sloganom »Nobeno delo se ne naredi samo od sebe družbeno odgovorno«, nosilec projekta Ekvilib Inštitut in partnerji GZS, ZDS in ZSSS, vabijo k vključitvi v brezplačno pridobitev certifikata.

»Zdaj je čas, da podjetja pokažejo svojim zaposlenim, poslovnim partnerjem, lokalni skupnosti, kupcem, da jim je mar. In certifikat Družbeno odgovoren delodajalec prinaša prav to – tako konkretno orodje kot simbolno gesto, s katero podjetje pokaže navznoter in navzven, da zna stati ob strani tudi v najtežjih časih. Področja, ki jih naš certifikat pokriva – varnost in zdravje pri delu, medgeneracijsko sodelovanje, usklajevanje poklicnega in zasebnega življenja ter organizacijsko upravljanje – so v tem trenutku več kot aktualna. Zdaj je nujno, da vodje pokažejo optimizem, dajo zaposlenim pozitivno sporočilo in okrepijo zaupanje v prihodnost podjetja,« izpostavlja Aleš Kranjc Kušlan, direktor Ekvilib Inštituta.

Raziskava, ki je bila ob vzpostavitvi certificiranja za družbeno odgovorne delodajalce izvedena v poslovni javnosti, je med drugim pokazala, da vprašani izvajajo vsaj en ukrep s področja družbene odgovornosti, in sicer ukrepe s področja varstva in zdravja pri delu, 84 % pa jih izvaja tudi ukrepe s področja usklajevanja poklicnega in zasebnega življenja.

Večanje ugleda delodajalca in motivacije zaposlenih

Raziskava je pokazala, da so najpogosteje izvajane aktivnosti v podjetjih še oblikovanje izdelkov oz. storitev v skladu s smernicami trajnostnega razvoja ter izobraževanja za karierni napredek zaposlenih (82 %). Najredkeje se poslužujejo izvajanja izobraževanj (delavnic, predavanj)

Prvih 100 prijav za certifikat brezplačnih

Certifikat Družbeno odgovoren delodajalec, ki ga lahko pridobijo vse gospodarske in negospodarske organizacije v Sloveniji, ki imajo vsaj pet zaposlenih, temelji na mednarodnem standardu družbene odgovornosti ISO 26000. Za prvih 100 prijaviteljev, ki se bodo za certificiranje prijavili v letu 2020, bo postopek certificiranja brezplačen. Do konca trajanja projekta, to je do septembra 2022, bo certifikat brezplačen še za 100 prijaviteljev.

Tiskano na papirju Viprint, 80 g, papirnice VIPAP VIDEM KRŠKO, d. d.

na temo družbene odgovornosti za zaposlene (33 %). Sodelujoči v raziskavi menijo, da certifikati in nagrade s področja družbene odgovornosti pomembno prispevajo k ugledu.

Najpomembnejši razlog, da se lotevajo izvajanja ukrepov s področja družbene odgovornosti, je dejstvo, da družbena odgovornost krepi kulturo ter ugled delodajalca. Poleg tega so kot pomemben razlog vprašani prepoznali tudi to, da lahko z družbeno odgovornimi dejanji prispevajo k večanju motivacije zaposlenih.

Družbena odgovornost še pomembnejša ob koronakrizi

Partnerji projekta izpostavljajo, da bi se morala družbena odgovornost delodajalca v izrednih okoliščinah, kot so bile v času epidemije koronavirusa, povečati. »V takih razmerah se namreč povečajo potrebe tako po podpori zaposlenih kot širše okolice. Odgovorni delodajalci morajo tedaj imeti poseben posluh za dogajanje v okolici in preveriti, ali lahko s svojimi aktivnostmi pripomorejo k izboljšanju situacije. Tako so na primer v tej krizi številni člani GZS z donacijami in pomočjo različnim zdravstvenim in drugim ustanovam izkazali svojo izjemno družbeno odgovornost in solidarnost,« razlaga Andreja Sever, vodja področja razvoja kadrov in izobraževanja na GZS. Lidija Jerkič, predsednica ZSSS, dodaja: »Vsaka kriza je priložnost za izboljševanje odnosa do zaposlenih. Ker pričakujemo rast že v naslednjem letu, bo vsak družbeno odgovoren delodajalec že sedaj poskrbel, da bo njegov sloves ravnanja do zaposlenih dober. V tem času je posebej pomembno komuniciranje, ki ga nikoli ni dovolj. Odgovoren delodajalec mora pravi čas predvideti, kaj storiti, da bo lahko zagotavljal varne zaposlitve čim večjemu številu delavcev, da bodo pogoji dela varni in plačila redna.« Jože Smole, generalni sekretar ZDS, poudarja še, da je družbena odgovornost delodajalcev ena izmed najpomembnejših osnov za povezovanje in nadaljnje izboljševanje delovanja podjetja na vseh ravneh: »V času krize so se razvile nove oblike dela in sodelovanja tako med delavci, kakor tudi med delavci in njihovimi vodji. Največja vrednost podjetij so prav zaposleni in njihova zavzetost ter prizadevnost pri delu. Tu ne gre le za povečan obseg dela, temveč tudi za spodbujanje inovativnosti ter kreativnosti pri iskanju rešitev glede na novonastale krizne razmere med in po zaključku pandemije.«

V okviru certifikata Družbeno odgovoren delodajalec delodajalce nagovarjajo tudi z ozaveščevalno kampanjo pod sloganom »Nobeno delo se ne naredi samo od sebe družbeno odgovorno«. V kampanjo so vključili rezultate raziskave in tako s pozitivnimi zgledi nagovarjajo organizacije, da naredijo pomemben korak naprej k družbeni odgovornosti ter se prijavijo na razpis. Nekatera podjetja so že v postopku certificiranja, med njimi NIL d in Saubermacher - Komunala Murska Sobota »Podjetje NIL želimo umestiti na zemljevid družbeno odgovornih in trajnostnih podjetij, vendar ne le zgolj z značko na spletni strani, temveč tudi s pristopom k revizorskemu postopku, od katerega pričakujemo konkreten model. Z njegovo pomočjo bomo nato z glavnim vodstvenim timom, vodji in ostalimi zaposlenimi izbrali ustrezne ukrepe, le-te pa aplicirali kot orodje in smernice pri izvajanju začrtane strategije,« izpostavlja Uršula Grošelj, vodja projekta Družbeno odgovoren delodajalec v podjetju NIL.

»Odločitev za pridobitev certifikata je bila enostavna, saj gre za logično nadaljevanje naših večletnih aktivnosti na področju družbene odgovornosti. Postopek certificiranja poteka brez težav, kljub nekaterim organizacijskim omejitvam, ki jih je prinesla epidemija. Pričakujemo izpopolnjen sistem, ki nam bo na tem področju pomagal vzdrževati oz. nadgraditi aktivnosti družbeno odgovornega delodajalca,« dodaja Drago Dervarič, direktor Saubermacher - Komunala Murska Sobota. gg

Projekt »Družbeno odgovoren delodajalec - certifikat družbeno odgovorno podjetje« se izvaja v okviru 8. prednostne osi »Spodbujanje zaposlovanja in transnacionalna mobilnost delovne sile«, 8.3 prednostne naložbe »Aktivno in zdravo staranje«, 8.3.1 specifičnega cilja »Podaljšanje in izboljšanje delovne aktivnosti starejših, vključenih v ukrepe« Operativnega programa za izvajanje Evropske kohezijske politike v obdobju 2014–2020 in je izbran projekt na javnem razpisu za sofinanciranje sistema certificiranja družbeno odgovornih podjetij. Projekt traja od maja 2019 do septembra 2022, njegova vrednost pa je 2 milijona evrov.

Z družbeno odgovornimi dejanji lahko delodajalci prispevajo k večanju motivacije zaposlenih.

V izrednih okoliščinah, kot so bile v času epidemije koronavirusa, bi se morala družbena odgovornost delodajalca povečati.

Certifikat Družbeno odgovoren delodajalec

Rezultati raziskave

Foto: Depositphotos

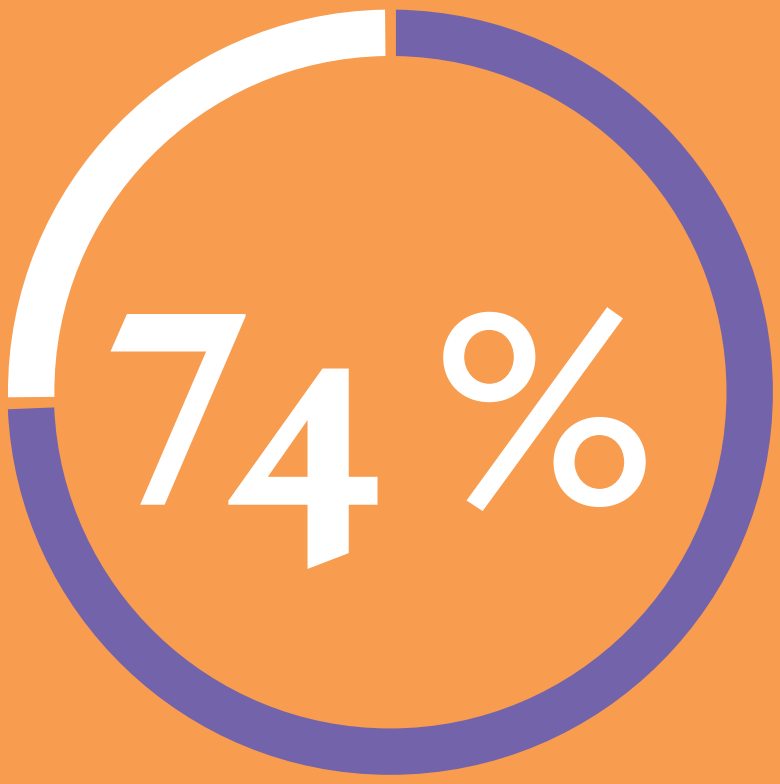

organizacij meni, da družbeno odgovorna dejanja prispevajo k večji motivaciji zaposlenih.

Vir: Ekvilib - Raziskava o informiranost in osveščenost poslovne javnosti o družbeni odgovornosti do zaposlenih, 2020

Ekvilib Inštitut, Medvedova 28, 1000 Ljubljana.

Nobeno delo se ne naredi samo od sebe *družbeno odgovorno.*

Naj tudi vaše podjetje postane **Družbeno odgovoren delodajalec.**

Obiščite **certifikatdod.si** in se prijavite na razpis, da skupaj poskrbimo za rast in zadovoljstvo zaposlenih.

Za **100 prijaviteljev** je letos pridobitev certifikata **brezplačna.**

Certifikat
Družbeno odgovoren delodajalec

EVROPSKA UNIJA
EVROPSKI SOCIALNI SKLAD

Ekvilib Inštitut

Gospodarska zbornica Slovenije

Zveza svobodnih sindikatov Slovenije

ZDS
ZDRUŽENJE DELODAJALCEV SLOVENIJE

Gospodarska zbornica Slovenije

POLETNI WEBINARJI

#EVENTGZS

Za vas smo pripravili posebne 1-urne poletne webinarje. Tokrat vam predstavljamo kar 6 webinarjev, tri s področja splošne psihologije, ki vam lahko koristijo pri lažjem spopadanju z osebnimi ali poslovnimi izzivi, ter tri s področja komunikacije in prodaje. V pripravi pa so še webinarji z drugih poslovnih področij, kot na digitalnega marketinga, prijave na evropske projekte ...

KAKO PRIDOBITI IN ZADRŽATI KVALITETNE STRANKE?

predavatelj: Andrej Zalokar

15. julij, od 13. do 14. ure

Dejstvo je, da si vsi želimo kvalitetnih strank in odličnih sodelavcev. Zato je še kako pomembno poznavanje 7 osnovnih pravil pri upoštevanju ugovorov in izgovorov, razumevanje postavljanja strateških vprašanj, brez da se vaš sogovornik počuti kot na zagovoru. Poleg tega se boste na webinarju seznanili z aktivnim poslušanjem.

UMETNOST DELEGIRANJA IN UČINKOVITO SESTANKOVANJE

predavatelj: Andrej Zalokar

4. avgust, od 13. do 14. ure

Še nikoli ni bilo vodenje tako pomembno, kot je danes. Sodoben vodja mora – ne samo v kriznih časih – znati pravilno usmerjati svoje sodelavce in biti dober vzgled. Biti mora karizmatična in močna osebnost, saj le takšno lahko spremljajo močni sodelavci. Naučili vas bomo, kako komunicirati v stresnih situacijah oz. se tem izogniti. S pridobljenim znanjem bo vaša ekipa bolj motivirana in predvsem učinkovitejša.

UČINKOVITI PRODAJNI RAZGOVOR

predavatelja: Silvester Kmetič in Andrej Zalokar

24. avgust, od 13. do 14. ure

Na webinarju se boste naučili ozadja psihologije prodaje, skrivnosti ustvarjanja odnosa, kako pridobiti stranko preko vzbujanja zanimanja, kako pravilno ovrednotiti kupca, kako elitni prodajalci uporabijo zaključevanje in si ga zagotovijo v prihodnosti. Z novimi znanji boste izboljšali svoj prodajni nastop, lažje in bolj samozavestno pristopili k strankam ter suvereno predstavljali svoj produkt.

UČINKOVITO SOOČANJE IN UPRAVLJANJE SPREMEMB

predavatelj: dr. Željko Ćurić

9. julij, od 13. do 14. ure

Za spremembe pravimo, da so edina stalnica v življenju. Zato je za vodje zelo pomembno, da znajo uspešno vpeljevati spremembe, za vse zaposlene pa, da jih znajo ustrezno sprejeti in se prilagoditi. V človeški naravi pa je upiranje spremembam, zato je ta odpor potrebno znati minimalizirati in pomagati zaposlenim, da spremembe sprejmejo. Kako, boste izvedeli na webinarju.

VODENJE MULTIDISCIPLINARNIH TIMOV - TRANSFORMACIJSKO VODENJE

predavatelj: dr. Željko Ćurić

30. julij, od 13. do 14. ure

Multidisciplinarni timi podjetju in organizaciji zagotavljajo sinergije, ki pomembno prispevajo k poslovni uspešnosti. Prepoznavanje individualnih emocionalno-socialnih razlik je zato za vodjo ključnega pomena. Prav tako tudi poznavanje psiholoških pogodb, ki jih imajo člani multidisciplinarnih tipov »v svojih glavah« sklenjene s podjetjem in na osnovi tega prilagajanje vodenja različnim psiholoških pogodbam. Več o tem boste izvedeli na webinarju.

RAVNOVESJE ČUSTEV IN RAZUMA V VODENJU

predavatelj: dr. Željko Ćurić

13. avgust, od 13. do 14. ure

Čustva so bila dolgo časa tabu na delovnem mestu, še posebej na področju vodenja. Vodja je moral biti »neustrašen« in tisti, ki čustev ni smel kazati. Včasih pozabljamo, da smo vodje tudi samo ljudje in si postavimo previsoke zahteve. Je razum res tisto, kar rešuje vse zagate pri vodenju? Na webinarju boste izvedeli, zakaj se v enakih situacijah ljudje odzivamo različno. Spoznali boste tudi, kako prepoznati čustva pri drugih in kako se na njih odzvati ter katere so osnovne strategije upravljanja s čustvi (in to niso manipulacije!).

Finančni nasvet

Foto: Žare Modlic

Različne možnosti iskanja virov financiranja

Poroštvena shema prihaja v osnovi z vrsto omejitvami. Kakšne so še možnosti?

Bojan Ivanc, Analitika GZS

Pravočasne odločitve so ključne za dolgoročno uspešno poslovanje vašega podjetja.

Izziv za poslovodstvo: *Epidemija covid-19 je našemu podjetje prinesla povečana potrebna sredstva po obratnem kapitalu, saj naši dobavitelji ne pridobivajo zadostnih finančnih sredstvih pri bankah, prav tako pa lahko prodajo spodbujamo le tako, da tudi nekaterim najboljšim kupcem v Nemčiji in Avstriji nudimo daljše plačilne pogoje. Prav zaradi tega nismo beležili velikega padca prodaje (-5 % v 1. polletju medletno), zadosti imamo tudi zalog repromateriala. Povečanje revolving linij dve ključni poslovni banki ne odobrita ter nas usmerjata na novo poroštveno shemo, ki pa v praksi še ni zaživela. Za nemoten obseg poslovanja imamo rezerv za 2-3 mesece, po tem času pa bo to že imelo vpliv na dobičkonosnost in obseg našega poslovanja. Ali lahko dejansko računamo na ugodno posojilo po tej shemi ter kaj bi to pomenilo?*

Poroštvena shema za nova posojila prihaja v osnovi z vrsto omejitvami. Višina posojila je omejena na 10 % letnih prihodkov ali 1-kratnik vašega stroška dela v lanskem letu, prav tako pa se morebiten odlog kreditnih obveznosti že všteva v to kvoto. Če boste torej želeli pridobiti po tej shemi posojilo v vrednosti 5 % letne prodaje, odlog pa vam je že bil odobren za 10 % (omejitev odloga na 25 % letne prodaje je bila višja!), vam banka oz. posredno SID banka v okviru državne poroštvena sheme posojila ne bo odobrila. To pomeni v najslabšem primeru dražje bančno financiranje.

Analitika GZS

Foto: Depositphotos

Ali vam banke ne zaupajo?

Če ocenjujete, da so aktualne razmere vodile v izgubo zaupanja pri poslovnih bankah (povečan obseg potreb po kreditnih linijah v kombinaciji z aktualnim ali pričakovanim padcem poslovanja, pomanjkanje dodatnih sredstev za zastavo), vam ostajajo druge alternative, ki pa so povezane tako z morebitno prodajo terjatev (faktorinške družbe ali banke so posrednik ali končni kupec) ali z iskanjem dodatnega lastniškega kapitala. Dodaten lastniški kapital je sicer občutljiva tema, saj je praksa na tem področju v Sloveniji šibka, prevečkrat pa poslovodstva menijo, da je potrebno na pomoč poklicati te vlagatelje v časih, ko je družba že dejansko insolventna. Kot primer lahko navedemo situacijo, ko družba po izgubi zaupanja bank izgubi 1/3 obsega poslovanja, hkrati pa se ji niža tržna vrednost sredstev (strojev in opreme) zaradi pomanjkljivega vzdrževanja ali jo zapuščajo ključni zaposleni. Takšno podjetje bo verjetno deležno kapitalske injekcije na trgu le pod pogojem, da bo novi lastnik dokapitaliziral družbo z najmanj 50 % (njegov lastniški delež bo večinski), ker bo s tem lahko vplival na ključne odločitve. Dolgoletni lastniki, ki so lahko tudi del poslovodstva (pogost pojav pri slovenskih srednje velikih podjetjih), se verjetno te opcije ne bodo želeli posluževati, saj s tem takšen lastnik postane upravičen tudi do najmanj polovice vseh prihodnjih dobičkov ter lahko poslovodstvo tudi odstrani.

Manjšinski partner bo želel zagotovila

Alternativa bi bila, da bi družba dovolj zgodaj (ko upad poslovanja še ni prisoten) poiskala dokapitalizatorja, ki bi vstopil s 25-odstotnim lastniškim deležem ter bi z vplačanim lastniškim kapitalom zagotovil tudi večji obseg dolžniških virov. Vsekakor pa bi tudi nov solastnik želel vplivati na ključne odločitve v podjetju, predvsem zaradi bojazni, da ne bi bil v prihodnosti kdaj izigran na način, kot so bili v Sloveniji pogosto izigrani manjšinski lastniki oz. delničarji. Manjšinski partner bo verjetno kdaj v prihodnosti tudi želel izstopiti iz lastništva, sploh v primeru, da ima to navedeno v strategiji. Njegov izstop pa bo pomenil možnost, da ga nasledi eden ali več lastnikov. gg

Pravni nasvet

Kako uspešno izkoristiti ukrep skrajšanega delovnega časa

Foto: osebni arhiv

Eden poglavitnih ukrepov v Zakonu o interventnih ukrepih za omilitev in odpravo posledic epidemije COVID-19 (ZIUOOPE) je možnost skrajšanja polnega delovnega časa. To so koraki, ki jih mora delodajalec narediti, da uspešno izkoristi ta ukrep.

Lea Wildmann, Pravna služba GZS

1. Pogoj za uvedbo tega ukrepa je, da delodajalec zagotavlja vsaj polovico delovnega časa; preostali del pa se subvencionira, v odvisnosti od trajanja skrajšanja. Delavci prejmejo približno 90 % prejemka, ki ga prejemajo, ko delajo; ohranijo tudi vse pravice iz polnega delovnega časa.
2. Pred začetkom postopka mora delodajalec opredeliti osebe, ki jim bo odredil skrajšani polni delovni čas. Pred izdajo odredb delavcem se mora delodajalec posvetovati in pridobiti pisno mnenje s strani sindikatov, ki delujejo pri delodajalcu, če teh ni, pa s svetom delavcev oz. če tudi tega ni, mora pred sprejetjem odločitve obvestiti delavce na pri delodajalcu običajen način.
3. V nadaljevanju mora delodajalec pisno odrediti delavcem delo s skrajšanim polnim delovnim časom ter odločitev sporočiti Zavodu RS za zaposlovanje v treh delovnih dneh od dneva odreditve. Delovni čas je lahko razporejen neenakomerno, na način, da se ta izravna v obdobju meseca, za katerega delodajalec uveljavlja subvencijo.
4. Za pridobitev subvencije, ki je z zakonom določena v štirih možnih višinah, glede na trajanje skrajšanja, mora delodajalec vložiti elektronsko vlogo za dodelitev subvencije, ki jo z dokazili o izpolnjevanju pogojev vloži na Portalu za delodajalce Zavoda RS za zaposlovanje najpozneje v 15 dneh po odreditvi skrajšanega polnega delovnega časa. Zavod RS za zaposlovanje o vlogi odloči s sklepom v 15 dneh od prejema vloge, nato zavod in delodajalec skleneta pogodbo o subvencioniranju, ki določa medsebojna razmerja, obveznosti in odgovornosti pogodbenih strank.
5. Subvencija se delodajalcu izplačuje mesečno, v sorazmernem deležu ali v celoti, najpozneje v 30 dneh po podpisu pogodbe. Istočasno podjetje lahko koristi tudi druge ukrepe za podporo ohranjanja delovnih mest, če kombinirana podpora ne povzroči prekomernega nadomestila za stroške plač posameznega delavca.

Kaj se v času prejemanja subvencije ne sme

Delodajalec v obdobju prejemanja subvencije za uveljavitev skrajšanega delovnega časa in še en mesec po tem ne sme začeti postopka odpovedi pogodbe o zaposlitvi iz poslovnega razloga delavcem, ki jim je odredil delo s skrajšanim delovnim časom ali odpovedati pogodbe o zaposlitvi večjemu številu delavcev iz poslovnih razlogov, razen če je bil program razreševanja presežnih delavcev sprejet že pred 13. marcem 2020 in delodajalec za te delavce ni uveljavil subvencije na podlagi tretjega protikorona zakona. Prav tako delodajalec v omenjenem obdobju delavcem ne sme odrejati nadurnega dela, jih neenakomerno razporediti ali začasno prerazporediti delovnega časa. Koriščenje tega ukrepa je predvideno od 1. junija 2020 do 31. decembra 2020.

Podoben institut skrajšanja polnega delovnega časa je bil uveden v času krize leta 2009. Ta model je bolj dodelan kot takratni. Na učinkovitost te rešitve v Sloveniji bo treba še počakati, računamo pa, da bodo vplivi pozitivni, v smeri prehoda na polno zaposlenost. gg

Za pridobitev subvencije, ki je z zakonom določena v štirih možnih višinah, glede na trajanje skrajšanja, mora delodajalec vložiti elektronsko vlogo za dodelitev subvencije.

Tiskano na papirju Viprint, 80 g, papirnice VIPAP VIDEM KRŠKO, d. d.

Okoljski nasvet

Foto: Tik Košir

Ukrepi za preprečitev uhajanja plastike v okolje

Kaj prinaša in kaj odnaša direktiva EU o zmanjšanju vpliva nekaterih plastičnih proizvodov v okolje.

Andreja Palatinus, GZS – Služba za varstvo okolja

Kdo bo moral ukrepati in kdaj?
To so proizvajalci, fizične ali pravne osebe s sedežem v državi članici, ki poklicno proizvajajo, polnijo, prodajajo ali uvažajo in dajejo na trg izdelke iz plastike za enkratno uporabo ali polnjene izdelke iz plastike za enkratno uporabo ali ribolovno orodje, ki vsebuje plastiko, pa tudi tiste s sedežem v drugi državi članici ali v tretji državi, ki izdelke iz plastike za enkratno uporabo prodajajo neposredno zasebnim gospodinjstvom.

Država članica mora zakonodajo uskladiti z direktivo do 3. julija 2021. Na isti datum prične uporabljati ukrepe za uskladitev s členom 5 (omejitve dajanja na trg) in členom 7(1) (zahteve za označevanje). Od 3. julija 2024 država članica uporablja ukrepe za uskladitev s členom 6(1) (pritrditev zamaškov in pokrovčkov) in členom 8 (sistem ROP).

Države članice morajo zakonodajo uskladiti z direktivo do 3. julija 2021.

Za katere izdelke direktiva vpeljuje ukrepe?
V skladu z uvodnimi določbami je direktiva lex specialis glede na direktivo o embalaži in odpadni embalaži 94/62/ES in direktivo o odpadkih 2008/98/ES, in prevlada nad njima.

	Zmanjšanje porabe	Prepoved prodaje	Širše zahteve EPR*	Zahteve ločenega zbiranja	Obvezna uporaba deleža reciklata v plastenkah	Zahteva po spremembi oblike, kjer pokrovček ob uporabi ostane pritrjen na vsebniku	Zahteve za označevanje proizvodov	Ukrepi ozaveščanja
Lončki za pijačo	✔		✔				✔	✔
Posode za živila	✔		✔					✔
Vatirane palčke		✔						
Pribor (vilice, noži, žlice, palčke)		✔						
Krožniki		✔						
Slamice		✔						
Mešalne palčke za pijače		✔						
Palčke za pritrditev na balone		✔						
Izdelki iz EPS (posode za živila, vsebniki za pijačo, lončki za pijačo)		✔						
Vsebniki za pijačo <3l			✔			✔		✔
Plastenke pijač <3l				✔	✔			
Higienski vložki, tamponi in aplikatorji							✔	✔
Vlažilni robčki			✔				✔	✔
Tobačni izdelki			✔				✔	✔
Zavitki in ovoji, ki vsebujejo živila			✔					✔
Lahke plastične nosilne vrečke			✔					✔
Baloni			✔					✔
Proizvodi iz oksorazgradljive plastike		✔						

*Vključuje tudi stroške čiščenja okolja zaradi odvrženih smeti, ki izvirajo iz teh proizvodov za enkratno uporabo

Tiskano na papirju Viprint, 80 g, papirnice VIPAP VIDEM KRŠKO, d. d.

Direktiva EU o zmanjšanju vpliva nekaterih plastičnih proizvodov na okolje (t.i. SUP Direktiva – SUP kratica pomeni »Single-Use Plastics«, kar v slovenščini pomeni »plastika za enkratno uporabo«) naslavlja 10 najpogosteje najdenih odpadkov iz plastike za enkratno uporabo na evropskih obalah, kot tudi odpadno ribiško opremo. Direktiva spodbuja krožne pristope, ki dajejo prednost trajnostnim in nestrupenim proizvodom, ki jih je mogoče ponovno uporabiti, pred proizvodi za enkratno uporabo.

Direktiva vsebuje ukrepe za zmanjšanje porabe, omejitve dajanja na trg, oblikovnih in označevalnih zahtev za proizvode, razširjeno odgovornost proizvajalca, ločenega zbiranja plastenk in ukrepov ozaveščanja.

V tabeli je prikazano, kateri ukrepi veljajo za katere izdelke.

ROP – sistem razširjene odgovornosti proizvajalca pomeni sklop ukrepov, ki jih sprejmejo države članice, da zagotovijo, da proizvajalci proizvodov nosijo finančno odgovornost ali finančno in organizacijsko odgovornost za ravnanje v fazi odpadkov v življenjskem ciklu proizvoda.

Primer ukrepov za izdelek: plastenke pijač <3l

Direktiva določa, da se različni režimi ROP za embalažne in neembalažne izdelke za enkratno uporabo na splošno izvajajo do konca leta 2024. Vendar je treba obstoječe sheme ROP, uvedene pred julijem 2018, prilagoditi do 5. januarja 2023. Proizvajalci plastenk pijač s prostornino do treh litrov bodo morali kriti stroške v skladu s splošnimi pravili ROP in, če niso že vključeni, še (a) stroške ukrepov za ozaveščanje iz člena 10 SUP direktive v zvezi s temi proizvodi; (b) stroške zbiranja odpadkov teh proizvodov, ki so zavrženi v javnih sistemih zbiranja, vključno z infrastrukturo in njenim delovanjem, ter naknadnega prevoza in obdelave teh odpadkov, in (c) stroške čiščenja okolja zaradi smeti iz odvrženih plastenk ter naknadnega prevoza in obdelave teh smeti.

Od 3. julija 2024 se lahko plastenke pijač s prostornino do treh litrov, ki imajo pokrovčke iz plastike, dajejo v promet le, če pokrovčki in zamaški v fazi predvidene uporabo proizvoda ostanejo pritrjeni na plastenko.

Plastenke pijač, izdelane iz politelien tereftalata (PET), morajo od leta 2025 vsebovati najmanj 25 % reciklirane plastike, izračunano kot povprečje za vse plastenke PET, dane na trg na ozemlju države članice. 30-odstotni cilj vsebnosti reciklirane plastike pa morajo izpolnjevati vse plastenke pijač, tudi tiste, ki niso iz PET, od leta 2030 naprej, izračunano kot povprečje za vse take plastenke, dane na trg na ozemlju države.

Do leta 2025 se mora 77 masnih % odpadnih plastenk, danih na trg v posameznem letu, za namene recikliranja ločeno zbrati; do leta 2029 pa 90 masnih %. Direktiva predlaga državam članicam vzpostavitev sistema kavcij za dosego teh ciljev.

Do leta 2025 se mora 77 masnih % odpadnih plastenk, danih na trg v posameznem letu, za namene recikliranja ločeno zbrati.

Kaj dela GZS?

Gostinskim podjetjem ponujamo pomoč pri razumevanju direktive, razlagi njenih zahtev in prehodu v poslovanje brez plastike za enkratno uporabo, s pomočjo strokovnega znanja in primerov dobrih praks pri nas in v tujini. Podjetjem, ki z GZS sklenejo prostovoljno zavezo, bomo nudili tudi medijsko promocijo blagovne znamke preko socialnih omrežij in drugih kanalov kot SUPer GOSTINEC, ki se zavezuje poslovanju s čim manj plastike za enkratno uporabo.

Zainteresirana podjetja vabimo, da se z vprašanji obrnejo na nas (prek elektronskega naslova andreja.palatinus@gzs.si ali prek telefona 01/58 98 187). Informacije o projektu so na voljo na spletni strani Službe za varstvo okolja na GZS. gg

SUPer GOSTINCI – pilotni projekt pomoči gostinskemu sektorju pri prehodu v poslovanje brez plastike za enkratno uporabo, ki ga izvajajo partnerji Krajinski park Strunjan, GZS in Zavod Tri-Niti. Podprt je s strani MIO-ECSDE iz Grčije, v sklopu Interreg MED projekta »Plastic Busters« in ga sofinancira Evropski sklad za regionalni razvoj.

Služba za varstvo okolja

Plastika - material, ki vsebuje polimer, kot je opredeljen v točki 5, člena 3 Uredbe REACH (ES) št. 1907/2006, ki so mu bili lahko dodani aditivi ali druge snovi ter se lahko uporabi kot glavna strukturna komponenta končnih proizvodov, razen naravnih polimerov, ki niso kemično modificirani. Namen te opredelitve je izključiti iz svojega področja uporabe polimerne barve, črnila in lepila, vendar vključujejo bioplastiko in biološko razgradljivo plastiko.

Foto: Depositphotos

Administrativni nasvet

Foto: Kraftart

Opravljanje prevozne dejavnosti – kako do licence

Za opravljanje dejavnosti prevozov v Evropski uniji je pogoj pridobitev licence. Licence izdaja tudi Gospodarska zbornica Slovenije.

Boštjan Perger, Javne listine GZS

Pravne osebe, ki želijo opravljati dejavnost prevoza blaga ali potnikov v Sloveniji ali tudi v drugih državah, potrebujejo licenco. Pravica za opravljanje dejavnosti cestnega prevoza potnikov ali blaga v notranjem cestnem prometu se pridobi z nacionalno licenco. Pravica za opravljanje dejavnosti cestnega prevoza potnikov ali blaga v mednarodnem cestnem prometu se pridobi z licenco Skupnosti. Enaki pogoji veljajo za podjetja in za samostojne podjetnike. Manjše razlike pa so v pogojih za pridobitev licence za opravljanje prevozov samo v Sloveniji (nacionalna licenca) ali za opravljanje mednarodnih prevozov (licenca Skupnosti).

Glede na vrsto prevozov obstajajo naslednje vrste licenc:

- Nacionalna licenca za opravljanje prevozov blaga,
- Nacionalna licenca za prevoz potnikov (velja za prevoze z avtobusi ali vozili z 8+1 potnikov),
- Nacionalna licenca za opravljanje avto-taksi prevozov,
- Licenca Skupnosti za opravljanje mednarodnega prevoza blaga,
- Licenca Skupnosti za opravljanje mednarodnega prevoza potnikov.

Področje licenc za prevoze v cestnem prometu ureja Zakon o prevozih v cestnem prometu, Pravilnik o licencah za opravljanje prevozov v cestnem prometu in zakonodaja EU. Direktivi EU je zakonodajalec vnesel v naš pravni red, ostale uredbe EU pa se uporabljajo neposredno.

Ne spreglejte! Najkasneje do 23. 11. 2020 bodo vsi prevozniki morali izpolniti dodatne zahteve glede upravljavca prevozov.

Več informacij

Foto: Depositphotos

Komu licence ni potrebno pridobiti

Licence ni treba pridobiti za naslednje vrste prevozov:

1. prevoz pošte kot javne storitve;
2. prevoz poškodovanih oziroma pokvarjenih vozil;
3. prevoz blaga za lastne potrebe;
4. prevoz oseb za lastne potrebe;
5. prevoz z vozili, ki so namenjena potrebam javne varnosti, obrambe, varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami in potrebam državnih organov, medicinskim in humanitarnim prevozom;
6. prevoz blaga z vozili ali s skupino vozil, katerih največja dovoljena masa ne presega 3.500 kg;
7. prevoz s posebnimi vozili, ki so bila izdelana ali predelana za poseben namen in se z njimi ne morejo opravljati prevozi potnikov ali blaga na enak način kot z nepredelanimi vozili (npr. avtodvigala, črpalke za beton, vozila za prevoz čebel, potujoče knjižnice, avtobus, predelan v avtodom), kar mora biti razvidno iz prometnega dovoljenja;
8. prevoz za osebne potrebe.

Poleg naštetega licence Skupnosti ne potrebujejo podjetja, ki opravljajo dejavnost cestnega prevoznika izključno z motornimi vozili, katerih največja dovoljena hitrost ne sme preseči 40 km/h.

Postopek pridobitve licence

Pravna oseba in samostojni podjetnik posameznik vloži vlogo za izdajo licence s točno navedbo vrste prevozov, za katere želi pridobiti licenco. Priložiti mora tudi dokazila o izpolnjevanju pogojev, nekatera dokazila pa lahko pridobi GZS:

a. dober ugled podjetja, zakonitega zastopnika in upravljavca prevozov,
b. ustrezen finančni položaj,
c. strokovna usposobljenost,
d. lastništvo vsaj enega v Republiki Sloveniji registriranega motornega vozila za posamezne vrste prevozov ali pravica uporabe tega vozila na podlagi sklenjene najemne oz. zakupne pogodbe ali lizing pogodbe,
e. poravnane davčne obveznosti in prispevki za socialno varnost,
f. izpolnjevanje pogoja v zvezi z zahtevo glede sedeža (poslovni prostor, oprema, hranjenje poslovne dokumentacije …) gg

Izobraževalni nasvet

GZS podelila že več kot 400 spričeval za gradbene delovodje

Foto: Kraftart

Vsi tisti, ki uspešno opravijo delovodski izpit in imajo najmanj pet let delovnih izkušenj, se lahko takoj po opravljenem delovodskem izpitu vpišejo v imenik vodij del na GZS ZGIGM.

Jože Renar, GZS –Zbornica gradbeništva in industrije gradbenega materiala, in Urška Kavčič Rihar, GZS CPU

30. aprila 2020 je začel veljati Zakon o spremembi Gradbenega zakona, ki je za dve leti podaljšal rok gradbenim podjetjem za obvezno polno zaposlitev vodje del, da s tem izpolnjujejo pogoje za opravljanje dejavnosti gradbeništva. Tako se morajo izvajalci, ki so do začetka uporabe tega zakona opravljali dejavnost gradbeništva in ne izpolnjujejo pogojev za opravljanje dejavnosti po tem zakonu, namesto do 31. maja letos, po novem uskladiti s 14. členom tega zakona do 31. maja 2022. V skladu s 14. členom Gradbenega zakona mora imeti izvajalec zaposlenega najmanj enega delavca - vodjo del, ki mora imeti z izvajalcem sklenjeno pogodbo o zaposlitvi za polni delovni čas ali za krajši delovni čas v posebnih primerih v skladu z zakonom, ki ureja delovna razmerja.

Foto: Depositphotos

Gradbeni zakon je prinesel novo definicijo reguliranih poklicev v gradbeništvu, ob enem pa zahteva za vse posamezne regulirane gradbene poklice obvezen vpis v ustrezne registre, ki jih vodijo na ZAPS, IZS, OZS in GZS ZGIGM. Od 31. maja 2022 bo v gradbenem podjetju zaposlovanje za polni delovni čas vsaj enega vpisanega v imenik ali na IZS, OZS ali GZS ZGIGM pogoj za opravljanje dejavnosti izvajanja gradenj. V odvisnosti od zahtevnosti gradbenega projekta ali od vloge izvajalca v procesu gradnje so lahko vodje del le tisti, ki so vpisani v imenike IZS, OZS in GZS ZGIGM.

Podjetja se morajo na spremembe pravočasno pripraviti

Podjetja, ki se temu ne bodo prilagodila, ne bodo več smela izvajati del v gradbeništvu. Zato je prav, da se v podjetjih na nove zahteve pravočasno pripravijo in uredijo svojo kadrovsko zasedbo tako, da bodo lahko še naprej nemoteno in zakonito opravljali svojo dejavnost. Za vpis v registre reguliranih gradbenih poklicev mora posameznik izpolnjevati zahtevane pogoje, vezane tako na izobrazbo kot pridobljene izkušnje pri izvajanju gradbenih projektov. V Sloveniji je prek 7 tisoč gradbenih gospodarskih družb in prek 9 tisoč gradbenih samostojnih podjetnikov in vsi, razen tistih, ki izvajajo zaključna dela, bodo morali do 31. maja 2022 polno zaposlovati najmanj enega delavca, ki bo vpisan v enega od imenikov reguliranih gradbenih poklicev.

Ocenjujemo, da je posameznikov, ki izpolnjujejo pogoje za vpis v vse tri imenike precej manj, kot jih bodo 31. maja 2022 potrebovala podjetja. Proces izobraženja zahteva svoj čas in podjetja, ki še nimajo nobenega polno zaposlenega z reguliranim gradbenim poklicem, bodo morala to urediti v zelo kratkem času. Zato se bodo morala ozreti tudi po svojih zaposlenih in jih ustrezno izobraziti.

Za vpis v registre reguliranih gradbenih poklicev mora posameznik izpolnjevati zahtevane pogoje, vezane tako na izobrazbo kot pridobljene izkušnje pri izvajanju gradbenih projektov.

GZS Center za poslovno usposabljanje vabi k vpisu

Glavna naloga GZS Centra za poslovno usposabljanje (CPU) je izobraževanje za potrebe gospodarstva. Jeseni vas vabimo, da si pridobite potrebna znanja in kompetence nove generacije gradbenih delovodij. Gospodarska zbornica Slovenije že od leta 2002 izvaja izpite za kandidate, ki si želijo po tej poti pridobiti srednjo strokovno izobrazbo in naziv delovodja. Do danes si je ta naziv pridobil že 401 kandidat.

Vpis v register GZS ZGIGM

Vsi tisti, ki uspešno opravijo delovodski izpit in imajo najmanj pet let delovnih izkušenj, se lahko takoj po opravljenem delovodskem izpitu vpišejo v imenik vodij del na GZS ZGIGM. Gradbeni delovodja izpolnjuje tudi kadrovski pogoj za mentoriranje dijakov oz. vajencev, ki opravljajo praktično usposabljanje na delovnem mestu. gg

Več informacij o izobraževanju:
Urška Kavčič Rihar
01 58 97 652, urska.kavcic-rihar@cpu.si
Več informacij o vpisu v imenik vodij del:
Tanja Križman Vezočnik
01 5898 242; 031 538 968, tanja.krizman@gzs.si

Več informacij o izobraževanju

Več informacij o vpisu v imenik vodij del

Tiskano na papirju Viprint, 80 g, papirnice VIPAP VIDEM KRŠKO, d. d.

Kreativni nasvet

Foto: Manca Birk

Zakaj agilni HR?

Kako lahko HR podpre agilno transformacijo podjetja?

Maja Majstorović Hajduković

Živimo in delamo v hitro se spreminjajočem poslovnem svetu, s polno nepričakovanih obratov, katerim smo priča prav sedaj. Nepredvidljivi dogodki vplivajo na nas – vplivajo na način poslovanja, definiranja poslovnih strategij, načine dela in vodenja zaposlenih. Da bi podjetja uspela v današnjem okolju, se morajo hitro prilagajati spremembam na trgu ali v panogi.

Imamo znanja in veščine, kako se naj soočimo s spremembami v kompleksnem svetu in to je prek agilnih načinov dela.

Agilno delo prinaša temeljne vrednote in principe, kot so npr. transparentnost, samoorganizacija, medfunkcijski timi, eksperimentiranje, zanke za povratne informacije, zaupanje, neprekinjeno učenje in izboljšave.

Nov pristop prinaša nov način vodenja timov, sprejemanja odločitev, načrtovanja, razporejanja sredstev, spremljanja uspešnosti in ustvarjanja vrednosti za kupca. Poleg nenehnega inoviranja predstavlja namreč agilna organiziranost ključ za uspeh vsake organizacije. Agilnost predstavlja spremembo v miselnosti, ki organizaciji omogoča, da se učinkoviteje odzove na zunanje spremembe, hkrati pa spodbuja prožnost, prilagodljivost, odzivnost in učenje od znotraj.

Cilj je pomagati zaposlenim, da se bodo v svojih vlogah počutili bolj kompetentne, da bodo bolje sodelovali in hitreje sprejemali odločitve, ki so blizu kupcem.

Vedno več organizacij vidi dodano vrednost v uporabi agilne miselnosti tudi v HR (kadrovski strokovnjaki oz. oddelki), tako pri njihovem internem delu kot tudi v podpori pri vzpostavitvi organizacijske agilnosti.

HR evolucija

V sklopu novih okoliščin velja, da se mora HR soočiti z njimi in ukrepati, da bi ustvarili organizacijsko okolje, ki navdihuje zaposlene in jim omogoča, da se počutijo povezani. Za to potrebujemo spremenjene procese, strukture, kompetence, instrumente in predvsem nov način mišljena (mindset) in obnašanja. Če smo pripravljeni na agilnost in na to, da spremenimo miselnost, je eden od odgovorov - agilni HR.

Cilj je pomagati zaposlenim, da se bodo v svojih vlogah počutili bolj kompetentne, da bodo bolje sodelovali in hitreje sprejemali odločitve, ki so blizu kupcem (strankam). Zmagovalci bodo tista podjetja, ki se lahko učijo hitreje od drugih.

Kakšen je recept?

Recept agilnega je, da ni recepta. Kako torej delovati brez recepta? Agilno delo nima predpisanega univerzalnega recepta, velja, da delujemo po agilnih vrednotah in principih ter sledimo naslednjim temeljem:

- Psihološka varnost – Ustvarjanje psihološko varnega organizacijskega okolja, kjer so vsi zaposleni svoja najboljša verzija, kjer lahko izrazijo svoje mnenje in preizkušajo nove stvari, se učijo.
- Eksperimentiranje in neuspeh – Kompleksni problemi nimajo preprostih rešitev. Moramo si upati eksperimentirati, pogosto ne uspeti in se hitro učiti.
- Ustvarjanje vrednosti za stranke – Zaposleni naj razumejo namen vizije, da bi lahko ustvarili največjo možno vrednost za kupce (in za HR so kupci – vsi zaposleni).

Začne se z majhnimi koraki in miselnostjo

Zakaj agilni HR? Da se lahko vzpostavi agilno organizacijo, ki se konstantno uči, prilagaja spremembam na trgu oz. vaši panogi.

Kako začeti z agilnim v HR? Poslušajte, kaj vaši zaposleni potrebujejo. Delujte v medfunkcijskih timih, s kratkimi cikli povratnih informacij. Soustvarjajte rešitve – vključite zaposlene v kreiranje programov, procesov, ki so namenjeni zanje. V sestanke se lahko vključi retrospektivna vprašanja, s katerimi se poveže celoten tim in ustvarja veliko učenja ter razvojnih vsebin. Vizualizirajte svoje delo, za večjo učinkovitost in transparentnost. Vendar ne pozabite na spremembo kulture in miselnosti, saj je tam največja dodana vrednost, ki vodi k agilni transformaciji podjetja.

Z agilnim HR in vodenjem se lahko razvije pristop, ki v največji možni meri ustreza vašim zaposlenim, in sicer skozi spremenjeno miselnost, soustvarjanje, naravnanost na zaposlenega, utemeljenost na dejstvih, agilno transformacijo in vodenje ter izkušnjo zaposlenih. gg

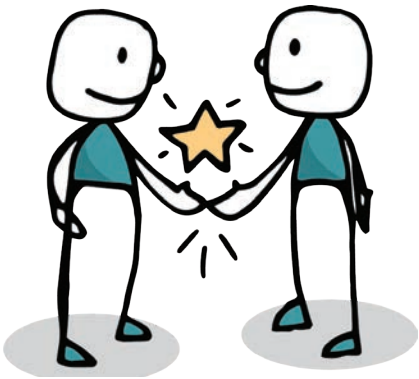

Tiskano na papirju Viprint, 80 g, papirnice VIPAP VIDEM KRŠKO, d. d.

Stališča

Obisk držav na rdečem seznamu: čigava je odgovornost?

Covid-19 še vedno kroži med nami, zato je skrajno pomembno, da se vsi državljani in državljanke vedemo odgovorno – do sebe in drugih. Neodgovorno ravnanje lahko ogrozi tako delovna mesta kot sodržavljane in seveda obremeni javni zdravstveni sistem.

Na GZS ob tem opozarjamo na več stvari. Definicija višje sile je, da je dogodek od osebe neodvisen, vnaprej nepričakovan in nepreprečljiv. Če gre zaposleni v državo, ki ni na rdečem seznamu, a to postane medtem, ko je delavec tja že odpotoval in je zanj ob povratku odrejena karantena, je upravičen do nadomestila plače na osnovi instituta višje sile, kot ga opredeljuje ZDR-1. Ko pa nekdo zavestno odide v državo, za katero že vnaprej ve, da bo zanj na podlagi veljavnega predpisa ob povratku veljal 14-dnevni karantenski ukrep, se na višjo silo ne more sklicevati, saj gre za pričakovano in preprečljivo posledico. Delodajalec tako ni dolžan nositi stroška nadomestila za čas dodatne odsotnosti zaradi karantene.

Delodajalec ne more in ne sme delavcu omejevati gibanja ali prepovedati svobodne odločitve o tem, kje bo prebil svoj prosti čas. A za posledice svojih odločitev odgovarja vsak posameznik sam. Delodajalec lahko zaposlene vnaprej opozori na delovnopravne posledice zaradi možne odsotnosti z dela zaradi preprečljive karantene in prenese zaposlenim opozorila javnih inštitucij o nevarnosti morebitnega zaprtja mej.

Po ZDR-1 je delavec dolžan obveščati delodajalca o bistvenih okoliščinah, ki vplivajo oziroma bi lahko vplivale na izpolnjevanje njegovih pogodbenih obveznosti iz delovnega razmerja. Med to sodi tudi dejstvo, da bo delavec po lastni volji potoval v katero od držav z rdečega seznama, zaradi česar bi po povratku moral v karanteno.

Z delodajalcem se lahko vnaprej dogovorita o tem, kako bosta delavčevo odsotnost zaradi karantene reševala. Z ustreznim in pravočasnim informiranjem delodajalca s strani zaposlenega se lahko izognemo situaciji, ko bi ravnanje zaposlenega privedlo do njegove neupravičene odsotnosti z dela, ki ima lahko tudi delovnopravne posledice. Enako stališče je zavzel tudi Direktorat za delovna razmerja MDSSZ.

Spremljajte stališča in komentarje GZS o aktualnih tematikah.

GZS podpira opredelitev ključnih infrastrukturnih projektov

Vlada RS je sredi junija predstavila seznam prednostnih infrastrukturnih projektov v naslednjem obdobju. GZS je v zadnjih letih vseskozi opozarjala na zastoje pri izvajanju velikih investicijskih projektov nacionalnega pomena ter zastarelost infrastrukture na številnih področjih, zato podpira prizadevanja vlade za povečanje investicij v tej smeri. To bo prispevalo k oživljanju gospodarstva in ohranitvi številnih delovnih mest.

Strateški svet GZS za investicije in gradbeništvo (SSIG), ki sta se ga udeležila minister za infrastrukturo Jernej Vrtovec in državni sekretar na Ministrstvu za okolje in prostor RS Robert Rožac, je zaznal pozitiven premik pri sprejeti zakonodaji iz paketa #PKP3. Pohvalili so ukrepe, usmerjene v zmanjšanje administrativnih ovir pri izvajanju investicij v državi. Člani SSIG so izpostavili opazno spremembo pri delovanju obeh ministrstev MzI in MOP, ki sodelujeta in medsebojno rešujeta problematiko, kar prej ni bil slučaj.

Minister Vrtovec je na seji izpostavil namero po vlaganju veliko energije in naporov v energetske in transportne projekte. Ne razume, kako je lahko na njegovem ministrstvu za 700 mio EUR projektov, ki že leta zaradi nepridobljenih dovoljenj in soglasij stojijo. Na pobudo GZS je minister predlagal oblikovanje infrastrukturnega sklada, kjer bi za ustrezen donos lahko pritegnili tako domače kot tuje vlagatelje in varčevalce. MzI je tudi pozval MOP, da se kadrovsko organizira tako, da bodo vsa dovoljenja izdana v zakonskih rokih.

Državni sekretar je izpostavil, da so pričeli z dopolnjevanjem gradbene zakonodaje, ki je ena najvišjih prioritet ministrstva. Prve dopolnitve načrtujejo še v letošnjem letu. Optimirajo in popolnjujejo tudi kadrovsko sestavo.

Novice

Zaposleni visoko ocenili komunikacijo vodstva v krizi

Z uradnim koncem epidemije v Sloveniji se je junija zaključila tudi tritedenska raziskava o kakovosti komuniciranja slovenskih zaposlovalcev v tem kriznem obdobju. Več kot tri četrtine sodelujočih je izkazalo, da so zadovoljni s komunikacijo vodstva v krizi, kar 40 % sodelujočih je komunikacijo vodstva v svoji organizaciji ocenilo z odlično oceno. Raziskava pa je izpostavila visoko odgovornost menedžmenta za komuniciranje: kar 66 % ljudi je med tri najbolj zaupanja vredne vire glede prihodnosti umestilo formalne informacije delodajalca.

Nekoliko nižjo povprečno oceno so sodelujoči podali možnosti vključevanja zaposlenih. Menijo, da bi bili lahko predlogi posameznikov, sindikata ali sveta delavcev v času krize bolj slišani in upoštevani. Prav tako so sodelujoči v raziskavi nekoliko nižje ocene dali trditvam, da jih komunikacija vodje (šefa, nadrejenega) v času krize pomirja ali zmanjšuje njihovo negotovost glede prihodnosti. V raziskavi, ki so jo izvedli strokovnjaki iz podjetja Mediade v sodelovanju s partnerji, je sodelovalo več kot 700 zaposlenih iz slovenskih zasebnih in državnih podjetij ter javne uprave.

Gospodarstvo SAŠA regije pred zahtevnim prestrukturiranjem

Upravni odbor Savinjsko-šaleške gospodarske zbornice (SŠGZ) je na 9. redni seji osrednjo pozornost namenil potrebnim aktivnostim za pravočasno prestrukturiranje SAŠA regije in trenutnim razmeram v regijskem gospodarstvu. Predsednik SŠGZ Tomaž Korošec je aktualne razmere ocenil kot zahtevne, vendar pa se proizvodnja postopoma vzpostavlja nazaj, podobno velja tudi za ostale poslovne procese.

Iz razprave, v kateri so sodelovali vsi člani upravnega odbora, je bilo mogoče razbrati, da se podjetja spopadajo s kriznimi razmerami na različne načine, odvisno od panoge, povsod pa se kaže, da bo okrevanje dolgotrajno, negotovost glede prihodnosti je relativno visoka. Direktorji in podjetniki si želijo, da bi bili ukrepi, ki jih nudi država, bolj enostavni za koriščenje in da bi se v poslovnem okolju odpravilo čim več administrativnih ovir.

Foto: Kraftart

Ecotrophelia Slovenija 2020: Mladim podjetniških idej ne primanjkuje

Tekmovanje Ecotrophelia Slovenija je največje slovensko študenstsko tekmovanje na področju inovacij v živilstvu. Letos so se ga že 12. leto zapovrstjo udeležile ekipe iz različnih študijskih smeri, ki so za namene tekmovanja razvile nove inovativne živilske izdelke. Strokovna komisija je 30. junija razglasila zmagovalce letošnjega tekmovanja. Prvo mesto je osvojila pijača iz jabolčnega soka z dodanimi zelišči HEIJUS (Andrej Pelko, Valentina Bojanec). Drugo mesto je pripadlo čičerikinemu prigrizku Mibito (Urša Lovše, Lara Tekavec, Nina Škerjanc, Mirna Germšek). Tretje mesto je osvojila energijska pijača na osnovi črnega čaja Guarasita (Flavijan Tekavec, Lucija Pečlin). Čestitamo!

Tiskano na papirju Viprint, 80 g, papirnice VIPAP VIDEM KRŠKO, d. d.

Napovednik

14. julij 2020 – Nova Gorica
Webinar: Upravljanje s kapitalom v veleprodaji in proizvodnji
Podjetja v kriznih časih pogosto znižujejo stroške, vendar je obratni kapital dejansko močan vir neučinkovitosti. Blago na zalogi, prekomerne zaloge surovin porabijo veliko več virov kot dodatno osebje.

30. julij 2020 – Ljubljana
Webinar: Vodenje multidisciplinarnih timov - transformacijsko vodenje
Multidisicplinarni timi podjetju in organizaciji zagotavljajo sinergije, ki pomembno prispevajo k poslovni uspešnosti. Več o tem boste izvedeli na webinarju.

13. avgust 2020 - Ljubljana
Webinar: Ravnovesje čustev in razuma v vodenju
Na webinarju boste izvedeli, zakaj se v enakih situacijah ljudje odzivamo drugače. Spoznali boste tudi, kako prepoznati čustva pri drugih in kako se odzvati ter katere so osnovne strategije upravljanja s čustvi.

25. – 27. avgust 2020 – Gothenburg
B2B srečanja na temo eZdravja
Največje letošnje poslovno mreženje na temo eZdravja v Skandinaviji, ki ga organizira Enterprise Europe Network, v sodelovanju z Business Region Göteborg. Udeležba predstavlja edinstveno priložnost za širitev mreže poslovnih kontaktov ter razvoj novih partnerstev v Skandinaviji in promocijo novih izdelkov in rešitev.

15. – 16. september 2020
Virtualno srečanje z italijanskimi agenti v okviru dogodka »Forum Agenti Virtual«
Dvodnevni virtualni dogodek Forum agenti Virtuali je namenjen podjetjem ki želijo najti in vzpostaviti kontakte s potencialnimi agenti in zastopniki za italijanski trg, Za slovenska podjetja bodo b2b sestanki z agenti organizirani in bodo potekali po v naprej pripravljenih urnikih, obenem pa bodo agenti med samim dogodkom lahko neposredno kontaktirali slovenska podjetja.

*V primeru sprememb, povezanih z epidemijo covida-19, si pridržujemo pravico do sprememb.

Imetniki certifikata Excellent SME Slovenija dosegajo izjemne rezultate:

- imajo 30 % višje prihodke na zaposlenega od povprečja te velikosti podjetij,
- ustvarijo 57 % višji dobiček na zaposlenega,
- ustvarijo za 28 % višjo dodano vrednost na zaposlenega.

excellent-sme.gzs.si

Certifikat Excellent SME ima v Sloveniji preko 900 podjetij.

Prejemniki certifikata Excellent SME Slovenia po 1. februarju 2020

3 PORT d.o.o.
ABRAXAS d.o.o. Ljubljana
ACORD-92, d.o.o., Ljubljana
ALMA, d.o.o.
ALPIS d.o.o.
ALU ALPREM, d.o.o.
Artemisa d.o.o.
ATC GUTTA d.o.o.
ATRIUM-NOVI INTERIERI d.o.o.
AVAL, d.o.o.
AŽUTEAM d.o.o.
BE-GRE d.o.o.
BENKO-TEHNA Puconci d.o.o.
BIROCOM 2000, ANDREJ JURANČIČ S.P.
BLAŽ VOŠNJAK s.p.
BOBIČ YACHT INTERIOR d.o.o.
BRANKO KOLENC, S.P.
BRCE d.o.o.
CAMPAGNOLO KOPER d.o.o.
CGS Labs d.o.o.
CODEX d.o.o.
DAGRI INŽENIRING d.o.o.
DETEKTIV BIRO, d. o. o.
DOTATUS d.o.o.
DZS GRAFIK, d.o.o.
EBA, d.o.o., Ljubljana
EDISONTRADE d.o.o.
EKSTRA-KOVINA d.o.o.
ELEKTROSPOJI d.o.o., Ljubljana
"ELEKTROSTIK" BOGDAN RUPNIK S.P.
ELKO DUŠAN KOLEŽNIK S.P.
EMAT, MATJAŽ TRAMŠEK s.p.
ENERTRON d.o.o.
ETT LIGHTING, d.o.o.
EUROTRONIK Kranj d.o.o.
FIDAK d.o.o.
FINING d.o.o.
FIPOSOR d.o.o.
FOBMARK d.o.o.
GEAPRODUKT d.o.o.
GMI, d.o.o.
GORAZD KOCBEK S.P.
GOSTOL-GOPAN d.o.o. Nova Gorica
GRAFO LIT d.o.o. Žalec
GRIFFING d.o.o.
GSV d.o.o.
HERMI, d.o.o.
HIDROSVET d.o.o.
HIŠA NEPREMIČNINE 1 d.o.o.
IMOTEK d.o.o.
INTERA d.o.o.
JAVUŠNIK d.o.o.
K in K KOV d.o.o.
K2A d.o.o.
Keton d.o.o.
KIM d.o.o.
KOMUNALA LAŠKO d.o.o.
KOMUNALA ZAGORJE, d.o.o.
KONTESA d.o.o.
KOOP TRGOVINA d.o.o.
KRASINVEST, d.o.o., Sežana
KREBE-TIPPO d.o.o.
KZ TREBNJE z.o.o.
LEGENSTEIN d.o.o.
LOZEJ d.o.o. Ajdovščina
LUNOS d.o.o.
LUTMAN CO. d.o.o. Miren
M - REVIZIJA IN SVETOVANJE, d.o.o.
MANTEA d.o.o.
MARWIL d.o.o.
MDT & T d.o.o.
MEDILINE d.o.o.
MEGA RAM d.o.o.
MEGALES, d.o.o. Strahinj
MERZELJ GOJZNIKAR JERICA s.p.
METROB, d.o.o.
MIHALIČ IN PARTNER, d.n.o.
MKH projekt d.o.o.
MLEKARNA PLANIKA d.o.o. Kobarid
MLINOSTROJ d.d., Domžale
MONTPRO d.o.o.
NATJA, d.o.o., Velenje
NEGOVANJE TEKSTILIJ ŠINKOVEC, d.o.o.
PAN TRADE d.o.o.
POND d.o.o.
PORAVNAVA d.o.o., Kočevje
PRIZMA - FLEKS d.o.o.
PROFARM KOŠENINA d.o.o.
RAZVOJNI CENTER NOVO MESTO d.o.o.
RE-ING d.o.o. Koper
REAM d.o.o.
REYAN d.o.o. Ljubljana
RHI d.o.o.
RO PROJEKT d.o.o.
SALSERO d.o.o.
SASTELA, d.o.o.
SERVIS VAKO, d.o.o.
SIAPRO d.o.o.
SINERGIJA MCI, d.o.o.
SOLTEC d.o.o.
SOP - INTERNATIONAL, d.o.o., Ljubljana
SPC d.o.o.
SPECOM d.o.o.
ŠRAJ GROUP d.o.o.
STANOVANJSKO PODJETJE d.o.o., Ravne na Koroškem
STIK d.o.o.
STRAMEX PET d.o.o.
STROJEPLASTIKA MARIO KUKOVIČ S.P.
TELMA TRADE d.o.o.
TERMO SHOP d.o.o.
TOMAŽ HRIBAR S.P. - ALU MONTAŽA
TRECON, d.o.o.
TRGOFON d.o.o.
Varis Lendava d.o.o.
VELCOM, d.o.o.
VENCELJ PREDDVOR d.o.o.
Vid d.o.o.
WEBER d.o.o.
ZALOŽBA PRIMUS, d.o.o.
ZLATOROG OPREMA d.o.o.

Najboljši ga že imajo. Pridobite ga tudi vi!

coface

Gospodarska zbornica Slovenije

SAFE Signed

PALAIS & VILLA
SCHELLENBURG
LJUBLJANA

WWW.SCHELLENBURG-LIVING.COM

REITENBURG

PRODAJA STANOVANJ

+386 40 505 081 | info@schellenburg-living.com